

Štafeta mladosti jutri pri nas

Najprej v Brežicah in Krškem – Svečani sprejemi tudi v drugih krajih – V Novem mestu 27. aprila

Štafeta mladosti bo jutri prispela v Slovenijo. Z njo mladi vnovič obljublajo zvestoto Titovi poti in sklepajo bratske vezi med seboj.

Za mlade v brežiški in krški občini bo jutrišnji dan prazničen. Brežičani bodo sprejeli štafeto ob 11.20 v Bregani. Od tam jo bodo pospremili do Jesenic, kjer ji pripravljajo sprejem učenci dolinske osnovne šole in delovni kolektivi. Štafeta se bo nato ustavila v Brežicah, kjer ji prirejajo večjo slovesnost.

Pozdravni govor bo imel predsednik OK ZKS Stanko Čanžar. V kulturnem programu bodo sodelovali gimnazijski pevski zbor, folklorna skupina osnovne šole bratov Ribarjev, harmonikarji iz glasbene šole in godba na pihala. Štafeto bodo nato z avtomobilom prepeljali v Cerklje, kjer jo bodo na skupni svečanosti z osnovno šolo, mladino in vojniki tamkajšnje garnizije izročili vrstnikom iz krške občine. Krčani bodo imeli slovesen sprejem pred delavskim domom v Krškem. Štafetno palico bodo ponosili skozi mesto, predajo pa napovedujejo še v Brestanici, na Senovem in v Koprivnici, kjer jo bodo sprejeli mladinci iz občine Šmarje.

Štafeta bo ponovno prispela na naše območje v torek, 27. aprila, ob 13.40 uri ji bodo priredili sprejem v Senni, ob 14.50 v Trebnjem in ob 16.20 v Novem mestu, kjer bo na stadionu „Bratstvo in enotnost“ osrednja proslava. Pot bo nadaljevala v Metliko, kjer jo bodo pričakali ob 18. uri, v Gradcu in Črnomelju, kamor bo prispela ob 18.45. Tam bo tudi prenočevala. V sredo, 28. aprila, zjutraj ob 7. uri bodo štafetno palico prenesli na Kočevsko. V Kočevju ji pripravljajo slovesen sprejem ob 9.30, na Jasnici ob 10. uri in v Ribnici ob 10.20. Od tam bo krenila naprej na Notranjsko.

V BREŽICAH REPUBLIŠKO PROMETNO TEKMOVANJE

Brežice bodo v soboto, 24. aprila, prizorišče 14. republiškega tekmovanja „Kaj veš o prometu“ za osnovne šole in 10. republiškega prometnega tekmovanja za srednje šole. Prijavljenih je 85 udeležencev. Ob tej priložnosti pričakujejo blizu 200 gostov, od tega 60 tekmovalcev iz osnovnih in 25 iz srednjih šol. Sprejem bo ob 9. uri na parkirišču pred blagovnico, od koder bo ob 9.30 krenila povorka po brežiških ulicah. Poleg tekmovalcev bodo v njej sodelovali šolarji, varovanci iz otroškega vrtca, bobnarji iz Artič ter člani avtomoto društva in združenja šoferjev in avtomobilnikov s svojimi vozili.

Ob koncu tedna bo jasno vreme, z možnimi ohladitvami.

11 KONGRESOV ZKJ – Pred 9. kongresom Zveze komunistov Slovenije je Belokranjski muzej pripravil razstavo „11 kongresov ZKJ in predvojno napredno gibanje v Beli krajini“. Številne obiskovalce, med katerimi je bilo največ šolske mladine, je pospremil skozi razstavo ravnatelj muzeja prof. Zvonko Rus, ki jim je govoril o revščini in upornem duhu njihovih belokranjskih prednikov. Že med voditelji upora slovenskega 17. pešpolka v Judenburgu med prvo svetovno vojno sta bila tudi dva Belokranjca, Vimičani so pod vplivom oktobrske revolucije zahtevali pravico, svobodo in republiko, 1932. leta so na Mlakah ustanovili prvo partijsko celico v Beli krajini, starojugoslovanski režim je v Ivanjici v Srbiji interniral 20 Belokranjcev, komunistov in njihovih simpatizerjev. Neprecenljiv je delež Bele krajine med NOB. V času 12. kongresa ZKJ bo ta razstava v Črnomlju, v Metliki pa bodo pripravili razstavo marksistične literature.

SEVNIŠKI RAKETARJI SPET PRVI

Ekipa sevniškega raketarsko-astronavičnega kluba Vega je v soboto, 17. aprila, osvojila prvo mesto na 4. zveznem tekmovanju v Zagrebu. Tekmovali so z raketami s tako imenovanim traktorjem S-6. Sevničani so se dobro odrezali tudi v posamičnih uvrstitvah: drugo mesto in s tem srebrno medaljo je osvojil Bojan Sinkovič, tretji je bil Janko Mandelje, četrti Robi Orešek in šesti Matjaž Zidarič.

VELIČINA NUKLEARKE – Ob podpisu dokumentov so predstavniki jedrske elektrarne Krško poudarili, da projekt ni velik le po novi tehnologiji, veliki energijski moči, veliki količini proizvodnje električne energije in velikih sredstvih za izgradnjo objektov, marveč tudi po statusu, v katerem je nastajal in bo izkoriščen. (Foto: P. Perc)

Atomska pot po krškem vzorcu

V JE Krško so predstavniki elektrogospodarstva Hrvaške in Slovenije podpisali dokumente o obveznostih za izgradnjo obeh jedrskih elektrarn

Odkar je jedrska elektrarna v Krškem sinhronizirana na omrežje, to je od 2. oktobra lani pa do zdaj, smo iz tega prvenca pridobili 950 tisoč MWh. Dragocene kilovate zaenkrat pridobi nuklearna ob 75-odstotni moči obratovanja, v maju pa bodo jedrsko elektrarno zaradi odprave pomanjkljivosti na parogeneratorjih spet za krajši čas ustavili.

Ko so predstavniki slovenskega in hrvaškega elektrogospodarstva 16. aprila v nuklearni slovesno podpisovali dodatke k pogodbi o združenju sredstev zaradi skupne izgradnje in skupnega izkoriščanja ter samoupravni sporazum o urejanju medsebojnih pravic in obveznosti ustanoviteljev JE Krško, je bilo podarjeno, da so dokumente naredili in o njih razpravljali pravzaprav v vseh tozidih proizvodnje in prenosa v Hrvaški in tozidih proizvodnje, pre-

Kongres odmeva med ljudmi

9. kongres Zveze komunistov Slovenije so v naših občinah počastili z razstavami – Delegaciji iz Bosne in Hercegovine in Srbije sta obiskali brežiško in krško občino

Delo 9. kongresa ZKS so spremljali tisoči komunistov na Dolenjskem, v Beli krajini in Posavju. Svoje delegate so pričakali s trdno odločenostjo, da bodo v sleherni krajevni skupnosti in v slehernem delovnem kolektivu začeli uresničevati kongresni dogovor in ga čimprej spremenili v dejanje. Pot je jasno začrtana.

Kongres so v nekaterih občinah počastili z razstavami in drugimi prireditvami. V Brežicah sta do 27. aprila odprti še obe razstavi. Posavski muzej prikazuje razvoj KPS od

1919 do 1940, občinska matična knjižnica pa bogati izbor družboslovne in marksistične literature. V

● V Novem mestu pa tudi v drugih večjih središčih je bilo v času kongresa vzdušje. Zastave, cvetje in lepaki so dajali praznični videz, komunisti v delovnih organizacijah pa so se v kongresnih dneh mnogokje sestajali in in pošiljali pozdravne telegrame. Tako so imeli ta čas problemsko konferenco komunisti KZ Krka Novo mesto, pa v Krki in v Novoteksu.

Sevniči je bila razstava tovrstne književnosti odprta v dvorani občinskega sveta ZS v petek in v soboto.

Posavje sta konec tedna obiskali tudi dve delegaciji 9. kongresa ZKS. V Brežicah se je v petek mudila delegacija CK ZK Bosne in Hercegovine. Razkazali so ji Posavski muzej, rastlinjake Agrarie na Čatežu in zdravilišče Čateške Toplice. Vmes so jo gostitelji odpeljali v Krško na ogled jedrske elektrarne. Dan so

JUTRI PROSLAVA IN ZBOR AMD

Jutri, v petek, 23. aprila (in ne 26. aprila, kot je bilo prvotno predvideno), bo ob 19. uri v domu 11.A v Ribnici proslava dneva OF in praznika dela, na kateri bodo podelili tudi letošnja priznanja Oslobojilne fronte. Tudi jutri, a že ob 17.30, bo imelo AMD Ribnica v sejni sobi občinske skupščine redni letni občni zbor.

Ljubljana že vabi borce

Osrednja proslava bo 8. maja na Trgu revolucije

Osrednja proslava ob 40-letnici ustanovitve prvih slovenskih partizanskih brigad bo 8. maja na Trgu revolucije v Ljubljani. Združena bo s praznovanjem osvoboditve našega glavnega mesta ter 26. pohodom Po poteh partizanske Ljubljane. Proslavi bo prisostvovalo blizu 3000 borcev enot, ki so jih ustanovili leta 1942, enot, ki imajo domicil v ljubljanskih občinah, ter pripadnikov enot, ki so leta 1945 osvobodile Ljubljano. Udeležile se je bodo tudi borčevske delegacije iz Slovenije in drugih republik. Zbranim bodo zapeli partizanski pevski zbori iz Ljubljane, Trsta in Celovca.

GASILSKA PRIZNANJA

Na nedavnem občnem zboru Gasilskega društva Kočevje se podelili posameznikom in organizacijam več priznanj. Priznanje občinske gasilske zveze III. stopnje je prejel Anton Komat, priznanja za 30-letno delo v gasilstvu pa Cilka Opaka, Franjo Kranjc, Jože Stopar in Ivan Klun, medtem ko so prejeli priznanja za 20-letno delo trije člani, za 10-letno pa 7 članov. Nadalje je bilo podeljenih 12 priznanj za prizadevno delo pri organizaciji „tekmovanja štirih“.

Za uspešno izvedene naloge v operativni dejavnosti so prejeli pismeno priznanje štirje mladinci; srebrno plamenico je prejel Jože Vidarvol, bronasto pa Franc Kovačič, Franc Kramžar, Stane Rajh in Alojz Tomšič. Veteransko plaketo je prejel Matija Obranič.

Belokranjska vina na razstavi v Semiču

Tudi razstava gobelinov, pogrinjkov, domačih jedi

Od petka, 23. aprila, do nedelje, 25. aprila, bodo v Semiču številne prireditve ob letošnji razstavi belokranjskih vin, ki jo Društvo belokranjskih vinogradnikov pripravlja že šestič zapored.

Za razstavo je prišlo v poštev 85 vzorcev vin, od tega 41 belih in 44 rdečih vin. Lanska letina je bila v Beli krajini kakovostno zelo dobra, kar kažejo tudi ocene strokovne komisije. Zlasti za črna vina so ocene zelo visoke, tudi nad 16 točk, kar je dovolj za vrhunsko vino. Najvišjo oceno strokovne komisije je dobilo črno vino Jožeta Simoniča – 16,67, za belo vino pa vzorec Matije Absca iz Mihelje vasi – 16,47.

Poleg razstave vin bo v teh treh dneh v Semiču še vrsta drugih prireditev, tako razstava gobelinov, vinogradniških pripomočkov, razstava pogrinjkov ter razstava belokranjske kulinarike. Vse tri dni bodo obiskovalcem na voljo belokranjske domače jedi, poskrbljeno je tudi za zabavo in ples, za kulturne prireditve ter za strokovna vinogradniška predavanja.

Vsekakor pa dobrega vina ne bo zmanjkalo, saj na razstavi lahko sodelujejo le tržni vinogradniki, ki so morali dati na voljo najmanj 300 litrov vzorčnega vina.

BOGAT PROGRAM ZA PROSLAVO

Na proslavi v torek, 27. aprila zvečer, bodo na prostoru za jurjevanje (če bo slabo vreme, bo proslava v športni dvorani) nastopili združeni pevski zbori iz Gribelj, Butoraja, Dragatuša in Vinice, pevska zbornica črnomaljske osnovne šole, črnomaljska godba na pihala, folklorna skupina Zelenci Jurij ter recitatorji centra srednjih šol. Na proslavi bodo podelili občinska priznanja.

KAJ BODO PIŠČANCI BREZ KRMIL – „Picke bi mi že nahranili, težje pa je ljudi,“ je povedala prodajalka v kmetijski zadrugi Krka na Cesti komandanta Staneta v Novem mestu potem, ko so imeli minuli petek pred trgovino pravi cirkus. Zjutraj so prodali enodnevnice piščance, menda zadnjo pošiljko v letošnjem letu s Senovega, krmila zanje pa so pričeli deliti nekaj minut pred štirinajsto uro. Piščancev iz kartonskih skatel ves dopoldan ni bilo slišati, zato pa so bili ljudje bolj glasni. Na koncu so krmila dobili vsi, nekaj kilogramov pa jih je celo še ostalo. (Foto: J. Pavlin)

Rešitve „na dolgo progo“

Družbeni pravobranilec samoupravljanja za Posavje bo izdelal analizo o treh ozidih v motnjami v poslovanju

Družbeni pravobranilec samoupravljanja za Posavje Branko Pirc bo „obdelal“ tri delovne organizacije v regiji, da bi do 15. maja pripravil analizo o vzrokih za motnje v družbeno-ekonomskih odnosih.

Prvi „tip“ delovne organizacije bo tak, kjer so nastopile motnje v družbenogospodarskih odnosih, denimo, da gospodarijo na robu donosnosti, vendar ne morejo vlagati za razširitev materialne podlage dela. Pravobranilec bo proučil, če so sprejeli za odpravo motenj ne le

kratkoročne, marveč dolgoročno zasnovane ukrepe.

V drugem primeru bo analiziral delovno organizacijo, ki je zaključila z izgubo leto 1980, in v tretjem primeru še delovno organizacijo, ki je lani imela izgubo. V obeh primerih bo pravobranilec proučil, ali so bile izvedene aktivnosti, ki jih nalaga zakon o sanaciji. Časa za sanacijo imajo v takih kolektivih sicer do 16. septembra vsako leto, ko nastopi stečaj.

V vsakem od treh primerov je možno nastopiti z ukrepom družbenega varstva, ki ima namen pomagati kolektivu, torej ne gre za nekakšne represalije. Namen ukrepov je omogočiti rešitev problemov v krajšem času; analiza pa bo pokazala, kako se skušajo izvleči iz nakopičenih težav v kolektivih, katerih imena so zdaj še skrivnost, predvsem „na dolge proge“, torej trajneje.

P. P.

SEVNICA: PORODNIŠKE TUDI ZA KMEČKE ŽENSKÉ

V nedeljo so člani temeljnega obrata za kooperacijo pri Mercatorju – sevniskem kmetijskem kombinatu pokazali lepo mero solidarnosti. Na referendumu se je namreč 86 odstotkov članov tega obrata izreklo „za“ samoupravni sporazum, ki ureja izplačevanje nadomestil v času porodniške tudi za kmečke ženske. V sevniški občini bodo tako med prvimi uredili to vprašanje. Brž ko bodo kmečke žene postale kooperantke (torej podpisajo člansko pogodbo s TOK), bo lahko stekel postopek za izplačevanje teh nadomestil.

O kulturi v živo

Sevniška tribuna o kulturi: vso pozornost amaterizmu

Tik pred 9. kongresom slovenskih komunistov so v sevniški občini pripravili tribuno o vprašanjih kulture. Kljub malce slabšemu obisku so razpravljali govorniki živo o vprašanjih, s katerimi se srečujejo v društvih po krajevnih skupnostih, delovnih kolektivih in delegacijah.

Ne le, ker je bil sklican pogovor v predkongresnem času, temveč zaradi pravnice osvoboditve je bila na tribuni večkrat omenjena akcija Komunistov pred leti pod naslovom „Clovek, delo, kultura“. Nekateri prvine te akcije so se ohranile npr. v delu skupne kulturne komisije v Lisci, boštanjske „Mi z vami brez vstopnine“ ipd.

Prizadeto je bilo povedano o težavah s sklepčnostjo v skupščini kulturne skupnosti (starega sklica). „Če je bila s težavo zagotovljena sklepčnost, je to pomenilo neaktivnost polovice delegacij,“ je dejala predsednica sevniške delegacije. Z novimi delegati bo treba več delati, predvsem tudi trajneje izobraževati, ne le ob začetku mandata.

V krajevnih skupnostih primanjkuje mentorjev, na kar je opozoril predsednik studentskega društva, podobno je tudi na Blanci. Nedvomno so interesi in nagnjenja ljudi dandanes številnejši, zato je pri kulturnem delu dostikrat težko najti pravo obliko. Okrepiti bo treba tudi vlogo družbenih organov, kot so sveti pri kinu ali galeriji, ki je začela npr. v času uspele oblike drugod, ni pa doživela razmaha, ker ji manjka pravi koncept.

Zadnja leta so vrtočlavo poskočile cene gostovanj poklicnih skupin. Pred dobrim desetletjem je bilo za 20.000 dinarjev moč pripraviti petoro gostovanj na leto, danes to ne zadostuje niti za pol gledališke predstave. V Sevnici ne bodo ostali le pri ugotovitvah te tribune. Pripravljeni akcijski program bo šel v življenje.

A. ŽELEZNIK

Iz zadnjega Pavlihe

VINKO BLATNIK

ZADNJE SLOVO – Skoraj 3000 Novomeščanov in drugih, ki so poznali osebnost in delo pokojnega Avgusta Avbarja, se je v petek udeležilo žalnih slovesnosti v stavbi skupščine občine Novo mesto in žalnega spreveda na pokopališču v Prečni. Poslovilne besede ob žari so izrekli predstavniki KS Bršljina, DITC Novo mesto, Dolenjskega letalskega centra in skupščine občine Novo mesto.

Avgustu Avbarju v zadnje slovo

Avgusta Avbarja ni več med nami. Njegov prešerni smeh, ki je izražal neizmerni optimizem in voljo do življenja, je utihnil. Huda in zahrbtna bolezen je po enoletnem boju zmagala nad njegovo neizčrpano vztrajnostjo. Omahnil je sredi poti in tolikih načrtov.

Umrl je komaj dobro leto po tem, ko je nazdravil Abrahamu. S kapljico svojega, ki mu ga je rodila Trška gora.

Težko se je sprijazniti z dejstvom, da je odšel za vselej. Z njim je Dolenjski informativni in tiskarski

center izgubil glavnega direktorja, člani kolektiva marljivega sodelavca, mnogi Novomeščani zvestega prijatelja in tovariša. Dolenjska požrtvovalnega družbenopolitičnega delavca.

Dolgo vrsto vseh bi morali naštevati, da bi zaobsegli vsaj glavne reči, povezane z njegovim imenom. Nobena ni prišla ključno, sama od sebe; vedno nove dolžnosti je dobival, ker so mu zaupali in vedeli, da bo „Gustelj to najbolje znal“.

Naloge, tudi najtežje, je sprejemal s partijsko odgovornostjo. To mu ni bilo težko, saj je tako začel že kot mladinec.

Komaj petnajstleten je postal skojevčev, še ne osemnajst let star pa komunist. Sprejeli so ga v celici KP Muhaber. V Bršljini je bil sekretar skojevskega aktiva.

Med prvimi se je pridružil mladini, ki je leta 1946 gradila progo Otovec – Bubnjarci. Na mladinsko progo Samac – Sarajevo je odšel že

kot izkušen brigadir. To so bila hkrati leta, ko se je zapisal letalski dejavnosti, kateri je ostal zvest do smrti.

Ljudje od blizu in daleč so Avbarja poznali kot zavzetega sindikalnega funkcionarja, podpredsednika in predsednika občinske skupščine, predsednika njenega izvršnega sveta, predsednika Dolenjskega letalskega centra. Ob tem je bil več let predsednik odbora za gradnjo šol v novomeški občini in član ali predsednik mnogih drugih organov.

Vse življenje razpet in razdan se je vselej najboljši veselil napredka Novega mesta.

Zaradi njegovih posmrtnih ostanki so položili v družinski grob v Prečni, nedaleč od letališča, za katero si je tako prizadeval.

Pred leti je bil Avgust Avbar odlikovan z redom dela z zlatim vencem. To je visoko priznanje. Mi, ki ostajamo, mu ne moremo dati ničesar več. Damo mu lahko le besedo, da bomo poskusili dokončati, kar je zastavil.

TAMBURAŠI V DRAGATUŠU

Prvega srečanja belokranjskih tamburaških skupin v soboto v Dragatušu so se udeležili tamburaši iz Starega trga, Predgrada, Adlešičev, Črnomlja in Dragatuša. Srečanje v organizaciji Črnomaljske Zveze kulturnih organizacij in KUD Oton Župančič iz Dragatuša je povsem napolnilo dvorano, kar govori, da si ljudje želijo takih prireditvev, zato so sklenili, da bo poslej tako srečanje v Dragatušu vsako leto.

TRŽAČANI GOSTUJEJO V SRMOLJAH

V soboto, 24. aprila, pričakujejo v Sromljah dramsko skupino zamejskih Slovencev iz Prosek – Kontovela na Tržaškem. Sodelovala bo na počastitvi krajevnega praznika, 27. aprila. Na ta dan leta 1944 je bil na Silevu nad Sromljami ustanovljen Kozjanski odred.

Poleti vrtec v Dobrničju

Med brigadami v Suhi krajini posebna brigada Rdečega križa – V sleherni KS center Rdečega križa

Pred nedavnim izredno dobro obiskana skupščina Rdečega križa v Trebnjem je lahko znova potrdila dobro delo te človekoljubne organizacije.

Nekateri cenijo delo te organizacije le po zunanjih znakih, kot je npr. kvodajalstvo. Pri slednjem v trebanjski občini že vrsto let presejajo zastavljene načrte. Lani je na

dvoje odvzemov krvi v občini prišlo 1.386 ljudi.

Rdeči križ želi v občini po vseh sedežih krajevnih skupnosti organizirati nekakšne centre te organizacije. Te postaje, kot jih nekateri imenujejo, naj bi držali pokonci predani aktivisti, seveda brezplačno. Nekaj ur dnevno naj bi tam imeli usposobljenega člana, veččega sosedse pomoči, nege bolnika ipd., za kar so usposobili že mnogo ljudi. Na občinskem odboru Rdečega križa menijo, da bodo ljudje to „dežurstvo“ opravljali brezplačno. Skupaj z mladinsko organizacijo bodo skušali v delo vpeljati mlade.

Mladinske delovne brigade niso vprašanje, s katerim se ubadajo samo v mladinski organizaciji. V Rdečem križu pravkar tečejo priprave za letošnjo posebno brigado te organizacije na deloviščih v Suhi krajini. Brigada bo prihajala tudi v troje krajevnih skupnosti v trebanjski občini: Svetinje, Dobrnič in Knežjo vas. Ta brigada, imenovana po dr. Pavlu Lunačku – Igorju, naj bi poletela od 4. do 31. julija skrbela za pravnice otroški vrtec v dobrniški šoli. Nasploh bo delo brigade pripomoglo k zdravstveni in patronažni službi na tem območju.

Rodil se je 9. decembra 1905 v avstrijskem Linzu kot drugi od petih otrok v železničarski družini. Večkrat so se selili in med prvo vojno bežali pred fronto iz Gorice. Osnovno šolo je obiskoval v Gorici in Dravogradu, gimnazijo v Mariboru in Ljubljani in tu 1925 maturiral. Na univerzi je zavzeto delal; študiral je naravoslovje, biologija je bila njegova usmeritev, hkrati dve leti poslušal predavanja na medicini, pel v Akademskem pevskem zboru, se posvečal učenju tujih jezikov, se ukvarjal z orodno telovadbo, bil je član in alpinist, jamar in še kaj.

Po diplomu je bil nekaj let asistent za zoologijo pri dr. Hadžiju, nato pa je delal na oddelku za rastlinske bolezni na Kmetijski poskusni postaji v Mariboru, kjer je opravil specializacijo in precej objavjal. Sledila je profesorska služba na poljanski gimnaziji, zatem v Murski Soboti, leta 1937 je prišel na našo gimnazijo, tik pred vojno v Kočevje pa spet v Novo mesto. Okupatorjem

ni ostalo skrito njegovo delo, med drugim tudi na ilegalni gimnaziji. Sledilo leta trpljenja v zaporih po Italiji, v celjskem Starem piskru in nemškem taborišču. A ko se je leta 1945 vrnil, se je še isti teden znova vključil v delo gimnazije, ki je ostal zvest do upokojitve 1972. Vsa leta je vodil prirodoslovni krožek, ki je bil eden najbolj delavnih v Sloveniji in iz katerega je prišel marsikaj kasnejši celo vrhunski strokovnjak. Pripravil je marsikatero dijaško ekskurzijo, delal v borčevski, planinski, hortikulturni organizaciji in bil večkrat odlikovan. Poučeval je na drugih šolah in tečajih in povsod razdal svoje široko znanje. Za mnogo reči se je zanimal in jih kritično spremljal. Do učencev je bil zahteven, saj jih je želel pripraviti za resno delo, ki jih v življenju čaka. Bil je zavzet učitelj in vzgojitelj, priljubljen razrednik, sodelavcem pa dober kolega.

Ko se od dragega profesorja Fabiana poslavljamo, se nam vrivajo pred oči slike iz življenja in smrti, da človek umre, človeštvo ostane; z njim ostane to, kar je kdo zanj storil. In za profesorja Fabiana ta misel v celoti velja.

BRANKO VRBINC

SLOVENSKA POPULARNA SCENA V NOVM MESTU

Danes, 22. aprila ob 19.30 uri, bo v novomeškem Domu JLA tradicionalna glasbena prireditev, ki jo pripravlja Radiotelevizija Ljubljana. Tokrat bo prireditev posvečena slovenski popularni sceni. Nastopili bodo: Lado Leskovar, Majda Sepe, Elda Viler, Moni Kovačič, Marijan Smode, Jadranka Stojakovič in skupine Party s pevko Meto Močnik (Ljubljana), Ultimat s solistko Simono Vodopivec (Jesenice), skupina GO s pevko Mojco Vižitn (Nova Gorica). Tomaz Domicelj s svojimi glasbeniki, instrumentalni kvartet Silva Stingla (Ljubljana) ter vokalni ansambel Pepel in kri.

ZRAČNA PUŠKA ZA NAGRADO - Osnovnošolci iz breziške občine so se za sobotno tekmovalje iz družbene samozastite in SLO dobro pripravili. O končni razvrstitvi je odločala iznajdljivost in uspešnost pri streljanju. Zmagala je ekipa osnovne šole bratov Ribarjev iz Brežic. (Foto: M. Zupancič)

NAGRADE MLADIM GASILCEM - Ob otvoritvi razstave raziskovalnih nalog „Gasilstvo v domačem kraju“ v Belokranjskem muzeju v Metliki je Stane Urbančič, tajnik Gasilske zveze Slovenije, podelil najboljšim knjižne nagrade. Več o akciji na zadnji strani. (Foto: M. Krumpačnik)

ŠOLARJI V OBRAMBI - V soboto je bil v sevniški občini preskus obrambne sposobnosti šolarjev. Ekipa vseh osnovnih šol v občini so se udeležili orientacijskega pohoda, kjer so opravljali posamezne veščine, med drugim tudi razstavljanje in sestavljanje vojaške puške.

SENOVNACNI PONOVO NAJBOLJŠI - V soboto je na občinskem tekmovanju „Mladina v SLO“ na Novem in okolici največ znanja in spretnosti znova pokazala ekipa OŠ XIV. divizije s Senovega (na sliki), druga je bila OŠ Koprivnica, tretja pa ekipa OŠ Kostanjevica. (Foto: P. Perc)

LISCA: DVAKRAT „KAZNOVANA“

Sevniška Lisca si je precej obetala od sovlaganja v ljubljanski Yulon. Žal od njega sedaj ne dobijo zadostnih količin izdelkov, saj dela tovarna le s 30-odstotno zmogljivostjo. Prizadela jo je namreč omejitev uvoza. Sovlagatelj takih ovir seveda niso mogli predvideti. Zato utegnejo biti kaznovani dvakrat: prvič; ne dobijo zaželenih proizvodov, drugič; kar je najslabše, namesto o dohodku se bodo morali, če bo šlo tako naprej, pogovarjati celo o pokrivanju izgube. Po mnenju glavnega direktorja Lisce Valentina Dvojmoča lahko nevarnosti izigravanja sovlagateljev premagujejo s pomočjo družbenopolitičnih organizacij. „Bistveno pri tem pa je stalnost zakonodaje. Naglo spreminjanje predpisov pomeni največje tveganje,“ meni Dvojmoč.

Sejmišča

NOVO MESTO - Na sejmišču je bilo v ponedeljek naprodaj 238 prašičev, starih do 3 mesece, ter le 23 v starosti od tri do pet mesecev. Prodanih je bilo 188 prašičev, cene pa so se za mlajše gibale med 2.600 in 3.500 din, za starejše pa med 3.600 in 4.300 din.
BREŽICE - Na sobotni šejem prašičev so rejci pripeljali 435 puijsov, starih do 3 mesece. Prodanih je bilo 331 živali, cena pa je bila okrog 120 din za kilogram žive teže. Starejših puijsov ni bilo naprodaj.

Vsi se še niso iztreznili

V dolenski regiji je bil lani skupen izvoz večji od uvoza, pač pa je primanjkljaj v devizni bilanci na konvertibilnem območju in presežek na klirinškem trgu

Izvršni odbor Medobčinske gospodarske zbornice za Dolenjsko je bil 15. aprila sicer nesklepčen, vseeno pa so med drugim razpravljali o izvozno uvoznih gibanjih v preteklem letu. Prvič kompletna slika s podatki.

Izvoz štirih dolenskih občin je bil v letu 1981 boljši, kot je znašalo poprečje v Sloveniji. Skupno so izvozniki dolenske regije prodali v tujino za dobrih 6 milijard dinarjev blaga, uvozili pa so za 5,3 milijarde din repromateriala in nekaj opreme. Za 13,45 odst. je bil izvoz večji od uvoza, vendar je podatek mnogo slabši, če ga razčlenimo po področjih.

Na konvertibilnem tržišču imajo Dolenjci pri menjavi blaga primanjkljaj v višini 526 milijonov dinarjev, ker je bilo na to področje izvoženega 76 odst. vsega blaga, uvoženo pa skoraj 96 odstotkov. Pravo nasprotje je klirinški trg, kjer ima regija presežek nad 1 milijardo dinarjev, saj je bilo na to področje izvoženega 6,5-krat več, kot je znašal klirinški uvoz. V slovenskem izvozu je bila dolenska regija udeležena kar z 10,14 odst. pri uvozu pa le z 8,10 odstotki.

Pri uvozu so se Dolenjci lani stabilizacijsko obnašali, saj je blizu 96 odst. vsega uvoza predstavlja repromaterial, le 4,90 odst. uvoza odpade na opremo in le 0,01 odst.

tek na uvoz blaga za široko potrošnjo. Vsekakor je največji izvoznik in hkrati uvoznik IMV, ki je dosegel celo presežek v menjavi s konvertibilnim tržiščem, pomembnejši izvozniki pa so še Krka, Novoles, Iskre v Trebnjem, Semič in Sentjerneju, Trimo Trebnje, Novoteks, Beti Metlika in Belt Črnomelj. Obenem pa je pripomniti, da so Krka, Trimo in Belt tudi veliki izvozniki na klirinški trg.

Ko so v gospodarski zbornici analizirali te podatke, so menili, da je treba v letu 1982 še z večjo zagnanostjo kot lani pospeševati izvoz na zapadna tržišča in da je glede presežka z Vzhodom treba iskati več možnosti za nakup surovin na klirinškem območju.

Da se nekateri uvozniki še vedno niso iztreznili in po vsej sili hočejo uvoženo blago, četudi je domače enakovredno, priča Beltov primer. Njegove kvalitetne gradbene stroje doma redki kupujejo, pač pa za slabše naprave raje veliko več in v devizah plačajo tujcem.

R. BAČER

pošiljke znaša 494.900 dolarjev oz. preko 20 milijonov dinarjev. Pošiljka je bila odposlana v dogovorjenem roku.

Z ozirom na sklenjene samoupravne sporazume bodo morali od ustvarjenih deviz odstopiti preko 106.000 dolarjev poslovnim partnerjem, od preostalih pa jih izločiti še 35 odstotkov na osnovi samoupravnega sporazuma za ekonomske odnose s tujino. Tako ostane Rikostroj na razpolago za uvoz od teh ustvarjenih deviz le 252.681,55 dolarjev.

V marcu so prodali v Sovjetsko zvezo, se pravi na klirinško območje, 27 stiskalnic, vrednih 1.657.503 klirinških dolarjev oz. preko 66 milijonov dinarjev. Načrt izvoza v SSSR so presegli za 5 stiskalnic. Skupni izvoz tozda Rikostroj je torej v prvem četrtletju letos znašal v dinarjih blizu 87 milijonov dinarjev, medtem ko je znašala celotna njegova realizacija 224 milijonov dinarjev.

J. P.

DEVIZE ZA KABEL?

Pri svetu zabukovške krajevne skupnosti, ki si prizadeva zgraditi telefonsko omrežje na tem delu Kozjanskega, so se srečali s podobno nadlogo kot v prenekateri nabavni službi naših tovarn. Dobavitelj telefonskega kabla namreč terja kratko malo soudeležbo v devizah? Če hočejo kabel dobiti, morajo podpisati še trojne samoupravnih sporazumov. Postavlja se seveda vprašanje, kje naj krajevna skupnosti dobi devize. Izvažati, in s tem dobiti devize, nima kaj, da bi jih kupovali pod roko, pa tudi ne gre!

SEJEM NA VESELI GORI

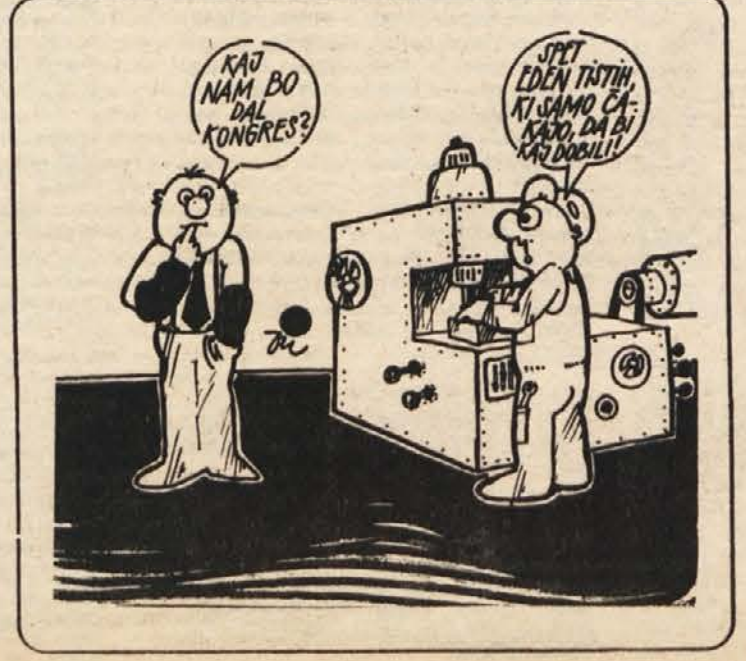
Turistično društvo in krajevna skupnost Šentrupert prirejata 27. aprila drugi letošnji sejem na Veseli gori. Na sejem so vabljeni vsi kupci in prodajalci govejve živine, kramarskega blaga in izdelkov domače obrti.

Kopači v Egipt

Ribnica: v Egipt 100 kopačev, v SSSR 27 stiskalnic

V zadnji tretjini marca so v pristanišču na Reki natovorili prvih 100 strojev za kopanje oz. čiščenje kanalov, ki jih je ribniški RIKO - toz Rikostroj izdelal za Egipt. Vrednost

Kmetijski nasveti

Zdaj se odloča o koruzi

Zlato je zrnje koruze. Odveč je vsakršno ponavljanje o pomenu in o vrednosti te poljščine, ki ima tudi v Sloveniji še možnosti v povečanju površin, predvsem pa v večjem hektarskem donosu. Zdaj porabi naša republika nad 400.000 ton koruze več kot je sama pridelala, zato nas razmere naravnost silijo v to, da bi pridelovanje intenzivirali, kolikor je mogoče. Agrotehnika pozna vse boljše strokovne rešitve.

Koruzi glede kolobarja ni izbirčna rastlina, saj sama sebe kar dobro prenaša, vendar pretiravanje ni priporočljivo. Dobro se ujema s pšenico, še boljši pa je štiripoljni kolobar, v katerem je vključen tudi strniščni posevek za podor. Njive naj bodo preorane še pred zimo, zlasti če je zemlja težja. Jeseni je priporočljivo potrositi tudi fosforma in kalijeva gnojila.

Za dolensko gričevje in Posavje so priporočljivi srednje rani koruzni hibridi iz razreda 200, ki so voščeno zreli in primerni za siliranje že v prvi polovici septembra. Trgovina jih ima v prodaji, res pa je, da je letos koruzno seme precej drago, vendar se nakup še izplača. Strokovnjaki priporočajo hibride: forla, nakup še izplača. Strokovnjaki priporočajo hibride: forla, nakup še izplača. Strokovnjaki priporočajo hibride: forla, nakup še izplača. Strokovnjaki priporočajo hibride: forla, nakup še izplača.

Na Dolenjskem naj bi ob normalnih vremenskih razmerah sejali koruzo zadnji teden v aprilu, torej sedaj. Na lahkih tleh je treba sejati 6 do 7 cm globoko, na težkih pa 4 do 5 cm. Gostota posevka naj pri sortah iz razreda 200 znaša od 7 do 8 rastlin na kvadratni meter, če pa koruzo pridelujemo za kisal, pa eno več. Da se dajo uporabljati traktor oz. stroji, naj znaša medvrstna razdalja okoli 70 cm. Za zgodnje hibride potrebuje poljelec 25 do 30 kg semena na hektar; le-to naj bo kalivo vsaj 93-odstotno. Za dober pridelek je treba potrositi 500 do 700 NPK gnojila pa še dognjiti z dušikom (okoli 300 kg KAN).

Odločen je tudi boj s plevlami. Proti travnatim plevelom dobro učinkujejo eradicani, lasso in dual, proti širokolistnim plevelom radozin WP, atropin 50 WP, deherban A, herbocid, monosan herbi, proti obojem pa primexstra, lasso combi, lasso atrazin in dual atrazin.

Inž. M. L.

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

Preizkusi novih načinov sajenja trt

Posaditev enega hektarja vinograda stane danes že tudi nad 600.000 dinarjev. Približno četrtina teh stroškov gre na račun sajenja. Nega mladega vinograda zahteva zelo veliko dela, zato je vsako zmanjšanje stroškov velikega pomena. V zadnjih letih je bilo v tej smeri po svetu narejenih veliko preizkusov, ki se znatno ločijo od naše prakse. Novosti uvajajo tudi že pri nas, vendar previdno. Iz revije „Vinarogradarstvo i vinarstvo“, ki jo izdaja jugoslovansko vinogradniško in vinarsko znanstveno društvo v Zemunu, povzemamo, da so se tovrstni poskusi začeli sredi aprila 1978 v Džombi pri Paliću na sorti laški rizling, cepljeni na podlagi Kober 5 BB.

Primerjali so sajenje po klasičnem postopku, to je z lopato, in sajenje s hidroburom. Hidroburi je naprava, ki koplje sadilno jamo s pomočjo vodnega pritiska. Za eno jamo uporabi le dva litra vode. Hitrost izkopavanja se s to napravo večkratno poveča, vendar mora biti zemlja poprej dobro pripravljena. Žal hidroburi ne omogočajo uporabe organskih gnojil. Za naše območje ta naprava verjetno ne bo prišla v poštev, saj nimate na voljo obsežnejših kompleksov kakovostne zemlje.

Srbski raziskovalci so ugotovili, da se je mlada trta hitreje in močneje razvijala, če so tla ob njej pokrivali s črno polietilensko folijo, široko en meter in debelo 0,1 mm. Tudi rodnost je bila potem znatno hitrejša. Folija je ugodno vplivala tudi na zadrževanje vlage v tleh. Zelo je tudi pomembno, da zemlje pod folijo ni treba okopavati. Položimo jo vzdolž cele vrste, jo nad cepičem v obliki čim manjšega križca prežeemo, nato pa ob trti pritisnemo k zemlji tako, da je nadzemni del trte nad folijo. Ob robovih jo pokrijemo z zemljo, da je ne bi dvigal veter. Vendar ima uporaba folije tudi svojo hibo, saj poveča nevarnost voluharja.

Da bi ugotovili, kako je treba cepljenke zaščititi, so raziskovalci primerjali klasično zaščito (hribček), parafinirani kalus, zaščito s plastično cevjo in zaščito z alu folijo. Večina trsničarjev danes prodaja trte s parafiniranim kalusom. Tisti, ki

kupijo neparafinirane cepljenke, jih lahko sami parafinirajo z navadnim tehničnim parafinom, ki ga je treba raztopiti v posodi z dvojnimi dnom. Gornji del cepljenke pomočimo kakih 10 cm globoko le za trenutek v raztopljeni parafin segret na 75 do 80 Celzija. Prednost parafiniranih trt je v tem, da jih po sajenju ni potrebno pokrivati, zato odpade zamudno rahljanje kupčkov po vsakem kupčku. V nekaterih deželah izdelujejo posebne parafine, na primer v Nemčiji rebwachs, na Madžarskem vitamol itd.

Hribček ali parafiniranje lahko nadomesti tudi plastična cev premera 4 do 5 dm ali kozarec za jogurt z odrezanim dnom. To cev postavimo na vrh cepljenke, ki gleda iz zemlje, ter napolnimo s primernim peskom, ki pa ne sme biti na pregrab niti preblaten. Le skozi primeren pesek mladi poganjki lahko najdejo prosto pot na svetlobo.

Četrti način je zaščita z alu folijo. Pri njem vrat podlage ovijemo z alu folijo v dolžini približno 15 cm, vendar ne več, kot znaša 1,5-kratni obseg podlage. Če bi bolj povili, trta ob debeljenju ne bi mogla folije odriniti.

Ta poseg prepreči rast korenin iz zgornjega dela podlage, to je rosnih korenin. To omogoča zelo velik prihranek dela pri negi mlade trte, pa tudi stane ne dosti, saj za alu folijo za 1000 trt ni treba odšteti niti 50 starih tisočakov. Vinogradniški strokovnjaki menijo, da je treba ta način zaščite še proučevati.

Največji uspeh pri sajenju je mogoče doseči v naslednji kombinaciji: klasičen način sajenja, pokrivanje s črno folijo ter parafiniranje kalusa ali ovijanje v alu folijo. Ostale mere pri sajenju ostanejo nespremenjene.

Preizkuševalci pravijo, da še ni izrečena zadnja beseda glede sajenja novih vinogradov. S poskusi je treba nadaljevati v raznih vinogorjih, ki imajo svoje posebnosti. Iz tuje literature je razvidno, da so se raziskovalci opirali predvsem na izkušnje nemških strokovnjakov, kar ni nepomembno, saj je znano, da so prav Nemci dosegli največji hektarski pridelek vina na svetu in še njegovo zavidljivo visoko kakovost.

Kaj pa mi? Bomo spali spanje pravičnega? Ne bi kazalo tudi v naših vinogradniških okoliših preizkusiti novosti? Pogum velja!

JANEZ LORENCI

Elementi za zunanjo ureditev

Vegrad

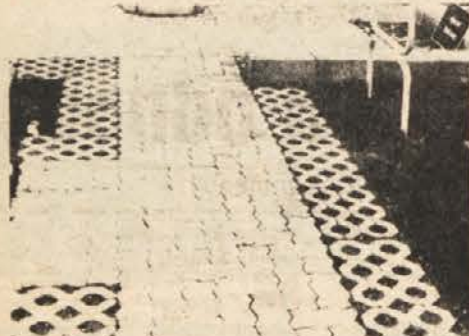
Vegrad Titovo Velenje izdeluje različne betonske elemente, s katerimi boste sami oplešali okolico stanovanjskih hiš. Izdelki so trajni, ne potrebujejo vzdrževanja, v različnih barvah pa boste estetsko oblikovali prostor.

Betonske tlakovce priporočamo za tlakovanje dvorišč, poti, parkirnih prostorov. Tlakovce po potrebi lahko odstranite, nato pa položite v prvotni položaj.

Travne plošče so primerne za tlakovanje poti, dovozov do garaž. Z uporabo plošč ohranite zelene površine, saj pri hoji in vožnji ne boste ovirali rasti trave.

Betonske tlakovce in travne plošče lahko kombinirate, z različnimi barvami pa boste dosegli razgibanost prostora.

Betonski elementi za klopi, cvetlična korita, stopnice pa so primerni za ureditev okolice hiš.

Izdelke lahko kupite v Vegradu, TOZD Vemont, Titovo Velenje, telefon 063/850-019, kjer boste dobili vse potrebne informacije.

SKUPŠČINA
OBČINE
NOVO MESTO

OBČINSKI ŠTAB
ZA TO
NOVO MESTO

objavlja prosta dela in naloge

VODJA PISARNE

za določen čas (nadomeščanje delavke med porodniškim dopustom). Poleg splošnih pogojev mora kandidat imeti končano ekonomsko ali drugo ustrezno srednjo šolo z znanjem strojepisja. Vloge sprejema OŠTO Novo mesto, Novo mesto, Ljubljanska 2, 15 dni po objavi.
233/16-82

Sekretariat za občo upravo in družbene dejavnosti občine Trebnje razpisuje

JAVNO LICITACIJO

najdenih in drugih predmetov za nedeljo, 25. 4. 1982, ob 8. uri za upravnim postopkom občine Trebnje (garaža), in sicer: osebni avto Ami 8, 6 mopodov, več koles, ure itd., kakor tudi razna pisarniška oprema (mize),

računski stroji in drugo.
235/16-82

SPOSOJENO TRNJE

Pregovor pravi: kdor veliko dela, tudi greši. Po tem sodeč, ker nekateri naši posamezniki delajo podnevi in ponoči, v nedeljo in med prazniki...
(Iz POLITIKE EKSPRES)

emona hoteli
terme čatež

Delavski svet Emona hoteli
Ljubljana-TOZD Terme Čatež
na osnovi 59. člena
statuta TOZD
RAZPISUJE

dela DIREKTORJA TOZD TERME ČATEŽ

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev, ki so določeni z zakonom, izpolnjevati še naslednje pogoje:

1. visoka ali višja strokovna izobrazba (hotelsko-turistične, ekonomske ali pravne smeri)
 2. najmanj 5 let delovnih izkušenj
 3. pasivno obvladovanje 1 svetovnega tujega jezika
- V izbirnem postopku bodo enakovredno vrednotena tudi družbenopolitična merila in moralno-etične vrednote (odnos do socialističnega sam. sistema, odnos do dela in sodelavcev, moralna odgovornost za gospodarjenje z družbenimi sredstvi ter sposobnost za povezovanje pravic, obveznosti in odgovornosti) ter samostojnost in uspešnost opravljanja nalog, kakor tudi družbenopolitična aktivnost kandidatov.

Mandatna doba je 4 leta. Delavec, ki bo uspešno opravljal dela direktorja, je lahko ponovno izbran. Prijave z dokazili o izpolnjevanju zahtev za opravljanje razpisanih del naj kandidati pošljejo v roku 15 dni po objavi na naslov: RAZPISNA KOMISIJA TOZD TERME ČATEŽ, 68250 Brežice. Prijavljene kandidate bomo o izbiri obvestili v 31 dneh po zaključnem roku za sprejemanje prijav.

KIT Kmetijska zadruga „Krka“, Novo mesto
TOZD „Žabja vas“ Agroservis

sprejme takoj za nedoločen čas, s polnim delovnim časom

1. AVTOMEHANIKA
2. AVTOKLEPARJA in
3. STROJNEGA KLJUČAVNIČARJA

Pogoji:
Kvalificirani delavci z odsluženim vojaškim rokom.
Poizkusno delo traja 2 meseca.

Prijave z dokazili o kvalifikaciji sprejema TOZD „Žabja vas“ Agroservis do 14. maja 1982.

211/15-82

900-LETNICA RIBNICE

prof. Ivan Andoljšek

ŠOLSTVO RIBNIŠKE DOLINE 1805-1813

s posebnim ozirom na Prešerna

4

Tu ima namreč vsaka hiša tudi t. i. domače ime, ki se prenaša iz roda v rod in spominja morda na deda, kraj, odkoder je prišel nekdanji gospodar itd. Prej je bila hiša last farna cerkve, namenjena cerkvenikovu stanovanju, zato je po letu 1813 v njej stanoval kot organist učitelj Anton Krompholz in se mu je tu rodil 14. 5. 1815 edini sin Anton Viljem. Menda zato so rekli hiši „pri šomaštru“.

Hiše se spominjam take, kot je bila do leta 1931, ko jo je dal lastnik Lovšin tako predelati, da je bila v pritličju in je še danes mesnica. Prostori so bili za šolo premajhni in pretemačni in niso niti malo ustrezali tedanjim predpisanim normativom, če upoštevamo, da je bilo npr. v 1. razredu 60 do 70 učencev. Tega se je dobro zavedal tudi A. B. Humel in je kot vodja stikal za drugimi prostori ter jih za nekaj časa dobil v že omejeni hiši sredi

Ribnice „pri Žoržku“, vendar so jih morali med francosko okupacijo sprazniti za upravne pisarne. Novo šolsko poslopje je bilo zgrajeno šele leta 1847 zahodno od cerkve. Ker sta bili v šoli le dve učilnici, je bilo poslopje 1870 podaljšano proti cerkvi in je postala 1856 šola trirazredna, 1874 štirirazredna itn.

Na južno steno hiše št. 26, kjer je hodil v šolo Prešeren, je dala tamkajšnja Kulturna skupnost vzidati v ploščo, ki opozarja mimoidoče, da je tu gasil „uka žej“ pesnik France Prešeren.

Vsi dosedanja raziskovalci so si edini, da je Prešerna učil v 1. razredu v šol. letu 1810/11 učiteljski pomočnik *Johann Klidör*,³³ ki je bil od 1811 do 1813 tudi Kramerjev učitelj. O drugem Prešernovem učitelju v 2. razredu 1811/12 pa so mneneja neenotna. A. Skubic je že 1925 v Ilustriranem Slovencu povedal krajše isto, kar pravi v omenjeni „Zgodovini“³⁴, da je bil namreč Prešernov učitelj Anton Krompholz, ki da je prišel v Ribnico iz Kočevja leta 1810. Pri tem pa se Skubic ne sklicuje na *župnijske arhivske viře*, kar jih v Ribnici gotovo ni našel, saj pod francosko okupacijo Humel ni bil uradni šolski nadzornik in ni pisal poročil niti jih ta čas ni pošiljal ljubljanskemu škofijskemu konzistoriju, ker ta ni bil od 1809 do 1813 več najvišji organ šolstva ilirskih dežel. Zato jih, razumljivo, do 1814 tudi tu ni.

Ker že drugi (Št. Tomšič, Fr. Ivanc, Jos. Novak, E. Bojc)³⁵ pravijo (brez navedenih virov), da je prišel Anton Krompholz v Ribnico šele 1813, sem se hotel prepričati po virih o nasprotju med Skubicem trditvijo, da je bil Krompholz v Ribnici že 1810, in drugimi. To pa je omogočilo le srečno naključje, ker je odšel Krompholz iz ilirskih provinc (Kočevja) na Štajersko, ki je ostala pod Avstrijo. Ker sta tu vodila šolstvo še vedno graški gubernij in škofijski konzistorij v Št. Andražu vse do 1859, ko je A. M.

Slomšek dosegel prenos lavantinske škofije v Maribor, je ohranjenega nekaj arhivskega gradiva o šolstvu v mariborskem škofijskem arhivu, več pa v graškem deželnem arhivu kot „Šolski fond lavantinske škofije“. Zato sem na prošnjo dr. Jos. Smeju dobil 13. 1. 1982 med drugim iz mariborskega škofijskega arhiva prepis dopisa škofijskega konzistorija v Št. Andražu od 3. 8. 1813, ki je bil poslan graškemu guberniju prav zaradi Antona Krompholza. V dopisu je med drugim rečeno, da je bil Krompholz nameščen z dekretom graškega gubernija 13. 11. 1811, št. 26, 888, v Teharje, dekanija Celje, in je po sporočilu celjskega opata 23. 6. 1813 že šel na Kranjsko, odkoder je bil prišel. Iz tega sledi, da je Anton Krompholz lahko začel učiti v Ribnici šele jeseni 1813, zato ni bil Prešernov učitelj v 2. razredu ribniške šole v šol. letu 1811/12, gotovo pa je učil v 2. razredu v šol. letu 1813/14 Fr. Kramerja, kot ta sam pove. Jasno je torej da je *Skubiceva trditev napačna*.³⁶ *Potemtakem Prešeren tudi ni mogel stanovati pri Krompholzu niti ga niso mogli zavesti „Krompholzovi otroci“ v nekako zablodo*,³⁷ ne glede na to, da je imel edinega sinčka šele leta 1815. V dopisih dosledno piše Krompholz, tako je vedno pisal tudi Humel, zato je vsak njegov drugače pisan priimek (Kramholz, Krompholz, Krompholz) napačen. Upam, da s tem nisem ustregel samo rojaku Jos. Lesarju kot uredniku *Skubicve Zgodovine*, ki me je naravnost pognal v to raziskavo, ko je zapisal: „Morebiti bo kdaj kak slovstveni zgodovinar pojasnil neskladnost med Skubicem in Slodnjakovimi navedbami.“³⁸

Krompholzov prihod v Ribnico (1813) se popolnoma ujema s Humlovim poročilom, poslanim ljubljanskemu škofijskemu konzistoriju iz Ribnice 27. 6. 1814, torej že po avstrijski zasedbi ilirskih provinc, kjer je rečeno, da ima Anton Krompholz⁴⁰ potrdilni dekret že od leta 1808.

Tretji ribniški učitelj in organist je bil *Vencel Richter*,⁴⁰ ki je tu služboval od leta 1797 do konca šol. leta 1811/12. Ribniška poročila v nadškofijskem ljubljanskem arhivu ga omenjajo od 1806 do 1808, nato pa, kot rečeno, jih ni do leta 1814.

O učitelju *Antonu Šmidu* je doslej znano le to, kar je povedal v svojem življenjepisu *Fr. Kramer*: „Proti koncu tega letnika umre stari učitelj Anton Šmid...“⁴¹ Kdaj je bilo to? Proti koncu šol. leta 1813/14, ko je bil Kramer v 2. razredu. Skubic pravi, da ga ni našel v župnijskih maticah.⁴² Zadnja leta Šmid gotovo ni služboval, ker ga v nadškofijskem arhivu nisem zasledil. *Iz tega sledi, da je lahko Prešerna učil v 2. razredu 1811/12 samo Vencel Richter*.

Prešernoslovci si belljo glave tudi s Prešernovim stanovanjem v Ribnici. To je zanimalo že Frana Levstika, zato je spraševal o Prešernovem šolanju in bivanju graščaka Karla Dragotina Rudeža, nečaka Antona Rudeža, ki je bil 1821 kupil graščino Gracarjev turn na Dol. Karel Rudež je podedoval to graščino po očetu Jožefu Rudežu in od tam odgovarja Levstiku v pismu 19. 2. 1864⁴³ ter pravi, da o Prešernovem ribniškem stanovanju nič ne ve, naj se pa pozanima pri Janezu Pogorelcu. Že omenjeni Pogorelec je namreč z odliko končal 2. razreda ribniške šole 1811, ko je bil Prešeren šele v 1. razredu.

F. Kidrič⁴⁴ previdno pravi, da je Prešeren stanoval „pri nekem učitelju“. A. Slodnjak opisuje v romanu *Neiztrohnjeno srce* Prešernovo bedno stanovanje pri učitelju Vencelu Richterju, a samo v 1. izdaji (Naša založba, Ljubljana, 1938). V 2. izdaji istega romana v založbi Lipa (Koper, 1956) in v 3. izdaji iste založbe (1964) je namreč avtor nadomestil ime V. Richterja z imenom Antonam Krompholza. Težko je torej zanesljivo reči, kje je Prešeren v Ribnici stanoval, ker tako Kidrič kot Slodnjak pravita, da je bil ta učitelj alkoholik in je tudi Prešerna zavajal. Richter je zaradi številne družine in skromnih prijemkov gotovo bedno živel, zato je verjetno oddajal stanovanje učencem.

OPOMBE

- 1 Škofijski konzistorij je bil najvišja upravna cerkvena oblast škofije.
- 2 Ribnica je bila od 1462 naddiakonija pod oglejskim patriarhatom. Ko je cesar Jožef II. tega 1787 ukinitil in podredil to ozemlje ljubljanski nadškofiji, ga je nadškof Mihael baron Brigidno razdelil v dekanije: Ribnica, Kočevje, Cerknica in Šmarje pri Grozupljem.
- 3 A. B. Humel se je rodil neznano kdaj v Ljubljani in bil posvečen 1789. Od 1799 je bil nadškofijski tajnik, od 1799 vrhniški vikar, od 1799 cerkveniški dekan, od 15. 5. 1807 do 10. 11. 1818 župnik in dekan v Ribnici, nato do smrti (+ 11. 12. 1820) stolni kanonik v Ljubljani. Humel je bil po prepričanju Jožefinec, precej izobražen in kot janženist sicer navdušen šolnik, a namščko usmerjen. V Ribnici je bil vodja trivialke in od 1807 začetne nedeljske šole.
- 4 Nadškofijski arhiv Ljubljana (odslej: NSALJ) Dekanija Ribnica, fasc. 48.
- 5 Schmidt, Zgodovina šolstva in pedagogike na Slovenskem II, Ljubljana 1964, 140 (odslej: Schmidt, Zgodovina).
- 6 Jos. Marinko, Janez Lesjak, župnik konstanjeviški, Drobčinice 1891, 116.
- 7 V. Schmidt, Zgodovina, 150.
- 8 France Kidrič, Prešeren II, Ljubljana 1938 XXV, in A. Slodnjak, roman *Neiztrohnjeno srce*, Ljubljana 1938, 47 (odslej: Kidrič, Prešeren II).
- 9 Franc Kramer se je rodil 16. 11. 1800 v Prigorici očetu Janezu, mlinarju iz Obrha in kmetu. Mati Marija je s skrivito željo po duhovniku v hiši pogovorila očeta, da so poslali že enajstletnega

Franceta v ribniško trivialko. Ker ta v svojem življenjepisu ne omenja leta začetka šolanja, sem po daljšem iskanju letnico posredno le odkril. V katalogu ljubljanske normalke za 3. razred iz leta 1815 sta namreč vpisana štirinajstletni Kramer in trinajstletni Janez Pogorelec iz Prigorice. Vpisala sta se torej jeseni 1814 (katalog Mestnega arhiva Ljubljana, sign. 26/1815 b). Ker je Kramer sam povedal v življenjepisu, da je 1. razred ribniške trivialke ponavljal, je torej začel hoditi v 1. razred v šol. letu 1811/12. Pogorelec pa je končal po „zlati knjigi“ 2. razred že 1811 in počakal nato do vpisa v normalko (najbrž zaradi nemirnih časov pod francosko okupacijo) doma. Podrobnost, s jjo je bilo treba razčistiti zaradi Prešernovih učiteljev.

Po končani normalki, šestletni takratni gimnaziji in dvetletnem liceju ter triletnem bogoslovju je bil Kramer 1826 posvečen, nato je bil od 1827 do 1831 kaplan v Šentjerneju, kjer je poleg verouka poučeval slovensko branje in pisanje. Po enoletni pridigarski službi v ljubljanski stolnici 1831-32 je bil župnik v Loškem potoku do 1843, kjer je prav tako poleg verouka učil učence slovenski brati in pisati, do 1847 je bil župnik in dekan v Postojni in nekaj časa vodil tu glavno šolo, do 1867 dekan v Stari Loki, od 1868 do smrti (+ 30. 6. 1884) pa stolni kanonik in generalni vikar v Ljubljani. Na njegovo pobudo je začel izhajati klerikalni politični časopis *Slovenec* in bila ustanovljena bivša hranilnica pri sv. Jožefu v Ljubljani. Kot duhovnik je povsod delal za slovensko šolo (Drobčinice 1891, 78-114; SBL II, 555; ZD 1864, 274 i sl.).

- 10 Drobčinice 1891, 79.
- 11 NSALJ, fasc. 48, sign. 19/1404.
- 12 S. Janež, Zgodovina slovenske književnosti, Maribor 1957, 202; A. Slodnjak, Prešernovo življenje, Ljubljana 1963, 10; L. Legša, Zgodovina slovenskega šolstva II, Ljubljana 1939, 91.
- 13 „Zlata knjiga“, z natančnim naslovom *Buch der Ehre fuer die Reifnizer Schule*, je v NUK, rokopisni odd. sign. 871. Predlagal bi naslov: *Častna knjiga ribniške šole*. Glade, na zakon (1805) so dejali odliče njakom knjižna darila (premjra), zato so imenovali obdarovance premijer. Pomnimam pa, da so bila knjižna darila z odlikom deželne vlade Kranjske (1. 5. 1868) prepovedana, češ da vzbujajo v drugih učencih zavist.
- 14 A. Skubic, Zgodovina Ribnice in Ribniške pokrajine, Buenos Aires 1976, 459, odslej: Skubic, Zgodovina.
- 15 NSALJ, fasc. 48, sign. 19/607 in 19/1090.
- 16 Schmidt, Zgodovina II, 29.
- 17 Skubic, nd. d., 457.
- 18 Drobčinice 1891, 80 in 82.
- 19 Abecedna tablica je bil kartonček z abecedo, odprtimi in zaprtimi zlogi (ma, am) in nekaterimi razlogovanimi besedami.
- 20 Plateltof, —taf je popačenka iz nem. besede Blättertafel, v kateri so drugi „el“ zaradi blagolajša opustili in popečili besedo Blättertaf v plattelaf, ki pomeni v ožjem smislu abecedno tablo, v širšem pa abecednik.

(Nadaljevanje prihodnjic)

**RAZISKUJEMO
PRETEKLOST
NAŠEGA KRAJA**

V Pionirju smo člani zgodovinskega krožka prebrali, da se lahko vključimo v raziskovalno nalogo za mlade zgodovinarje. Gre za raziskovanje preteklosti domačega kraja. Del učencev prebira literaturo o delu pionirjev in mladincev, drugi pa zbirajo gradivo o sodelovanju otrok v Krmelju med NOB. Z zbiranjem podatkov o življenju v našem kraju v preteklosti bomo nadaljevali tudi v naslednjih letih.

**ZGODOVINSKI KROŽEK
OŠ Krmelj
BILI SMO NA
POHODU**

10. aprila smo imeli učenci osnovne šole iz Vinice obrambni dan. Osmošolci smo izvedli orientacijski pohod. Vestno smo opravili vse naloge in po pohodu so nam učitelji podelili priznanja. Zmagovalna ekipa bo našo šolo zastopala na medšolskem tekmovanju v Crnomlju.

RAJKO VRLINIC
OŠ Vinica

**AKTIVEN
KLUB OZN**

Kot predsednica kluba OZN v Domu Majde Silc sem se konec preteklega meseca udeležila seminarja za vodje klubov OZN v Brežicah, ki ga je organiziral RK K OZN. Poslušali smo predavanja o narodnoosvobodilnih gibanjih, razorožitvi, o varstvu okolja ter o dejavnostih klubov OZN. V našem domu pa si bomo do konca leta ogledali še nekaj filmov, se pogovorili o 9. kongresu ZKS, o vojaških blokadih ter o položaju žena v svetu. Pripravljamo izdajo biltena, kviz ter razstavi Ljudstva sveta in Varstvo okolja.

IRENA ŠPEHAR
Dom za učence Majde Silc
Novo mesto

**OB GOZDU
JE GORELO**

Konec marca sta sestra in teta v Ogorelkah grabili travnike. Ko sta končali, sta travo zakurili. Toda začel je pihati veter in ogenj se je širil. Spoznali sta, da tudi s pomočjo dveh sosed ognja ne bosta mogli ustaviti, zato je šla teta po gasilce, da so požar pogasili. Na srečo je gorelo le listje in praprotn.

ALENKA FLAJŠ
OŠ Krmelj

**LEPI SPOMINI
NA ZIMO**

Pionirjem gasilec nam je bilo prav lepo, ko nam je gasilsko društvo Sevnica omogočilo enotedenski smučarski tečaj na Koblji. Stanovali smo v osnovni šoli v Bohinjski Bistrici kot gostje osnovne šole Dobro polje. Smučanja nas je učil prof. Babnik. Imeli smo tudi ure iz gasilstva. Društvo nam je omogočilo en teden čudovitih počitnic, za kar smo jim vsi pionirji gasilci zelo hvaležni.

MATIJA MAURER, 3.b
osnovna šola
Sava Kladnika Sevnica

**DVE ŠOLSKI
TEKMOVANJI**

Na naši šoli smo imeli pred kratkim dve tekmovanji. Na prometnem so zmagali iz: 5. razreda Vera Rozman, 6. Franci Papež, 7. Edo Lužar in iz 8. Marko Kupljenik. Zmagovalci tekmovanja v znanju matematike pa so iz: 6. razreda Ivanka Kolenca, 7. Mojca Novljan in Andreja Obrekar, iz 8. pa Danica Zupan. Vsi zmagovalci bodo sodelovali na občinskem tekmovanju.

**ALENKA LUŽAR in
DRAGO RAPUŠ**
OŠ Mirna peč

VANDALIZEM - Podrti kipi zdaj ležijo pod pisarniški okni osnovne šole in čakajo na betonske postavke.

Ob podrtih kipih

Kočevje: mladi ponočnjaki podirajo kipe v šolskem parku

Pod okni pisarn osnovne šole Kočevje leže leseni kipi, ki so jih pod vodstvom likovnih pedagogov ustvarili učenci, udeleženci kočevske likovne kolonije oz. male „Forme vive.“

Kipi so stali v parku pred kočevsko šolo, da bi olepševali okolje, razveseljevali sprehajalce, ki obiskujejo kočevski park Gaj, in da bi duhovno oplemenitili vse, ki si jih bodo ogledovali. Večina občanov je bila ponosna na to kočevsko zanimivost in tudi hvaležna mladim, da so naredili nekaj lepega in koristnega.

Žal pa je med vsakim žitom tudi ljuljka. Vse preveč je še takih, ki znajo le uničevati. Lepota, uspeh in delo drugih jih moti. Tako se je dogajalo, da so bolj ali manj znani, pa tudi neznanji storili kipe podirali. Šolarji so jih nato podvevi pod vodstvom pedagogov in ob pomoči drugih spet postavljali, zjutraj pa jih je spet nekaj ležalo.

Začasno so v tem boju zmagali tisti, ki uničujejo. Upamo pa, da ta zmaga ne bo dokončna in da bodo uspela prizadevanja šole oz. likovnih pedagogov ter da bodo ob pomoči delovnih organizacij, predvsem Zidarja, uredili betonske podstavke, na katere bodo potem kipe pritrili. Seveda je treba tiste, ki podirajo kipe ali pa tudi sicer uničujejo družbeno in zasebno lastnino, krepko kaznovati, saj prepričevanje ne zaleže več.

J. PRIMC

**KJE SO
MOJE ROŽE?**

Rože mi pomenijo veliko. Kupujem jih, razmnožujem, dobivam v dar in jih gojim sama. Žal so tudi tatovi rož. Vselej, kadar se vračam v našo Reber pod Rogom, sem razočarana. Ze prejšnja leta so sosedje namesto nas obirali zrele jagode, breskve in višnje. Mislili smo, da to počenljajo otroci. Resnica je drugačna. To dela, kot domnevam hudobna ženska, ki si je že doobra obnovila svoj vrt. Na njenem vrtu raste tudi veliko sodegovih - težko pa je razumeti kaj ji pomenijo posekana breza in smrekice okoli moje kočee? Tatvino sem prijavila.

BERTA KLADNIK
Reber pri
Dolenjskih Toplicah

**Kmalu v novih
prostorih**

**Metliški mladinci preureja-
jo staro kino dvorano**

Novo predsedstvo osnovne organizacije ZSMS iz Metlike je pred kratkim pokazalo, da z nalogami, ki si jih je zadalo v začetku, misli resno. 3. aprila so namreč metliški mladinci začeli urejati staro kino dvorano, v katero se bodo preselili iz Mladinskega kluba.

Strokovnih del se bodo sicer lotili za to usposobljeni delavci, zato pa bodo mladinci pospravili in pripravili prostore za obrtniška dela. S tem bodo samoupravni stanovanjski skupnosti, ki adaptacijo financira, prihranili marsikateri dinar. Čeprav je v načrtih še mnogo nedorečenega, si mladi želijo predvsem klubsko sobo, v kateri bi lahko gledali televizijo, prebirali časopise, igrali šah in podobno. Seveda pa bi radi imeli tudi dvorano za ples, koncerte ter literarne večere.

Kot je povedal namestnik predsednika osnovne organizacije ZSMS Janez Berek, so optimisti in upajo, da se bodo lahko v nove prostore preselili že čez dva meseca.

M. K.

Kako prevažati Dragarce?

Prebivalci Dragarske doline se vedno negodujejo zaradi ukinitve nekaterih avtobusnih prog, ki so povezovale njihovo dolino s Kočevjem, z Ribnico in Ljubljano. Opozarjajo, da tu prebivajo stari ljudje, ki morajo zdaj peš daleč po hrano ali pa k zdravniku z avtobusom (ki jim je še ostal) od doma ob štirih zjutraj in šele zvečer spet domov. Niso zadovoljni tudi, ker za svojo novo zdravstveno postajo ne dobe medicinske sestre, zato stoji zdravstvena postaja zaprta.

Delegat, ki je nakazal te težave Dragarcev, je na nekatera vprašanja dobil odgovor na zadnji seji občinske konference ZK, na druga pa mu bodo morali dati odgovor drugje.

Avtobusna proga, ki je bila ukinjena, je bila na željo Dragarcev ponovno uvedena. Žal pa je avtobus na odseku od Trave do Loškega potoka vozil skoraj prazen. „Potnikov je bilo toliko, da bi jih čisto lahko peljali s fičkom.“ Je dejal predsednik izvršnega sveta občine Alojz Petek in dodal, „da moramo biti toliko pošteni, da ne bomo zahtevali avtobusa za progo, za katero ni dovolj potnikov, ampak da bomo še naprej iskali za prevoz občanov na tem območju druge rešitve.“

SAP ima z avtobusi težave tudi na drugih progah, celo na progi proti Ljubljani, kjer je toliko potnikov, da morajo v avtobusu celo stati. Zato ni mogoče, da bi ukiniteli avtobus na

taki progi in ga uvedli proti Dragi. Tudi ne kaže zapravljati dragocene goriva za prevoz enega potnika. Za Dragarce je torej treba iskati drugačne rešitve. V razpravi je bila nakazana možnost, da bi potnike vozil gozdarski kombi, ali pa bo treba najti še kaj drugega.

J. P.

**VELIKO ZANIMANJA
ZA TELEFON**

Odkar so krajinu krajevne skupnosti Veliki Gaber spoznali, kako koristen je lahko telefon, je zanimanje za napeljavo novih telefonskih priključkov vse večje. Takoj bi lahko pridobili najmanj 60 novih telefonskih naročnikov, žal pa zmožljivosti telefonske centrale tega ne dopuščajo. Kot pravijo v vodstvu te krajevne skupnosti, bodo potrebe krajanov lahko zadovoljili šele proti koncu tega srednjeročnega obdobja.

**VESELICA
V DRAŠIČIH**

Gasilsko društvo Drašiči bo 1. in 2. maja pri gasilskem domu privedlo veselico. Oba dneva se bo veselica začela ob 14. uri, igral bo ansambel Slavček, prizadevni drašički gasilci pa bodo za obiskovalce pripravili odlično domače vino, janjčka in odojka na ražnju, specialiteta pa bo znano drašičko domače pecivo, ki ga za to priložnost peče cela vas.

**pisma
in
odmevi**

**KMETIJE
BREZ PRAZNIKOV**

Močan veter je to pomlad oviral delavce sevnškega Mercatorja (Kmetijski kombinat, tozdr Proizvodnja) pri napeljevanju vrvice na 80 ha družbenih hmeljišč. Vsako rastlino hmelje je treba namreč v sodobnih nasadih povezati z vrvicco do nosilne mreže, ob kateri se nato vzpenja. Delo je popolnoma onemogočilo sneženje v terek. Tako je skorajda gotovo, da se bo to sezonsko delo zavleklo tja do prvomajskih praznikov, ki jih bodo morali delavci preživeti na polju. Sneženje zaenkrat ne škoduje velikim sadovnjakom na območju krajevne skupnosti Blanca. Sadjarji menijo, da utegne ravno ta sneg zadržati prehitro rast.

**PRVOMAJSKI KRES
NA VESELICI**

Na večer pred 1. majem bo metliška folklorna skupina „Ivan Navratil“ na Veselici pripravila velik kres. Na Veselico se bo iz Metlike vtil spreved z baklami, ob kresu pa bodo člani folklorne skupine izvedli kulturni program.

Namestili izid, skalili odnose

Nešportno ravnanje krških kegljačev do Sevnčanov

10. aprila so člani sevnškega kegljaškega društva „Rudi Kepa“ odigrali v krškem hotelu Sremci z domačini 1. kolo v ligaškem tekmovanju zasavsko-posavske lige. Zanimive borbe so, žal, prinesle vse kaj

drugače kot športen konec tekmovanja, kar je načelo odnose med sosednjima kluboma. Do metanja zadnjih dveh sevnških kegljačev so Krčani vodili za 11

kegljev. Po njunem nastopu so Sevnčani odločili srečanje v svoj prid za 14 točk. Še vrsta prisotnih navijačev iz Krškega je Sevnčanom na samem kegljišču čestitalo za uspeh. Sevnčanom se je medtem že mudilo na vlak. Tu pa so očitno prevladale strasti in zakulisno nameščanje rezultata. Na papirju so namreč svojemu moštvu pripisali 45 kegljev več, kar je pomenilo, da so zmagali za 31 kegljev. Da je bila mera polna, je edini od preostalih Sevnčanov, ki se je preoblačil v slačilničar, tak izid tudi podpisal. Sevnčani so nato sicer vložili protest in skušali nepričakovani konec srečanja razčistiti s pogovori. Ujeli smo jih na laži, češ da semaforji niso delali. Da so bili ti v redu ves čas srečanja, nismo videli le igralci, temveč tudi gledalci domačini, ki so, kot rečeno, za zmago našim celo čestitali.

**Ali še živi
kurirček Cyril**

Je Cyril Bramor živ ali mrtev?

Te dni spet potuje kurirčkova pošta po Sloveniji. V spomin na prve kurirčke med vojno naj izmed vojnih dokumentov izbrskamo le delček življenja 10-letnega kurirčka Cirila Bramorja iz Kočevja, za katerega še vedno natančno ne vemo, kje in kako se je njegova življenjska pot začela in če je danes sploh še živ.

Iz spisa št. 428, ki je bil končan (odložen od acta) 12. aprila 1944, lahko spoznamo, da okupator ni priznal niti desetletnim otrokom. V tem aktu je tudi spis številka 5867 z dne 9. marca 1944, ki ga je organizacijski štab slovenskega domobranstva poslal upravi policije v Ljubljani; v njem preberemo:

„Danes je bil pripeljan s kolono iz Kočevja Cyril Bramor, doma iz Kočevja, katerega so partizani uporabljali za nošenje pošte. Omenjeni se pošilja tej upravi, da se ga pošlje v neki prisilni deški dom.“ (podpis: poveljniški podpolkovnik Krener s. r.) Uprava policije v Ljubljani je poslala 10. marca 1944 državnemu tožilstvu v Ljubljani poročilo številka II-3478/1, ki se glasi:

„Dne 9. 3. 1944 ob 17,15 uri je bil od poveljstva slovenskih domobrancev izročen tukajšnji upravi policije deček iz Kočevja v svrhu izročitve v kak zavod. Ko pa je bil imenovan po imenu, naj poda svoje generalije, je povedal, da se piše Cyril Bramor, da je star 10 let in da je doma iz vasi Gradišče (op. pis. verjetno Gradišče) št. 3 na Dolenjskem. Njegov oče je bil baje odveden v Nemčijo na delo, dočim ima v rodni vasi še mater in brata. Drugih podatkov deček o sebi ni vedel povedati. Deček je bil fotografiran in se fotografija v slučaju eventualne potrebe lahko dvigne pri tukajšnji upravi policije. Imenovani je bil 10. 3. 1944 ob 11. uri izroččen v zavod mladoletnikov in se naproša, da ga brez predhodnega obvestila tukajšnje uprave policije ne izpusti na prosto. Upravnik policije: Dr. Hacin I. r.“ Akt se zaključuje z žigom „PRIPOR!“

O praporu kurirčka je uprava policije obvestila okrajno sodišče v Ljubljani, poveljstvo slovenskih domobrancev - organizacijski štab v Ljubljani in sresko načelstvo v Kočevju.

Na osnovi teh dokumentov sem poizvedoval o nadaljnji usodi tega kurirčka, vendar nisem zvedel ničesar. Če kdo kaj ve, naj nam sporoči. **ANDREJ ARKO** KOČEVJE

JOŽE BEDEK
tehnični vodja
kegljaškega kluba
„Rudi Kepa“, Sevnica

Rudi Dim

Rudi Dim st. se je rodil v Gradcu v Beli krajini. Še kot fant se je vključil v društvo Mladih fantov in deklet. Oral je ledino na kulturnem področju - v naši vasi. Ko je prišla vojna vihra, je odšel v partizane. V domačo hišo je sprejel tudi godbo glavnega štaba 7. korpusa. Vez med vaščani in hrastniško godbo je še danes živa. Rudi je pel v zboru, igral v mnogih dramah vaškega amaterskega gledališča, bil scenograf, masker, režiser. S humorjem in idejami se je vključil v društvo Gradaški mački. Dolga leta je opravljal tajniška dela v krajevni skupnosti ter bil pobudnik pobratenja med KS Gradac in Polhov Gradec. Tudi v gasilskem društvu je z njegovim odhodom nastala vrzel. Čeprav ga ni več med nami, je za njim ostal plod dolgoletnega dela na družbeno-političnem in kulturnem področju naše vasi.

DPO GRADAC
Bela krajina

**NOVA RAZSTAVA
V BELOKRANJSKEM
MUZEJU**

15. aprila smo učenci OŠ Metlika obiskali v Belokranjskem muzeju razstavo, ki ima dva dela. Prvi del ima naslov Enajst kongresov ZKJ, drugi, ki je bil za nas bolj zanimiv, pa ima naslov Predvojno napredno gibanje v Beli krajini.

MIHAELA
novinarski krožek
OŠ Metlika

**„BELE BREZE“
OB IX. KONGRESU**

16. aprila smo na osnovni šoli v Metliki izdali posebno številko glasila Bele Breze, ki je posvečena delu IX. kongresa ZKS. V njem so objavljene pogovori z delegati metliške občine na kongresu, pogovor z našim ravnateljem kot najstarejšim komunistom na šoli ter preglednica slovenskih in jugoslovanskih kongresov komunistov. Dodali smo kratke biografije Borisa Kidriča, Borisa Kraigerja, Mihe Marinka ter belokranjskih narodnih herojev Albine Mali in Martina Južne.

NOVINARSKI KROŽEK
OŠ Metlika

**SEMINAR
O INFORMIRANJU**

Preteklo sredo je komisija za informiranje v Domu za učence Majde Silc pripravila krajišni seminar, na katerem nas je tov. Vili Pšeničny, član RK ZSMS, seznanil z oblikami in možnostmi informiranja. Pogovorili smo se o urejanju oglasnih desk, o izdaji biltena ter radijski oddaji.

MARIJA ZEMLJAK
Dom za učence Majde Silc
Novo mesto

**BRZJOJAVKA
KONGRESU**

V šoli smo IX. kongresu ZKS posvetili več ur. Učenci smo prinesli v šolo fotografije in zapiske ter z njimi in z nalepkami uredili stenoče in koticček v knjižnici. Na šoli in v prostornem domu smo izobesili zastave. Udeležencem IX. kongresa pa smo poslali brzjojavko z željo, da bi bilo delo delegatov čim uspešnejše.

MARJANCA ŠAVORN, 4.r.
COS Suhor

**ZBRALI DVE
TONI PAPIRJA**

Pretekli teden smo učenci naše šole zbirali star papir. Najuspešnejši so bili nižji razredi, skupaj pa smo zbrali okrog 2 toni papirja. Ko smo zbirali okrog 2 toni papirja, smo začeli s to akcijo zaključili, smo začeli zbirati staro železo.

ANDREJA OBREKAR
OŠ Ivana Kovačiča
Mirna peč

**PESNICA PODELILA
BRALNE ZNAČKE**

15. aprila smo na naši šoli končali tekmovanje za Zupančičevo bralno značko. Ob se ga je udeležilo 307 učencev. Ki te priložnosti sta nas obiskala skladatelj Radovan Gobec in pesnica Neža Maurer, ki je podelila 170 Zupančičevih značk in 170 priznanj. 17 učencev je za zvestobo knjigi prejel knjižna darila.

ANDREJA MALNAR, 8.a
OŠ XII. SNOUB, Bršljin

**KOMISIJA ZA DELOVNA RAZMERJA
TOZD ZA PTT PROMET KRŠKO**

objavlja
prosta dela in naloge

- **DOSTAVLJANJE PTT POŠILJK V KRŠKEM**
- **3 osebe**
- **V BRESTANICI - 1 oseba**
- **V SEVNICI - 1 oseba**

Pogoji:
- poštni manipulant s tremi meseci delovnih izkušenj ali
- osnovna šola oz. najmanj 5 razr. osnovne šole s šestimi meseci delovnih izkušenj in strokovni izpit
- znanje vožnje s kolesom, vozniški izpit A

Za opravljanje navedenih del in nalog se sklenu delovno razmerje za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Za navedena dela in naloge je poskusno delo dva meseca. Pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov: TOZD za ptt promet Krško, Gubčev trg 1, Krško. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po preteku roka za prijavo.

232/16-82

GRAŠKI VELESEJEM

30. APR. — 9. MAJ 1982

PRIJAVE SPREJEMAJO VSE POSLOVALNICE KOMPASA IN PO OBLASČENE AGENCIJE

- VARČEVANJE ENERGIJE
- OBNOVA IN GRADNJA STANOVANJ TER STANOVANJSKIH HIS
- PROIZVODNE INVESTICIJE
- POLJEDELSTVO IN KMETIJSKI STROJI
- LOV IN LOVILO OROŽJE
- POHIŠTVO
- DOPUSTI IN ODDIH ZA VSAKOGAR

- „GASTROMODEL“ STROKOVNA RAZSTAVA KUHARSKIH UMETNOSTI
 - MEDNARODNI BAZAR
 - ZABAVNA ELEKTRONIKA
 - RAZSTAVA „VSE ZA OTROKA“
 - FOTO - KINO - OPTIKA
 - ORIENTALSKE PREPROGE
 - MODNE REVIJE
- VSTOPNINA 50 DIN

RTV LJUBLJANA ZALOŽBA KASET IN PLOŠČ

NOVE PLOŠČE in KASETE

HAZARD
BISTRO, ROŽE ZA ELZO

TEREZA KESVIJA
SINOČ, KAD SKLOPIH OČI

TOMAŽ DOMICELJ
KRATKE DOMAČE

ULTIMAT
POKAŽI NAM EDDY, KOMPLEKS

LEPO JE...
SLOVENSKI NOVI VAL

VESELI PLANŠARJI
COKLE 'MAMO VSI NOVE

ljubljska banka

GOSPODARSKA BANKA LJUBLJANA
POSLOVNA ENOTA KOČEVJE

Razpisna komisija razpisuje prosta dela oz. naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

VODJA POSLOVNE ENOTE KOČEVJE

Kandidati morajo izpolnjevati splošne pogoje in imeti:

1. višjo ali srednjo izobrazbo ter pet let delovnih izkušenj, potrebne strokovne organizacijske in druge delovne sposobnosti za opravljanje nalog iz pristojnosti vodje poslovne enote banke;
2. moralno-politične vrline, ki izražajo celovitost strokovnih, družbenopolitičnih in moralno-etičnih meril, predvsem pa celovito oceno uspešnosti dosedanjega dela ter doslednega izvajanja in utrjevanja samoupravnih socialističnih odnosov;
3. izpolnjene vse ostale pogoje po družbenih dogovorih o načelih za izvajanje kadrovske politike za območje občin Kočevje in Ribnica.

Navedena dela in naloge se razpisujejo za dobo štirih let. Prijave z dokazili o izpolnjevanju zahtevanih pogojev in življenjepisom naj kandidati pošljejo v zaprtih ovojnica v 15 dneh po objavi na naslov: Ljubljanska banka - Gospodarska banka, Ljubljana, Poslovna enota Kočevje, Trg zbora odposlancev 66 - za razpisno komisijo. O izbiri kandidata bo odločala konferenca članic Poslovne enote. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v roku 30 dni po izteku objave.

NUKLEARNA ELEKTRARNA KRŠKO V USTANAVLJANJU, 68270 KRŠKO,

objavlja prosta dela in naloge:

POSLOVODJE GRADBENEGA VZDRŽEVANJA

Pogoji:

- opravljena 4-letna tehniška srednja šola gradbene smeri
- 18 mesecev ustreznih delovnih izkušenj
- poskusno 3-mesečno delo

Kandidati naj pošljejo svoje vloge v 15 dneh po dnevu objave. Odgovore bodo kandidati prejeli v 30 dneh po izteku prijavnega roka.

Na podlagi 33. in 34. člena Zakona o upravljanju in razpolaganju s stavbnimi zemljišči (Ur. list. SRS št. 7/77) ter pooblastila Skupščine občine Krško

razpisuje

Samoupravna komunalna interesna skupnost občine Krško - enota za upravljanje in razpolaganje s stavbnimi zemljišči

JAVNI NATEČAJ

za oddajo stavbnih zemljišč, skladno s sprejetimi zazidalnimi načrti, na naslednjih območjih:

- I. stanovanjsko naselje Resa - 1 lokacija
- II. stanovanjsko naselje Spodnji Grič - 2 lokaciji
- III. poslovno stanovanjsko naselje Leskovec - 2 lokaciji
- IV. stanovanjsko naselje Dorc - Brestanica - 3 lokacije
- V. stanovanjsko naselje Kostanjevica - 5 lokacij

POGOJI

1. Izklicna cena za zemljišče znaša:
 - pod I., II. in III. 92,00 din / m²
 - pod IV. in V. 78,85 din / m²
 2. Stroške delne komunalne ureditve plača najugodnejši ponudnik po pogodbi in znašajo pod točko:
- I. 323.828,90 din za parcelo
 - II. 286.000,75 din za parcelo
 - III. 390.556,90 din za parcelo
 - IV. 247.977,40 din za parcelo
 - V. 312.695,50 din za parcelo
3. Rok za dostavo ponudb je 15 dni od uradne objave v Dolenjskem listu.
 4. Varščino v znesku 10.000 din je treba nakazati na tekoči račun Samoupravne komunalne interesne skupnosti občine Krško št. 51600-662-25120, izkazilo o plačani varščini pa mora biti priloženo ponudbi.
 5. Ostali pogoji, določila in označbe razpisanih lokacij so razvidni iz popolnega besedila natečaja, ki je izobešen na oglasni deski Samoupravne komunalne interesne skupnosti občine Krško.
 6. Vsa pojasnila in dokumentacija se dobe pri strokovni službi Samoupravne komunalne interesne skupnosti občine Krško.

227/16-82

IZPOSODANJE VOZIL V NOVEM MESTU, Novi trg 6, telefon: (068) 23-937, telex: 35811 YU KOMNOV

KOMPAS JUGOSLAVIJA

OBVESTILA

OHRID: 3 dni, VSAK PETEK (do oktobra)
OHRID: 6 dni, VSAKO NEDELJO (do oktobra)

ČRNA GORA: (Sv. Stefan): 2 dni, (sobota - nedelja), 8., 15., 22. in 29. 5. 5., 12. in 19. 6.

PEŠČENE PLAŽE ČRNE GORE (MINI POČITNICE), 7 dni (nedelja - sobota), 9., 16., 23. in 30. 5. ter 6. 6.

VIS: 2 dni (sobota - nedelja), odhodi vsako soboto od 17. 5. do 19. 6., nadaljevanje programa v jeseni

PRIJAVE IN INFORMACIJE: Vse poslovalnice Komasa in pooblašcene agencije

DELAVSKI SVET ŽITO - TOZD PEKARNA KRŠKO

objavlja prosta dela in naloge za nedoločen čas, s polnim delovnim časom in 3-mesečnim poskusnim delom:

1. IZDELOVANJE VSEH VRST SLAŠČIC - 1 delavec za obrat Brežice;
2. STROJNO OBLIKOVANJE TESTA - 2 delavca za obrat Krško.

Pogoji: pod 1:

- poklicna šola slaščičarske smeri, 6 mesecev delovnih izkušenj, lahko tudi začetnik;

pod 2:

- popolna oz. nepopolna osnovna šola z možnostjo priučitve v pekovski stroki,
- delo je pretežno nočno.

Pisne prijave z ustreznimi dokazili o izpolnjevanju zahtevanih pogojev pošljite v 15 dneh po objavi na naslov: ŽITO LJUBLJANA - TOZD PEKARNA, KRŠKO, Cesta 4. julija 86

O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh po izteku roka za sprejem ponudb.

220/15-82

sestavljena organizacija združenega dela za dejavnost kmetijstva, industrije, trgovine, gostinstva in storitev, n. sub. o., Ljubljana

KOMISIJA ZA DELOVNA RAZMERJA DELOVNE ORGANIZACIJE MERCATOR-PRESKRBA, TRGOVSKO PODJETJE NA DEBELO IN DROBNO S p. o. Krško

razpisuje

prosta dela in naloge

VODJE KOMERCIJALNEGA ODDELKA ZA MANDATNO DOBO ŠTIRI LETA

Kandidati morajo poleg splošnih z zakonom določenih pogojev izpolnjevati še naslednje:

- višja šolska izobrazba oz. srednja šolska izobrazba komercialne smeri
- štiri leta oz. osem let delovnih izkušenj v komercialni trgovski delovni organizaciji
- moralno-politična neoporečnost
- poskusno delo traja tri mesece

in objavlja prosta dela in naloge

LIKVIDATORJA DOF V STROKOVNIH SLUŽBAH V KRŠKEM.

Pogoji:

- končana srednja ekonomska šola
- poskusno delo traja 1 mesec

Kandidati naj pošljejo pismene prijave s potrebnimi dokazili na navedeni naslov v 15 dneh po objavi. O izbiri bomo kandidata pismeno obvestili v 30 dneh po izteku prijavnega roka.

Misli, ki so ogrele delegatske dlani

Poudarki iz poročila predsednika CK ZKS Franceta Popita

Družbeni proizvod naše republike se je v zadnjem medkongresnem obdobju, to je v letih 1978 - 1981, povečeval povprečno za 4 odstotke na leto, k čemur je prispevala največ rast industrijske proizvodnje. Še bolj prepričljivo dokazuje nagel razvoj proizvodnih sil v Sloveniji in Jugoslaviji pregled podatkov v daljšem časovnem obdobju. Ta kaže, da se je družbeni proizvod v Sloveniji v letih 1953 - 1980 povečal za več kot šestkrat, v Jugoslaviji pa za več kot petkrat. Pomembno je, da je večina gospodarsko manj razvitih območij v Sloveniji in Jugoslaviji dosegla velik napredek.

Vendarle pa nismo dosegli vseh postavljenih ciljev, zlasti ne tistih, ki so povezani z dolžnostmi in pravicami ter odgovornostmi delavcev v združenem delu in v družbi. Prepočasni odpravljanje vzroke za številna protislovja v našem razvoju, zlasti tista med družbeno naravo proizvodnje ter zasebnim, skupinskim in državnim prilaščanjem rezultatov družbene proizvodnje. Zaostruje se spopad sil socialističnega samoupravljanja s skupinsko lastninskimi in državno lastninskimi težnjami oziroma centri moči, ki se vedno v veliki meri odločajo v imenu delavcev, v imenu združenega dela in za njegovo fasado. Ta temeljni spopad je v bistvu razredni boj. To ni več klasični razredni boj dveh antagonističnih razredov, vendar bi v skrajni posledici, če bi skupinsko lastninske in državno lastninske tendence prevladale nad samoupravnimi, to lahko v resnici postal. To bi nas vrnilo daleč nazaj na že preseženo stopnjo našega družbenega razvoja, česar ne bi komunisti in tudi ne naši delovni ljudje nikoli dopustili.

Nujno je, da bolj uporabimo rezerve, ki jih imamo v naravnih bogastvih. Obdelovalne površine moramo začeti gospodarnje uporabljati in jih zaščititi pred nesmotrnimi posegi. Gospodariti moramo tako, da bomo hitreje prišli do več doma pridelane hrane. S tem se bo utrdila tudi splošna zavest, da je pridelovanje hrane ena izmed prednostnih nalog slovenskega gospodarstva in slovenske družbe in da je za to potrebno nameniti še več denarja.

Če bi popustili pod dosežanimi pritiski za spremembo zakona o zunanjetrogovinskem in deviznem sistemu, bi celotno gospodarjenje z devizami iztrgali iz okvirov samoupravnih dohodkovnih odnosov, to je iz okvirov medsebojno opredeljenih pravic in odgovornosti in pri upoštevanju prispevka posameznih delov združenega dela k povečevanju splošnih možnosti za izvoz in k doseganju boljših izvoznih rezultatov.

Od umetnosti se ne zahteva, da pripoveduje nekakšne aktivistične resnice o naši zgodovini in sedanjosti. Skrivnih resnic o tem ni, saj smo vedno znali gledati resničnemu življenju in boju v oči. Ob dosežkih smo se vedno znali spopadati tudi z lastnimi napakami. Če kdaj, je v takih primerih, ko se pači revolucija, potrebno, da kritika, ki se svoje naloge loteva z marksističnimi stališči, pove svojo sodbo. Idejni boj v kulturi ni diskvalifikacija umetniških dosežkov, temveč del procesov, v katerem je treba povedati, kdaj in zakaj se posamezne ideje in družbene tendence v nekem delu nesprijejmive, kdaj in s čim so uperjene zoper resnično svobodo človeka in zoper samoupravno socialistično skupnost jugoslovanskih narodov in narodnosti.

Z omdiranjem razredov in vseh ostankov razredne družbe, tudi države z njenim posebnim aparatom upravljanja, stoječim nad neposrednimi proizvajalci, se ukinja tudi presežno delo, ki je bilo tisočletja podlaga izkoriščanju človeka po človeku. Graditev socialističnih samoupravnih odnosov ustvarja razmere, v katerih bo svobodna skupnost neposrednih proizvajalcev v združenem delu upravljala z vsemi družbenimi zadevami. V celoti bo razpolagala s proizvodi svojega dela, dejansko bo ustvarila zase, za vsestranski razvoj vsakega človeka kot svobodne ustvarjalne človeške osebnosti. Zgodovinsko se bo uveljavila Jernejeva postava v Cankarjevem hipoc Jerneja, ki se glasi: „Ti, ki si delal, tvoje je delo!“ Za uresničitev tega cilja se je vredno boriti.

Kongres je utrdil usmeritev

Zgodilo se je, kot je bilo pričakovati. V soboto končani tridnevni 9. kongres Zveze komunistov Slovenije, ta najvažnejši, letos še posebno skrbno pripravljeni štiri letni politični shod, ni prinesel navzven prelomnih, spektakularnih odločitev, je pa ob ustvarjalnem deležu 785 delegatov in sprejeto resolucijo močno utrdil dosedanja družbeno usmeritev ter dal številne odgovore na vprašanja in dileme, ki jih je prinesel družbeni razvoj.

Že Rimljani so rekli, da je treba najprej živeti, potem pa filozofirati, zato si v nekaj strnjenih misli obnovimo, kaj je slovenski kongres prinesel na področju družbenoekonomskih odnosov. Ugotovil je, da smo v nekem oziru naredili celo korak nazaj, saj smo v gospodarskih težavah, v katerih smo se znašli delno po zunanji, predvsem pa po lastni krivdi, zmanjšali možnosti za samoupravno odločanje. V tem času smo se tudi prepričali, da država, ki si je prisvojila več pravic in skušala odpravljati težave s povečanim administriranjem, ne more sama dosti narediti. Samoupravljanje, ki je postal način odločanja in vsakdanjem družbenem življenju, ni mogoče enostavno odriniti, saj je to tista temeljna pravica, na kateri stoji celotna zamisel in vizija našega družbenega razvoja. Gospodarske težave lahko v resnici in trajno rešujejo le delavci v združenem delu, če imajo v rokah pogoje in rezultate dela, če v resnici občutijo, da so sami gospodarji svoje usode. Še več: v življenju se je povsod izkazalo, da so pripravljene nositi bremena stabilizacije, vendar ne napak in nedela drugih. Zato vendar znova poudarjajo odgovornost, resnično nagrajevanje po delu, obsojajo vsakršno zlorabo ali okoriščanje z družbenim premoženjem.

Samoupravljanje je ustvarjalno delo, gospodarnost, red in disciplina, nikakor pa ne anarhija, so poudarjali govorniki na kongresu. Gospodarstvo je treba postaviti na bolj zdrave temelje, spoštujče ekonomske zakonitosti in družbene razvojne cilje. Nismo za sporazume, za katere ne denarja, državi je treba odvzeti monopol nad denarjem, dolgove naj plačujejo tisti, ki so posojila porabili, to so nekatere udarne misli, ki so bile sporočene v kongresni komisiji za socialistične družbenoekonomske odnose in razvoj.

PROTI PRISVOJITVI OBLASTI

Kako naj bi se komunisti organizirali, da bi bili koš usmeritvam in nalogam, so razpravljali v komisiji za razvoj in statut ZK. Največ pozornosti je bilo posvečeno Titovi pobudi o kolektivnem delu in odgovornosti, pa tudi partijskemu centralizmu. Ugotovili so, da Titove pobude nikakor ne smemo jemati togo, dogmatsko, kot je tudi ni imel v mislih njen avtor. Ne gre toliko za dolžne mandate, pač pa za vsebinski namen pobude, ki je v tem, da si posamezniki ne bi prisvojili oblasti, se trajno ločili od ljudstva in

mu za svoje delo in ravnanje ne odgovarjali. Kam pripelje prisvojitve oblasti in brezdušno birokratsko vladanje, kaže Poljska.

Zelo pomembna je tudi zahteva in predlog komisije za razvoj in statut glede demokratičnega cen-

dovolj, saj je to med poglavitnimi vzroki, da ustavni položaj delavca še ni uveljavljen. Na zasedanju te komisije so bile izrečene tudi ostre ugotovitve o stvareh, ki naši družbi niso v čast, o razsipanju družbenega premoženja, o pod-

Andrej Marinc - novi predsednik CK ZKS

Miha Ravnik - novi sekretar predsedstva CK ZKS

tralizma. Preden se v Zvezi komunistov kako stališče sprejme, ga je treba dosledno demokratično obravnavati. Organi in organizacije ZK morajo razpravljati o vseh predlogih svojih članov, kar se doslej ni vedno dogajalo. V komisiji so se zavzeli tudi za večje možnosti organizacijskih oblik in proti uniformiranosti organizacijskih rešitev, pri čemer so imeli v mislih celotno Zvezo komunistov Jugoslavije.

TARNANJE NE REŠUJE

V komisiji za razvoj političnega sistema socialističnega samoupravljanja so delegati zlasti poudarili, da smo v preteklosti storili veliko premalo, da bi bolj uveljavili delegatski sistem. Najraje smo tarnali, kako je zapleten in celo neučinkovit. To pa ne prinaša rešitev. Nikakor se ni mogoče sprijazniti z ugotovitvijo, da delegatskih razmerij ne uresničujemo ali vsaj ne

NOVO VODSTVO SLOVENSkih KOMUNISTOV

Na 9. kongresu ZKS so delegati izvolili nov centralni komite ZKS in predsedstvo, v katerem so člani: Viktor Avbelj, Geza Bačič, Vinko Hafner, Jak Koprivc, Stefan Korošec, Boris Majer, Marjan Orožen, Miloš Prosenec, Miha Ravnik, Rafael Razpet, Jože Smole, Franc Šali, Franc Šetinc, Janez Vipotnik, Janez Zahradnik in Marija Zupančič - Vičar.

Novi izvršni sekretarji predsedstva CK ZKS so postali: Ljubo Jasnica za naloge ZK in delo komunistov v SLO in družbeni samozagotovitvi, Ivo Marek za naloge ZK in delo komunistov v družbenoekonomskem sistemu in razvoju ekonomskih odnosov s tujino, Katja Vadnal za naloge ZK in delo komunistov v vzgoji in izobraževanju, Zvonko Filipovič za naloge ZK in delo komunistov v raziskovalnem delu, Valerija Škerbec za naloge ZK in delo komunistov v političnem sistemu, Dino Kodarin za naloge ZK in delo komunistov v družbeno-političnih organizacijah, Slavko Gerič za propagando in informativno dejavnost, Emil Štern za organiziranost in razvoj ZK, Ivan Godec za kadrovske zadeve ter Jože Košuta za naloge ZK in delo komunistov v kulturi.

kupovanju, špekulacijah, ki jih je treba ostro obsoditi, in kar je še mnogo važnejše - dosledno izkoreniniti.

ZOPER VSAKRŠNO ZLORABO KULTURE

Zelo široko področje je obravnavala komisija za vprašanja vzgo-

Jože Knez: Možnosti za naložbe so omenjene, ker se ne moremo več zadolževati. Vendar, naložbe so glavni motor razvoja. Zato moramo poiskati takšne, ki bodo kakovostne in tehnološko inovativne. Intenzivnega tehnološkega razvoja ne moremo predpisati z dekretom. Odpraviti ga mora združeno delo, ki mora biti sposobno, da se vključi v svetovno tekmo z novimi rešitvami.

Pojavlja se skeptizem, ki prikrito, vendar podcenjujoče sprašuje, kako neki bi mogel delavec bolje odločiti od strokovnjakov v državni, bančni in podjetniški strukturi. Delavec nikoli ne odloča sam, ampak kot združeni delavec. Združeno delo je ustvarjalna enotnost fizičnega in umskega dela. Ne vem, zakaj si ne znamo ali nočemo predstavljati, kako v izbranem projektu lahko povežejo delo: proizvodni delavec, inženir, znanstvenik, poslovodni delavec ter ostali.

je, izobraževanja, znanosti in kulture. Delegati so zatrdili, da se neposredna svobodna menjava dela vendarle vse bolj uveljavlja, da pa mora v prihodnje več besede dobiti uporabnik. Veliko besed je bilo izrečenih predvsem o kulturi, ki naj bo v naši družbi v najširšem pomenu besede način dela in življenja. Številni razpravljalci so opozarjali na slabosti v šolstvu, kulturi in znanosti, za katere je mimo objektivnih težav pogosto kriv tudi oportunizem v vrstah članov ZK. So pa tudi dobri zgledi, ki kažejo, da je mogoče razvijati kulturo, znanost in šolstvo na sodobnih marksističnih temeljih in ob resnično dogovorjeni družbeni menjavi dela.

V razpravah je bilo izrečenih mnogo bogatih misli. Tako, denimo, da kulturna ustvarjalnost ljudi ne sme biti nikakršno sredstvo za uresničevanje drugih, od kulture različnih ciljev. Kultura v samoupravni družbi naj bo sama sebi

cilj, kot igra vseh človekovih ustvarjalnih sposobnosti, in se samo kot tola vključuje v bolj celotne naše družbe za osvobajanje človeka in dela. To je zgodovinski cilj socialističnega samoupravljanja.

Slovenija je republika in ima zelo razvito sodelovanje s sosednjimi in drugimi državami, posebno mesto pa ima tudi skrb za zamejske Slovence. Tem vprašanjem se je na kongresu posvetila komisija za mednarodne odnose. Poudarila je, da je odprtost meja ena največjih pridobitev socializma, saj je s tem naša dežela izgubila kompleks obkoljenosti. Za to odprtost se bo treba zavzemati vnaprej. Tudi na slovenskem kongresu ZK so odločno poudarili, da je za nas edina možnost politika neuvrščenosti, ki dosledno odklanja blokovsko delitev sveta, saj je ta delitev stalno žarišče mednarodne napetosti in nevarnost za svetovno vojno. Mednarodne konference dokazujejo, da so neuvrščenosti in nevarne dežele zelo pomembne, večkrat celo odločilne sile za ohranitev miru in zmanjšanje mednarodne napetosti.

Delegati so v svojih razpravah na zasedanju te komisije poudarili, da je treba našo zunanjo politiko še bolj podružbiti, saj ni dovolj, da so ljudje o njej samo dobro obveščeni, marveč morajo o njej tudi odločati. Postavljena je bila tudi zahteva, da bi morala biti vprašanja mednarodnih odnosov večkrat, tako rekoč stalno na dnevnem redu samoupravnih organov in organizacij.

Sicer pa ostajajo stalnice naše zunanje politike. Boj za mir ostaja po našem mnenju sestavni del boja za socializem. Različne poti v socializem so objektivna zakonitost. Socializem se ne more uspešno razvijati, če se ne pogloblja neposredna socialistična demokracija itd.

Povzetek pripravil: MARJAN LEGAN

2. KONGRES
ZKS

TELEVIZIJSKI SPORED

23. IV.

petek

1

8.50 TV V SÖLI: Koledar, Ruščina, Glagolica
10.00 POROČILA
10.05 TV V SÖLI: Zgodovina, Iz kockice, Risanka, Ne vprašajte mene, Izkoriščanje atomske energije, Risanka, Izobraževalna oddaja, Zadnje minute
17.25 POROČILA
17.30 KAJ JE NOVEGA NA PODSTREŠJU, otroška oddaja
18.00 Z GODBENIKI IN PEVCI V LOGATCU
18.30 OBZORNİK
18.45 EKONOMSKO-POLITIČNI SISTEM: PRODUKTIVNOST ALI STORILNOST DELA

Boj za zvečanje produktivnosti je v današnjih zaostrenih gospodarskih razmerah ena od prdnostnih nalog združenega dela. In kaj je t.i. produktivnost (izogibamo se lepe

domače oznake delovna storilnost, trdovratni zagotovniki tujk namreč menijo, da z njo ne povemo vsega, za kar pri pojmu gre, to pa najbrž ni res)? To je nekakšen izračun tega, koliko je v določenem času ustvaril posameznik ali družba. Na delovno storilnost vplivajo številni dejavniki in o teh bo tekla beseda v današnji oddaji.

19.05 PSIHOFIZIČNA REKREACIJA: RITMIKA
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 W. Attaway: SKAG, ameriška nadaljevanka
20.50 MODNI UTRINKI

20.55 NE PREZRITE, kulturna oddaja
21.10 TI DNEVI, TA LETA: FILMSKA KRONIKA 1958, oddaja iz dokumentarne nanizanke
21.55 SPREMELJAJMO, SODELUJMO, športna oddaja
22.05 POROČILO S 17. KONFERENCE ZK SAP VOJVODINA

22.20 NOČNI KINO: ZENA JE ODSLA

Film z gornjim naslovom je kirgiska režiserka Dinara Asanova posnela v Leningradu, po žanru pa sodi delo v sklop tistih sovjetskih filmov, ki na zanimiv, a včasih malce melodramatičen način kažejo vprašanja sovjetske zdajšnjosti, pri čemer so v ospredju težave bolj ali manj posrečenih zakonov. Pri Asanovi je v ospredju 36-letni inženir, ki se mora ob zahtevni službi brigati še za otroka, kajti ostala sta sama, žena in mati ju je zapustila.
23.45 POROČILA

2

16.55 Test - 17.10 Dnevnik v madžarščini - 17.30 Dnevnik - 17.45 Kolibri (otročka oddaja) - 18.15 Mladinska oddaja - 18.45 Glasbeni klub 82 - 19.30 Dnevnik - 20.00 Glasbena dogajanja - 20.50 Zagrebška panorama - 21.05 Na torišču (dokumentarna oddaja) - 21.55 Nočni kino: Grđ, umazani, zli (italijanski film)

24. IV.

sobota

1

8.00 POROČILA
8.05 CIBICAN, DOBER DAN: OB RIBNIKU
8.15 B. Jurca: MIŠKO-POLENO
8.30 MI SMO MALI MUZIKANTI: PLESKAR ZLOMIVRAT
9.00 KAJ JE NOVEGA NA PODSTREŠJU, otroška oddaja
9.30 PISANI SVET: FADIL
10.00 MESTA: TORONTO, dokumentarna oddaja
10.45 PRED IZBIRO POKLICA: POKLICI V POMORSTVU

Slovenci že od nekđaj veljamo za dobre pomorščake, za tovrstno poklicno usmeritev že dokaj let skrbi posebna šola v Piranu. Današnja oddaja bo na kratko prikazala glavne poklice, ki so potrebni, da ladja

deluje kot majhno mesto.
11.15 A. Marodić: NAŠA KRAJEVNA SKUPNOST
12.05 POROČILA
15.10 PRENOS NOGOMETNE TEKME

17.00 PRENOS KOŠARKARSKÉ TEKME
18.30 NAŠ KRAJ: KRAJEVNA SKUPNOST ROB NA DOLENSKEM
18.45 MUPPET SHOW (gostuje Doug Henning)
19.10 ZLATA PTICA: MARTIN KRIPAN

19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 PESEM EVROVIZIJE 1982, prenos iz Harroga
22.35 ZRCALO TEDNA
22.50 BILLY DVA KLOBUKA, ameriški film

Dva starajoča se izobčena, eden je škotskega porekla, drugi pa napol Indijane, imata zaradi bančnega ropa nenčno za petami odločnega šerifa. Na begu doživita marsikaj, padeta v roke Apačema... Gledali bomo tipičen ameriški vestern, pred slabom desetletjem ga je posnel Ted Kotcheff, igrajo pa Gregory Peck, Desi Arnaz ml., Jack Warden, Sian B. Allen in drugi.
00.45 POROČILA

2

15.40 Test - 15.55 SZ: Kanada (prenos hokejske tekme) - 18.30 Jazz na ekranu: Kvintet Bill Hardman - Cook ml. - 19.00 Narodna glasba - 19.30 Dnevnik - 20.00 Glasbeni oler - 20.30 Poezija - 21.05 Poročila - 21.10 Feljton - 21.50 Športna sobota - 22.10 Svet Majeve, Inkov in Aztekov (dokumentarna oddaja)

25. IV.

nedelja

1

9.10 POROČILA
9.15 ŽIVČAV, otroška matineja
10.15 S. Pavić: VROČI VETER, humoristična oddaja
11.10 KAZIPIOT
11.30 NARODNA GLASBA
11.55 PRENOS HOKEJSKE TEKME
14.45 POROČILA
14.50 PRISLUHNI MO TIŠINI, oddaja za slušno prizadete gledalce
15.25 625
15.55 JEŽICA: MONTING, prenos košarkarske tekme za ženske (med odmorom reportaža z ATLETSKE-

GA MITINGA V NOVI GORICI)
17.35 ŠPORTNA POROČILA
17.45 LELEJSKA GORA, črnogorski film

V sklopu filmov, ki bodo predstavili jugoslovanske kinematografije, bomo to nedeljsko popoldne gledali črnogorsko stvaritev. Lelejsko goro je po istonoslovnem romanu Mihaila Lalica posnel Zdravo Velimirović. Priprived bo tekla o času narodnosvobodilnega boja, ko so bili tudi v Črni gori najhujši sovražniki ljudstva domači izdajalci. Razkrinkati slednje - to je nelahka naloga za junaka, ki v divjem okolju Lelejske gore stežka loči prijateljstvo od izdajstva. Glavne vloge igrajo Slobodan Dimitrijević, Milivoje Živanović, Anka Zupanc, Stole Arandjelović, Istref Begoli in Vesna Krajina.

19.10 RISANKA
19.24 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 NEUKROČENO MESTO, oddaja iz zagrebške nanizanke
21.30 ŠPORTNI PREGLED
22.00 POROČILA IN POROČILO S 13. KONFERENCE ZK SAP KOSOVO

2

14.10 Radnički: Dinamo (prenos nogometne tekme) - 15.55 Prenos hokejske tekme - 18.30 Športna reportaža - 19.00 Risanke - 19.30 Dnevnik - 20.00 Zgodbe o jazzu - 20.45 Večeraj, danes, jutri - 21.00 Gledalci in TV - 21.55 Mladost Karla Marxa (oddaja iz nanizanke)

26. IV.

ponedeljek

1

8.45 TV V SÖLI: Koledar, Ustvarjalne igre, Partizanske narodne pesmi, Trdnjave in obzidja
10.00 POROČILA
10.05 TV V SÖLI: Materinščina, Iz kockice, Risanka, Naši kraji, Sajeenje svetlja, Risanka, Iz arhiva šolske TV, Zadnje minute
16.05 KMETIJSKA ODDAJA
17.05 POROČILA
17.10 MESTA: BERLIN, dokumentarna oddaja
18.00 ZNANA, NEZNANA JUGOSLAVIJA: KOŠTANJEVICA
18.30 OBZORNİK
19.15 RISANKA

19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 35 KM - FILMSKA DELAVNICA

Osnodna tema drevišnje oddaje bo oskar oz. nagradjevanje filmov nasploh. Izhodišče za razpravo bo kajpak podeljevanje ameriške in v filmskem svetu najvrednejše nagrade, ki pa ni dodeljena le na osnovi estetskih kriterijev, temveč se za njo skriva kup špekulacij. Razgovor bo dopolnilo predvajanje risnake Surogat, za katero je Dušan Vukotič pred dvajsetimi leti dobil doslej edinega oskarja za jugoslovansko kinematografijo. V rubriki spominov bo predstavljen pokojni režiser František Čap (s posebnim oziranjem na monografijo o njem, ki sta jo pripravila Z. Vrdlovć in J. Dolmark).

Sledila bo razčlenitev enega od filmov, ki ga bomo nato lahko gledali v okviru petkovnega nočnega kina; za kateri film bo šlo, se še ne ve, zagotovo pa bo to eno od del, ki je bilo nagradjeno z oskarjem.
21.30 V ZNAMENJU IN POROČILO S 13. KONFERENCE ZK SAP KOSOVO

2

14.00 Prenos s teniskega turnirja istrske riviere - 17.30 Dnevnik - 17.45 Baš Celik (lutkovna oddaja) - 18.00 Slovenske ljudske pravljice (lutkovna oddaja) - 18.15 Izobraževalna oddaja - 18.45 Telešport - 19.30 Dnevnik - 20.00 Znanost - 20.55 Zagrebška panorama - 21.15 Pesmi o starem Beogradu (zabavna-glasbena oddaja)

27. IV.

torek

1

13.50 POROČILA
13.55 PRENOS HOKEJSKE TEKME S SVETOVNEGA PRVENSTVA

16.30 POT OKOLI SVETA Z OSMIMI NOTAMI: NAŠA VOJSKA
17.00 SLOVENSKE LJUDSKE PRAVLJICE: O MARKU, KI JE VILO SESAL

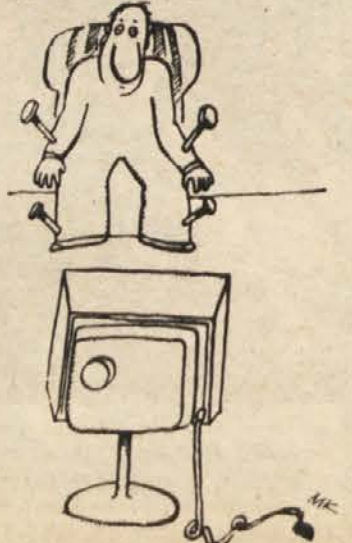
17.15 SLOVENSKI LJUDSKI PLES: SI: KOROŠKA
17.45 PUSTOLOVŠČINA, otroška oddaja

18.15 RDEČE TRBOVLJE
Med svetovnjima vojnama so bili revijni eden od centrov odpora proti izkoriščevalskemu razredu in tu je zrasel rod, ki je prenašal največja bremena revolucije. Tako je mnogo zmage in poraze doživljalo tudi Trbovlje, o življenju in delu v tem mestu v preteklosti in današnjosti bo govorila dokumentarna oddaja, posvečena OF.
18.50 KNJIGA
19.05 ZLATA PTICA - L. Suhodolčan: PIŠČALKA

19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME

20.00 VISOKA NAPETOST, jugoslovanski film

Film z gornjim naslovom je lani posnel Veljko Bulajić. Dogajanje se

odvija leta 1948, ko v Kočarevcih bjeje boj za izgradnjo elektrarne. Zadeva se iz povsem tehničnega postopka-sprevrže v politične vode. Nekaj delavcev se pridruži informobirojevcem, snuje svojo partijsko organizacijo, drugim je socializem tuj, živijo po meščansko, večina pa se vseeno odloči za boj za prave človeške vrednote. Igrajo Božidarica Frajt, Vanja Drach, Ljubiša Samardžić, Bata Živojinović, Zvonko Lepetić, Relja Bašić in drugi.

21.50 ALPSKA SAGA, avstrijska nadaljevanka
23.30 POROČILA IN POROČILO Z 8. KONGRESA ZK CRNE GORE

2

17.10 Dnevnik v madžarščini - 17.30 Dnevnik - 17.45 Pisani svet - 18.15 Branje - 18.45 Krka v Krki ob Krki (glasbena oddaja) - 19.30 Dnevnik - 20.00 Narodna glasba - 20.45 Spomini - 21.30 Zagrebška panorama

28. IV.

sreda

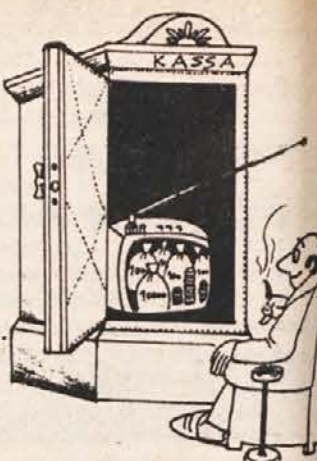
1

9.00 TV V SÖLI: Koledar, Socialistična revolucija v Jugoslaviji, Od Odesa do Leningrada, Zanimivo potovanje

10.00 POROČILA
10.05 TV V SÖLI: Biologija, Predeli in ljudje, Risanka, Kocka, kockica, Mizar in tapetnik, Risanka, Telesna vzgoja, Zadnje minute
17.20 POROČILA
17.25 CIBICAN, DOBER DAN: MOJ DEDEK JE BIL PARTIZAN
17.45 DRUŽINA MOLATA, madžarska risanka

18.10 POZDRAVLJENA, MAKE-DONIJA, dokumentarna oddaja
18.30 OBZORNİK
18.45 BOROVŠKA DOLINA, glasbena oddaja
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 FILM TEDNA: KASBACH
Avstrijski filmi so redek gost na

mali zasloni pri nas, zato bo zanimivo ogledati si Petra Patzaka film, ki govori o malomeščanskem trgovcu. Ta je po trgovski plati neoporečen, zato pa so dvomljive njegove moralne vrednote, saj odkrito izraža pripadnost neonacismom, terorizira družino, se seksualno izživlja nad pomočnico, zgori se celo, da ubije zdomca. Film doseže vrh v spopadu med neonacisti in skrajno levico, kateri pripada trgovec sin... Za ta film je bil Patzak deležen številnih mednarodnih priznanj, glavne vloge pa igrajo Walter Kohyt, Immy Schell, Maria Engelstorfer, Konrad Becker in Erni Mangold.
21.45 MINIATURE: ROBOV VODNIAK NEKOČ IN DANES
22.05 V ZNAMENJU IN POROČILO Z 8. KONGRESA ZK CRNE GORE

SPOSOJENO TRNJE

Vse kaže, da bodo tudi petnajst let stari državljani lahko postali delegati. Doslej so bile otročje samo nekatere odločitve.

(Iz BORBE)

29. IV.

četrtek

1

8.55 TV V SÖLI: Koledar, Geometrija, Fizika v ladjedelnstvu, Močvirje

10.00 POROČILA
10.05 TV V SÖLI: Kemija, Predeli in ljudje, Risanka, OZN, Telesna vzgoja, Risanka, Pravljičica, Zadnje minute
17.10 POROČILA
17.15 B. Jurca: BABIČINA RESNIČNA PRAVLJIČICA
17.30 MI SMO MALI MUZIKANTI: V DEŽJU, češka glasbena oddaja
18.00 MOZAIK KRATKEGA FILMA: ČAS HEROJEV
18.30 OBZORNİK
18.45 ČUTIM SONCE NA OBRAZU

Vzhodnonemška dokumentarna oddaja bo prikazala, kako v tej

državi za delo usposablajo slepi ljudi in kako jih nato vključujejo v kolikor toliko normalno življenje. NDR živi zdaj blizu 32.000 slepih ali na vidu prizadetih ljudi in v imajo z zakonom določeno pravico do rehabilitacije in izobraževanja. Oboje se začne že v predšolski dobi.
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 DOKUMENTARNA ODDAJA
20.50 5. SREČANJE JUGOSLAVANSKIH BALETNIH UMETNIKOV
21.30 V ZNAMENJU

2

14.25 Zagreb: Radnički (prenos nogometne tekme) - 16.55 Prene hokejske tekme - 20.00 Album - 21.10 Igrani film - 22.30 Poročila

RADIO LJUBLJANA

PETEK, 23. IV.

8.05 Radijska šola za nižjo stopnjo.
8.35 Otroške igre. 8.50 Naši umetniki mladim poslušalcem. 9.05 Glasbena matineja. 11.05 Tenorist Peter Dvorski. 11.35 S pesmijo po Jugoslaviji. 12.10 Iz glasbene tradicije jugoslovanskih narodov in narodnosti. 12.30 Kmetijski nasveti. 12.40 Pihalne godbe. 13.50 Človek in zdravje. 14.05 I. Stravinskiga koncertni ples za komorni orkester. 14.25 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Napotki za turiste. 18.00 Pojemo in godemo. 18.30 S knjižnega trga. 19.45 Vsa zemlja bo z nami zapela. 20.00 Uganite, pa vam zaigramo! 21.05 Oddaja o morju in pomorščakah. 22.30 Radi ste jih poslušali. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Petkov glasbeni mozaik. 0.05-4.30 Nočni program.

12.40 Pihalne godbe na koncertnem odru. 14.05 V gosteh pri zborih tujih radijskih postaj. 14.25 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 18.00 Na ljudsko temo. 18.25 Zvočni signali. 19.45 Minute z Blejskim kvintetom. 20.00 Kulturni glasb. 20.10 Iz naše diskoteke. 21.05 Glasba velikano. 22.30 Popevke iz jugoslovanskih studiev. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Za ljubitelje jazza. 0.05-4.30 Nočni program.

SREDA, 28. IV.

8.05 Pisan svet pravljic in zgod. 8.30 Govorimo makedonsko srbskohvaško. 9.05 Glasbena matineja. 10.40 Lokalne radijske postaje vključujejo. 11.35 S pesmijo po Jugoslaviji. 12.10 Veliki zabavni orkestri. 12.30 Kmetijski nasveti. 12.40 Ob izvirih ljudske glasbene kulture. 14.05 Razmišljamo, ugotovljamo... 14.25 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 18.00 Pesmi dela. 18.15 Naš gost. 18.30 Odkočna deska. 19.45 Minute s ansamblom Fantje treh dolin. 20.00 Koncert za besedo. 20.25 Kontrabasist Budislav Vidrih. 21.05 Od lomki iz C. Gounoda opere Faust. 22.30 Revija slovenskih pevcev za bavné glasbe. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Jazz pred polnočjo. 0.05-4.30 Nočni program.

SOBOTA, 24. IV.

8.05 Pionirski tednik. 9.05 Matinejski koncert. 9.45 Zapojmó pesem. 10.05 Panorama lahke glasbe. 10.40 Svetovna reportaža. 11.05 Pojo amaterski zbori. 11.30 Pogovor s poslušalci. 12.10 Godala v ritmu. 12.30 Kmetijski nasveti. 12.40 Veseli domači napevi. 14.05 Kulturna panorama. 17.00 Znanjopolitični magazin. 18.00 Skatlica z godbo. 18.30 Iz dela GMS. 19.35 Mladi mostovi. 20.00 Spoznavajmo svet in domovino. 21.30 Za Slovence po svetu. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Od tod do polnoči. 0.05-4.30 Nočni program.

TOREK, 27. IV.

8.07 Radijska igra za otroke (I. Zorman - Dj. Flere: Nedeljska jutra). 8.40 Revija mladih glasbenikov. 9.05 Praznično s slovenskimi skladatelji zabavne glasbe. 10.05 Iz preteklosti za sedanjost in prihodnost. 11.00 Iz viharnih dni. 11.40 Z revijskim orkestrom RTV Ljubljana. 12.10 Po domače. 13.30 Fronta večerj in danes. 14.05 Srečanje zastav. 15.15 Mladi avtorji in glasbene skupine. 16.00 Tam na Pugalju gori, tam so težki boji. 16.30 Partizanske skladbe jugoslovanskih skladateljev. 17.05 Iz spominov I. Mačka - Matje. 17.45 Partizanski skladatelj Franc Šturm. 18.00 Sotočja. 18.45 Pihalne godbe za praznik. 19.45 Minute z ansamblom Bojana Adamiča. 20.00 Partizanski harmonikarji igrajo in pripovedujejo. 20.30 Samospjevi in revolucija. 21.05 Radijska igra (J. Gradšnik: Morda vohun). 22.20 Paleta popevk jugoslovanskih avtorjev. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Plesni orkester na koncertnem odru. 0.05-4.30 Nočni program.

ČETRTEK, 29. IV.

8.05 Radijska šola za višjo stopnjo. 8.35 Mladina poje. 9.05 Glasbena matineja. 11.35 Naše pesmi in ples. 12.10 Znane melodije. 12.30 Kmetijski nasveti. 12.40 Od vasi do vasi. 14.05 Enajsta šola. 14.20 Koncert za mlade poslušalce. 14.40 Jezikovi pogovori. 18.00 Z ansamblom Slovenija. 18.15 Lokalne radijske postaje se vključujejo. 19.45 Minute z ansamblom Franca Puhařa. 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov. 21.05 Literarni večer (Ludvik Mrzel). 21.45 Lepe melodije. 22.30 Plesna glasba iz jugoslovanskih studiov. 23.05 Lirični utrinki. 23.10 Mozaik lahke glasbe. 0.05-4.30 Nočni program.

V znamenju harmonikarjev

N. Trefalt vabi k ogledu majskega Našega srečanja, ki bo povezano z veličastnim koncertom harmonikarjev

Zahvaljujem se vam za vašo pomoč pri obveščanju harmonikarjev o nastopu na oddaji Naše srečanje. Sporočam vam, da prijave še prihajajo, da pa jih že imamo več kot 300. Poněkod so se prijave kar cele glasbene šole s svojimi orkestri. Kaže, da ne bo nobena slovenska pokrajina ostala brez zastopstva.

Zdaj pa vas želim obvestiti še o nečem: na oddaji bosta v družabnih igrah tekmovali popolni reprezentanci Jugoslavije v alpskem smučanju (moška in ženska) s svojimi trenerji in direktorjem Vogrinčem. Poleg njih bo na oddaji tudi predstavitev slovenskega para za „kmečko ohcet“ v Ljubljani in še štirih drugih parov, ki jim je ta čas za las ušla. No, in če k temu pristoječe, se veličastni koncert 400 harmonikar-

jev, kolikor jih nazadnje pričakujemo, mislim, da kaže na oddajo, bo 1. maja zvečer ob osmih, opozoriti vaše bralce.

Časopise pa prosim, da v obliki ki se jim zdi primerna, opozorijo bralce tudi na koncert 26. aprila zvečer ob 20. uri. Koncert bo na Ulici Moše Pijadeja v Ljubljani in bo najbrž prijetna prireditve pred domom OF. Na ulici bo postavljena tudi več televizijskih sprejemnikov, tako da bodo tisti, ki bodo prisostvovali koncertu, lahko spremljali tudi potek oddaje iz studia.

Se enkrat lepa hvala za dosedanje pomoč.

MITO TREFALT
vodja oddaje
Naše srečanje

Pesnik med šolarji

Priznanja tekmovalcem za Cankarjevo nagrado je v soboto na novomeški gimnaziji podelil Severin Šali

Slavistično društvo Dolenjske je spet pripravilo srečanje s pesnikom in prevajalcem Severinom Šalijem, tokrat za učence dolenjskih in posavskih osnovnih in srednjih šol, ki so v soboto, 17. aprila, na novomeški gimnaziji tekmovali za Cankarjevo nagrado.

Poročevalcu je v zadovoljstvo zapisati, da je bilo srečanje, ki ga je vodila slavistka prof. Milka Bobnar, izredno prisrčno, zasluga za to pa gre v prvi vrsti pesniku samemu. Severin Šali je namreč nad vse dovopen in hudomušen, kadar pripoveduje o lastnih dogodivščinah. Povsem drugačen pa je, kadar pesni, saj je malone vsaka njegova pesem nekakšno grenko spoznanje vse prej kot lahkega življenja. Pesnik je lirik

tudi takrat, kadar opeva povsem epski motiv.

Seveda poslušalci niso prislunili le Šalijevi „živi“, ampak tudi pesniški govorniki. Recitalu iz njegove poezije, ki so ga izvedli učenci, je tudi sam dodal nekaj pesniških minut in prebral nekaj še neobjavljenih stvaritev. Potem je pesnik Šali podelil priznanja tekmovalcem za Cankarjevo nagrado.

RAZSTAVA KRAJIN V ŠENTJERNEJU

V soboto, 24. aprila, bodo ob 19. uri v prostorih šentjernejske osnovne šole odprli razstavo slikarskih del Mirana Hočevčarja in Jožeta Kotarja, likovnikov iz Novega mesta. Na ogled bo okoli 25 njihovih del (olj in risb) z motivi izpod Gorjančev. Razstava bo odprta dva tedna.

PESNIK MED ŠOLARJI – Sobotno srečanje tekmovalcev za Cankarjevo nagrado s pesnikom in prevajalcem Severinom Šalijem v enem od razredov novomeške gimnazije je potekalo zelo prisrčno. Še posebej radovedno so mladi prislunili Šalijevemu pripovedovanju o Novomeščanih – skladatelju Marjanu Kozini in slikarju Božidarju Jakcu. (Foto: I. Zoran)

MED OBISKOVALCI MALO DOMAČINOV – Sobotne otvoritve razstave del sežanskega slikarja Mira Kranjca (slikar je prvi na levi) in koncerta sežanskega ženskega zboru v novi osnovni šoli v Trebnjem se je udeležilo malo domačinov. Čast obiskovalcev oziroma občinstva so zato rešili gostje.

Sežanski kulturni utrip v Trebnjem

Kulturniki s Krasa so minulo soboto nastopili tudi v Trebnjem – Spoznavsko gostovanje

V prostorih nove trebanjske osnovne šole bodo do konca tega tedna na ogled akvareli slikarja Mira Kranjca iz Sežane. Razstavo so odprli minulo soboto, in sicer v okviru gostovanja kulturnih skupin iz sežanske občine v Trebnjem in na Mirni.

Na otvoritvi je pel ženski pevski zbor iz Sežane, predstavila pa sta se tudi mlada pesnika Nives Prelec in Aldo Žerjal. Zatem je gledališka skupina RAJ v trebanjskem kulturnem domu uprizorila dela „Odpri vrata, Oskar prihaja“ Borivoja Wudlerja.

Na Mirni se je spored začel že popoldne, ko je dramska

Najprej „Zrcalo“

23. aprila v Domu JLA prva predstava filmskega gledališča

Po dolgih letih priprav in bojev z birokratskimi strukturami v ZKO je novomeškim ljubiteljem dobrega filma končno le uspelo, da so našli zatočišče v novomeškem Domu JLA, kjer bo že v petek, 23. aprila, prva predstava filmskega gledališča. Ob 13. in 17. uri popoldne si bodo lahko vsi ljubitelji dobrega filma ogledali film „Zrcalo“ znanega sovjetskega cineasta Andreja Tarkovskega. Film bo predstavil Igor Koršič, asistent na AGRFT v Ljubljani. Programski odbor, ki bo opravljal izbor filmov za filmskega gledališča, pripravila predstave tudi že za maj in junij, ko si bomo lahko v Novem mestu ogledali še en kitajski film in izbor kratkih filmov z nedavnega beogradskega festivala. Za prireditve, ki jo bo denarno omogočila kulturna skupnost, bodo na voljo vstopnice v predprodaji, šolarji pa bodo imeli popust. Za naslednjo kulturno sezono je v okviru programa filmskega gledališča predvideno predvajanje 15 filmov. Več bomo o tem programu in delu filmskega gledališča nasploh poročali v eni izmed naslednjih števil.

J. S.

SRBSKI SAMORASTNIKI V TREBANJSKI GALERIJ

V Galeriji likovnih samorastnikov v Trebnjem bo do 9. maja na ogled razstava pod naslovom „Samouka likovna umetnost Socialistične republike Srbije“. Na ogled bodo dela iz zbirke, ki jo hrani Galerija samoukih likovnih umetnikov v Svetozarevu. Razstavo bo v soboto, 24. aprila, ob 18. uri odprl Vukoje Bulatović, predsednik republiške konference SZDL Srbije. Trebanjci bodo s to prireditvijo počastili letošnji dan OF.

Tone Svetina danes v Krki

Po otvoritvi likovne razstave še pogovor s pisateljem

Kulturno-umetniško društvo novomeške tovarne zdravil pripravljata danes srečanje z znanim slovenskim pisateljem in kiparjem Tonetom Svetino. Ob 13. uri bodo v avli upravne stavbe Krka v Ločni odprli razstavo Svetinovih skulptur in slik njegovega sina Vojka. Na otvoritvi bo o likovnem ustvarjanju obeh govoril Tone Svetina.

Ob 17. uri se bo Tone Svetina z udeleženci srečanja v Krkinem klubu pogovarjal o svojem pisateljskem delu. Povedal bo, kako so nastala njegova najpomembnejša dela, kot so „Ukana“, „Stena“, „Volčiči“. Ob tej priložnosti bo pisatelj podpisoval svoje knjige.

PODPRLI PREDSEDNIKA

Kot smo že poročali, je v Sevnici še pred skupščino Zveze kulturnih organizacij odstopil njen predsednik Albert Felicijan. Razloga odstopa je šele minuli teden obravnaval izvršni odbor. Felicijan želi predvsem ustriti vlogo amaterske kulture v občini. Člani izvršnega odbora (seje se je bil udeležil tudi organizacijski sekretar ZKO Slovenije Tone Stefanec) izredno cenijo delo predsednika sevniciške ZKO. Sprejeto je bilo mnenje, da se na njegovih devet očitkov pismeno odgovori. Zelja je, da bi organizacijo še nadalje vodil.

SPOSOJENO TRNJE

Ne bi smeli delati problema iz tega, da je v raznih organih zelo malo delavcev. Namreč: če bodo še delavci v teh organih, kdo bo potem delal za njihovo vzdrževanje. (Iz POLITIKE EKSPRES)

kultura in izobraževanje

NOVA POLOMIJA

Organizatorji koncertov v Novem mestu so morali v zadnjem času že drugič krepko zardeti od sramu pred nastopajočimi oziroma zavoljo nezaslišano slabega obiska na prireditvah. Za sovjetskim mojstrom violončela Šafranom, ki je igral v napol prazni dvorani v Domu kulture, se je še huje primerilo prejšnji terek vojaškemu pihalnemu orkestru iz Ljubljane pod odličnim dirigentskim vodstvom L. Leška. V dvorani Doma JLA, ki lahko sprejme vsaj 450 obiskovalcev, je sedelo vsega (natančno prešteti!) 15 poslušalcev ali kar nekajkrat manj, kot je bilo nastopajočih. Za nemeček se to, da je bila ta prireditev brezplačna. Kaj kvalitete glasbene (in druge) prireditve v Novem mestu res ne gredo več, četudi zanje ni treba seči v žep?

Novomeška občina poje

Na letošnji reviji, ki poteka v petih krajih novomeške občine, nastopa petnajst pevskih zborov

S sinočnjim nastopom štirih pevskih zborov (z Ruperč vrha, iz Stopič, Malega Slatnika in Šentjerneja) v Mirni peči se je začela letošnja revija pevskih zborov iz novomeške občine. Na reviji, ki jo Zveza kulturnih organizacij iz Novega mesta prireja v počastitev dneva OF in praznika dela, sodeluje petnajst zborov. Prireditve je zastavljena tako, da bodo koncerti še v štirih krajih.

Danes bodo v Dolenjskih Toplicah nastopili: moški zbor smihelskega gusilskega društva (zborovodja Franci Potokar), Šentjernejski oktet (umetniški vodja Janko Avsenak) in mešani zbor novomeške tovarne zdravil Krka (pod taktirko Francija Možeta).

Jutri zvečer bodo v Straži peli: mešani zbor novomeških upokojencev (France Milek), moški zbor Dobrava iz Škočjana (Franci Potokar), mešani zbor SGP Pionir (France Milek) in ženski zbor iz Brusnic (Ernest Jazbec).

Na koncertu, ki bo v soboto, 24. aprila, v Šentjerneju, bodo sodelovali: Dolenjski oktet (Peter Cigler),

„SPOZNAJMO SE“ V TREBANJSKI OBČINI

V okviru znane medobčinske akcije „Spoznajmo se“ bodo v soboto, 24. aprila, v trebanjski občini v gosteh kulturne skupine iz Bele krajine. V Šentrupertu bodo nastopile skupine iz črnomajlske, na Mirni pa kulturniki iz metliške občine. Metličani bodo s tem vrnil obisk Mirenčanom, ki so nedavno zastopali trebanjsko občino na prireditvi „Spoznajmo se“ v Metliki.

DANES USTANOVITEV LITERARNEGA KLUBA

Drevi ob 19. uri bo v čitalnici Študijske knjižnice Mirana Jarca v Novem mestu ustanovni občni zbor novomeškega literarnega kluba. Nanj je iniciativni odbor povabil besedne ustvarjalce, ki delujejo v novomeški občini, in druge, ki so že nastopili v Novem mestu. Poleg literatov pa se bodo ustanovnega zbora udeležili tudi predstavniki slavistov, knjižničarjev, kulturnih društev in drugi, saj bo govor tudi o sodelovanju in skupnih programih.

MILAN PAJK PRI SLONU

V novomeškem razstavišču Pri slonu so pripravili razstavo najnovejših fotografskih del slovenskega fotografa Milana Pajka iz Ljubljane. Odprli jo bodo jutri ob 19. uri, na njej pa bo na ogled 22 del, izdelanih v inovativni tehniki barvnega kseroksa.

Kulturna „odeja“ ne pokriva vseh

Zveza kulturnih organizacij v Trebnjem bo posvetila posebno skrb krajevnim skupnostim, kjer kultura še nima tako imenovane domovinske pravice – Kar je utečeno, bo ostalo

V času ekonomske stabilizacije ljubiteljska kultura ne more pričakovati, da se ji bo gmotno stanje kaj prida izboljšalo. To so med drugim poudarili na nedavni konferenci Zveze kulturnih organizacij v Trebnjem, ko so za novo predsednico te organizacije izvolili Zvonko Falkner. Menili so, da bo potrebno tudi v prihodnje posvečati glavno skrb tako imenovanim vodjem kulturnih skupin. Slednjih hudo primanjkuje. Ugotovljajo, da bi lahko takoj dali delo še štirim zborovodjem, sedmim režiserjem, petim učiteljem plesa, desetim vodjem lutkarskih skupin, štirim učiteljem za folklorni ples ter večjemu številu scenografov, likovnikov, mentorjev literarnih krožkov, pa tudi dokumentaristom, kulturnim animatorjem in drugim se ne bi odrekli.

Med novimi nalogami štejejo za najpomembnejše naslednje: uveljavitev Zveze kulturnih organizacij kot dejavnika, ki lahko pomembno vpliva na oblikovanje in uresničevanje kulturne politike; vlogo te organizacije pri kulturni dejavnosti šol; uveljavitev kulturnih društev v krajevnih skupnostih, saj le-ta niso zgolj nekakšen servis za proslave. Ob tem so zapisali, da je treba nemudoma izdelati načrt za delo na kulturno zanemarjenih območjih občine. Za take imajo krajevne skupnosti Trebelno, Sela pri Šumberku, Dobrič, Svetinje in Knežja vas. Krajevno skupnost Catež kulturno „oskrbuje“ podružnica osnovne šole, za Račje selo skrbita Trebnje in Velika

Loka, medtem ko se v Dolnji Nemški vasi ukvarja s kulturo mladina, ki je letos ustanovila folklorno skupino.

Znane in že utečene akcije bodo izvajali tudi v prihodnje. Tako bo tudi letos tradicionalno srečanje folklornih skupin v Mokronogu, potem srečanje mladih literatov in mali (likovni) tabor, ki jih Zveza kulturnih organizacij sama prireja. Kulturne skupine iz trebanjske občine že drugo sezono sodelujejo v akciji „Spoznajmo se“, ki je tokrat nekoliko drugače zastavljena, pa tudi okrnjena. Pevci bodo nastopili na srečanju oktetov v Šentjerneju in pevskem taboru v Sentvidu, godbeniki na srečanju pihalnih orkestrów Dolenjske. Zveza kulturnih organi-

SKORAJ 50 SEJ

Izvršni svet novomeške kulturne skupnosti se je minuli četrtek zadnjikrat sestel. To je bila njegova 49. seja, kar pomeni, da je, odkar je bil pred štirimi leti izvoljen, zasedal povprečno najmanj enkrat na mesec. Na zadnji seji je razpravjal o kandidatih za novo vodstvo kulturne skupnosti, predsedstvu skupščine in odborov. Slednjih bo pet.

TREBANJSKI PEVCI V ZAGREBU

Mešani pevski zbor Trimo iz Trebnjega je gostovanje pri Slovencih v Zagrebu zaključil z velikim uspehom in vabilom, naj se še kdaj predstavi v Slovenskem domu. Program pevskega zbora sta na gostovanju pretekli teden popestrila tudi Zvonka in Jože Falkner, ki sta se hkrati s povezovanjem predstave izkazala tudi kot igralca. Navdušenim obiskovalcem prireditve sta namreč odigrala nekaj odlomkov iz monodram. Dobro je bil sprejet tudi harmonikar Slavko Znidaršič.

Zdaj v Novem mestu

Razstava slik Ferda Vesela (do 6. maja) odprta v Dolenjski galeriji

Razstava slikarskih del Ferda Vesela, ki so jo ob 120-letnici umetnikovega rojstva pripravili februarja v Titovem Velenju, nadaljuje svojo pot po slovenskih razstaviščih. Iz Kostanjevice, kjer je bila na ogled dobre tri tedne, so jo prepeljali v Novo mesto in jo v petek, 16. aprila zvečer, slovesno odprli v Dolenjski galeriji. Daljšo uvodno besedo o življenju in delu tega pomembnega slovenskega slikarja, sopolnika impresionistov, je številnim obiskovalcem povedal vodja Dolenjske galerije Jožef Matijević. Na otvoritvi sta nastopila tudi violinist Franci Rimal in pianistka Boža Dornik. Igrala sta Schubertovo „Sonato v a-molu“ (prvi stavek), Mozartov „Rondo“ iz Hafnerjeve serenade in Montijev „Čardaš“. S slednjim sta tako navdušila obiskovalce, da sta ga morala ponoviti.

KANTATA „NAŠE TRATE“ TUDI V NOVEM MESTU – Kantato „Nase trate“, ki jo je na besedilo pesnice Neže Maurer napisal skladatelj Radovan Gobec, sta minuli četrtek zapela pevski zbor OŠ Katja Rupena in OŠ Bršljin ob glasbeni spremljavi učencev glasbene šole Marjana Kozine. Avtorja kantate sta prisostvovala zanimivi prireditvi, na kateri sta se pevski zbor najprej predstavila posamično pod vodstvom Rade Rebernik in Romane Žveglič. (Foto: J. Pavlin)

Solidarnost ne more pogoreti

Krški Celulozi so ob požaru ponudile pomoč številne delovne organizacije iz vse Jugoslavije Obveščanje ni trpelo — Preiskava v teitru

Papirni stroj II v krški tovarni celuloze in papirja „Djuro Salaj“, ki ga je 12. aprila zvečer zajel požar, je povzročil precejšen izpad proizvodnje časopisnega papirja za izvoz, manj pa je posledice zastoja občutil domači trg. Škode na PS II je za blizu 20 milijonov dinarjev, zaradi požara pa je bilo vsak dan izdelano 150 ton manj rotacijskih papirjev.

Delavci kolektiva so se izjemno izkazali ob pomoči požrtvovalnim gasilcem v slabi uri požara, dokazali pa so tudi veliko volje, da bi čim bolj ublažili posledice. Z zavzetim delom za PS I, kjer so bili boj skorajda za vsak kilogram papirja, so delavci po svoje prispevali tudi k uspešnemu delu 9. kongresa ZKS, saj časopisne hiše niso občutile tažev, in so imele dovolj papirja za nemoteno obveščanje.

pomoč dobre poslovne odnose še poglobila.

O požaru so brzojavno obvestili tudi predsednika republiškega iz-

STROJ SE PREDSTAVI

PS II znamke ER-WE-PA je bil zgrajen leta 1963. Njegova zmogljivost je 420 m papirja širine 4,15 m v minuti, odvisno od gramature papirja pa je imel dnevno zmogljivost 120 do 150 ton roto papirja.

vršnega sveta Janeza Zemljariča. Seznanili so ga s hitro in učinkovito

acijo gasilcev, civilne in narodne zaščite. Preiskovalni organi so nemudoma pričeli raziskovati vzroke požara.

P. P.

AVTOMOBILI VSE STAREJSI

Za novomeško občino je značilno, da slabo vzdrževane ceste vse bolj ogrožajo varnost prometa. Ker ni denarja za popravila cest in novogradnje, se vsa prizadevanja za varnost z večine končajo pri veliko cenejši preventivi. Za večjo prometno varnost so v zadnjem času precej storili osnovne šole in svet za preventivo in varnost prometa. Pomembno je tudi dejstvo, da so zaradi vse tanjših družinskih proračunov na cesti vsako leto starejša vozila in to seveda tudi slabo vpliva na varnost. Ker se samega prometa tiče, ta po mnenju pristojnih rahlo upada, zaradi praznejših denarnic in dragega bencina se pač manj vozimo.

Golobrado prestopništvo

Na novomeškem območju je moč zaznati porast mladoletniškega nasilja zoper ljudi in stvari

Glede mladoletniške kriminalitete je bilo za območje temeljnega javnega tožilstva Novo mesto, ki pokriva 7 občin, lani značilno, da se je število mladoletnih kršiteljev zakona zmanjšalo, število dejanj pa povečalo. Drugače rečeno: manj mladoletnikov je storilo več kaznivih dejanj.

V grobem lahko mladoletnike, ki so se srečali s kazenskim zakonom, razdelimo v dve skupini. Na eni so tisti, ki so storili le eno kaznivo dejanje, v drugi pa mladi ljudje, ki so izvršili serije prekrškov. Na območju novomeškega tožilstva je desetina mladoletnikov, ki jim „pripada“ več kot 40 odstotkov vseh po mladoletnikih izvršenih kaznivih dejanj. V tej ožji skupini posebej izstopa fant, ki ima sam na vesti več kot 60 kršitev zakona, sicer pa se skupina ukvarja predvsem s hujšimi prestopki — vplomnimi tatvinami in „sposojanjem“ avtomobilov.

Na tožilstvu menijo, da je mogoče zaznati določen porast agresivnosti mladoletnih prestopnikov, kar se kaže v nasilju nad ljudmi in stvarmi. Okoli 15 odstotkov obravnavanih mladoletnikov je Romov; med njimi seveda prevladuje močnejši spol,

prestopnic je 15 odst. Tožilstvo je lani obravnavalo 163 mladoletnikov, ki so zagrešili 275 kaznivih dejanj, večinoma zoper premoženje. Izrečenih je bilo 52 vzgojnih ukrepov.

NE GRE ZA „POBOLJŠANJE“

Novomeški miličniki so lani na kraju prekrška denarno kaznovali 1615 udeležencev v cestnem prometu, kar je skoraj za polovico manj kot leto poprej. Največkrat so segli v denarnico vozniki osebnih avtov, sledijo vozniki tovornjakov in motoristi. Manj kazni ni bilo izrečenih zato, ker bi se vozniki morebiti „poboljšali“ temveč zato, ker so po zakonu nekateri prekrški v pristojnosti sodnika za prekrške.

ALKOHOL ZA VOLANOM

Zaradi vožnje pod vplivom alkohola so novomeški miličniki lani začasno vzeli 145 voznških dovoljenj. Skupaj je bilo odvzetih 184 dovoljenj, kar potrjuje tradicionalni podatek, da vozniki še vedno radi in veliko pijejo. Zgodilo se je celo, da vozniki niso hoteli pihnuti v balonček, kar 35 takih so jih našli, to pa je seveda povzročilo avtomatski odvzem dovoljenja.

PO DOLENJSKI DEŽELI

• Blagoje Mitrov iz Skopja je v soboto spokojno peljal tovornjak s priklopnikom od Ljubljane proti Zagrebu. Pri Ponikvah pa je nenadoma počilo: razneslo je prednjo levo zračnico. Tovornjak se je preukucnil in na tisoče pomaranč se je razsulo po cesti, tako da je bil promet oviran skoraj 3 ure.

• V eni od Pionirjevih delavskih barak je bil te dni na delu tat. Iz garderobne omarice je vzel 40 dkg kave, za 800 din gotovine pa se ni zmenil.

• Semiški miličniki so v petek začasno spravili za zapaha nekega veselga možaka iz Kanižarice, ki je v semiški trgovini kljub prepovedi kadil(!). No, ni bilo samo to, tudi prodajalkam je rekel to in ono.

POGORELO 6 HEKTARJEV GOZDA

Minuli četrtek je gorelo v gozdu pri Vranovičih. Ogenj se je v gozd razširil z bližnjega smetišča, kamor vozijo smeti črnomaljski komunalci. Požar je uničil smrekov, brezov in hrastov podmladek na 6 hektarjih. Gasili so gasilci iz Črnomlja, Vranovičev, Gradca in Podzemlja. Zbralo se jih je 50, pomagalo jim je 30 vaščanov. Škodo so ocenili na 400.000 din.

VLOM V AVTO

V noči na 18. april je neznan dolgoročneč skozi trikotno okence vlomil v stoenko Antona Stipančiča iz Ljubljane. Avto je bil parkiran ob starem hotelu v Čateških Toplicah. Lastnik je ob radio, vreden 12.000 din.

dežurni poročajo

NEVARNA NAJDBA — V kamnolomu v Medvedjem selu pri Trebnjem so 13. aprila našli mino minometalca. Nevarni ostanek iz vojnih časov je uničil pirotehnik.

VINSKA SAMOPOSTREŽBA — Te dni so ugotovili, da je bilo med 10. in 15. aprilom na Vrhpolju vlomljeno v zidnico Novomeščana Jožeta Koligarja. Nepridiprav je prišel noter skozi streho. Iz sode si je natočil 150 litrov vina in zidnico zapustil skozi vrata, ki jih je odklenil z notranje strani.

V ČIGAV LONEC? — V noči na nedeljo je bilo vlomljeno v kurnik Julke Strmšek v Gor. Ponikvah. Tat je odtrgal obešanko in odnesel 9 kokoši. Isto noč sta izginili 2 kokoši tudi iz nezaklenjenega kurnika Frančiške Kužnik v Gor. Ponikvah.

ZALIL LJUDI — Topliški miličniki so v nedeljo dali na hladno 28-letnega Milana Zadravca iz Gor. Straže, ki je razgrajal v gostilni v Loški vasi. Izžival je k pretopu in žalil strežno osebje. Moral bo k sodniku za prekrške.

BUDNI SOSEDJE

Na podstrešju hiše Jožeta Šintlerja iz Sevnice je 12. aprila zjutraj izbruhnil požar. Lastnika so na ogenj opozorili sosede, ki so videli, kako iz špranj dimnika sikajo plameni. Ogenj so pogasili s pomočjo gasilcev. Zaradi budnosti škoda ni velika.

NESPORAZUM NA TIRIH

Na železniški postaji v Krškem se je 15. aprila ob 23.40 iztrila dieselska lokomotiva. Do nesreče je prišlo, ker strojevodja Franc Tabor ni upošteval navodila prometnika Vinka Hafnerja, ki je po zvočniku sporočil, naj počaka. Lokomotiva se je premakala, ko se je premaknila tudi kretnica. Prvi del lokomotive je tako prišel na drug tir, kar je povzročilo iztirjenje.

PRISILNA POSTAJA — Povsem zunaj voznega reda je prejšnji četrtek podaljšal svoj postanek v Dolenjskih Toplicah Sapov avtobus. Delavci, ki so prekopali cesto, jarka niso dobro zavarovali in avtobusu se je eno kolo vdrl v jarek. Ta čas je bila cesta skozi Dolenjske Toplice zaprta, zagato pa je rešil močan tovornjak, ki je avtobus potegnil iz jarka.

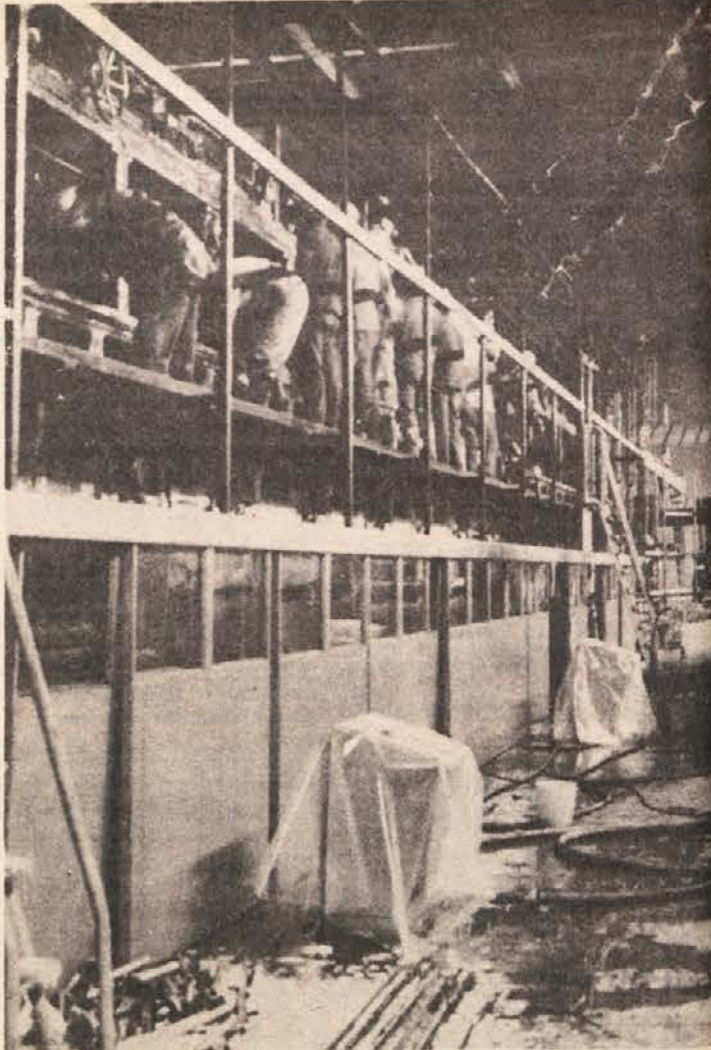
KRONIKA NESREČ

NAŠLI VOZNIKA — Na krajevni cesti v Krmelju je 9. aprila ob 19.50 neznan voznik osebnega avta povzročil prometno nesrečo v škodo Miroslava Vidmarja. Kasneje so ga izsledili, krivde za nesrečo je utemeljeno osumljen 23-letni Franc Hribar s Kala pri Sentjanžu.

sta bila ranjena voznik in sopotnik Matija Plut iz Metlike. Odpeljali so ju v bolnišnico, gmotne škode pa je za 10.000 din.

AVTO POPOLNOMA UNICEN

Anton Mrvič z Osojnika pri Semiču je 6. aprila peljal z dostavnim avtom od Ljubljane proti Novemu mestu. Pri Dol. Podborštu je začelo na avtomobilskem motorju goret. S sopotnikom sta ogenj skušala pogasiti, vendar se je hitro širil, rešila sta le orodje in jeklenko za varjenje. Ogenj so nato pogasili gasilci, vendar je avto uničen. Škoda je za 80.000 din. Goreti je začelo na električni napeljavi pri akumulatorju.

UMIVANJE STROJA — Delavci tozdv Vzdrževanje in Papir — prostovoljno pomoč so ponudili tudi delavci drugih tozdv — z milnico in kemikalijami čistijo sajaste površine poškodovanega stroja PS II. (Foto: P. Perc)

Pravočasna opozorila

Sevniški gasilci pregledali skoraj 700 domačij — Leseni dimniki dobesedno izzivajo rdečega petelina

Sevniško gasilsko društvo je pregledalo večino domačij na območju te velike krajevne skupnosti. Ni šala po tako obsežnem terenu obresti 697 hiš, seveda pa so bili tudi pri tistih 138, ki so bile v času prvega obhoda prostovoljnih gasilcev iz tega ali onega razloga zaprte.

Poveljnik Martin Žnidarič pove, da so gospodarji z razumevanjem sprejemali gasilce. Prenekateri je pozdravil hvalevredno preventivno akcijo. Na za ta namen posebej natiskanih obrazcih — en izvod je ostal gospodarju, da bo ta lahko pomanjkljivosti odpravil — se je znašla prenekatera ugotovitev. Med obiskanimi domovi so npr. našli šest takih, kjer dobesedno izzivajo rdečega petelina, imajo namreč lesene dimnike! Slamarstvo in sploh prekajevanje ima marsikje lepo tradicijo, vendar pomeni 26 lesenih prekajevalnic hudo požarno nevarnost. Ducat jih je bilo kar na silo zbitih ali je bila v prekajevalnico predelana kar omara ali kaj podobnega. Gospodarji so bili opozorjeni tudi na sedem primerov neurejenega kurjenja kotlov.

Dosti očitkov gre na rovaš dimnikarske službe. Seveda bi bilo treba slišati tudi njihovo plat, vendar so morali gasilci kar v 72 primerih zapisati opombo o neredno čiščenih dimnikih. Gasilci so našli 122 neometanih dimnikov, da so dimovodi slabi, so se prepričali v sedmih primerih, med njimi so bili celo novi dimniki. Pri 13 dimnikih niso bila v zidana predpisana vratca. Ponekod je pomanjkljiva tudi električna napeljava, kar 25 primerov so popisali, 70 podstrešij je bilo še najbolj podobnih ropotarnicam, taka se kasneje dostikrat najdejo pod pepelom.

Ugotovljene pomanjkljivosti so torej resda v manjšini, so pa stalna nevarnost, da tudi zagori. Sevniški gasilci pravijo, da bodo kljub nelahkemu delu nadaljevali preglede. Če prej ne, bodo tiste, kjer so našli na najhujše pomanjkljivosti, obiskali prihodno zimo.

A. Z.

Zašito srce bije brez težav

Mustafa Budimlić se je pri 37 letih drugič rodil v novomeški bolnišnici — Za operacijo je daroval kri 35 krvodajalcev

Avtocesta Ljubljana—Zagreb 5. marca ob 14.30. Iz Salzburga se vrača k svoji družini zdomec Mustafa Budimlić s tremi sopotniki, s katerimi se je pred odhodom srečal na tamkajšnji železniški postaji. Po nekaj urah nepretrgane vožnje je na nevarnem odseku pri Trebnjem počilo. Beli mercedes je čelno trčil v črnega in ostal je kup zveržene pločevine. Dvema sopotnikoma ni bilo več pomoči, Budimlića in prijatelja pa so težko poškodovana odpeljali v novomeško bolnišnico.

Dežurna ekipa, ki so jo sestavljali dr. Lavo Morela, dr. Adolf Žunič, dr. Stane Šušterič, Marija Udovc, dr. Slavka Šušterič, dr. Fedor Novkovič in sestra Metka Kuhar, so 37-letnega Budimlića nemudoma pregledali in ugotovili šokirano stanje in zlom nadlahti. Šele slika pljuč je pokazala močno krvavitev v levem predelu prsnega koša. Ko so po običajnem postopku želeli ustaviti krvavitev, je v zelo kratkem času iz prsnega koša oteklo več kot tri litre krvi. Ni bilo časa za premišljanje. Akcija je stekla bliskovito. Za posg je bilo potrebno zagotoviti zadostne količine krvi, saj je sprti otekala v notranjost prsnega koša. Pri odprtju koša in očiščenju krvnih strdkov v notranjosti se je videlo, da gre za raztrganino osrčnika. Nadaljnji poseg pa je pokazal rano na vršku srca v velikosti konice mezinca, na desnem prekatu.

„Operacija šivanja srca v kirurgiji ni nič posebnega, čeprav je bila moja prva in v naši bolnišnici ena redkih. Porabili smo 11,5 litra krvi, ki jo je darovalo kar 35 krvodajal-

cev. Veseli smo, da je operacija uspela, čeprav je bilo za to malo možnosti“, pripoveduje vodja dežurne ekipe dr. Morela.

Mustafa Budimlić je operacijo in pooperacijsko stanje dobro preстал

in se že odlično počuti. Sprehaja se po hodnikih in čaka, da se mu pozdravi še roka. Žal se k svojim čim ne bo mogel kmalu vrniti, saj ga čaka sodni postopek, ker je po mnenju preiskovalnega sodnika v Novem mestu verjetno krivec za nesrečo. Ta bi za gotovo imela manjše posledice, če bi potniki bili pravilno privezani z varnostnimi pasom.

Lani je od Biča do Bregane v 23 nesrečah umrlo 43 ljudi.

J. PAVLIN

PORTRET Z ZDRAVNIKOM — Mustafa Budimlić in dr. Lavo Morela po uspešno opravljeni operaciji šivanja srca.

Inles še zmeraj v igri za vrh

Tesna, a zaslužena Inlesova zmaga v Škofji Loki - Novomeščanke poceni oddale točko - Razburljiv razplet v ženski republiški ligi

Še tri sekunde pred koncem srečanja v 15. kolu II. zvezne rokometne lige v Škofji Loki je druga točka Ribničanih visela na nitki, vendar so igralci Jelovice napravili napad, inlesovci pa tako zabeležili pomembno zmago v boju za vrh lestvice. Nič manj razburljivo ni bilo v Novem mestu, kjer so v republiškem drugoligaškem derbiju dekleta domačink in Mlinotesta podelile točki. Še bolj izenačen pa je boj za vrh lestvice v ženski SRL, kjer so Kočevke navzlic presenetljivemu porazu še naprej prve, vendar so jih po številu točk že ujele Sentjernejčanke, ki so v derbiju kola ugnale Burjo.

JELOVICA - INLES 22:23 (11:12) - V za oba tekme izredno pomembni tekmi, saj moštvo Jelovice zmeraj ni varno pred izpadom, Ribničani pa se tudi še niso odrekli ambicijam za vrh lestvice, je bila sreča tokrat na strani gostov. Ti so že na začetku povedli s 5:1, vendar so jih domačini v nadaljevanju dohiteli. Po odmoru so Ribničani povedli še s tremi zadetki prednosti, le tri sekunde pred koncem pa so imeli domačini pri rezultatu 23:22 priložnost, da izenačijo, vendar je Gelze strel ubranil.

Inles: Gelze, Križman 2, D. Ilc, J. Ilc 9, Tanko, Troha 6, Karpov 1, Mikulin 5, Ambrožič, Andolšek, Fajdiga, Kljun.

Ker so Zagrebčani dobili srečanje v Splitu, ostaja razlika med njimi in Ribničani še naprej 4 točke: Zagreb 28, Inles 24, Varteks 19 itd.

V naslednjem kolu igrajo inlesovci doma z ekipo Dubovca, Zagreb pa z Istrarijom.

NOVO MESTO - MLINOTEST 23:23 (13:9) - Čeprav so domačini po seriji izrednih zmag v spomladanskem delu prvenstva v II. ZRL veljale za favoritinje, so morale vendarle oddati točko gostjem iz Ajdovščine. Domačinke so po prvem polčasu preprečljivo vodile, vendar so jih v nadaljevanju gostje ujele in iztržile dragoceno točko.

Novo mesto: Udovc, Štrukelj, Kramar 1, Mršnik 11, Golder 1, Mrhar, Kastelic, Iličin 7, Sitar 2, Jakše 1, Slajkovec.

Lestvica po tem kolu ni spremenila podobe. Še naprej vodi Velenje s 30 točkami in je pred Zrinjskim (25), Novim mestom (21), Mlinotestom (18) idr.

V 16. kolu bo na sporedu derbi med ekipama Zrinjskega in Novega mesta.

SENTJERNEJČANKE DOHITELE KOČEVKE

Nepričakovan razplet je prineslo 14. kolu v SRL za ženske. Kočevke so namreč presenetljivo izgubile v Smartnem, Sentjernejčanke pa so v derbiju kola ugnale Burjo in se tako po točkah izenačile s Kočevjem.

SMARTNO - KOČEVJE 26:24 (11:12) - Čeprav je že vse kazalo, da bodo gostje zabeležile pričakovano zmago, saj so celo tekmo vodile, so ob koncu močno popustile. Domačinke so zaporedo dosegle nekaj zadetkov in ob koncu celo zmagale. Pri gostjih sta največ zadetkov dosegli M. Jerič 7 in Novak 6.

ISKRA IJEZE - BURJA 15:14 (9:9) - S precejšnje športne sreče so Sentjernejčanke odločile derbi 14. kola SRL v svoj prid. Srečanje je bilo veskrozi izenačeno, ekipi sta se izmenjavali v vodstvu, in šele ko so domačinke zaustavile najboljšo gostujočo igralko Letigovo, so si prigrabile odlične zadetke prednosti. Največ zadetkov za domačinke je prispevala M. Kovačičeva 6.

VODIJO

STRELCI ITASA

V organizaciji kočevske občinske strelske zveze je nekaj časa potekala strelski liga, v A sodeluje 8 in v B ligi 6 ekip. Rezultati 12. kola v A ligi: Itas I - Tekstilana 1.403:1.343, Itas II - Šalka vas 1.360:1.396, Črni potok - Itas III 1.395:1.372, Šalka vas II - Kočevski tisk 1.314:1.300. Vodi ekipa Itas I s 24 točkami.

M. G-č.

MLADI METLIČANI PRVAKI DOLENJSKE

Pred dnevi se je končalo mladinsko kegljaško prvenstvo Dolenjske, na katerem so preprečljivo slavili Metličani. Ekipni vrstni red je bil takle: Metlika 2.308, Rudar 2.212, Novo mesto 2.166. Med posamezniki je zmagal N. Popovič iz Metlike s 1.667 podrtimi keglji, sledijo: Klevišar (Rudar) 1.559, S. Vukšinič (Metlika) 1.524. V dvojicah sta bila prav tako najboljša domačina Popovič in Vukšinič s 1.608 podrtimi keglji.

N. G.

Elan ugnal vodilni Jadran

Novomeščani prizadejali tretji poraz Jadranu - Krepka zmaga Črnomalčanov

13. kolo v zahodni skupini slovenske nogometne lige je prineslo tretji poraz Tabora Jadrana, ki je klonil v Novem mestu z 1:2 in ima pred zasledovalci le še 3 točke naskoka. Poglejmo rezultate: Bela krajina - Vozila 5:0 (2:0), Usnjar - Kočevje 2:1 (1:1), Elan - Tabor Jadran 2:1 (1:1). V vzhodni skupini so Brežičani dosegli tretjo zmago na prvenstvu nad Ljutomerom z 2:0 (1:0).

NOVO MESTO: PO 12. KOLU KASTELIC

Po 12. kolu občinskega šahovskega prvenstva Novega mesta, na katerem sodeluje 13 šahovstov (1 mojstrski kandidat, po 4 prvo-, drugo- in tretjekategorijci) vodi preprečljivo Marjan Kastelic, ki je s tem že osvojil tudi I. kategorijo. Stanje po 12. kolu: Kastelic 10, Balkovec 8, Škerlj T. 6,5 (1), Luzar 6, itd.

J. PUČELJ

REPUBLIŠKO PRVENSTVO CIVILNIH INVALIDOV

V soboto je bilo v novomeški športni dvorani 4. republiško prvenstvo civilnih invalidov vojne v streljanju in namiznem tenisu. Nastopilo je 20 strelcev in 6 tenisačev iz šestih medobčinskih društev. V streljanju so Novomeščani ekipno osvojili I. mesto, najboljši posameznik pa je bil Murn na 3. mestu. Velik uspeh je zabeležil tudi Žunič, ki je v namiznem tenisu osvojil naslov republiškega prvaka.

Po tekmovalnem delu je bilo tovariško srečanje.

ŠAHISTI STAREGA TRGA NAJBOLJŠI

V novomeški OŠ Grm je bilo pred dnevi regijsko pionirsko šahovsko prvenstvo, na katerem so ponovno imeli največ uspeha mladi šahisti iz Starega trga.

Rezultati - mlajši pionirji: Medved (stari trg), Jelincov (Smrjetja), Majstorovič (Grm); mlajše pionirke: Kajzovar (Zalna), Zagar (Stari trg), Zaleatelj (Zalna); starejši pionirji: Štajdohar (Stari trg), Gruden (Smrjetja), Horvat (Stari trg); starejša pionirke: Rauh (Stari trg), Venčur (Stična), Sinjar (Veliki Gaber).

V. KOBE

USPEŠEN START V SEZONI - Motokrosisti AMK Dolenjska iz Dolenjskih Toplic so uspešno pričeli letošnjo tekmovalno sezono. Na dirki v Mariboru so med dvanajstimi ekipami prejeli pokal za ekipno uvrstitev na tretje mesto. Nedavno je bil deležen uspeha tudi njihov najuspešnejši tekmovalca v lanskem sezoni Branko Novak, ki je na tekmovalni v Savskem Marofu zasedel četrto mesto v kategoriji 250 ccm. Več bomo o načrtih in težavah kluba in tekmovalcev poročali v naslednji številki našega lista. (Foto: Janez Pavlin)

Slovo od prvoligaških želja

Nepričakovan poraz novomeških odbojkarjev v predzadnjem kolu II. zvezne lige - Dokončno slovo od prvega mesta - V soboto z Uljanikom

Z nepričakovanim porazom v predzadnjem kolu II. zvezne odbojkarjske lige - zahod na Reki proti ekipi Ine Mlake so igralci novomeškega Pionirja pripravili še teoretične možnosti, da ob ugodnem razpletu ob koncu prvenstva morebiti le pristanejo pred moštvo Mežice.

INA MLAKA - PIONIR 1:3 (-5, 7, 11, 5) - Po zlahka dobljenem prvem nizu je že vse kazalo, da bodo Novomeščani hitro in brez težav opravili z domačini. Proti vsem napovedim pa so gostje v nadaljevanju

zaigrali povsem brez volje, kot da bo zmaga prišla sama od sebe, kar so domačini seveda izkoristili. Novomeščani so dali Rečanom priložnost, da pokažejo vse, kar znajo, in v eni najslabših letošnjih iger so pionirjevi povsem zasluženo ostali praznih rok.

Pionir: Vernig, Prime, Kosmina, Pečar, Graberski, Cernač, Brulec, Kolarič, Babnik.

S tretjim porazom v letošnjem prvenstvu, od katerih sta dva z Mežičani, so se Novomeščani dokončno odrekli morebitni priložnosti, da ob spodsrljaju Mežičanov vendarle pridejo na vrh lestvice. Da

M. G-č.

ZA ZLATO PUŠČICO

Kočevska občinska strelska zveza je pred dnevi pripravila tekmovalno za zlato puščico, ki se ga je udeležilo 32 strelcev iz 10 strelskih društin. Po doseženih rezultatih si je pravico do nastopa na regijskem tekmovalnem priborilo 22 strelcev. Zmagal je Hajdinjak s 550 krogi, 2. Novak 545, 3. Memedović 539 itd.

M. G-č.

Dobra igra naraščajnikov

Mlajše pionirke in pionirji so dobro igrali košarko na občinskem (novomeškem) in področnem prvenstvu - Maprej pionirke iz Vavte vasi in pionirji iz Trebnjega

Konec prejšnjega tedna je bilo v telovadnici novomeške OŠ Grm občinsko prvenstvo v košarki za mlajše pionirke in pionirje. Pri prvih so se pomerile tri ekipe, pionirji pa so spravili skupaj kar šest moštev.

Rezultati - pionirji: Dol. Toplice: Vavta vas 16:19; Grm: Vavta vas 9:10; Dol. Toplice: Grm 25:9; Bršljin: Stopiče 21:3; Katja Rupena: Stopiče 20:7; Bršljin: Katja Rupena 14:15. V tekmi za prvo

mesto je ekipa OŠ Katja Rupena premagala Vavto vas s 17:11. Pionirke: Katja Rupena: Vavta vas 2:10; Dol. Toplice: Vavta vas 7:6; Katja Rupena: Dol. Toplice 5:4. Zmagale so torej pionirke iz Vavte vasi in se skupaj z vrstniki iz OŠ Katja Rupena udeležile področnega prvenstva, ki je bilo v novomeški športni dvorani. Tamkaj so bili pri pionirjih doseženi naslednji rezultati:

Mirna: Trebnje 16:62; Trebnje: Katja Rupena 28:22; Trebnje: Črnomelj 36:10; Mirna: Katja Rupena 13:28 in Mirna: Črnomelj 40:42 (po treh podaljških).

V skupnem seštevku so zmagali pionirji OŠ Trebnje in bodo skupaj s pionirkami iz Vavte vasi (te so edine prišle na področno prvenstvo) zastopali dolenjsko regijo v četrtfinalu republiškega košarkarskega festivala za mlajše pionirke in pionirje.

GERJEVIČ ČETRTI

V Prelogu je bila te dni druga dirka za državno prvenstvo v speedwayu, ki je vnovič prinesla dobre uvrstitve trojice Krčanov. Gerjevič je bil četrti za Kocuvanom, Kekcem in Pavličem. Zibert je bil šesti, Omerzel pa deseti.

M. GLAVONJIC

Navzlic porazu so Kočevke še naprej na vrhu lestvice s 23 točkami, kolikor jih imajo sedaj tudi Sentjernejčanke, na tretjem in četrtem mestu pa sta ekipi Branika in Burje s točko manj.

V naslednjem kolu igrajo Kočevke doma z Olimpijo, Sentjernejčanke pa potujejo v Ptuj k Dravi. Za vstop v drugoligaško družbo bo potrebno le zmagovati.

KRŠKO - POLET 27:22 (13:8) - Krčani so brez težav dosegli sedmo zmago na prvenstvu. Rezultat bi lahko bil ob večji zavzetosti domačinov še višji, tako pa so gledalci videli sila poprečno igrano. Največ zadetkov za domačine sta prispevala Sebalj 9 in Oskelič 8.

Po štirinajstih kolu v SRL so Krčani s 15 točkami na 6. mestu, v naslednjem pa jih čaka gostovanje pri Minervi.

KOČEVJE - STOL 2:2 (0:2)

V Kočevju je bila pred dnevi prva četrtfinalna tekma za pokal NZS med domačim Kočevjem in kamniškim Stolum. Srečanje se je končalo 2:2 (0:2). Povratna tekma bo v Kamniku. Zadetka za domačine sta dosegla Kozić in Buzuk. M. G-č.

NADIGRALI RADEČANE

Tekma se je namreč zaključila s skoraj košarkarskim izidom 44:16 za Sevnico.

ŠOLA ZA KOŠARKARSKO SODNIKE

Organizacija košarkarskih sodnikov iz Novega mesta pričenja v petek, 23. aprila 1982, ob 17. uri tečaj za košarkarske sodnike. Tečaj bo v novomeški športni dvorani in bo predvidoma v treh petkih zapored - po dve uri. Po končanem tečaju bodo kandidati opravljali izpit in si pridobili naziv košarkarski sodnik. Vse, ki se zanimajo za košarko, vabimo, da se tečaja udeležijo, še posebej pa so vabljivi klubi s področja medobčinske košarkarske zveze Dolenjske, da prijavijo svoje aktivne in neaktivne člane ter druge kandidate.

Zmagoslavje mladih novomeških kolesarjev

Kolesarji Novega mesta ekipni zmagovalci v Beltincih

Mladi Novomeščani so na sobotni tradicionalni kolesarski dirki pod nazivom „Osma priložnost za mlade“ dosegli izreden uspeh. Med 65 tekmovalci iz petih slovenskih klubov so v ekipni konkurenci preprečljivo zmagali in prejeli pokal OK ZSMS iz Murške Sobote.

Tako sta med mlajšimi pionirji prvi dve mesti zasedla Judež in Zaleatelj, med starejšimi pionirji je bil Šibar drugi, Majes 4. in Stangelj 5., pri mlajših mladincih sta Lovrič in Glišar zasedla 3. oziroma 4. mesto, med starejšimi mladinci je po pričakovanju zmagal Papež, Smole pa je bil 4. Tudi med člani C so Novomeščani osvojili pokal pokroviteljev KK Pomurje iz Beltincev, saj je zmagal Bojanc. Še ekipni vrstni red: Novo mesto 162 točk, Sava 139, Pomurje 122, Partizan Dol 42, Branik 26.

J. BLAS

DOLENJSKI DERBI ELANU

V 12. kolu II. slovenske nogometne lige je v dolenjskem derbiju v Kočevju Elan preprečljivo premagal domačine s 4:1 (2:0), medtem ko je moštvo Bele krajine na gostovanju v Litiji izgubilo z 1:3 (1:1). Za veliko presenečenje pa so v vzhodni skupini poskrbeli Brežičani, ki so svojo drugo zmago v prvenstvu dosegli na gostovanju pri Šteklarju z 1:0 (0:0).

V nedeljo igrajo: Bela krajina - Vozila, Usnjar - Kočevje, Elan - Tabor Jadran in Brežice - Ljutomer.

J. BLAS

TRIM LIGA KOPITARNI

Na kegljišču hotela Ajdovec je bil 6. aprila zadnji, deseti krog sevnikič trim lige, v katerem bi kmalu prišlo do velikega presenečenja, saj je MKK vodil proti Kopitarni že za 30 kegljev, vendar so na koncu vendarle zmagali kegljaši Kopitarne. V skupnem seštevku je zmagala Kopitarna, ki je zbrala 18 točk, sledijo: GLP Beton 18, ZTP Zidani most 16, Mercator 12, Strojna Trbovlje 10, Metalna Sevnica in Jutrjanja 8 itd.

J. BLAS

Pridobil bo samo šport

Trebnjem se spet pripravljajo na ustanovitev TVD Partizan - Bodo po dolgih letih priprav le uspeši?

Telovadno društvo Partizan bi moralo biti v Trebnjem že zdavnaj ustanovljeno. Pobuda za njegovo ustanovitev je bila izrečena že pred leti, prav toliko iniciativnih odborov se je že ukvarjalo s tem. Toda uspeha ni in ni bilo, tako da je Trebnje po tej strani kot občinsko središče za katere pogosto nimajo niti utemeljitve, lahko škodijo športu kot celoti, prav malo ali nič pa ne koristijo svojim društvom. Zapiranje v ozke okvire majhnih športnih društev, brez močnega organizacijskega in strokovnega zaledja v času, ko se zavzema za združevanje denarja in drugih pomembnih sestavin vsake dejavnosti, prav gotovo ne more imeti daljše perspektive.

Zato je novemu iniciativnemu odboru, ki se ponovno loteva ustanavljanja TVD Partizan, povsem jasno, da je treba rešiti samo nekaj vprašanj glede denarja in prostora ter morda še programa. Toda tudi vodilni ljudje v posameznih društvih bi morali vedeti, da z izražanjem pomislekov, za katere pogosto nimajo niti utemeljitve, lahko škodijo športu kot celoti, prav malo ali nič pa ne koristijo svojim društvom. Zapiranje v ozke okvire majhnih športnih društev, brez močnega organizacijskega in strokovnega zaledja v času, ko se zavzema za združevanje denarja in drugih pomembnih sestavin vsake dejavnosti, prav gotovo ne more imeti daljše perspektive.

J. SIMČIČ

NAGLUŠNA KAMERA

foto slišal:
Milan Markelj

PO SVETU OKOLI

NESOJENA SLAVA — Ko se je filmska diva Liz Taylor pred časom srečala z Abrahamom, ji je njen bivši mož Richard Burton poslal darilce s pesmijo, katere duhovni oče naj bi bil on sam. Štirivrstično pesem so seveda objavili angleški časopisi, ki so o slavni Liz veliko pisali, pa je tako za Burtonov lirski izdelek zvedel tudi neki profesor književnosti. Kaj kmalu je ugotovil, da si je Burton verze sposobil pri pesniku iz 14. stoletja. Resnici na ljubo je treba povedati, da je verze malce posodobil.

NAMEN POSVETI SREDSTVA — Na policiji so podvomili o resničnosti izjave 23-letnega Henryja Beeba iz New Yorka. Mladenič je zatrjeval, da je v bistvu nedolžen in da se je s prepredajo mamil ukvarja le zato, ker bi šel rad študirat teologijo. Čudna so pota Gospodova, a zakoni so zakoni; tako bo nesojeni teolog moral najprej na študij razmer v ameriških zaporih. Po končani praksi v ječi pa bi moral poiskati drug način pridobivanja denarja za toliko želeni študij.

TRETI ZOBJE — Človek dobi v svojem življenju zvečine troje zobovij: mlečno, stalno in t. i. socialno. Kitajski kmet Luo Šijun pa je menda edini, ki je dobil tretjo garnituro naravnih zob. Star je sto let in v tej starosti je dočkal, da so mu začeli rasti novi zobje. Kdor čaka, dočaka. Za vse tiste, ki bi radi vedeli, kako dočakati sto let, pa je povedal tole: nikoli ni kadil ne pil alkoholnih pijač, pač pa je vse svoje življenje delal na polju. Pretežkemu delu se je izogibal. Kar se slednjega tiče, velja zapisati, da je pri nas hudo spoštovano načelo, a samo po sebi ne zagotavlja sto let življenja.

IZ NARAVOSLOVJA — Kt je ugotovil angleški zoolog William Sheldon, je povprečni slon po teži lažji od kitovega jezika. Jezik in pol! A če je res najdaljši, največji in najostrejši, bi bilo treba ugotoviti po primerjanju z jezikom, ki uživa večji sloves...

Je nagnjenje k samomoru dedno?

Znanstveniki iščejo gen, ki naj bi bil odgovoren za nagnjenje k depresiji in k samomorilstvu - Skrivnostna biokemija v možganih postaja vse bolj poznana

Od časa do časa se vsakdo počuti nekoliko „nižje“, ko se mu življenje ne razpira v samih najlepših barvah. V običajnem nihanju počutij takšne male potrtosti niso nič hudega, nevarno pa je, ko potrtost postaja stalno počutje, saj lahko sproži samomorilne poskuse ali kako drugače močno zmoti običajni potek življenja. Strokovnjaki so ugotovili, da člani nekaterih družin pogosteje bolehalo za stalno potrtostjo (navidezno prez pravega vzroka), kar jih je napeljalo k misli, da je morda ta duševna bolezen dedna.

Dandanašnji, ko je genetika doživela nesluten razvoj, je znanost dobila v roke dovolj močno orožje, da je začela iskati dokaze za takšno trditve. Kajti če je bolezenska potrtost res dedna, potem mora v genski strukturi delovati depresivni gen. Prav njega nekaj strokovnjakov zdaj zagrizeno išče. Lotevajo se torej tistega področja, ki bi ga pred desetletji obsodili kot norost.

Med najpomembnejšimi raziskavami je študija, ki jo je lani obelodanil Lowell Weitekamp, genetik rochesterke univerze. Analiziral je krvne vzorce neke ameriške družine, v kateri je bilo precej melanholikov in samomorilcev, da bi odkrili tisti genski vzorec, ki naj bi bil značilen za dedno nagnjenost k potrtosti. Že med analizo krvnih vzorcev članov te družine je raziskavo razširil na še 20 drugih družin.

Vztrajne raziskave so rodile delne plodove. Weitekamp je odkril v družini Pardue poseben genski vzorec, značilen le za člane te družine, vendar se je izkazalo, da na osnovi tega odkritja ni mogoče priti do depresivnega gena. Značilen vzorec ni bil dosledno vezan na depresivno značaje v družini. Vendar pa

to dejstvo ne Weinkampa ne nekaterih drugih genetikov ne odvrtača od trditve, da je v zapletenem sistemu človekove biokemije gen, ki je odgovoren za dedno prenašanje nagnjenosti k potrtosti. Treba ga je le odkriti.

Veliko upanja vodi tudi raziskovalko Janice Egeland. Letos bo začela zbirati krvne vzorce depresivnih ljudi, ki žive v verski skupnosti Amišev. Za pripadnike te verske sekte je značilno, da dosledno odklanjajo pridobitve sodobne tehnologije. Še vedno živijo po starem, namesto avtomobilov, traktorjev in drugih strojev uporabljajo le domačo živino, nočejo imeti ne radia ne televizije, pa tudi noč jim osvetljujejo stara svetila, saj elektriko odklanjajo. Zaradi takšnega načina življenja je med Amiši odločno manj depresivnih ljudi kot v poprečni ameriški skupnosti. Ker ni pri njih razširjenega ne alkoholizma niti narkomanije, je dovolj razvidno, da izvira bolezenska potrtost pri nekaterih članih te skupnosti iz drugačnih virov.

Janice Egeland upa, da bo našla odločilni vzorec. Njeno delo bo olajšano tudi zaradi tega, ker imajo Amiši velike družine in že nekaj generacij žive razmeroma zelo zaprto. Dedne povezave bodo tako razvidnejše.

Tako raziskovalko Egeland kot genetika Weinkampa spodbujajo k nadaljnjim raziskavam tudi najnovejša odkritja strokovnjakov za možgansko biokemijo. Genetik David Comings je odkril, da je v možganih samomorilcev večja količina nenormalnih beljakovin, kakršne ni zasledil pri zdravih ljudeh. Navadno pa je, da je pred kratkim ugotovil, da imajo podobne proteine v možganih tudi ljudje, ki bolehalo za multiplo sklerozo. In kar je še posebej zanimivo: te proteine je mogoče povezati s tipičnim genskim vzorcem.

Skrivnostni kemični proces, ki bi ga znanstveniki radi razkrili, se skriva globoko v možganih, v primitivnem predelu možganov, ki nadzira strah, lakoto, tesnobo ipd. Predel deluje kot križišče med talamusom, ki spremlja čutne dražljaje in možgansko skorjo, kjer se sporočila shranjujejo in kjer se odloča, kako bo organizem reagiral na določene dražljaje.

Takšna je seveda le groba podoba možganske biokemije. Znanost še zdaleč ni zadovoljivo pojasnila fiziološke podlage

človekovega čustvovanja, po glavna načela tega dogajanja pa so znana. Sporočila potujejo po milijardah možganskih živčnih, prenos med posameznimi celicami pa oskrbujejo t.i. nevrotansmitterji, posebne snovi, ki prenašajo sporočila skozi živčno sinapso. Določili so že 12 teh snovi, 3 med njimi pa najverjetneje prenašajo tista sporočila, ki se tičejo čustev in razpoloženja.

Psihiatri so odkrili, da količine določenih vrst nevrotansmitterjev v možganih lahko povežejo z določenimi duševnimi boleznimi in tudi z manično depresijo in dedno melanholijo. Vendar je ugotavljanje nevrotansmitterjev v možganih izjemno težavno. Snov nastaja in obstaja le v živih možganih. Ko svojo nalogo prenosa sporočila opravi, razpade. Zaenkrat so odkrili le nekaj razpadlih ostankov nekaterih nevrotansmitterjev, ki pridejo v kri. Na osnovi teh snovi je mogoče sklepati o količini živčnih prenosnikov.

Vse to so drobci, ki se počasi strnjujejo v vse bolj popolno podobo biokemičnih procesov v človekovem organizmu in še posebno v možganih. Genetiki menijo, da bodo v naslednjih 20 letih že lahko narisali „zemljevid“ vseh pomembnih genov v genski strukturi celic človekovega organizma, nato bo mogoče z ustrezno tehniko genskega inženiringa vplivati na nepravilnosti — to pa so številne telesne in duševne bolezni, ki že tisočletja pestijo človeški rod.

Na to bližnje bodočnost misli tudi raziskovalka Egeland. Vzorce krvi, ki jih bo letos zbrala med Amiši, bo dala globoko zamrzniti, da bodo na voljo raziskovalcem bodočih desetletij. Morebiti se bodo takrat le nasmehnilo sedanjim poskusom, kot se danes nasmehamo nekdanjim strahovom in neznanjem. Ko bi le bilo tako!

Politika ima bolj opraviti s čredami, kot s posamezniki.
B. RUSSELL

Slehera ljubezen je ščit pred žalostjo.
S. QUASIMODO

Niso vsi ljudje tako slabi, kot si misli slab človek.
I. ANDRIĆ

Svet je klavnica in bordel.
I. B. SINGER

„Rajsko“ lepilo

Britanski najstniki vdihavajo lepilo Evo-Stick

V Veliki Britaniji so trgovci sprva začudeno opazovali, kako najstniki na veliko kupujejo lepilo Evo-Stick, potem pa je stvar kmalu postala jasna. Mladina se ni začela navdušeno ukvarjati z lepljenkami, marveč lepilo vdihuje. Strokovnjaki za narkomanijo dr. Joyce Watson navaja primer iz glasovskega zdravstvenega središča, kjer so zdravili mladeniča, ki je na dan ponjhal poldrugi liter Evo-Sticka. Običajna tuba lepila zadošča mlademu zasvojenju za slabe pol ure.

Pojav ni nov. Vdihavanje hlapov sodobnih topil in nekaterih lepil poznajo narkomani že nekaj let, vendar se je razvada razbohotila šele v zadnjem času. Na nekaterih britanskih solah so ugotovili, da vdihava lepila tudi do 30 odst. učencev, kar je zelo nevarna številka. Vdihavanje lepila namreč ni tako nedolžna stvar, kot najstniki mislijo. Deluje kot mamilo in zasvaja. Kot je ugotovila dr. Watson, je bilo v Veliki Britaniji že 60 primerov smrti zaradi vdihavanja lepil.

Na nedavnem kongresu, posvečenem problemu zlorabe topil in lepil za omamljanje, so strokovnjaki sicer ugotavljali, da njuhanje lepil in topil ne pomeni nevarne razvade za zdravje, vendar pa si niso bili povsem enotni. Nekateri namreč vidijo tudi v tej najstniški razvadi hudo nevarno početje. Raziskave bodo pokazale, kdo ima prav.

Medtem pa prodaja Evo-Sticka raste. Lani so v družbi Evode Ltd, ki proizvaja to lepilo, imeli 20-odstoten porast prodaje.

Čeprav so namenjeni le nekajdnevni razkazovanju, so papirnati zmajevi prave umetnine. Na sliki sta dva izbrana zmaja, ki so ju razstavili v nekaj svetovnih prestolnicah od New Yorka do Londona.

Leteče japonske umetnine

Vsako pomlad se v mestecu Hamamatsu spopadejo papirnati zmaji — Vsak zmaj je prava umetnina

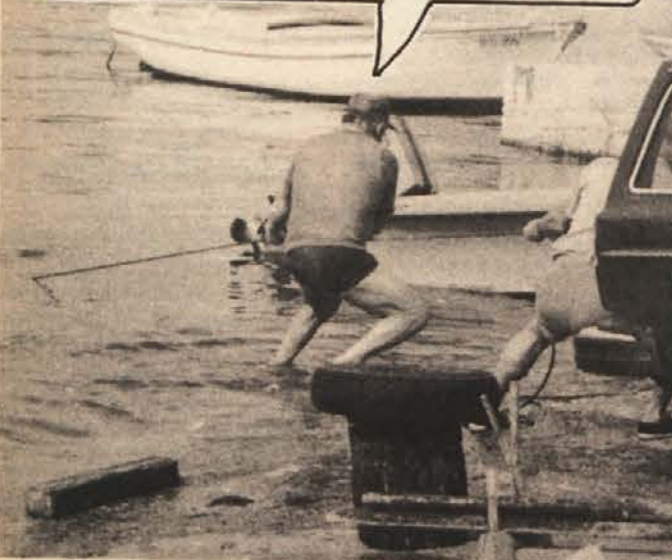
Vsako pomlad se v malem obmorskem mestu Hamamatsu na Japonskem zbere kakih 50.000 izdelovalcev in tekmovalcev s papirnatimi zmaji na razburljivem tekmovalstvu, ki poteka več dni.

Zmajarji, zbrani v ekipe po 15 do 20 moških, tekmujejo med seboj, katera ekipa bo prej strmoglavila nasprotnikovega zmaja na tla. To dosežejo tako, da zamešajo ali pretrgajo vodilne vrvi, s katerimi usmerjajo zmaje. Vsakoletna tekmovalstva si ogleda po četr milijona ljudi, kar kaže, da ta stari običaj tudi v obdobju televizije in druge elektronske zabave ni utonil v pozabo. Prav naspro-

tno: iz leta v leto več zanimanja je zanj.

Izdelovanje papirnatih zmajev so Japonci razvili v pravo umetnost. Po obliki in po zarisanih vzorcih se zmaji razlikujejo po zemljepisnih območjih in po mojstrih, ki so jih porisali. Nekateri risbe so prastare in so se ohranile neizpremenjene še iz časov, ko so budistični menihi s Kitajske prinesli na Japonsko prve papirnate zmaje. Japonci so te igračke hitro sprejeli in jih razvili v prave značne velikane. V srednjem veku so jih celo uporabljali v vojski za prenašanje tovorov in vojakov preko rek ali drugih naravnih ovir.

VLECI, JOŽE, VLECI! DOPUSTA JE KONEC IN ALEKSANDRA MORAVA POTEGNITI IZ MORJA, PA NAJ SE TAKO LJUBI POTAPLJANJE!

DOLENJSKI LIST pred 20 leti

Drčali bomo po asfaltu

Smo za gladko asfaltno cesto, ne za jame in prah! — Lepa doba povojnih let je za nami — Kulturna hrana

STE ZA PRAH in za jame ali morda za gladko asfaltno cesto? Vprašanje je najbrž odveč... Odločiti se je treba: ali 550 milijonov za dosežani neučinkoviti boj proti jamam ali prahu ali pretežni del teh milijonov za gladke asfaltno ceste. Za ceste, ki bodo povečale prihod turistov, za ceste, ki bodo čuvala naša vozila, za ceste, po katerih bomo drčali kot po steklu. Pri naglo rastoči motorizaciji so zahteve po rednem vzdrževanju, preureditvah in modernizaciji cest vedno večje.

NA ZAVODU za zaposlovanje imajo prijavljenih precej moških, toda vsi iščejo delovno mesto v tovarni: hočejo k strojem. Nihče noče opravljati navadnih del, pa čeprav niso kvalificirani. Zanimiv je primer, ko je tovarna Beti potrebovala dva delavca za zunanja dela. Nihče od domačih prijavitelj ni hotel prevzeti prostih delovnih mest, čeprav tudi ta delovna mesta niso slabo plačana.

LEPA DOBA povojnih let je za nami. Vse, kar je starega in neuporabnega, počasi izginja v pozabo. Življenje napreduje z mnogo hitrejšo naglico kot kdaj koli v zgodovini človeštva. Hitri razvoj zahteva danes od človeka mnogo več znanja in spretnosti, mnogo več truda na delovnem mestu. Seveda je dolžnost slehernega državljanja, da daje družbi čimveč, kakor je družba dolžna dati delovnemu človeku tisto, kar je potrebno za življenje. Zgrešeno je, če kdo misli, da je dovolj, ako dobi delavec na koncu meseca osebni dohodek: potrebna mu je namreč tudi kulturna hrana.

POVSOD JE zadišalo po pomladi, le novomeške ulice še ne kažejo tega razpoloženja. Ponekod so skrajno umazane in zanemarjene, med njimi tudi Glavni trg, ki je na nekaterih mestih pravcato smetišče papirjev, olupkov od banan in ostalega. Tudi tržnica ne kaže, da se bo znebila kupov smeti, ki jo zdaj krasijo.

(Iz DOLENJSKEGA LISTA 19. aprila 1962)

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Ni gospod, kdor postopa brez dela

Sinovi naj ne pasejo lenobe in naj ne pristopajo — V Albaniji se pripravlja upor — Klub dolenjskih biciklistov — C. kr. jetniški paznik noče plačevati dolgov

(Pri peti) se, da silijo dečka v šolo, ne iz ukaželjnosti in pridnosti, ampak iz strahu pred delom, češ „če ostanem doma, bom moral na polje in kositi in mlaiti. Oče, kupite mi havelok in dajte me v šolo, da postanem gospod“. — Zanimarnosti sinovi ustreže le prerada ničemer-nost staršev, ki pozabljajo, da ni vsak gospod, ki postopa brez dela. Dragi starši, ako vas je tako premotil prekanjeni sin, ako zveste in spoznate, da mu ni za učenje, ampak le za brezdelnost in postopanje, vzemite ga iz gimnazije, čim preje, tem boljše; zakaj čim delj lenobo pase, tem nesposobnejši postane za delo.

(V Albaniji) se pripravljajo resen upor. Zato je bolgarska vlada zbrala na macedonski meji 15 bataljonov in tudi turška vlada je tja poslala večje oddelke vojakov.

(Vodovodna) dela v Novem mestu so se pričela po veliki noči. Na Kapiteljskem hribu se kome in strelja svet za drugi rezervar ter

jarek za cevi proti mestu. Po glavnem trgu je že izkopan jarek. Vedno pokanje priča, da je svet silno skalovit. Kdor ne mara škode trpeti na oknih, naj jih odpre, kadar se kje v bližini strelja.

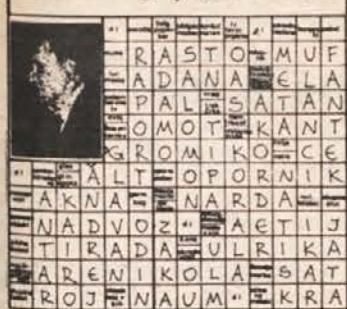
(Klub) dolenjskih biciklistov v Novem mestu ima svoj letošnji občni zbor v soboto ob 8. uri zvečer v Brunnerjevi gostilni ter prosi člane obilne udeležbe.

(Ker) so Nemci tako surovo in nečloveško ravnali s Poljaki v Vrešnu in drugod, sklenili so ruski trgovci, da ne bodo več kupovali nemškega blaga. Nemci čutijo škodo in se boje, da bo odslej Avstrija v Rusijo pošiljala svoje izdelke.

(Izjava) Podpisani naznanjam, da nim nikakršnih plačnik za katerekoli dolgove moje žene, bodisi v pijači ali na blago. J. K., c. kr. jetniški paznik.

(Iz DOLENJSKIH NOVIC 15. aprila 1902)

Rešitev iz prejšnje številke

Vse je postranska stvar in brez vrednosti, če ni ljubezni v srcu.

I. CANKAR

V največjih grešnikih se nahaja snov za največje svetnike.

A. FRANCE

Lazje je čakati pet let v gotovosti, kakor izgovoriti en sam dan v muki negotovosti.

O. DAVIČO

Živinorejsko sonce

Kako bodo turkmenski pastirji izkoriščali Sonce

Življenje pastirjev v pustinja Turkmenije ni bilo nikoli lahko. Sonce je poleti požigalo krhko življenje in za pol site želodce skromnih čred je bilo treba biti kar naprej na nogah in hoditi, hoditi. Danes so naravne razmere še vedno takšne, kot so bile stoletja prej, v življenju pastirjev pa se obetajo velike spremembe. Sonce, nekdanji uničevalec, bo poglaviti vir blaginje: pozimi bo ogrevalo, poleti ohlajevalo, dvigalo bo vodo iz zemeljskih globlin, razsoljevalo slanico, pomagalo pri gojenju zelenjave in sadja, pripravljalo krmo za ovce in predelovalo njihove odpadke.

V Turkmeniji so namreč začeli poskuse, ki bodo v bližnji prihodnosti ustvarili živinorejskeheliokomplekse, kot imenujejo živinorejske enote, kjer naj bi na različne načine uporabljali sončno energijo. V Sovjetski zvezi je doma pridelana hrana še vedno premalo, zato jo morajo uvažati iz drugih držav. V boju za zadostno samooskrbo nočejo zanemariti tudi tistih področij, kjer so razmere za pridelovanje hrane in živilorejsko slabe, je pa dovolj neizkoriščene sončne energije.

Med največjimi sovjetskimi dosežki s tega področja energetike je sončni reaktor, v katerem vzgajajo klorole, zelenkasto snov, ki je bogata z vitamini, beljakovinami in aminokisljinami in je kot takšna zelo primerna za živalsko krmo. V reaktorjih gojena klorole raste desetkrat hitreje, kot bi zrasla v naravnih razmerah.

Vnemar ne puščajo tudi živalskih odpadkov. S pomočjo sončne energije in posebnih naprav jih pretvarjajo v umetna gnojila in gorilne pline.

Takšnih heliokompleksov, kot so v načrtih, še ni. Osnovni elementi (sončni reaktor za klorole in sončni predelovalniki živalskih odpadkov) pa so že v praktični rabi v nekaj turkmenskih sovhozih.

Reševalno dvigalo

Pred ognjem varni tudi v najvišjih stavbah

V zadnjih nekaj letih je nekajkrat prišlo do požarov v hotelih in izkazalo se je, da je bilo reševanje ogroženih gostov iz višjih nadstropij oteženo, včasih celo nemogoče. V velemestih so zgradili hotela v nebotičnikih, ustreznih reševalnih naprav, ki bi segle v vsi njihovo višino, pa nihče na svetu ni izdeloval. Zahodnonemška firma Walther - Cie iz Koelnja je prva ponudila samostojno motorno dvigalo, s katerim je mogoče doseči 100 do 150 metrov višine.

Reševalno dvigalo ima svoj dieselski motor, ki poganja reševalno kabino po dveh vodilnikih. Vodilni tračnici prislonejo ob steno stavbe, kjer je potrebno. Tako lahko postane vsako okno zasilen izhod. Kabina se dviga s hitrostjo dveh metrov na sekundo in tako lahko v eni uri spravi na varno okoli 130 ljudi iz desetega nadstropja ali okoli 210 ljudi iz petinštiridesetega. Z višino stavbe seveda število voženj pada.

Dvigalo je uporabno tudi za čiščenje oken in pri popravilih na zunanosti visokih stavb.

d l
peta na čevlju
rumeno črni pič
igralka papas
pritok visje
d l
breme
ozimno jabolko
kraj pri zadru
nadav
oksid
1000 kg
znojnica
upoštevajte bodeč plevel
ebenov les
vmesna stena
vrsta vrbe
ribas
zasavski kraj
malokrvnost
d l
konguru

d l
odlikovanje
m. ime
pritok labe
domača žival
oslov glas
sl. lit. mecen (žiga)
daljava
način izražanja
natrij
ljubitelj
arab. zrebek skušnja
pripad. šim. dijančov konica
slonov zob
pritok donave
molibden
king colé
gr. mit. dežela
kit. ut. mera

V hipnozi resnica na dan

V hipnotičnem stanju se ljudje spomnijo podrobnosti, ki so utonile v pozabo - Po 35 letih obujen spomin

Že celih pet let ameriška policija uporablja v borbi s kriminalom nenavadnega zaveznika - hipnozo. Ne uporabljajo je pri kriminalcih samih, ker zakon ne dopušča takšnega zasliševanja osumljenih, marveč pri zasliševanju prič. V hipnotičnem spanju se ljudje menda spomnijo raznih podrobnosti, ki so jim usle iz spomina. Še posebno pri travmatičnih dogodkih, kot so posilstva, rado

Takole so si pred stoletjem predstavljali hipnozo. Bila je kot nekakšna čarovnija. Danes je koristna pomoč.

pride od amnezije. Na ta način se žrtev psihično brani, žal pa ta dedni proces vodi navzkriž z željami kriminologov. Verodostojnost izjav v glo-

boki hipnozi je sicer uporna. Ko so pred kratkim delali analizo, so ugotovili, da pod hipnozo ljudje izrekajo tudi takšna zapažanja, ki so jim bila sugerirana. Zato kot dokazno gradivo na sodni razpravi izjave, izrečene v hipnotičnem stanju, ne veljajo. Nedvomno pa so lahko zelo koristne pri zbiranju veljavnega dokaznega gradiva.

Naštetimo nekaj primerov! Močno je odjeknil primer Chowchille. Šlo je za ugrabitev 26 učencev. Šoferja avtobusa, ki je bil priča ugrabitvi, so v triurni hipnozi spraševali in dosegli neverjeten uspeh. Šofer se je spomnil registrske številke kamioneta, ki je odpeljal ugrabljenega. Storilce so kmalu izsledili.

Lani so s pomočjo hipnoze dosegli še en izjemni uspeh: 44-letna ženska se je v hipnotičnem stanju spomnila podrobnosti zločina, kateremu je bila priča pred 35 leti.

V klasiko pa že sodi primer iz leta 1973, ko so izraelski kriminologi pod hipnozo sprašali šoferja avtobusa, v katerem je neki terorist podtaknil bombo. Šofer je v hipnotičnem stanju podal natančen opis vseh potnikov. Na osnovi teh opisov so odkrili tudi terorista.

Črtice in povesti iz narodnega življenja

SLUŽBA

Vzrok tej žalosti niso ne delavci ne davki nespošoda, ampak razen nepotrebne potrate, katere so se ljudje navadili, naše dolenske kmetije, zato ker so premajhne. Graščake je pogledal Bog pri nas res skozi veliko okno, uboge kmete pa komaj skozi tesno linico. Onim je dal skoraj vse, tem skoraj nič. Čigavi so skoraj vsi travniki? Kajne da grajski. Čigavi so največji in najboljši gozdi? Kajne da grajski. Kdo ima največ polja, sveta za cele vasi? Ali ne mar graščaki? Za kmeta ostaja nekaj goric in njivice, pa se te male posesti so vse razkosane, razmetane kakor cunje sem ter tja, da ima od nee ene do druge gospodar včasih po celo uro hoda, kar obdelovanje strašno obtežuje. Les in ginja je treba kupovati, še dražje stane seno, posebno o suhi letini. Kmet ne more nikakor rediti veliko živine. Če bi jo prav imel, bi jo moral prodati, sicer bi krma ujedla njo in njega. To pa sami veste, da odreja največ odriva, da pomaga hiši v vsaki stiski najprej in najbolj izdatno.

Hrvaška zemlja je stokrat bogatejša od Kranjske, rodi vse, kar si človek le želi, in koliko! Oh, na Hrvaškem trden kmet laglje izhaja nego na Kranjskem graščak. Tudi tam nastopijo slabi časi, nevihte, povodnji, mrzi končajo vse. Kmet se drži za glavo in zdihuje: „Bože, što će biti iz nas?“ E, lahko mu ni, ali od glada mu ni treba umirati, niti ne beračiti od hiše do hiše, kakor biva to tako pogostoma na Kranjskem. Ima paše, mrve, piče več, kakor potrebuje, v hlevu stoji po deset goved, v svinjaku se valja prascev, da jih nisem mogel prešteti. Gospodar odvede par repov na trg, pa si kupi žita in druge hrane za pol leta in ne dela zato nič dolga.

Kaj pa bo prodal kmet pri nas, če ga prime sila? Ima eno kravico, kvečjemu dva vola. Če jih odda kupcu, s čim bo pa oral, s čim si kupil mleka in masla? S prasci se naši ljudje dosti trudijo, ali če izpita za prodaj dva, je že čudo. Ta

dobček vem da precej zaleže, ali ni še nikogar obogatil. Kjer ni živine, ni gnoja. Naše njive gajo od mernika posetve malokdaj več kakor štiri mernike. Dobro gnojene bi dale šest in tudi osem. To je velik razloček. Kdor pridelava zdaj trideset mernikov pšenice, bi je dobil petdeset in več, skupil bi sedemdeset goldinarjev več kakor tako. Ali niti to ne bi dosti pomagalo. Kakor pravim, naše kmetije so prebome, žalostno je pogledati naše majhne kozočce. Če imajo osem bran, se zdijo ljudem veliko! Pogledite pa grajske, kako se raztežejo, da se jim vidi komaj do konca. Pa še ti beraški kozolčki marsikje niso ne na pol najeti z domačim žitom. Graščine so pogoltnile vse, kar je novomeškega obliža, celo šmihelsko in šempetrsko faro. Žabja vsa stoji vsa na grajski zemlji in bi brez nje ne mogla ne dihati ne živeti. Polovica Gotne vasi, vse, kar je onstran potoka, nima pod ljubim bogom nič svojega in se imenuje prav po pravici „Jamrovci“. Še škoda, da jamaranje nič ne pomaga. Skoraj vsi šempetrski si najemljejo starograjske njive, brez njih ne vem, kaj bi začeli in tako pridelajo vsake reči po nekoliko mernikov ali „firkeljnov“, če se jim ne skaži letina. Kdor spravi trideset mernikov koroze, je že gospod; skoraj se mu že odkrivajo. Hrvat pljuje na sto mernikov, komur ne plenja več, ga imajo za capina, za „kukavicu“.

Naš kmet se nateguje in poti huje od črne živine, pa kaj mu nese prignost, kaj mu koristi, da se loteva dela navsezgodaj in ga ne dene iz rok do temne noči? Bogme, grozno malo, včasih tudi nič ne. Hrvatju prisije v posteljo jutranje sonce - pa se našmeje in veli: „Vidim, da se lahko še enkrat obrnem“. Pred sedmo ga vidiš malokdaj na polju; preden zajde sonce, se že spet šopiri in košati v svoji „kuči“ pri stanini, luku in polni čutari. Pa kako zložno koraka poleg vozač živine ne priganja nič, kolikor počasneje gre, toliko ljubše mu je - tudi mislim, da bi se prav lahko preštele kaplje znoja, ki mu jih iztisne vsakdanji trud. Jeseni pa si napolni itak vse žitnice, šrambe in kleti, da je zatlacena in zatrpna s prigelki vsaka luknja. Pri nas na Kranjskem pa velja: daj, delaj noč in dan, poti se, žuli se, trpi, molči, plačaj, stradaj, upaj, da boš srečen po smrti! Drugie si iščejo blagostanja in ga nahajajo mnogi že na tem svetu, pa jih to ne bo pogubilo niti tam. Tako krvav siromak je kmet v našem kraju. Tolaži ga egina nada, da bo

VAŠA ZGODBA

PRVO SREČANJE S SMRTJO

Ponoči je nekdo potrkal na vrata. „Kakšen pijanec bo,“ sem v snu megleno pomislila in spet sladko zaspala. Zjutraj naju je s Cvetko mama zbudila bolj zgodaj kot navadno. Dan se ni popolnoma prebil mrakobnosti aprilskega jutra, vendar sva obe začutili v maminem glasu poseben ton, ki naju je v hipu predramil. Vedeli sva!

Sunkoma sva sedli v postelji in čez še dremotne oči se nama je razlilo vprašanje in se zagrizlo v mamine objokane. Ustnice so se ji zatresle, ko je povedala, kar sva že sami začutili.

Torej je res. Tako čudno skrivnostno je bilo za mojo mlado dušo. Nekaj težkega, mračnega je obviselo nad menoj. Nejasen strah mi je napolnil prsi.

Mama je takoj zjutraj odšla na svoj dom. Črno oblečena mi je bila tuja in za trenutek sem jo skoraj zasovražila, ker je že pred dnevi nakazala, da babica ne bo več dolgo. Kot da bi ona to vedela! Naročila je, naj s Cvetko prideva drugi dan za njo.

Trepetajočega srca sem pričakovala vlak. Nekatere globoko v meni se je zganila tesnoba in se vzdigovala proti vratu, da sem večkrat s težavo požrla slino. Cvetka je bila popolnoma mirna. Nim je mogla razumeti.

Stopili sva iz vlaka, in bolj ko sva se bližali hiši, z večjo težo je legal name strah. Pred hišo so stali ljudje; nekje nad njimi je težko visel vonj smrti, prežal je v črnem migotanju, ki so ga zaznale moje oči skozi megleno, slano zaveso. Težkih nog sem prišla po stopnicah, tesnoba pa se je vzpenjala z menoj. Položila mi je neusmiljene, grobe roke okrog grla in ga z vsakim korakom bolj stiskala, da sem domaj še dihala.

V kuhinji se je gnetlo ljudi. Mama naju je prišla za roke in pomignila proti sobi.

„Poljubita staro mamo,“ je zajokala že pri vratih. Njen jok je prepralozračje in podvojl vso strašnost smrtno groze, ki je plavala v voščeno mrakobnem vonju rož in stopljenih sveč. Zagledala sem negibni obraz drage babice, njene koščene roke, sklenjene v posmrtni molitvi, prepletene z rožnim vencem, in vsak las in vsak delec bitja mi je prešinil srh. Od tiste mrliške tihotnosti me je obliła tako velika groza, da sem na ves glas zajokala. Nisem videla niti slišala ljudi, ki so se šepetaje pogovarjali, da ne bi motili zadnjega počitka umrle, toda niti koraka nisem naredila proti mrtvaškemu odru. Niti pokropiti je nisem hotela od strahu, da bi se je morala dotakniti.

Jokala sem čedalje tišje, dokler me mama ni odpeljala v kuhinjo, kjer so me silili z neko juho.

„Kako naj sedaj jem, ko pa se po vsej hiši plazi smrt?“ me je prešinilo.

Ob času pogreba so se ljudje spet natlačili v sobo, mene pa so poslali v drugo sobo varovat mali sestrični.

Trdno sem zaprla vrata in se na glas pogovarjala z malima, da ne bi slišala votlega zvoka zabijanja krste, pomešanega z jokom. Trepetala sem od hladu, ki mi je pronicl po kapljicah prav v srce in omrtvičil vso jasnost preproste otroške pameti o nedojemljivi resnici.

Šele ko sem skoz okno videla, da se sprevod oddaljuje, so vse vezi v notranjosti počasi začele popuščati in začutila sem olajšanje. Bilo mi je komaj devet let.

IVANKA BOGOLIN
ČRNOMELJ

Pušča ne pridela hrane

Popis neobdelane in slabo obdelane kmetijske zemlje - Oživiljanje proizvodnje naloga lastnikov ali zakupnikov

Po ocenah izpred nekaj let je v novomeški občini okrog 200 hektarov neobdelanih kmetijskih zemljišč vključno s Suho krajino in podgorjanskimi okolišmi. To niti ni toliko, da bi morali udariti plat zvona, še posebno, ker je danes brez dvoma celo precej manj neobdelane zemlje. Zanimanje za obdelovanje zemlje se je v zadnjem času namreč le precej povečalo. A razmere, ko se bojujemo za več doma pridelane hrane in za večjo samooskrbo z njo, ne dovoljujejo neizkoriščenih ali slabo izkoriščenih kmetijskih površin. Skrb, da bo vsa kmetijska zemlja intenzivno obdelana, je tako ena od glavnih sestavin naše kmetijskozemljiške politike in srednjeročnega družbenega načrta, saj bomo le tako dosegli povečanje kmetijske

proizvodnje. Uresničevanje zastavljenih ciljev pa bo šlo le ob resnem delu novomeške kmetijskozemljiške skupnosti, kmetijske inšpekcije, temeljnih združenih organizacij, vseh krajevnih skupnosti in občinskega koordinacijskega odbora za izvedbo setvenega plana.

Točnih podatkov o neobdelani ali slabo obdelani kmetijski zemlji v novomeški občini torej še ni. Storjen pa je prvi korak, da do njih pridemo in poskrbimo, da bo obdelana. Posamezne krajevne skupnosti, kjer tudi najbolj poznajo stanje, morajo še v aprilu narediti popis neobdelanih in slabo obdelanih zemljišč. V ta namen jim je kmetijska zemljiška skupnost že razdelila posebne obrazce. A to še ni vse. Za vso tako zemljo bodo seveda najprej dali možnost lastnikom, da poskrbe za obdelavo. Ker pa je jasno, da danes ostaja v pušči v glavnem le zemlja ostarelih in obnemoglih kmetov ter lastnikov, ki so pobrali z zemlje „šila in kopita“, bo potrebno v večini primerov dati zemljo v zakup kmetom, ki so pripravljeni obdelovati. Teh pa je na srečo kljub jadikovanju vse več.

Tako bodo hkrati s popisom neobdelanih zemljišč evidentirali kmete, ki bi jih bili pripravljene sprejeti v zakup. Prednostno listo zakupnikov bodo kasneje sestavili po temeljnih združenih organizacijah skupaj s pospeševalno službo kmetijske zadruge. Prav tako bodo spremljali izvajanje ukrepov za oživiljanje kmetijske proizvodnje na sedaj neobdelanih kmetijskih površinah.

Z.L.-D.

FUNKCIONARJI - NEPROFESIONALCI

Novoizvoljeni delegati treh občinskih zborov novomeške občinske skupščine so 14. aprila za predsednika občinske skupščine izvolili Uroša Dularja, ki je to dolžnost opravljal tudi doslej kot plačan funkcionar, hkrati pa so izvolili vrsto funkcionarjev, ki bodo dolžnosti opravljali nepoklicno. Za podpredsednika skupščine je bil izvoljen Božo Kočvar.

Zboru združenega dela se nadalje predseduje Marijan Grabnar, podpredsednica zbora pa je Angelca Legan. V zboru krajevnih skupnosti je postal predsednik Jože Kukec, podpredsednik je Matevž Franko.

Družbenopolitični zbor je za predsednika izvolil Aleša Kulovca, za podpredsednika pa Marjana Somraka.

Arhitektura kot del krajine

Znan izid natečaja za načrt poslovitvene stavbe na novem pokopališču na Marofu - Upoštevali predloge

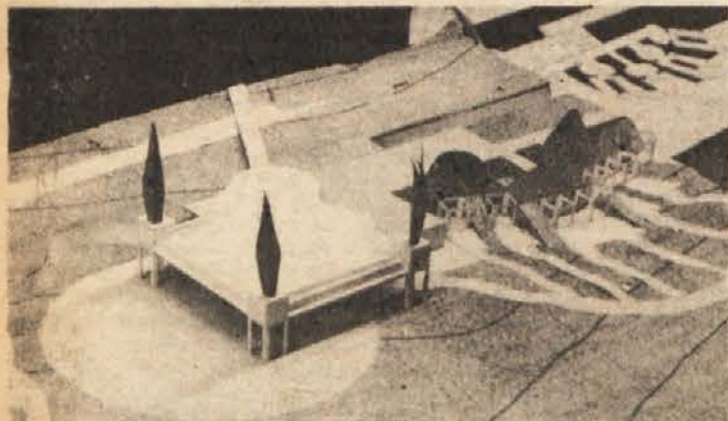
Po prvotnih načrtih bi moralo biti novo novomeško pokopališče na Marofu usposobljeno za pokopavanje že v tem srednjeročnem obdobju, saj je na ločnem prostoru le še za dobro leto glede na sedanje letno število pokopov. Zaradi pomanjkanja sredstev pa je izgradnja v precejšnji zamudi. Tako bodo letos le dokončno odkupili zemljišča za prvo fazo izgradnje pokopališča in naročili projekte, medtem ko za kaj več v komunalni skupnosti ne bo sredstev.

Pred kratkim so bili znani tudi rezultati javnega natečaja, katerega namen je bil pridobiti idejni načrt poslovitvene stavbe na novem pokopališču Marof s spremljajočim tehničnim delom in spominskim območjem ter arhitektonsko zazidalno in pokrajinsko ureditev. Odziv na razpis je bil velik, saj so slovenski arhitekti do roka prispevali kar 37 rešitev za ocenjevalno razsodišče ni imelo lahkega dela, saj je šlo večinoma za dosti dobre in sprejemljive rešitve.

Razsodišče je skušalo pri svojem delu in končni odločitvi čimbolj upoštevati predloge, ki so jih dobili od prebivalcev Novega mesta z anketo ob javnem vpogledu v bistvene dele vseh natečajnih izdelkov. Prvo

nagrado so na koncu prisodili delu „Gomile“, katerega avtor je ADS Ljubljana. To rešitev je razsodišče tudi predlagalo kot osnovo za izvedbo gradnje, s tem da bodo glede na želje investitorja ponovno pregledali programsko zasnovo in možnost postopne izgradnje poslovitvene stavbe.

Rešitev Gomile v celoti najbolj ustreza kriterijem, ki so jih upoštevali. Prinaša enostavno, a dostojanstveno arhitekturo (glede na namen objekta je to zelo pomembno), ki bo delovala pomirjajoče, zbrano in resno ter se odlično vključila v pokrajinski videz značilne dolenske krajine. Rešitev omogoča tudi smotrno gradbo, tehnologijo in vzdrževanje objekta, postopno gradnjo ter ustreza našim ekonomskim zmožnostim.

ENOSTAVNO, A DOSTOJANSTVENO - Maketa na sliki naj bi bila osnova za izgradnjo poslovitvene stavbe na novem pokopališču na Marofu. Enostavna oblika objekta, mriške vezice gomilaste oblike in odmaknjeno speljane poti se bodo dobro vključile v okolico, objektu pa dalec potreben resnost in dostojanstvo.

KJE JE DENAR ZA IGRISČE? - V krajevni skupnosti Center v Novem mestu so otroci izgubili svoje igrišče ob gradnji Doma JLA. Takrat je bilo obljubljeno, da se bo našlo nadomestno zemljišče, ostalo pa je le pri besedah. Generacije otrok odrasčajo na cesti in kaj malo je upanja, da se bo prostor našel. Pred leti so nameravali odkupiti Globevnikov vrt, ki bi bil kot nalašč za igrišče, žal pa je ostalo le pri zbranem denarju oz. obveznicah posojila za ceste. Kam je šel ta denar, darovalci ne vedo. V teh spomladanskih dneh otroci in njihovi starši močno čutijo še izgubo Ragovega loga, edinega zavetišča za mirno igro. O tem, kaj bo z mostom in kako bo z igriščem, temeljito razmišljajo tudi člani novoustanovljenega Društva prijateljev mladine-Center, na rešitve pa bo očitno potrebno še počakati. (Foto: Janez Pavlin)

Zemlja dobiva potrebno veljavo

Problemska konferenca komunistov v KZ Krka - Dohodkovni odnosi v zadrugi ter med kmeti in zadrugo še slaba točka - Intervencije v osnovno proizvodnjo

Namen problemske konference komunistov v novomeški Kmetijski zadrugi Krka pretekli teden je bil ugotoviti, kako je z uresničevanjem osnovne usmeritve ZK na področju razvoja kmetijstva in vasi v naši občini. Osnova za razpravo so bili sklepi 11. seje CK ZKS in lanskih problemskih konferenc novomeških občinskih konferenc ZK in SZDL o kmetijstvu.

Komunisti so si bili enotni, da se morajo za uresničevanje sklepov idejno in akcijsko še bolj povezati na ravni delovne organizacije, povečati število članstva ZK in predvsem za vodstvo zadruge kadrovske politiko bolj partijsko obarvati. Komunisti iz zadruge bodo tudi pobudniki zborov komunistov v krajevnih skupnostih, na katerih bodo opredelili aktivnosti in naloge ZK in SZDL pri razvoju kmetijstva. Prvi tak zbor bo v Žuzemberku.

Ugotovili so, da dosegajo najslabše rezultate pri uresničevanju kmetijskozemljiške politike. Za to je vrsta objektivnih vzrokov (razdrobljenost zemlje, neobdelana zemljišča itd.), pa tudi subjektivnih. Manjka namreč konkretne odgovornosti vseh v zadrugi, krajevnih skupnostih in občini. Da bi okrepiли družbenoekonomski položaj kmeta, kaže v večji meri razvijati odnose med kmeti v zadrugi in preseči partnerske odnose med kmeti in zadrugo. Za uresničitev te naloge je samoupravna struktura dovolj dobro zastavljena, celoviteje pa bodo morali opredeliti dohodkovne

PREDVSEM O LASTNEM DELU

Javna razprava o osnutkih dokumentov za 11. kongres Zveze socialistične mladine Slovenije bo potekala v osnovnih mladinskih organizacijah v novomeški občini do konca junija. V njej naj bi sodelovali vsi mladinci, saj ne gre le za splošne razprave o kongresnih dokumentih, ampak naj bi v okviru tematskih razprav v posameznih okoljih spregovorili o lastni organiziranosti in vsebini dela.

PIREDITEV UČENCEV ZA PRAZNIK

Osrednja proslava ob 27. aprilu in prazniku dela bo za vse učence novomeških srednjih šol v petek, 30. aprila, ob 11. uri v športni dvorani v Novem mestu. Prireditelj bo posvečena 90-letnici Titovega rojstva, 45-letnici njegovega prihoda na čelo partije, 40-letnici mladinskih delovnih akcij in letošnjim partijskim ter mladinskemu kongresu. Organizator prireditve je Dom za učence Majde Silc Novo mesto, na njej pa bodo nastopali mladi pevci, recitatorji, brigadirji, folklorna in ritmična skupina iz vseh novomeških srednjih šol in doma učencev. Za glasbeno spremljavo bo poskrbel glasbeni šola Novo mesto.

odnose znotraj zadruge in sozda KIT, predvsem pri proizvodnji mleka in mesa. Poleg tega sedanja organiziranost kmetijske zadruge ni zacementirana in za širjenje samouprave kmetov ter dohodkovnega povezovanja že razmišljajo o spremembi nekaterih oblik. Doseči morajo tudi enotno poslovno politiko celotne zadruge, saj ni sprejemljivo, da vsaka od 11 temeljnih združenih organizacij vodi svoj.

Vsa družbena intervencijska sredstva pa bodo v glavnem usmerjali v osnovno kmetijsko proizvodnjo pri kmetih in jim dajali tudi več strokovne pomoči. Razvijali bodo tudi obstoječo družbeno proizvodnjo, ki mora postati kazipot razvoja v vseh panogah kmetijstva. Pri

tem je treba preprečiti razprodajanje kmetijskih površin v družbeni lasti in z odločnejšimi koraki stopiti na pot pri dobivanja novih obdelovalnih površin predvsem s hidromelioracijami.

Da bi v ta namen dobili tudi večja republiška sredstva, se bodo potrudili z načrti za prihodnje srednjeročno obdobje. Pri vsem tem res ne bi smelo biti težav, saj v občini ni več pomislekov o pomembnosti kmetijstva kot pred leti, pa tudi v banki imajo tovrstni programi vse več podpore. Določene razrede med cenami pa naj bi urejevali v siso za preskrbo Novega mesta, ki bi ga morali čimprej ustanoviti.

Sprejeta stališča bodo obravnavali v vseh osnovnih organizacijah ZK, na zborih delavcev in kmetov ter z njimi seznanili samoupravne organe v zadrugi, tako da bodo osnova za akcijo.

Z. LINDIČ-DRAGAŠ

Njihova moč je prostovoljstvo

Programska konferenca občinske organizacije Rdečega križa - Namesto vencev na grob medaljone - Devetdeset odstotkov članarine poslej krajevnim organizacijam RK

V mali dvorani Doma JLA v Novem mestu je bila 13. aprila programska konferenca občinske organizacije Rdečega križa Novo mesto, ki bi sicer morala biti že zdavnaj prej, pa je bila iz raznih vzrokov večkrat preložena. Z udeležbo, ki je večkrat vzrok za nesklepnost in prestavljanje konferenc, to pot ni bilo težav.

Konferenca je brez pripomb sprejela poročilo o preteklem delu organizacije Rdečega križa in sprejela program za obdobje 1981-1985. Mnoge akcije članov te najhumanejši organizacije slonijo na prostovoljnem delu in v mnogočem prispevajo k stabilizaciji, zato programa za obdobje leta 1982 niso zmanjševali, temveč so ga celo razširili v tistih dejavnostih, ki največ pomagajo pri premagovanju naših težav. Rdeči križ se s svojo bogato dejavnostjo, ki vključuje prvo pomoč, zdravstveno-vzgojno delo, delo z mladimi člani RK, delo z mladino, krvodajalstvo, letovanje otrok, socialno delo, zbirne akcije in solidarnost, zbiranje sredstev za drage instrumente, organizacijo in delo brigade Rdečega križa itd., vključuje kot izvajalec v programe dela samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti. Na konferenci so bili izrečeni zanimivi predlogi komisije za sklad in nakup dragih medicinskih instrumentov. Namesto vencev na grob naj bi denar darovali v sklad, zato pa prejeli posebne spominske medaljone, ki bi jih polagali žari ali krsti. Medaljone bi v bodoče prejel tudi vsak, kdor bi namenil sredstva v sklad. Aktivistka tov. Treščeva je predlagala, naj ob 90-letnici Titovega rojstva Rdeči križ pripravi delovno akcijo ali podobno, kar bo vredno Titovega imena.

Članica predsedstva Milica Sali je zbranim spregovorila o problemih rejništva v novomeški občini, kjer je trenutno v reji 56 otrok. Ti so v

največji meri v družinah v Mokrem polju, v bodoče pa bi jih bilo potrebno vključiti tudi v mestne delavske družine. Na letovanju naj bi letos odšli le otroci, ki so tega res potrebni. V letovišču Fazan je prostora le za 400 otrok, na Debelem rtiču pa 180. Izmene bodo trajale enajst dni. Nekaj besed je bilo izrečenih tudi o letošnjem letu higienizacije Jugoslavije. Mnogokje po vseh namreč imajo vodovod, telefon

DVE DESETLETJI NA TRANSFUZIJSKI POSTAJI - Na skupščini občinskega odbora Rdečega križa so upokojeni medicinski sestri Francki Balkovec izročili zlati znak Rdečega križa Slovenije za njeno dvajsetletno delo na novomeški transfuzijski postaji. (Foto: J. P.)

Novo mesto v cenah dohiteva druge kraje

Statistika cen za mesec februar v Novem mestu ni več tako ugodna kot dolge mesece doslej. Primerjava cen na drobno za 50 vrst živil, industrijskih izdelkov in storitev med Ljubljano, Mariborom, Koprom in Novim mestom sicer kaže, da so bili prebivalci dolenske metropole še vedno na boljšem kot v drugih mestih. Na zadnjem mestu so bile novomeške cene za 10 vrst blaga, na predzadnjem pa 1 več, kar pa je le precej manj kot v preteklih mesecih.

Novomeščani so februarja najdražje plačali 7 vrst živil in izdelkov (limono, orehova jedra, testenine, tkanino za ženske obleke, posteljno platno, žarnice, cement). Na drugem mestu so bile v Novem mestu prav tako cene za 7 vrst blaga, npr. solate, moke, tkanine za moške obleke, kavča, lonce itd. Tretje mesto so „zasedle“ cene za 11 vrst živil, izdelkov in storitev (jajčka, prekajena slanina, sir, vino, moška srajca in majica, ženski čevlji, spalnica, opeka, lignit, vodna ondulacija). Najceneje pa so Novomeščani prišli skozi pri nakupu fižola, špinacije, jabolka, prekajenih svinjskih rebrc, salame, moških čevljev, štedilnika, desk ter pri plačilu dela za moško in žensko obleko.

Nekaj vrst izdelkov pa je imelo v Novem mestu enako ceno kot še v enem ali več drugih mestih. Gre predvsem za nekatera osnovna živila, npr. mleko, kruh, meso, mast, olje, pa za riž, krompir, čebulo, pivo, krožnik, moške nogavice itd.

TRDNEJŠI ZAKONI?

Zakonsko svetovalnico v okviru Centra za socialno delo Novo mesto je v lanskem letu obiskalo 872 bodočih zakoncev. Medtem ko je prvi razgovor obvezen za vse, se je širšega svetovanja, ki obsega poznavanje zakonskega in družinskega življenja s pravno-socialnega, psihološkega in zdravstvenega vidika, udeležilo le 35 odstotkov bodočih zakoncev (306 kandidatov).

„TITO-KOVINAR“

Občinski sindikalni svet Novo mesto letos prvič organizira občinsko proizvodno tekmovanje kovinarjev, ki bo 14. in 15. maja. Da bi ga popestrili in razširili, je organizacijski odbor sklenil, da skupaj z občinsko konferenco ZSMS razpiše literarni natečaj na temo „Tito-kovinar“ za vse mlade iz združenega dela, srednjih in osnovnih šol. Prispevke do 10. maja sprejema občinska konferenca ZSMS Novo mesto. Najboljšim trem bodo podelili knjižne nagrade.

Vnemo prenesti v okolje

Sonja Kastelic, finančna delavka iz Laboda, je kot delegatka na 9. kongresu ZKS pripovedovala vtise

Med 16 delegati, ki so komuniste novomeške občine zastopali na nedavnem 9. kongresu ZKS v Ljubljani, je bila tudi mladinka Sonja Kastelic, zaposlena kot vodja knjigovodstva v Labodu. S kakšnimi občutki in vtisi se je vrnila v svoje delovno okolje, je v ponedeljek povedala:

„Jaz sicer nisem razpravljala, pač pa o imeli tehtnejše razprave drugi člani naše novomeške skupine, kot Jože Knez, Jože Skufca in dr. Željko Bošnjak. Sodelo-

Sonja Kastelic: „Vsi razpravljali na kongresu so poudarjali odgovornost, in ta velja za vse komuniste, ne pa samo za nekatere.“

vala sem v skupini za kulturo in izobraževanje, vendar je bil prostor opremljen s televizijskimi kamerami, tako da smo lahko spremljali tudi delo drugih komisij.“

— Kakšen je vaš vtis, saj ste prvič sodelovali na kongresu?

„Bilo je veličastno! Neverjetno lepo urejeni prostori Cankarjevega doma, odlična organizacija in topel sprejem delegatov so nas že prvi dan spravili v dobro voljo. Ko pa smo vsi ob zaključku peli Internacionalo, sem občutila, da sem del množice

komunistov, res predanih bojev za napredek.“

— Kaj vam je po vsebinski plati iz številnih razprav na kongresu najbolj seglo v spomin?

„Vsi so poudarjali težko obdobje, ki je pred nami, ob tem pa močno poudarjeno odgovornost, zlasti za komuniste. Iz razprav je vela pripravljeno, da bi napake odstranili in z vso zagnanostjo delali za uresničitev kongresnih dokumentov. Moram reči, da me je presenetila prav ta pripravljenost do spreminjanja razmer. V sobi sem bila s 60-letno delegatko, kmetico iz Ptuj, ki je pošteno in preprosto razmišljala, kako v svojem okolju delovati, pomagati...“

— Včasih imajo delegati prav v svojih okoljih največ težav pri uresničevanju začrtanih stališč in dokumentov. Ali boste vi lahko v Labodu delovali tako, kot ste zastavili na kongresu?

„Brez težav ne gre nikjer, mislim pa, da bomo komunisti v Labodu uresničili pričakovanje. Enotni smo bili tudi doslej in z dobro voljo bo šlo. Ker pa se vsem obetajo težki časi, bo včasih težko razumeti, da vsega, kar smo si še pred letom zamisljali, ne bo mogoče imeti. V okviru možnosti!

To je bila še v Titovih časih znana prislovica, ki pa jo vsakdo začneja razumeti in občutiti šele zdaj. Ne v gospodarstvu in ne v družbenih dejavnostih ne bomo mogli mimo tega, kar ustvarimo. Ker tega ni dovolj za vse želje, bo včasih treba tudi korak nazaj. Prav v takih primerih pa bo delo komunistov zlasti pomembno.“

R. B.

Opremiti je treba zlasti središča

Po novem tudi v občinski gasilski zvezi kolektivno vodstvo — Občinska priznanja 6 najzaslužnejšim gasilcem, zvezno priznanje pa ekipi Krke za mednarodni uspeh

18. aprila je bil v Novem mestu redni občni zbor Občinske gasilske zveze, kjer so ob lepi udeležbi delegatov spet pogašali vabljene predstavnike občinskega družbenopolitičnega življenja.

Obširno poročilo o enoletnem delu je nakazalo vso problematiko, s katero se ubada 5 gasilskih društev v 31 krajevnih skupnostih in 6 industrijskih društvih na območju občine. Razen teh deluje še poklicna gasilska enota. V zadnjih letih se je opremljenost gasilcev močno izboljšala, kljub temu pa z

stvi, kjer naj bi v vseh gospodarskih poslopih nabavili ročne gasilske aparate.

Na občnem zboru so podelili 6 občinskih gasilskih priznanj najzaslužnejšim članom: Jožici Ribič, Slavku Hribarju, Ani Jarc, Jožetu Tomažiču, Jožetu Globokarju in Janezu Avsco. Zvezno gasilsko odlikovanje pa je prejela ekipa industrijskega gasilskega društva tovarne Krka za uspeh in sodelovanje na mednarodnem tekmovanju v Beblingu v Nemčiji.

Po novem statutu, ki je bil ob tej priložnosti sprejet, so izvolili tudi kolektivni organ za vodstvo občinske gasilske zveze. To je predsedstvo s 17 člani, ki ga vodi Milorad Dimitrič, tajnik je Josip Franc, poveljnik pa Jože Kovač. Posebej velja omeniti, da je tokrat v vodstvu gasilskih organizacij kar 11 novih članov. Razen tega so na občnem zboru izvolili še 10 komisij in druge organe.

Širše so razpravljali tudi o preventivni akciji, ki bo zajela letos delovno organizacije in krajevne skupno-

ŠKODA CISTERNE!

Ker so škocjanski gasilci neprimerno ravnali z opremo, so bili kritizirani na nedavnem občnem zboru občinske gasilske zveze. V želji za zaslužkom so s cisterno po vsej Sloveniji vozili loj, zaradi tega je zdaj cisterna neuporabna za prevažanje vode, ki jo prebivalci v sušnih predelih večkrat potrebujejo. Pa ne samo to! Medtem ko je škocjanska cisterna vozila po Štajerskem, bi lahko kje doma zagorelo. Kdo bi jo pravočasno priklical?

DOKLEJ NEDOKONČANA PROIZVODNJA? — Travniki pod Regrčo vasjo je le eno od odlagalšč prikolice iz nedokončane proizvodnje IMV. Lani so največ manjkali uvoženi deli, letos celo domačih ni, kajti dobavitelji nočejo več dajati na up. Ker so se banke končno le dogovorile za svoj delež v sanaciji IMV, je pričakovati, da bodo likvidnostne težave IMV kmalu prešle. (Foto: R. Bačar)

V IMV se začneja novo obdobje

Za vodstvo tovarne imenovan kolegijski poslovodni organ z osmimi člani, predseduje pa mu Janez Šter, generalni direktor Slovenijalesa — trgovina iz Ljubljane

14. aprila so se vsi trije zbori novomeške občinske skupščine na prvem zasedanju v novem mandatu odločili za ukrep družbenega varstva v IMV, kar je predlagal pravobranilec samoupravljanja. Začasen in omejen ukrep velja od 15. aprila letos za leto dni.

Do poseganja občinske skupščine je prišlo na pobudo delavskega sveta delovne organizacije, ki je 12. aprila razpravljala o uresničevanju sanacijskega programa. Ugotovili so, da so bili kljub 1,25-milijardni izgubi lanski rezultati precej boljši kot leto poprej tako po obsegu, kot po finančni plati in v izvozu, da so bili navezani uspešni stiki z domačo avtomobilsko industrijo in s Crveno zastavo, da pa gre začrtano reševanje kadrovskega zadev občutno prepočasni naprej.

S tem v zvezi so obravnavali tudi dejstvo, da dosedanemu vršilcu dolžnosti generalnega direktorja izteka že podaljšana doba te dolžnosti in da je enak položaj v tovarni avtomobilov. Kot najhitrejšo pot za ureditev kadrovskega zadev so smatrali ukrep družbenega varstva in ga tudi posredovali pravobranilcu samoupravljanja, ta pa je pobudo sprejel in občinski skupščini predlagal začasne in omejene ukrepe družbenega varstva v IMV.

Tako je bil s 15. aprilom imenovan za dobo enega leta na ravni delovne organizacije kolegijski poslovodni organ in v tovarni avtomobilov začasni kolegijski organ.

Kolegijski začasni organ v delovni organizaciji šteje osem članov, in sicer: Janez Šter — predsednik, ki je doslej opravljal posle generalnega direktorja Slovenijalesa — trgovina. Njegov namestnik je Matija Škof, doslej namestnik generalnega di-

imenovani: za predsednika Pavle Valentič, doslej pomočnik in namestnik generalnega direktorja IMV; Vlado Bahč — vodja konstrukcije gospodarskih vozil v tozdi Tovarna avtomobilov IMV ter Tone Pirc — vodja planskega oddelka v Tovarni avtomobilov IMV Novo mesto.

Oba časna organa morata zagotoviti, da bodo v devetih mesecih sprejete spremembe samoupravnih splošnih aktov in da bo tri mesece pred iztekom enoletnega ukrepa objavljen razpis za nove poslovodne organe. Začasni organ pa bo seveda opravljal tudi vse naloge poslovodnega organa v skladu z Zakonom o sanaciji itd.

Začasni in omejeni ukrep družbenega varstva pomeni v bistvu pomoč širše družbene skupnosti tovarni IMV pri urejanju kadrovske problematike in uresničevanju sanacijskega programa. Gre za to, da bi se v tovarni organizirali na tak način, da bi lahko kar najhitreje izpeljali sanacijo in utrdili dolgoročne proizvodne programe, pri čemer je omeniti zlasti novost, s katero so se že predstavili na beograjskem sejmu — „motohome“. Snujejo pa še druge.

Z imenovanjem kolegijskega poslovodnega organa delavcem ne bodo odvzete samoupravne pravice, za delavce s posebnimi pooblastili, ki jim ta ukrep odvzema pristojnosti, pa bodo v IMV poskrbeli ustrezno njihovi strokovni usposobljenosti ali na osnovi izkušenj, pridobljenih z delom.

R. B.

DVA NOVA UPRAVNIKA

Pred kratkim je bil imenovan za novega upravnika temeljne zadrudne organizacije v Mirni peči Miro Pečjak, doslej delavec v lastni kmetijski proizvodnji. Še pred tem je novega upravnika dobila tudi TZO Žužemberk. Na to mesto je bil imenovan Franc Gerden.

Novi izvršni svet

Izvoljenih 9 članov občinskega izvršnega sveta in funkcionarji občinske skupščine

Po izvolitvi Francija Borsana za predsednika izvršnega sveta na zasedanju vseh treh zborov novomeške občinske skupščine 14. aprila je le-ta predlagal v izvršni svet še ostale člane, ki so jih delegati soglasno potrdili.

Podpredsednica je postala dipl. pravnica Marjeta Potrč iz tovarne Krka, člani pa so: Vinko Kocjančič, Karel Hacc, Slavko Jarkovič, Adolf Zupan, Anton Šporar, Nace Štamcar, Dušan Jarc, Zvone Šušterič in Julij Štern.

Za funkcionarje občinske skupščine so bili imenovani: Vinko Kocjančič za predsednika komiteja za družbeni razvoj; Karel Hacc za predsednika komiteja za urbanizem; Slavko Jarkovič za sekretarja sekretariata za ljudsko obrambo; Adolf Zupan za sekretarja sekretariata za notranje zadeve; Anton Šporar za sekretarja sekretariata za občno upravo; Zvone Šušterič za direktorja uprave za družbene prihodke in Alojz Pucelj za načelnika geodetske uprave. Za namestnika predsednika komiteja za družbeni razvoj je bil imenovan Jože Blažič.

OCENA IN PRIZNANJA

Jutri, 23. aprila, bo novomeška občinska konferenca SZDL ocenjevala minule volitve in priprave na vsa volilna opravila; poleg tega bodo obravnavali listo letošnjih predlogov za podelitev občinskih priznanj OF. Predlaganih je 23 kandidatov za to visoko priznanje.

Novomeška kronika

ŽE PREVEČ GOLOBOV — Ljubko je sicer gledati, kako nekateri meščani na Glavnem trgu krmijo golobe in so jim domači, ampak v nekaterih predelih mesta se je ta perjad tako razpasla, da povzroča težave. V blokhi na Drski na primer so balkoni marsikje neuporabni, ker so si jih številni golobi izbrali za odlaganje iztrebkov. V upokojenskem bloku pa je z zadnje strani stavbe poškodovana že fasada.

Dragan, Pod Trško goro 99 — Janeza.

KONKURENCA SE POZNA — Odkar je na mestni tržnici odprtih spet več stalnih stojnic in so vsakdanji gostje še drugi prodajalci solate, se je cena le-te krepko odtilala. Še pred desetimi dnevi je veljala kilogram mehke solate 120 din, zdaj je po 60 din na pretek. Jajca pa imajo kmetice po 8 din, medtem ko so v bližnjem kiosku 2 din cenejša. Sadike spomladanskih rož so ta čas med najbolj iskanim blagom na trgu.

ONESNAŽENOST PA TAKA! — Če bi kdo od agilnih pri varstvu okolja pogledal breg proti Krki za novimi blokhi na Cesti herojev, bi ga lahko kap. Med redkim rastlinjem na brežini reke je najti vse mogoče železne, lesene, papirnate in polivinilaste odpadke, ki jih bo deževje kmalu pognalo v reko. Pa prav pred čistilno napravo!

KAJ JE S STARIMI ZAKLONIŠČI? — Med vojno zgrajeni rovi na Marofu in pod Sindikalnim domom so bili prejšnja leta zabiti z deskami, zdaj pa staro zaklonske v Pujljevici ulici mimoidočim priča, da „vrli“ meščani vanj nosijo odslužene gospodinjске stroje. To je videti s ceste, kaj pa je globlje v rovu, se ne vidi...

DVA MALA PARČKA — Štiri nove občanke smo dobili prejšnji teden. V novomeški porodnišnici so rodile: Lučka Gačnik s Ceste herojev 33 — Katjo; Djurdjica Bergar, Nad mlino 58 — Boruta; Mira Tušek, Majde Šilc 20 — Tanjo in Marija

Ena gospa je rekla, da kršilec resolucije pri izplačilu osebnih dohodkov ne bo več nerodno. Lani so bili med letom med temi le posamezni kolektivi v občini, po zaključni bilanci pa se je izkazalo, da med 15 večjim delovnimi organizacijami samo 2 nista kršili dogovora...

Uroš Dular

občinskih zborov dala izjavi, iz katerih povzemamo le kratek izvleček:

Predsednik Uroš Dular: „Zavedati se je, da so minili časi nepnehnega gospodarskega vzpona novomeške občine in časi otvorenih slovesnosti in da bomo morali želje po nadaljnem napredku spraviti v realne okvire. Ob tem pa bomo skušali kar najbolj uspešno premagovati vse nakopičene težave, ki se ne kažejo samo na področju gospodarstva.“

Predsednik Franci Borsan: „Zavedam se, da prevzemam odgovorno dolžnost v času, ko je novomeška občina med tistimi, ki so v vsej Sloveniji v najslabšem položaju. Moramo pa predvsem izboljšati povezanost združenega dela v občini. Izvršni svet bo prispeval strokovne podlage, primerne informacije, na osnovi katerih bo možno spreje-

Franci Borsan

mati samoupravne odločitve. Vem, da bo težko, a z dobro voljo bomo kljub temu lahko dosegali napredek, čeravno ne takega, kakršnega smo bili vajeni v preteklosti.“

Ob prevzemu novih dolžnosti sta se vodilna funkcionarja zahvalila razrešenim članom starega izvršnega sveta, zlasti predsedniku Janku Golešu.

Kraji se kosajo med seboj

Za delo turističnih društev letos malo denarja -- Največji izdatki za prospekt Posavja, za orientacijski plan Brežic in Čateža ter za „Turist biro“

Tekmovanje za najbolje urejen kraj v občini in Sloveniji, ki se mu tudi letos pridružuje občinska Turistična zveza v Brežicah, spodbuja društva k prizadevnejšemu delu. Lani so se najbolj izkazali v Artičah, v Pišecah, na Čatežu, v Kapelah in na Bizeljskem. Artiče so prišle v republiški izbor in so se med slovenskimi kraji uvrstile na tretje mesto. Predstavniki društev iz vseh petih krajev so minuli teden sprejeli priznanja brežiške Turistične zveze.

V občini je 13 društev, vendar niso vsa enako delavna. Denarna pomoč, ki jo dobijo, je skromna. Letos ima 13 društev na voljo komaj 200 tisoč dinarjev. Vsakemu od njih bodo dodelili po 10 tisoč dinarjev, za izredne akcije pa še dodatno vsoto. Na zadnji seji izvršnega odbora zveze se je več članov nagibalo k temu, da bi razpoložljivi denar za

leto 1982 porazdelili le med tista društva, ki resnično delajo. Po daljši razpravi je nazadnje obveljal predlog, naj bi dobili vsi enako vsoto. Izjema sta TD Čatež in TD Artiče. Čateškemu društvu bodo za organizacijo praznika vina dodali še 50 tisočakov, artičskemu pa 20 tisoč dinarjev za bližnje srečanje godb na pihala.

Največji izdatki so letos predvideni za prospekt Posavja, za orientacijsko karto Brežic in Čateža ter za Turist biro, ki so ga v soboto odprli na Čatežu. Zaradi njega je bilo že nič koliko sporov, vendar so se člani izvršnega odbora tokrat odločili, da jih ne bodo pogrevali. Biro so odprle Terme. Turistične informacije bo dajal za celo Posavje. Posredoval bo tudi pri izdajanju sob, družbenih in zasebnih. To naj bi končno prineslo red pri pobiranju turistične takse. Nekateri zasebniki je doslej sploh niso oddajali ali pa je niso niti zaračunavali. Zasebne sobe bodo

morali ponovno pregledati in jih razvrstiti po kategorijah. Potem bodo tudi natančneje vedeli, koliko jih je. Trenutno računajo, da imajo zasebniki 100 do 150 prenočišč. Zasebne sobe so nujno dopolnilo družbenega sektorja, saj po njih sprašuje veliko gostov, ki zaradi visoke cene ali pa tudi iz drugih razlogov ne želijo bivati v hotelu.

Turistična taksa se povečuje na 12 dinarjev za nočitev in je pomemben vir za financiranje programa občinske Turistične zveze, odkar se v celoti vrača nazaj v turizem. Letos je bodo predvidoma zbrali okoli 1,6 milijona dinarjev, skoraj še enkrat toliko kot lani. Pri tem vodijo Terme Čatež, kjer imajo največ turističnih sob in še kamp povrhu. Ob povečanem dotoku bo tudi Zveza prihodnje leto dobila več denarja, da bo lažje uresničila načrte za izdajo vodiča po brežiški občini. J. TEPPEY

PROSTORA ZA 300 UČENCEV, A VPISA PRECEJ MANJ

Šolski center v Brežicah je dobil pri prvem vpisu 80 prijav za ekonomsko šolo s trgovskim programom ali 100 manj, kot je bilo razpisanih mest. Na naravoslovno matematično usmeritev se jih je odločilo 58, za pedagoško pa 48. Naravoslovno matematična šola ima še dve prosti mesti, v pedagoško pa se lahko vpiše še 12 učencev. Nekaj prijav še pričakujejo, po skupni objavi prostih mest v Delu.

NA MAGISTRALI DVA MRTVA

Zoran Zatežič iz Čačka je 15. aprila ob 7.30 vozil z osebnim avtom od Zagreba proti Ljubljani. V Krakovskem gozdu je zapeljal v levo in trčil v tovornjak, ki ga je nasproti pripeljal Edi Simšič iz Šempetra pri Gorici. V silovitem trčenju sta bila takoj mrtva 22-letni Zoran Zatežič in njegov 20-letni sopotnik Dragan Sretanović iz Čačka. Dva sopotnika so odpeljali v novomeško bolnišnico.

Slabo leto za IMV in Dekorles

Težav še ni konec

Med petimi gospodarskimi organizacijami, ki so leto 1982 končale z izgubo, sta tudi dve iz brežiške občine. To sta IMV Tozd Tovarna avtomobilskih prikolnic z 21,5 milijoni dinarjev izgube in Dekorles Brežice s 7,2 milijona dinarjev izgube.

Za Tovarno prikolnic velja ob tem povedati, da ne gre za izgubo te temeljne organizacije, ampak je to izguba delovne organizacije, ki so jo porazdelili na tozde. Gre torej za težave v DO in v avtomobilski industriji nasploh. Ta se otepa z nerednimi dobavami reprodukcijskega materiala in zaradi tega naraščajo količine nedokončane proizvodnje. Vendar ne gre le za uvožene dele, ampak tudi za pomanjkanje tistih izdelkov, ki naj bi jih dobavljali domači kooperanti. Ti odpovedujejo sodelovanje zaradi nerednega plačevanja in tako se začarani krog nadaljuje.

Pri Dekorlesu se je zataknila prodaja. Odkar ni več na voljo ugodnih kreditov, je ta zastala, zato se večajo zaloge gotovih izdelkov.

Brod sameva, ker ni brodnika

Prevoze čez Savo pogrešajo delavci, kmetje in izletniki

Skupine mladih izletnikov, ki se ob sobotah in nedeljah pripeljejo do Dobove z vlakom, navadno peš krenejo na Mostec, od koder naj bi jih brod prepeljal čez Savo. Obiskovalci že nekaj časa zaman čakajo na prevoz. Brod sameva brez brodnika. Tudi zaposleni iz Ceteških Toplic ga pogrešajo, saj se jih kar 80 vozi z levega brega Save na delo v zdravilišče in rastlinjake.

Moščanci so si več let pomagali tako, da so potnike sami prevažali. Vsak dan je prišla na vrsto druga hiša v vasi. Dobre volje in pripravljenosti je bilo spočetka dovolj, vendar je sčasoma začela plahneti. Celotisti, ki imajo zemljišča na drugi strani reke, so odpovedali. Premalo jih je, da bi sami prevzeli prevažanje. Da pa brod le ne bi stal brez koristi, so razpisali prosto mesto prevoznika. Upajo, da ga bodo dobili še pred začetkom turistične sezone.

Brod je krajevna zanimivost, zato bi jo kazalo bolje izkoristiti. Le malo krajev v Sloveniji lahko ponudi turistom tako prijeten starinski prevoz čez reko. Dopustniki v zdraviliškem kampu se navdušujejo zanj. Onstran reke jih privablja kmečko okolje in domača postrežba. Pa tudi sprehodi jih mikajo. Upajo, da bodo turistični in zdraviliški delavci našli skupen jezik s krajanji KS Mostec in zagotovili normalno prevažanje vaščanov, zdraviliških delavcev in turistov po bližnjici čez Savo. J. T.

NOVA PREDSEDNIKA – Zbori občinske skupščine v Brežicah so na svoji prvi seji 14. aprila izvolili za novega predsednika skupščine diplomiranega politologa Mirka Kambiča (na sliki zgoraj), za predsednika izvršnega sveta pa ekonomista Jožeta Avšiča (spodaj).

NOVO V BREŽICAH

PRIJAZNEJŠE MESTO – Te dni so komunalci razvozili po mestu posode z okrasnimi rastlinami. Lončnice se že razcvetajo in dajejo ulicam in trgov pomladni videz. Za delo bodo morali poprijeti še krajanji in z očiščevalno akcijo pospraviti odpadke, ki kazijo mestno podobo.

PIŠECANI ŽELJO VINSKI PRAZNIK – V Pišecah bi se radi pridružili organizatorjem praznika posavskih vin. Zdaj imajo za razstave in druge prireditve lepe prostore v novem kulturnem domu, zato so se sklenili pogovoriti o tem, da bi poslej tudi oni nastopali kot gostitelji in prireditelji te že uveljavljene posavske razstave.

BREŽIŠKE VESTI

Človekoljubnost brez meja

Pogovor z M. Bosina o pestrem delu RK

5146 članov v dvanajstih krajevnih organizacijah RK, 165 članov v štirih aktivih RK v ozdih in 2400 mladih članov RK na devetih osnovnih šolah pomeni dovolj veliko armado pripadnikov Rdečega križa v krški občini, da bi že po številnosti članstva lahko ocenili delo te množične humanitarne organizacije v preteklem letu kot zelo uspešno. Da bi spoznali nekatere podrobnosti iz vsebine razvejene dejavnosti, smo se pogovarjali s tajniko občinskega odbora RK Marto Bosina.

„Pohvaliti moram naše krvodajalce, saj se nanje človek lahko zanes. Od 1591 krvodajalcev je prvič darovalo kri 450 ljudi, kar nas navdaja z upanjem, da bomo načrtovano uresničili tudi ob letošnjih akcijah. Maja bodo krvodajalske kacije v Krškem, Leskovcu, Kostanjevici in na Senovem, novembra pa v Krškem in na Senovem. Znova pričakujemo pomoč sindikatov in SZDL.“

„Odmevna je bila tudi vaša zdravstvenovzgojna dejavnost.“

„Na 17-20-urnih tečajih PP v krajevnih skupnostih, ozdih in na šolah je bilo 542 udeležencev. Zdravstvenih predavanj o spolni vzgoji, alkoholizmu in narkomaniji, negi matere in otroka, o zdravi prehrani in številnih drugih temah je bilo kar 79, zajela pa so 9513 poslušalcev. Zanimivo je, da so se dobro odzvali starši in otroci.“

– Zaenkrat za vse ostarele še

ni prostora v domovih upokojenec. Kako je torej s sosedsko pomočjo ostarelim in osamelim?

„Na krški OŠ Jurija Dalmatina imajo učenci že kar svoje varovance. Obiski ostarelih so stalni, pionirji pa pripravijo program ob 8. marcu in novem letu tudi v domu upokojenec. 758 ostarelim osebam, bolnikom, družinam alkoholikov in Romom smo pomagali s hrano in obleko. Zbrali smo 1868 kilogramov rabljenih oblačil in jih 1290 kg še razdelili. V sklop socialne dejavnosti pa spadajo še priljubljena srečanja starostnikov, ki so bila že v štirih krajevnih skupnostih.“

– Ponavadi Rdeči križ uspešno zbere precejšnje količine starega papirja. Je bilo tako tudi lani?

„Te akcije so organizirane, sodelujejo pa mladi člani RK in njihovi mentorji ter aktivisti KO RK tam, kjer zbiralna akcija poteka. V Krškem je akcijo najtežje speljati, ker je območje široko. Pozna se tudi, da ljudje manj kupujejo revije in da učenci višjih razredov OŠ sami zbirajo papir za zaključne izlete. Pri nas 70 odstotkov denarja od zbranega papirja damo šolam, da ga porabijo za socialno-humanitarne namene. Denar prav pride nekaterim za nakup šolskih potrebščin, ponekod tudi za izlete in letovanja. Lani so šole zbrale skoraj 21 ton papirja.“

P. P.

ZDOLANI BI RADI OBNOVILI STARO ŠOLSKO ZGRADBO

Ena prednostnih nalog v krajevni skupnosti Zdole v tem srednje-ročnem obdobju je preureditev bivše šolske zgradbe. Zdolani bi tako dobili primerno večnamensko zgradbo, kjer bi se bolj zaživele kulturne in družbenopolitične dejavnosti. Ker je bil pokojni pisatelj in družbenopolitični delavec Beno Zupančič tesno povezan z Zdolami in krško občino, saj je tamkaj obiskoval osnovno šolo in navzlic napornemu delu tudi pozneje našel čas, da se je pogosto vračal med rojake, sta skupščina krajevnih skupnosti in krajevna konferenca SZDL na skupni seji sklenili bivšo šolsko zgradbo na Zdolah poimenovali po tem uglednem družbenopolitičnem in kulturnem delavcu. Sklep bo stopil v veljavo, ko bodo zgradbo, ki bo letos doživela kar častitljiv jubilej – 120 letnico, tudi primerno obnovili. Doslej so prenovili le streho bivše šole, ker pa gre za svojevrsten kulturni spomenik, pričakujejo manj razvite Zdole pri obnovi pomoč širše družbene skupnosti.

NAJBOLJŠI MLADI PODBOČANI

Na občinskem tekmovanju, vsakoletnem kvizu pod naslovom Tito – revolucija – mir, je med učenci osnovnih šol največ znanja pokazal Aleš Volčanšek iz OŠ Jurij Dalmatin, druga je bila Darja Frankovič (OŠ Milke Kerin, Leskovec) in tretja Renata Komočar (OŠ Jurij Dalmatin, Krško). V konkurenci ekip šolskega centra ter OO ZSM iz tozdog in krajevnih skupnosti so se najbolje odrezali mladi Podbočani. Prvo mesto sta si delili Anica Gramc in Irena Glinšek, tretji član ekipe Podbočja za regijski kviz pa je Marko Vrhovšek.

Z dobrim delom do večje veljave

Interesno povezovanje in usposabljanje sta pot k uveljavitvi volje mladih v občini

Mladi v krški občini so ustrezno zastopani v samoupravnih organih in delegacijah, a imajo premalo besede, ko gre za, denimo, nagrajevanje po delu, ureditev stanovanjskih vprašanj ali na kakšnem drugem področju. Šibak vpliv na sprejemanje odločitev navaja mlade k sklepanju, da pač še vedno niso v enakopravnem položaju.

Toda pri občinski konferenci ZSM v Krškem hkrati samokritično ugotavljajo, da so za premajhen vpliv krivi mladinci, ki se vse prevečkrat v procesu sprejemanja odločitev pojavljajo kot posamezniki, ne pa kot predstavniki organizacije. Krivdo pripisujejo tudi vse preveč manifestativnim oblikam delovanja ZSMS v preteklosti, ki so mlade

združevalo le bolj navidezno. Interesno povezovanje v družbenih organizacijah in društvih, raznih krožkih in komisijah, v pogovorih in razpravah ter javnih tribunah in koncertih znova dobivajo domovinsko pravico.

Ob še tako dobri organiziranosti in urejenih prostorskih ter gmotnih vprašanjih pa ni moč pričakovati bistvenega napredka pri uveljavljanju mlade generacije vse dotlej, dokler mladi sami ne bodo znali ustrezno organiziranost ubrati in jo razvijati. Zato je toliko bolj pomembno družbenopolitično usposabljanje, ki je že dalo prve ugodne rezultate. Mladi bodo sposobnejši zagovarjati svoje poglede le, če bodo

še poglobljali znanje o svoji organizaciji.

Mladi poudarjajo, da boja za stabilizacijo ne bomo dobili s padanjem stvarnih osebnih dohodkov in zmanjšanjem števila štipendistov. Kljub temu, da ni uspelo, da bi med upravičence za solidarnostna stanovanja štele tudi mlade družine,

• Na volilno-programski seji OK ZSM so v soboto mladi izvolili novo vodstvo. Predsednik bo tudi poslej Stane Dvoršek, nova podpredsednica je vzgojiteljica Gordana Maslovartič, novi poklicni sekretar pa avtomehaničar Ivan Urbanč. Izvolili so tudi 15-člansko predsedstvo OK ZSM.

vztrajajo pri zahtevi, da plačujejo lastno udeležbo po selitvi in ne pred njo in da se odpravi kriterij delovne dobe za dodelitev stanovanja. P. P.

ZAOBLJUBA OBČINSKEGA „VRHA“ – Na seji krške občinske skupščine so 14. aprila novoizvoljeni funkcionarji podpredsednik SO Franc Kovačič, predsednik Branko Pirc in podpredsednik Roman Sotler (z leve proti desni) dali slovesno izjavo, da se bodo zavzemali za nadaljnji razcvet občine. (Foto: P. Perc)

KRŠKE NOVICE

ŠTAFETA MLADOSTI BO POHITELA – Mladi Krčani bodo prevzeli štafeto palice zvezne štafete mladosti jutri ob 11.55 v garniziji Cerklje.

Prvi postanek, pravzaprav predaja, bo ob 12.10 v Zadovniku pri Agrokombinatovem servisu, mladinci pa naj bi do nakupovalnega centra opravili kar šest predaj. Mladinci bodo spet tekli od mostu do Delavskega doma Edvarda Kardelja, kjer bo osrednja slovesnost. Kulturni program, v katerem bodo sodelovali delavski pihalni orkester tovarne „Djuro Salaj“ ter učenci osnovnih šol „Jurij Dalmatin“ in „Milka Kerin“, se bo pričel že ob 11.30. Mladince s štafeto palice pričakujejo pred domom ob 12.20, nakar bodo štafeto izročili Šmarčanom.

GOSTJE REŠILI ZADREGO – Na sobotni volilno-programski seji občinske konference ZSM je predsedujoči mladinec pozval k besedi najprej enega delegata, ker ga v dvorani ni bilo, je poklical še drugega, ki je prav tako pismeno napovedal razpravo. Toda ker ni bilo niti drugega delegata, je bilo s prebijanjem presenetljivo visokega zidu molka nemalo težav. Še dobro da so bili prisotni vsaj številni gostje, ki so tako nepričakovano postali nosilci razprave; a da so imeli glavno besedo, je krivda samih mladih, ki so modro molčali. O resnosti in odgovornosti dveh delegatov, ki najavljene razprave nista prišla niti prebrat, pa ne kaže izgubljati besed. Morda jima pa bodo v njihovi osnovnih organizacijah mladine le povedali, da molk ni vedno zlato!

KRŠKI TEDNIK

POZNAJO PROMET

Občinskega tekmovanja „Kaj veš o prometu“ se je minuli petek v Sevnici udeležilo 45 tekmovalcev iz sedmih osnovnih šol. Pionirji obeh starostnih skupin so bili dobro pripravljeni. Pri pionirjih nižje skupine je zmagala ekipa krmeljske osnovne šole, pri starejših pa Boštanjčani. Oboji so za svojo šolo dobili pony kolo. Drugi pri nižji skupini so bili Blanjčani, tretji Boštanjčani. Pri višji skupini so bili 2. Tržiščani, 3. Sentjanžani. Med tekmovalci je v nižji skupini zmagala Marja Židovar iz Tržišča, 2. je bil Sevnčan Bojan Povšič in 3. Krmeljčan Rudi Metelko. Med pionirji višje skupine je zmagal Branko Povše iz Sentjanža, ki poje na republiško tekmovanje v Brežice. Drugi v tej skupini je bil Matjaž Novšak iz sevniske osnovne šole, 3. Romān Gorenjc iz Sentjanža. Iz Sentjanža prihajajo že vrsto let odlični tekmovalci, tudi Boštanjčani vse bolj segajo po lepih uvrstitvah.

DELEGATI VOLILI – Do izvolitve novega predsednika občinske skupščine je zasedanje delegatov vseh treh zborov vodil po letih najstarejši delegat, to je Filip Korošec (prvi z desne). (Foto: A. Želznik)

Težki, a ne brezizhodni časi

Prva seja novoizvoljenih delegatov občinske skupščine – Nagovora novega predsednika občinske skupščine Jožeta Bavca in predsednika IS Janka Rebernika

Delegati vseh treh zborov občinske skupščine v Sevnici so se v sredo, 14. aprila, najprej sestali na ločenih sejah. Izvolili so predsedujoče svojih zborov, člani družbenopolitičnega zbora pa so izvolili tudi delegate za družbenopolitični zbor republiške skupščine.

Nasploh so morali delegati ta dan večkrat k volilnim skrinjicam. Med drugim so izvolili delegate v zvezni zbor skupščine SFRJ in predsednike in člane predsedstva republike. S

tajnim glasovanjem so izvolili tudi predsednika občinske skupščine. Novi predsednik Jože Bavec je v zahvalni besedi prihajajoče obdobje označil kot eno najtežjih, a ne brezizhodnih. Delegate je opozoril na poštenost pri odločanju, vsekakor pa usklajenost z možnostmi delovnih ljudi in občanov.

Janko Rebernik, novi predsednik občinskega izvršnega sveta, je ob predstavitvi novih članov tega organa spregovoril delegatom predvsem o ciljih tekočega srednjoročnega načrta razvoja občine. Znano je, da so v teku spremembe tega načrta, ki morajo biti nared do jeseni. Zaradi omejenega prostora lahko le skromno povzamemo nekatere misli. Predsednik Rebernik je menil, da preusmeritve gospodarstva ni mogoče doseči čez noč. „Poleg kadrovskega vprašanja, in pomanjkanja denarja nas v Sevnici pri tem omejuje še pomanjkanje prostora,“ je dejal. Izhajal je iz pobud za dohodkovno povezovalno, česar so se lotili gozdariji in lesarji. Sanacija energetike v Jugotaninu s pomočjo Belinke naj bi odprla možnost za nove proizvode. Za to, da bi trgovina v občini prišla do ustreznih skladišč, naj bi po potrebi ustanovili konzorcij. Predvsem naj bi za to našli zemljišče

nasproti železniške postaje proti Savi. Kovinsko-strojna industrija (STT in Metalna) naj bi nadaljevala z začetiimi programi zahtevnejše obdelave in izvoza.

V družbenih dejavnostih se letos izteka tretji občinski samoprisevek. Pravočasno je treba začeti priprave za četrti samoprisevek. Tovarš Rebernik je opozoril tudi na razraščanje administracije. Navedel je primerjalne podatke za Posavje. Po njih je sevniska zasedba (v občinski upravi 81, samoupravnih interesnih skupnostih 26 in družbenopolitičnih organizacijah 12) med najmanjšimi. Delegate je opozoril na težave, ki bodo verjetno doletele komunalno skupnost in z njo predvsem krajevne skupnosti. Zakon namreč predvideva financiranje iz zruženega dela in čistega dohodka. „Vso skrb moramo posvetiti razvojnim načrtom. Dobri razvojni načrti bodo iskani, ko bomo iz krize,“ je opozoril. A. ŽELZNIK

POZABILI NA KLUB?

Klub samoupravljalcev je v začetku svojega delovanja očitno dosegel zenit. Takrat je bil deležen celo zveznega priznanja. Sedaj pa, kot da ga ni. V obsežnem poročilu predsedstva občinskega sindikalnega sveta so obdelana številna delovna področja občinske sindikalne organizacije in osnovnih organizacij. Klub samoupravljalcev ni omenjen niti z eno besedico...

Tribune ne le ob kongresu

Združevanje dela in sredstev ni več tuje

Pred kongresom ZKS so v sredo, 14. aprila, pripravili v Sevnici tribuno o samoupravnem združevanju dela in sredstev. Med drugim je na pogovor prišlo zadovoljivo število gospodarstvenikov.

Doseženo sovlaganje je premagalo tovarniške plotove v občini, v večini primerov so našli interese tudi s kolektivi od drugod. Za lani zgrajeno Stillesovo tovarno sedežnega pohištva na Blanci je bilo npr. pet

sovlagateljev, v že velikokrat omenjeno pletilnico v gradnji na Dolnjem Brezovem sovlagajo Jutranjka, Lisca in metliški Komet.

Gospodarstveniki so izhajali iz lastnih razmer. Znano je, da se Kopitarna povezuje s sozdom Mercator. V bodoče kaže še razmisлити o njihovi pobudi, da bi v občini lahko našli interes za sodelovanje ob povsem praktičnih vprašanjih, vsi namreč večinoma proizvajajo izdelke široke potrošnje. Ob tem se srečujejo s podobnimi težavami pri izvozu, zagotavljanju surovin, uvozu strojne opreme, kakšne doma ni. Brez olupševanj je bil omenjen tudi Jugotanin. Nedvomno je šlo pri rekonstrukciji za veliko tehničnih in finančnih spodrsjlajev. Sanacija vseeno obeta zanimivo proizvodnjo iz domačih surovin. Sovlagaletjstvo terja tudi strpnost, ko vsi partnerji naenkrat ne morejo prihajati do koristi. Takšne izkušnje imajo v Stillesu. Kako odpraviti miselnost, da dela le „vsak na svojem“? Verjetno bi laže prodrli, če bi npr. skupnih hlevi ali druge oblike bile deležne večjih družbenih ugodnosti. A. Ž.

DANES SKUPŠČINA SINDIKATOV

Za danes popoldne ob 16. uri je v dvorani sevniskega gasilskega doma sklicana skupščina občinske sindikalne organizacije. Poleg poročila o delu v minulih obdobjih, programu aktivnosti v bodoče bodo obravnavali tudi rezultate gospodarjenja v lanskem letu. Na skupščini bodo volili nove organe sindikatov v občini. Za predsednika občinskega sveta Zveze sindikatov je predlagan Milan Jazbec iz krmeljske Metalne, za podpredsednika Janez Levstik iz Lisce, za sekretarja pa tudi nadalje Sašo Jejič.

Dvoreznost lastnih denarnih virov

Bolj razvite krajevne skupnosti bodo porabile več denarja kot nerazvite – Sicer bo poraba le malo manjša kot lani

Medtem ko je lani in predlani le polovica trebanjskih krajevnih skupnosti pripravila plane, je letos stanje veliko boljše. Planov ni pripravila le četverica krajevnih skupnosti, pa tudi poročil o opravljenih delih v preteklih letih se je na komiteju za družbeno planiranje in gospodarstvo nabralo precej več.

Vendar je opaziti premik le v količinskem smislu, kvaliteta planov pa je še vedno precej slaba. Se vedno planirajo bolj v skladu s potrebami in željami krajanov, ne glede na to, koliko je na voljo denarja. In tako po krajevnih skupnostih še vedno preveč pričakujejo od komunalne skupnosti in drugih investitorjev, čeprav je vsota zahtevkov letos za polovico manjša kot lani. Kot pravijo v komiteju za gospodarstvo in izvršnem svetu, pa je le videti, da v krajevnih skupnostih bolj realno načrtujejo in bolj upoštevajo možnosti. Do tega seveda niso privedle samo parole o realnejšem planiranju, ampak spoznanja, da z neuresničljivimi plani v krajevnih skupnostih

na ta način „pridelujejo“ dodatne težave, tudi politične narave.

Sicer pa krajevne skupnosti v trebanjski občini v preteklem letu niti niso porabile tako malo denarja.

Za reševanje različnih komunalnih problemov so porabili več kot pet milijonov dinarjev, bržkone pa še več, ker niso vse krajevne skupnosti poslane poročil o opravljenih delih. Tudi za letošnje načrte ni moč reči, da bodo bistveno manjši, saj je v planih navedena vrsta del, za katere pa bo denarja lahko tudi zmanjkalo. Komunalna skupnost namreč nima na voljo toliko denarja, kolikor bi ga v krajevnih skupnostih potrebovali, prav tako so se ponekod usteli, ker so v plane postavili tudi take stvari, za katere SKIS ne daje denarja.

Letos bo IO krajevnih skupnosti, katerih plane so dobili na komite, porabilo za komunalna dela blizu 50 milijonov dinarjev. Od tega bodo skoraj polovico denarja prispevale same krajevne skupnosti, okoli 30 odst. bo še dodatnega denarja občanov. 18 odst. bo prispevala komunalna skupnost, 4 odst. pa krajani sami s fizičnim delom. Žal je moč iz poročila o analizi planov razbrati, da bodo največ denarja spet porabili v najbolj razvitih krajevnih skupnostih, kot so Mirna, Sentrupert, Mokronog, Trebnje in izjemoma Trebelno.

V manjših krajevnih skupnostih, predvsem pa revnejših, bo del manj. Tako ima krajevna skupnost Dobrnič načrtovano porabo le okoli 800 tisoč dinarjev, a večje potrebe, kot krajevna skupnost Mirna, ki bo letos porabila preko 17 milijonov dinarjev. To pa je druga stran medalje, ki se ji pravi naslonitev na lastne denarne vire.

J. SIMČIČ

Voda je živilo

V trebanjski občini imajo težave z upravljanjem vodovodov – Rešitev je edino v novi komunalni organizaciji

Pitna voda šteje med živila, zato je skrb za njeno kakovost enako zahtevna kot za drugo hrano. Na zadnji seji skupščine občine Trebnje pa je bilo v poročilu Uprave inšpekcijskih služb slišati, da je voda iz nekaterih trebanjskih vodovodov tako ali drugače oporečna. Vendar inšpekcija ne more uveljaviti svojih zahtev, ker v trebanjski občini še nimajo skupnega upravljalca vodovodov.

Kot je povedala Marija Starc iz trebanjske komunalne skupnosti, ki je bila v zadnjih letih glavni investitor gradnje vodovodov v občini, hkrati z gradnjo ni potekala tudi organizacija upravljanja. To je na neki način razumljivo, saj je bilo v zadnjih štirih letih zgrajenih več kot 50 kilometrov vodovoda, z njimi pa upravlja skoraj toliko upravljalcev. Tako s trebanjskim vodovodom še

Zadnje dejanje volitev

Na seji trebanjske občinske skupščine so izvolili novo vodstvo občine – Predsednik in podpredsednik sta Ivan Gole in Avgust Gregorčič – Nace Dežman predsednik IS

Na prvem skupnem zasedanju vseh zborov trebanjske občinske skupščine v novi sestavi, ki je bilo v sredo, 14. aprila, so delegati izvolili predsednika in podpredsednika skupščine, vodje vseh treh zborov, predsednika in člane izvršnega sveta, delegate za zbor združenega dela skupščine SRS, člane komisij in potrdili imenovanje funkcionarjev upravnih organov občine Trebnje.

Predsednik skupščine bo Ivan Gole, znani družbenopolitični delavec in dosedanj direktor DO Trimo, podpredsednik bo Avgust Gregorčič, direktor Dane. Predsednik in podpredsednik družbenopolitičnega zbora občinske skupščine bosta Tone Žibert in Ivan Starič, zbor združenega dela bosta vodila Miran Bizjan in Martin Želznik, zbor krjevnih skupnosti pa Ivan Longar in Jože Zorenč. Za predsednika izvršnega sveta je bil izvoljen Nace Dežman, člani pa so Franc Bartolj, Tone Perpar, Lojze Podboj, Franca Primožič, Ladica Rečnik, Dušan Rman, Ivan Vovk in Alfonz Tratar. Funkcionarji upravnih organov bodo: Tone Gole, ki bo vodil sekretariata za ljudsko obrambo, Jože Godnjavec, ki bo vodil upravo za družbene prihodke, Franca Primožič bo predsednica komiteja za družbeno planiranje in gospodarstvo, Lojze Podboj bo sekretar sekretariata za občno upravo in družbene prihodke ter vršilec dolžnosti sekretarja sekretariata skupščine in izvršnega sveta,

Tone Perpar pa bo vodil sekretariata za notranje zadeve.

V zboru združenega dela republiške skupščine bodo trebanjsko občino zastopali za področje gospodarstva Jože Brate, Janez Kovačič, Mija Novak, Jože Retelj, Ivan Sladič in Marinka Škufca, za prosvetno-kulturno področje Stanka Jurak, za socialnozdravstveno področje Marija Golob, za kmetijsko področje Vito Dražumerič, Alfonz Jaki in Ludvik Jerman, za obrt Pavla Škoda, za področje delovnih skupnosti državnih organov pa Fani Lavriha.

J. S.

MED ODMOROM IGRAJO ODBOJKO – Pri nas še ni v navadi, da bi delavci odmor izkoristili za rekreacijo tako kot po svetu. Delavci Elmine tovarne na Čatežu pa so brez prevlekih težav postavili na dvorišču odbojarsko mrežo. Kot pravijo v tovarni, proizvodnja zaradi tega ne trpi, prej nasprotno. (Foto: J. S.)

IZ KRAJA V KRAJ

LE ZACETNA VNEMA? – V občini, kjer se otepa s sklepčnostjo delegatskih teles (delegati morajo tako rekoč loviti po cestah), je dogodek leta, če pride na skupščino več delegatov, kakor jih je bilo poklicanih. To se je primerilo tudi na prvem skupnem zasedanju vseh zborov trebanjske občinske skupščine. Upamo, da to ni le začetni zagon, ki se bo prej kot slej poleg. Vendar je treba resnici na ljubo le povedati, da so glede neudeleževanja na skupščinah doslej nosili zastavo delegati iz SIS, medtem ko so bili delegati občinske skupščine bolj prizadevni. Vendar ne tako kot na novo izvoljeni.

NOVA VLADA ŽE NA „OBLASTI“ – Čeprav na delo dosedanjega izvršnega sveta ni bilo pripomb – kakšno bi dodali morda le Dobrničani ali drugi krajani v trebanjski občini – vsi veliko pričakujejo od nove „garniture“. Predvsem je v njem dobro zastopana združeno delo, od česar si mnogi obetajo še bolj uspešno delo trebanjskih delovnih organizacij.

PO JAMAH K FARAONOM – Pravi velemestni prometni vrvež lahko uživajo stanovalci na Jurčičevi cesti v Trebnjem. Cesta namreč pelje k novemu stanovanjskemu naselju stanovanjskih hiš, za katere nevoščljivci pravijo, da so faraonske. Vendar posledica velikomestnega trušča ni samo zasmajeno ozračje, ampak tudi precejšnje luknje na cesti, ki jih povzročajo težki tovornjaki in gradbena mehanizacija. Kdo bo pokrpal luknje in cesti vrnil nekdanjo gladko podobo, pa za zdaj še ni jasno.

ČE BO DOLGO IN GLOBOKO, BO PREDOR – Odkar so Trebanjci slišali, da zaradi stabilizacije proti novim šolam v Trebnjem ne bodo zgradili nadvoda, so vse bolj prepričani, da bo tam nastal najmanj predor. Delavci, ki sicer uradno obnavljajo cesto in širijo pločnik, vse bolj izginjajo z obličja zemlje. Na površini jih je namreč zelo redko videti, zato so Trebanjci prepričani, da kopljejo pod zemljo.

Izvoljeni in imenovani

V upravi in komisijah

Med 15 izvoljenimi člani novega občinskega izvršnega sveta ni sprememb od predloženih, kakor smo jih že objavili v kandidacijskem postopku. Posamezne upravne organe bodo vodili: Marinka Pucelj – Arandjevič, predsednica komiteja za družbeni razvoj in gospodarsko-upravne zadeve. Dosedanji predsednik Franc Lipovšek je izvoljen za namestnika predsednice tega komiteja.

Jože Jekc kot načelnik oddelka za notranje zadeve in občno upravo; Mirko Ognjenovič kot načelnik oddelka za ljudsko obrambo.

Nova sta tudi dva direktorja: Kamil Krošelj za družbene prihodke in inž. Roman Novšak na Geodetski upravi. Mihael Keršič je izvoljen za vodjo strokovne službe občinskega izvršnega sveta in skupščine. Novi sekretar občinske skupščine Jože Zvegljč. Imenovanih je tudi 10 delegatov za zbor občin v republiški skupščini. V svetu vposavskih občin bodo naslednje mandatno obdobje delovali: Jože Bavec, Alojz Anzeljc, Breda Mijovič, inž. Marko Borštnar, Franc Lipovšek, Janez Levstik in Majda Jejič. Komisiji za volitve in imenovanja bo predsedoval Slavko Štrukelj, člani so še: Franc Pavkovič, Zdenko Kus, Bojan Novšak, Martina Horžen; Anica Bastardi in Marjana Dvojmoč.

SEVNIŠKI PABERKI

JUBILEJ LIŠČANOV – To zimo je minilo pet let, odkar je skupno zapel mešani pevski zbor sevniske Lisce. Obletnico želijo počastiti s koncertom. Vsi ljubitelji naše lepe pesmi so vabljeni na nastop zbora v soboto ob 19. uri v jedilnici Lisce.

CASOPIS JE IN NI – Zaradi ukinitve sobotnega dela post tako imenovane 4. reda prejemajo naročniki zajeto sobotno številko Dela šele v ponedeljek. Pred časom je skušal časopis bralcem pomagati tako, da je kombi, ki razvaja časopise in druge izdaje te hiše, ob poti peljal skozi Boštanj in tam pustil sobotno številko. Bralci so si ga lahko poiskali v trgovini. Podobno je urejeno tudi za Krmelj. Zadnje soboto časopisa ni bilo.

KAKŠEN ZRAK? – Da je sevniški zrak vse bolj onesnažen, je javna skrivnost. Kaj vse je v ozračju,

kážejo črne srage na steklenih bčah svetilk pri pošti. Svetilke je sicer mogoče očistiti, s pljuči pa ni tako enostavno.

KAKO VOZIMO? – Sodniki množičnega občinskega tekmovanja „Kaj veš o prometu“, razpostavljeni minuli petek po nekaterih sevnških ulicah, so resda lahko dopisovali kazenske točke samo pionirjem kolesarjem. Večkrat so, žal, lahko opazili, da se ostali udeleženci v prometu ne znajdejo, niti če je v križišču miličnik.

O NOVEM ZAKONU – Sevniško avto – moto društvo priredi v nedeljo ob 8.30 v učilnici društva (stari del mesta pod gradom) predavanje o cestnoprometnih predpisih. Novi zakon je bil natisnjen v eni lanskih števk Moto revije, pogovor o njem je lahko koristen za slehernega udeleženca v prometu.

Izpolnjujejo naloge iz ocene

Obisk delovne skupine centralnega komiteja ZKS v črnomaljski občini ni pozabljen — V semiški Iskri iščejo nov proizvodni program

Delovna skupina centralnega komiteja ZKS je v začetku leta obiskala Belt, Iskro, Rudnik Kanizarico, Center srednjih šol, Gok in krajevno skupnost Dragatuš. Povsod so se na obisk dobro pripravili, zato so bile razprave dokaj poglobljene, pa tudi kritične, zato je delovna skupina lahko izdelala celovito oceno in realen prikaz stanja v posameznih okoljih.

O tej oceni so resno razpravljali v okviru komiteja in v vseh osnovnih organizacijah v okoljih, ki jih je delovna skupina obiskala. Komunisti so jo sprejeli kot izhodišče za nadaljnje delo za čim boljše idejno-politično in akcijsko delovanje. Ponekod so o oceni razpravljali tudi na sestanku delavskega sveta ali celo na zboru delavcev. V osnovnih organizacijah so na podlagi ugotovitev ocene in raz-

prave izdelali svoje akcijske načrte za letošnje leto.

V Beltu je tekla beseda predvsem o preskrbi z reprodukcijskimi materiali iz uvoza ali od domačih dobaviteljev, ki zahtevajo devizno soudeležbo. V gospodarskem načrtu so si kot prednostno nalogo zadali povečanje izvoza na konvertibilno tržišče in boljšo kakovost izdelkov.

V kanižarskem Rudniku posvečajo največ pozornosti vprašanju delitve po delu, kar je bil tudi predmet razprave na obisku delovne skupine. Prizadevajo si, da bi izdelali tak sistem nagajevanja, ki bi delavce stimuliral za čim bolj produktivno delo. Poleg tega so si komunisti zadali nalogo, da v Zvezo komunistov sprejmejo več novih članov, predvsem iz vrst rudarjev, skupinovodij in

nadzornega tehničnega osebja. V Centru srednjih šol so o oceni delovne skupine razpravljali na zboru delavcev ter kritično samokritično družbenopolitičnih organizacij in delegacij, vključevanju učencev v samoupravo, negativnih pojavih med mladimi itd.

V semiški Iskri nekatere naloge iz akcijskega programa že uresničujejo, kar velja zlasti za iskanje novega proizvodnega programa, nadomeščanje uvoženih materialov z domačimi. Raziskava tržišča, razvoj novih tipov kondenzatorjev, dodatni proizvodni program, vse te naloge pa so dolgoročnejsje in jim bodo vso pozornost posvetili v prihodnjem obdobju.

Tudi v Goku je večina nalog, ki izhajajo iz ocene delovne skupine, vezana na daljši čas, sedaj pa si najbolj prizadevajo, da bi sklenili čim več pogodb in si tako zagotovili čim več dela, saj skoraj za polovico Begradovih kapacitet še nimajo sklenjenih pogodb.

A. B.

JANEZ GAČNIK, NOVI PREDSEDNIK SKUPŠČINE OBČINE

Na prvi seji vseh zborov skupščine občine Metlika v novem sestavu — bila je v sredo, 14. aprila — so za novega predsednika skupščine občine izvolili Janeza Gačnika, dosedanjega direktorja metliške Kmetijske zadruge; za podpredsednika so izvolili Toneta Štručlja, predsednik zbora združenega dela je Jože Gerksič, predsednik zbora krajevnih skupnosti Anton Žunič, predsednica družbenopolitičnega zbora pa Ivica Radovič. Za predsednika izvršnega sveta so izvolili Milana Vajdo.

Metliške kadi za vse kopalnice

Dokaj ugodno poslovanje Novolesove TKO iz lanskega leta se nadaljuje tudi v prvih letošnjih mesecih — Nova hala bo „povečala“ proizvodnjo za tretjino

Kljub težavam pri preskrbi z reprodukcijskim materialom so v metliški Novolesovi temeljni organizaciji Tovarna kopalniške opreme v prvih treh letošnjih mesecih dokaj ugodno poslovali. Zadovoljni so tudi s prodajo njihovih izdelkov, po katerih je na našem tržišču vse večje povpraševanje.

Novolesov kopalniški program Kolpa san največ kupujejo v Sloveniji in Hrvaški, v zadnjem času pa vse več tudi v Srbiji. V Metliki izdelujejo okoli 20 osnovnih artiklov v sedmih barvnih kombinacijah. V tem tozdu je zaposlenih 85 delavcev, delo pa poteka v eni izmenici.

„Pri delu sedaj uporabljamo

delov. „Povečali smo tudi ponudbo našega glavnega artikla, kopalne kadi, ki jo sedaj izdelujemo v dimenzijah in oblikah, ki so prilagojene tako rekoč za vse kopalnice.“

Te dni razstavljajo svoje izdelke na velikem sejmu v irakem glavnem mestu Bagdadu, od kjer si nadejajo precej naročil, pred tem pa so svoje izdelke prodali v Združene arabske emirate.

Ene večjih težav je gotovo hudo pomanjkanje skladišč, saj

morajo sedaj izdelke skladiščiti tako rekoč po vsej Beli krajini. Tudi to vprašanje bo kmalu rešeno, saj so lani jeseni začeli graditi proizvodno in skladiščno dvorano, ki bo nared avgusta letos. Celotna investicija bo veljala okoli 30 milijonov dinarjev. Večji del, kaki dve tretjini dvorane, bodo namenili za skladišče, ostalo pa za proizvodnjo. Računajo, da bodo potem na račun organizacije dela z enakim številom zaposlenih povečali proizvodnjo za okoli tretjino, tako da za letos načrtujejo 240 milijonov dinarjev celotnega prihodka.

A. BARTEJ

OCISTIMO OBCINO!

Za konec meseca, 28., 29. in 30. aprila, pripravljamo v metliški občini veliko očiščevalno akcijo, ko naj bi celo občino očistili razne navlake. Akcija bo potekala v vseh krajevnih skupnostih, delovnih organizacijah, stanovanjskih soseskah itd., skratka, vsak občan je dolžan, da poskrbi za čistočo v svojem okolju. 29. in 30. aprila bo zagotovljen prevoz smeti iz krajevnih skupnosti na smetišče v Metliki, kjer bodo dežurali vse tri dni, kolikor bo akcija trajala.

O ROMSKEM VPRAŠANJU

Metliški izvršni svet je za danes pripravil razširjeni sestanek, na katerem bo tekla beseda o romskem vprašanju v občini. Za sestanek so pripravili izčrpna poročila in povabili predstavnike krajevnih skupnosti, v katerih živijo Romi, socialnega skrbstva, otroškega varstva, zdravstva, komunalne skupnosti in skupnosti za zaposlovanje, predstavnike osnovnih šol iz Metlike in Podzemlja, metliške postaje milice, uprave inšpekcijskih služb, družbenopolitičnih organizacij in občinske skupščine.

SNEG NI POVZROČIL ŠKODE

Zadnji mraz in sneg v vinogradih in sadovnjakih v Beli krajini ni povzročil škode. Za žitna polja so bile padavine celo zelo dobrodošle, čeprav bi bilo bolje, ko bi padal dež, prav tako za travnike.

BO DENAR ZA „OHCET“?

Predstavniki prireditve „Ohcet v Ljubljani“ so metliškemu turističnemu društvu in zvezi kulturnih organizacij ponudili, naj tudi letos pripravita prevoz nevestine bale, spektakel, ki je bil lani v Metliki odlično pripravljen. Kot kaže, bodo rekli Metličani ne, kajti prireditve je povezana z dokajšnjimi stroški, za katere pa delovne organizacije verjetno ne bi hotele prispevati. Že lani se je govorilo, da se to ne splača, a gre prejkone za površne in nepremišljene sodbe.

BRIGADIRJI BODO OBNAVLAJALI VODOVOD

Prva izmena republiške mladinske delovne akcije Bela krajina 82 od 27. junija do 17. julija bo delala v metliški občini. Brigadirji bodo opravljali dela pri obnavljanju 3.000 metrov dolgega vodovoda od Črč do Brezovice, za kar je denar zagotovljen.

Še manj denarja za zdravje

Kaže, da bo delo črnomaljskega zdravstvenega doma ob koncu leta moteno

V črnomaljskem zdravstvenem domu je skupaj z zdravstvenima postajama na Vinici in v Semiču zaposlenih 77 ljudi, od tega 11 zdravnikov (med njimi so štiri specialisti) in 7 zobozdravnikov. Kot pravi direktor zdravstvenega doma Anton Marentič, to pri sedanjih organiziranosti zdravstvene službe v občini zadostuje za potrebe zdravstvenega varstva prebivalcev.

Če bi hoteli uvesti delo v turnusih, se pravi, da bi delali v treh izmenah, kot že delajo medicinske sestre in šoferji, bi potrebovali še dva ali tri zdravnike, že sedaj pa potrebujejo še enega zobozdravnika. Vse to bi seveda zahtevalo več denarja. Tu pa se začne težava. Že lani se je zdravstveni dom znašel v precejšnji denarni težavi, vendar so jih z razumevanjem občinske zdravstvene skupnosti in varčevanjem nekako prebradili. Za letos se občinski zdravstveni skupnosti obeta še celo manj denarja kot

Anton Marentič: „Medicinsko osebje porabi vedno več časa za administriranje, in tako je manj časa za strokovno delo.“

lani. Lani so namreč v občini v okviru skupne porabe porabili za pol stare milijarde dinarjev več, kot bi smeli glede na rast dohodka; v tej vsoti pa je zdravstvena skupnost udeležena z več kot polovico in toliko denarja bo letos manj. Poleg tega mora letos črnomaljska zdravstvena skupnost prispevati del denarja za kritje izgube novomeške bolnice.

„Zaradi tega bo na voljo manj denarja za osnovno zdravstveno varstvo,“ pravi Marentič. „Medtem ko smo lani od zdravstvene skupnosti dobili blizu 27 milijonov dinarjev, bi za letos potrebovali okoli 35 milijonov. Za prvo polletje nam je skupnost namenila 10 odst. več kot v enakem lanskem obdobju, za drugo polovico leta pa še ne vemo, koliko bo na voljo denarja, vendar se bojimo, da bo naše poslovanje v zadnjih treh mesecih močno moteno, zlasti če bodo cene materialu rasle tako kot doslej. Nekateri materiali so se v zadnjem času podražili tudi za več sto odstotkov, močno so se povečali tudi stroški za bencin, kurilno olje, vodo, triko in drugo.“

A. BARTEJ

BO LE OBNOVLJENA? — Kaže, da bo črnomaljska cerkva sv. Duha končno le obnovljena, kar so sicer obljubljali že pred sprejetjem zadnjih dveh ali celo treh samoprispevkov. Pred kratkim so imenovali odbor za obnovo cerkvice, v kateri bodo potem likovne in literarne prireditve, za katere sedaj v Črnomlju ni primerne prostora. Letos nameravajo očistiti cerkev in okolico, obnoviti okna in vrata in zakrpati strop. Pri delih bo pomagala tudi stalna mladinska delovna brigada.

Jure Perko novi predsednik

Za predsednika IS so izvolili Janka Gladka

Za novega predsednika skupščine občine Črnomelj so na prvi seji vseh zborov v novem sestavu 14. aprila izvolili Jureta Perka, dosedanjega predsednika medobčinskega sveta Zveze sindikatov za Dolenjsko; podpredsednik je Peter Jančan, za predsednika zborov pa so izvolili: za zbor združenega dela Marjana Kukmana, predsednik zbora krajevnih skupnosti je Ivan Požek ml., predsednica družbenopolitičnega zbora pa Nada Pucelj. Za predsednika izvršnega sveta so izvolili Janka Gladka.

Na seji so imenovali tudi načelnike upravnih organov. Predsednica komiteja za družbeni razvoj je Ksenja Khalil, načelnik oddelka za občno upravo in proračun Anton Štefanič, direktor uprave za družbene prihodke Franc Cimerman, načelnik oddelka za notranje zadeve Vili Fortun, načelnik oddelka za ljudsko obrambo Bojan Košir, načelnik medobčinske geodetske uprave za Belo krajino pa je Peter Guštin.

Za sekretarja skupščine občine so imenovali Nika Suštariča.

ČRNOMALJSKI DROBIR

FUNKCIONARJI S PUŠKAMI — Pred nekaj dnevi so se na Drežniku pri Vinici občinski funkcionarji udeležili streljanja z vojaško puško. Iz dobro obeščenih krogov se je zvedelo, da so vsi preživeli ...

Novo mesto ali Ljubljano, za srčne bolnike že hudo nevarna zadava.

ŽIVIMO OHCET — Pravi poročni naval se obeta za to predpraznično soboto. In po občinskih hodnikih bo spet toliko riža, da bi z njim lahko nasitili kopico lačnih. Tako pa se teh dobrot že vnaprej veselijo številni golobi.

PLESNA REVILJA — V soboto bo v črnomaljski športni dvorani velika plesna revija latinskoameriških in standardnih plesov, o čemer ljudi obveščajo številni plakati. Zaradi slabih izkušenj so sedaj plakati v glavnem na notranji strani izložb, tako da jih razni „ljubitelji“ ne potrgajo že prvi dan.

TELEFONSKA NERAZVITOST — Da se je črnomaljska občina šele pred kratkim izkopal iz nerazvitosti, se kaže tudi na telefonskem področju. Pride dan, ko po telefonu komaj priklješ znanca na drugi strani mesta, če kličeš v Semiču, pa moraš imeti, če kar dobre živce, da preneseš vse telefonske muke, medtem ko je poskus, da bi priklical

PRVOMAJSKEGA VELESALOMA NE BO — Ob zadnjem sneženju so bili največ padavin deležni Butorajci. Prizadevni butorajski športni delavci so to nadlogo gledali tudi iz drugega stališča. Če bi sneg prišel kasneje, bi verjetno pripravili občinsko prvomajsko prvenstvo v velesalomanu. No, vsa zadeva se je zasukala drugače in za praznike si bodo izletniki in sprehajalci po butorajskih košencah lahko nabrali spomladanskega cvetja.

Črnomaljski poročevalec

Peter Drenik: „Pred kratkim smo z našimi izdelki opremili hotel v Ulcinju, sicer pa so naši glavni kupci zasebniki.“

v glavnem domače materiale, prej pa smo morali poliester in steklena vlakna uvažati; to pa sta poleg akrila, ki ga dobivamo v domači delovni organizaciji, za našo proizvodnjo glavni surovini.“ je povedal direktor Peter Drenik. Tako bodo letos morali uvoziti le za okoli tri in pol milijona dinarjev reprodukcijskega materiala in rezervnih

SPREHOD PO METLIKI

KAR ZADEVA TURISTIČNE NOČITVENE ZMOGLJIVOSTI, je Metlika dokaj revna. Sob v Hotelu Bela krajina je bilo malo, a še te so veliko za časom. Pred dvajsetimi leti so bile lahko sodobne, zahtevam današnjih gostov pa ne ustrezajo več. S prenočitvenimi sobami razpolaga še gostilna Pri Niku, to pa je tudi vse. Večje skupine, ki obiskujejo Metliko, so tako prisiljene prenočevati na več koncih: v Črnomlju, v Semiču, kar pa jim ni pogodu, zato se raje odpeljejo kam drugam.

ZALOSTNO JE, KAKO MALO SKRIBIMO za turistično propagando svoje deželice med Gorjanci in Kolpo. Razpolagamo z redkimi perspektivami s skromnimi razglednicami, ki jih je moč kupiti le na pošti in v trafikah. Kot da nas je sram lepota, ki jih tu ne manjka, kot da se bojimo, da bi kdo videl, kako neokrnjeno in lepo naravno imamo, koliko kulturno-gospodarskih znamenitosti je posejanih, tod naokoli! No, Belokranjsko muzejsko društvo res pripravljajo izdajo razglednice, a naj bo to le začetek širše propagandne akcije.

metliški tednik

Se vedno brez predsednika

Predlog vodstev družbeno-političnih organizacij zavržen - Staremu izvršnemu svetu podaljšan mandat do konca maja, ko bo izvoljen novi predsednik IS

Tudi na ponovljeni drugi občinski kandidacijski konferenci, ki je bila 13. aprila, v Kočevju ni uspelo izbrati možnega kandidata za predsednika izvršnega sveta občinske skupščine. Zato so sedanemu predsedniku IS Alojzu Petku in vsemu izvršnemu svetu podaljšan mandat do konca maja. Do takrat pa bodo izvedli skrajšan postopek za izvolitev novega predsednika IS.

Vodstva družbeno-političnih organizacij so sicer predlagala kot možnega kandidata Miho Majerleta, sedanega predsednika občinskega sveta Zveze sindikatov, vendar so vsi delegati - v razpravi jih je sodelovalo 16 - bolj ali manj odločno poudarjali, da je treba na to dolžnost izbrati dobrega gospodarstvenika, ker to terja slabi gospodarski položaj občine in slabi dosežki kočevskega gospodarstva v zadnjih letih. Resnici na ljubo moramo zapisati, da se je tudi Miha Majerle na sestanku, na katerem so ga evidentirali, te dolžnosti branil. Zavrnitev predloga občinskih družbeno-političnih organizacij je bila izglasovana soglasno.

Nekateri delegati so v razpravi menili, da so za tak zaplet pri volitvah predsednika izvršnega sveta kriva občinska vodstva družbeno-političnih organizacij. Pri tem so

omnili SZDL in OSZS. Predstavniki družbeno-političnih organizacij pa so opozorili tudi na drugo plat medalje: da so bili postopki za izvolitev predsednika IS izpeljani široko in demokratično, vendar da izmed 10 evidentiranih možnih kandidatov za to dolžnost nobeden ni pristal na kandidacijo, oz. da sta dva najprej pristala, že naslednji dan pa odklonila. K temu zapletu so precej pripomogle tudi delovne organizacije, iz katerih so bili evidentirani, češ da predlagane nujno same potrebujejo.

J. PRIMC

REGIJSKI DELEGATI

V skupščino skupnosti občin ljubljanske regije je občinska skupščina Kočevje izvolila naslednje delegate: Jožeta Novaka, predsednika občinske skupščine; Ivana Drobnič, predsednika zbora združenega dela, in Staneta Letonjo, predsednika zbora krajevnih skupnosti.

PRETRESALI BODO KADRE

Na prvi seji občinske skupščine Kočevje so bili v komisijo za volitve in imenovanja ter kadrovske zadeve izvoljeni Rajko Jenko (za predsednika), Miroslava Dimitrijevič, Zdenko Hodnik, Drago Komljenovič, Vlado Troha, Stane Adamič, Vladimira Resman, Slavka Šega in Miha Majerle.

NEDONOSNE TRGOVINE

Mercator - tozdr Trgopromet Kočevje ima v kočevski občini nedonosne trgovine v Starem Logu, Koprivniku, Bosljivi Loki, Papežih in Banji Loki. Trgovine v teh krajih imajo na mesec povprečno pod 350.000 din prometa in jih je Trgopromet pripravil odstopiti zasebnikom, kar je po novih predpisih možno.

V novo mandatno obdobje

Za predsednika občinske skupščine izvoljen Jože Novak, za podpredsednika Maks Šteblaj, predsedniki zborov pa so postali Ivan Drobnič, Stane Letonja in Mada Kužnik

Novi zbori občinske skupščine Kočevje so se 14. aprila prvič sestali na ločenih sejah, nato pa še na skupni. Izvolili so svoja vodstva in organe.

Zbor združenega dela je izvolil za predsednika Ivana Drobnič, za namestnika pa Feliksa Vidmarja. V skupino delegatov za delegiranje v zbor združenega dela republiške skupščine so izvolili: Ivana Drobnič, Nikolaja Marentiča, Miro Keršič, Jožeta Andoljška, Braneta Cilenška, Valentina Mavrina, Branka Merharja, Olgo Kojek (vse za področje gospodarstva); Janeza Mušiča, Tatjana Šobar (oba za področje zdravstva in socialnega varstva); Franca Krajca, Antona Križmana (oba za področje kmetijstva); Mileno Selan (za področje obrti); Janeza Heringa (za področje državnih organov).

Zbor krajevnih skupnosti je izvolil za predsednika Staneta Letonjo, za njegovega namestnika pa Ivana Vesela.

Družbeno-politični zbor je izvolil za predsednika Nado Kužnik, za namestnika pa Jaka Lavriša. V komisijo za verifikacijo mandatov in imunitetna vprašanja so izvolili Tanjo Svetličič, Jožeta Bojdana-Silnera in Dušana Zamido.

DROBNE IZ KOČEVJA

SOLARJI ZBIRAJO PAPIR - Učenci osnovne šole Zbora odpadancev Kočevje pridno zbirajo odpadni papir. V prvem polletju tega šolskega leta so zbrali kar pet ton odpadnega papirja, kar je lep uspeh, da ki zasluži tudi pohvalo. Pravijo, da ki nabrali še več papirja, ko ga ne bi nekateri metali kar v smetnjake, in namesto da bi ga shranjevali in oddajali, ko pridejo ponj solarji. Pri

medved odgovarja - Kupuješ osla zato, da boš naredil iz njega salame? - Ne. Pri zadnjih volitvah so me izvolili za delegata, pa mi bo nosil delegatski material, ker jaz zaradi okvare hrbtenice ne smem dvigati težkih bremen.

Letos je leto starejših

Bolj pomagati ostarelim in osamljenim - letošnji cilj 1500 krvodajalcev - Brez čistega okolja tudi zdravja ne bo

Leto 1982 je proglašeno za leto starejših ljudi. Dejavnosti v zvezi s starejšimi ljudmi so dobile poseben poudarek tudi v programu dela občinskega odbora RK Kočevje za leto. V sodelovanju s krajevnimi odbori RK bodo pritegnili k skrbi za starejše predvsem aktiviste RK, ki imajo 8-urne tečaje za socialno delo, in mladino, ki bo nudila starejšim sosedsko pomoč.

Na področju krvodajalstva je bilo lani v občini doseženih 1.409 odvzemov krvi, letos pa nameravajo pridobiti 1.500 krvodajalcev. Še vedno pa se pri krvodajalstvu srečujejo s težavami in nerazumevanjem, ko iščejo primerne prostore za odvzem krvi. Lani so imeli krvodajalsko akcijo dvakrat: enkrat v prostorih Centra poklicnih šol, drugič pa v stari osnovni šoli „Mirka Bračiča“. Se najbolj jim gre na roke Center poklicnih šol, kjer bodo odvzeme predvidoma organizirali tudi letos.

Vsako leto sta v občini dve krvodajalski akciji, spomladi in pozimi, in tako bo predvidoma tudi letos. Razen tega bodo letos podelili za obdobje dveh let 439 priznanj večkratnim krvodajalcem.

Na področju ljudske obrambe in družne samozaščite načrtujejo za letošnje sodelovanje v okviru akcije „NNNP 82“. V okviru prve pomoči in preprečevanja nesreč pa bodo med drugim usposobili tudi več delovnih ljudi in občanov na posebnih 80-, 20- in 10-urnih tečajih prve pomoči.

Pri zdravstvenovzgojni dejavnosti bodo izvedli več predavanj po temah iz „Šole za zdravje“. Posebne naloge pa jih ne čakajo samo na področju boja proti alkoholizmu, ampak tudi pri boju proti kajenju in narkomaniji, vendar ne le v okviru za to določenih tednov oz. meseca. Za učence 7. in 8. razredov osnovnih šol bodo organizirali več predavanj na temo „Humanizacija odnosov med spoloma“, za vse šolarje pa še predavanja o higieni. Prizadevanja RK bodo letos usmerjena tudi v izobraževalne tečaje za nego bolnika in poškodovanca na domu. Bogat program je predviden za delo mladine in mladih članov RK.

Pri vsem bodo še posebej skrbeli za varstvo okolja.

J. P.

V DOLENJI VASI PLEŠEJO - Še do maja bodo trajale plesne vaje v Dolenji vasi, ki so se začele 1. februarja, vodi pa jih plesni mojster Dragan Simović iz Beograda, ki služi zdaj vojaški rok v Ribnici. Vaje so vsako soboto od 17. ure dalje, obiskuje pa jih okoli 50 mladincev in mladink. (Foto: Glavonjič)

NACRT PRESEGAJO

V „Informatorju“ (RIKO Ribnica), ki je izšel pred kratkim, ugotavljajo, da so načrt finančne realizacije za prve tri mesece letos presegle za četrtno. Čeprav so imeli precej težav za nabavo materiala in polizdelkov. Samokritično tudi opozarjajo na svoje napake, da večkrat puščajo na dežju materiale, ki jim vlaga škodi. Material se kviri in ni uporaben ali pa se kasneje zato hitreje kvirajo njihovi izdelki. To seveda vpliva na manjši dohodek in čisti dohodek, pa tudi osebnih dohodke.

Izvoljena vsa nova vodstva

Stanko Rus predsednik občinske skupščine, Franc Lapajne predsednik izvršnega sveta - Predsedniki zborov: Julijan Ozimek, Jože Benčina in Srečko Arko

Na ločenih sejah zborov občinske skupščine Ribnica so 14. aprila izvolili najprej vodstva in organe zborov ter delegate in delegacije, nato pa na skupni seji vseh zborov za predsednika občinske skupščine Stanka Rusa, višjega socialnega delavca, za podpredsednico Mileno Borovac, učiteljico v pokoju, za predsednika izvršnega sveta pa Franca Lapajneto, ekonomista.

Na seji zbora združenega dela so izvolili za predsednika Julijana Ozimka, strojnega tehnika iz Rika. Za podpredsednico pa Nenko Lesar, ekonomistko iz Inlesa. V skupino delegatov za zbor združenega dela skupščine SR Slovenije so izvolili: Draga Zajca, Vojka Štamfla, Braneta Šenka, Sonjo Rus (vse za področje gospodarstva); Jagoda Erčulj, Jožeta Košmrja (oba za področje kulture); Antona Pajka, Veselina Boškoviča (oba za področje

zdravstva in socialnega varstva); Janeza Miheliča, Zlato Ravnikar (oba za področje kmetijstva); Andreja Zabukovca (za področje obrtništva); Marico Omrčen (za področje državnih organov) in Blagoja Blagojeviča (delegat delavcev, zaposlenih v JLA).

Za predsednika zbora krajevnih skupnosti so izvolili Jožeta Benčina, direktorja KZ Ribnica, za podpredsednika pa Janeza Henigmana, višjega upravnega delavca iz Dolenje vasi.

Za predsednika družbeno-političnega zbora je bil izvoljen Srečko Arko, upokojenec iz Sodražice, za

podpredsednika pa Janez Picek, upokojenec iz Ribnice.

Za predsednika izvršnega sveta občinske skupščine je bil izvoljen diplomirani ekonomist Franc Lapajne iz Ribnice. Z njegovim soglasjem je občinska skupščina izvolila v izvršni svet še diplomirane agronom Petra Levstka (za podpredsednika IS), upokojenega oficirja JLA Guština Vatovca (tudi za podpredsednika IS), za člana IS pa še višjega upravnega delavca - davčnega inšpektorja Jožeta Ovna, ekonomista Vinka Bojca, višjega upravnega delavca - vodjo skupnih služb SIS Mirana Lavriča, diplomiranega inženirja Mirka Pirca, dipl. inž. gospodarstva Janeza Lesarja, diplomiranega tehnologa Franca Šilca, zdravnika splošne prakse dr. Božidarja Voljčiča in diplomirano ekonomistko Alojzijo Zakrajšek.

J. P.

Zgrešene dražitve

Inovacije res prinašajo dohodek, ne pa nižje cene

„Nagrajevanje po delu imamo pri nas dobro urejeno, razen pri delih, ki se jih ne da natančno vrednotiti. Tako menijo naši delavci,“ pravi Tone Matelič, ki je predsednik osnovne organizacije sindikata v tozdr Donit-Pletilnica v Sodražici.

Socialnih problemov v kolektivu nimajo, torej tudi ni takih skupnih delavcev, ki naj bi jim dajali razne dodatke. Člani kolektiva tudi niso čisti delavci. Nekateri kmetujejo, se ukvarjajo s suho robo ali kakšno drugo domačo obrtjo, imajo pa še drugačne priložnostne zaslužke. Takih je v Pletilnici kar okoli 80 odst.

„Raznih materialov za pomoč pri samoupravljanju in političnem delu je toliko, da jih delavec komaj spremlja ali pa sploh ne. Tudi jaz bi jih manj bral, če ne bi bil predsednik. Ti materiali so tudi tako dočelani, da spremembe skoraj niso možne. Včasih bi kaj spremenil, ko pa slišiš še drugo plat, vidiš, da ni mogoče.“

„Če si neko podjetje omisli program proizvodnje, ki prinaša velik dohodek, potem se še nekateri spomnijo in začno graditi iste tovarne. Naenkrat je proizvodov preveč. Namesto da bi zdaj tovarne, ki proizvajajo z najvišjimi stroški, zaprli, oz. jih preusmerili, pa ugodimo njihovim zahtevam za zvišanje cen!“

Tone Matelič: Več ljudi moramo šolati za proizvodne poklice. Tudi inženirji in tehniki naj delajo v proizvodnji, in ne v pisarnah.

Tako si marsikje ustvarjajo dohodek le z višjimi cenami, ne pa z večjo produktivnostjo, kar je povsem zgrešeno. Nasploh gospodarimo izredno slabo, kar dozveduje prav neprestano zvišanje

J. P.

Štafeta pride v sredo

Po ribniški občini bo potovala le eno uro - Za kratko se bo ustavila v Dolenji vasi, Ribnici in Sodražici

V sredo, 28. aprila ob 10.10, bo mladina ribniške občine prevzela na Jasnici štafeto palico s pozdravi predsedstvu SFRJ iz rok kočevskih mladincev. Natančno uro kasneje pa jo bodo ribniški mladinci pod Boncarjem že predali mladincem iz občine Cerknica.

Ko bo štafeta tekla skozi Dolenjo vas, se bo za kratko ustavila pred stavbo krajevne skupnosti. oz. krajevnega urada sredi vasi, kjer jo bodo pozdravili pionirji, mladina in drugi občani.

V Ribnici bo tokrat prvič tekla skozi kasarno Mirka Bračiča. Predvidoma naj bi štafeta obiskala tudi nekatere večje delovne organizacije v Ribnici. Osrednja prireditelj ob sprejemu štafete bo pred domom JLA. Začela se bo že ob 10. uri. Na

njej bo govoril predsednik občinske organizacije ZSM Miran Košmrj. Ko bo štafeta pritekla, bodo prebrali pozdravno pismo predsedstvu SFRJ in nato bo takoj krenila naprej, proslava pa se bo nadaljevala. Sklenjeno je, da bo v Ribnici prinesel in tudi iz nje odnesel štafeto palico pionir. Štafeto palico bodo razen pionirjev nosili še mladinci, jamarji, člani športnih društev, pripadniki JLA in drugi.

Za 10 minut bo štafeta postala v Sodražici, kjer jo bodo pred osnovno šolo pričakali šolarji in ostala mladina ter občani. Ob tej priložnosti bodo učenci osnovne šole in posamezniki ter skupine KUD izvedli priložnostni kulturni program. To bo zadnji letošnji postanek štafete v ribniški občini, saj jo bodo nekaj minut kasneje ribniški mladinci že predali vrstnikom iz občine Cerknica.

RIBNIŠKI ZOBOTREBCI

RIKO NA VELESEJEM - Na spomladanskem zagrebškem velesejmu bo RIKO prikazal svoje izdelke: smetarsko vozilo, stroj za čiščenje z visokim pritiskom vode in pare in industrijski sesalec. To povzema iz njihovega zadnjega Informatorja.

DVA TEČAJA - V domu JLA v Ribnici potekata te dni dva tečaja. Tečaj za voznike motornih vozil bo trajal še vse do konca maja. Te dni se je začel tudi novi tečaj karateja; organizira ga karate klub iz Ribnice, ki obstaja leto dni, in vabi v svoje vrste predvsem mlade.

HVALIJO RAZSTAVO - Razstava „Ribniški obrabi“, ki je bila v domu JLA, je pritegnila veliko ljudi, ki so si z zanimanjem ogledovali razstavljene portrete znanih Ribničanov ter ocenjevali, kako so slikarju Milanu Čiroviču - Čiri uspeli. Slikar je porabil za okoli 30 portretov približno 3.000 ur dela. Obiskovalci so zapisali v knjigo vtisov veliko pohvalnih in spodbudnih misli.

SNEG JE SPET PRUSENETIL - V začetku aprila je bilo več dni lepo vreme, kar so kmetje in vrtničarji izkoristili za delo na poljih in vrtovih. Nekateri so že posejali to in ono, na srečo pa so le redki posadili tudi krompir. 9. in 10. aprila je

namreč snežilo, nato je sledil dan lepega vremena, že v ponedeljek pa je začelo spet snežiti. Ze v dolini je nametalo snega za 10 do 20 cm, na Gori in na drugih območjih občine, ki leže bolj visoko, pa še precej več, saj so nam Slencem povedali, da so pri njih prvi zameti. Nekateri menijo, da bodo morali tisti, ki so že posadili krompir, ponovno saditi, če ga hočejo kaj pridelati.

medved odgovarja - Pri Rikostroju imajo gotovo dovolj deviz, saj uresničujejo izvozni načrt?

- Bi jih imeli, bi, če ne bi nanje navallili razni proizvajalci materiala in repromateriala pa še skupnost za ekonomske odnose s tujino, zaradi česar nam bo ostalo le polovico ustvarjenih deviz.

KOČEVJSKE NOVICE

SOP Krško, specializirano podjetje za industrijsko opremo, KOMISIJA ZA DELOVNA RAZMERJA TOZD IKON Kostanjevica na Krki,

objavlja
prosta dela oz. naloge

ZAHTEVNA ELEKTRIČARSKA OPRAVILA – 2 delavca

Pogoji:
– poklicna elektro šola – jaki tok
– 3 leta delovnih izkušenj
– odslužen vojaški rok
– 2-mesečno poskusno delo

Delo se združuje za nedoločen čas s polnim delovnim časom, osebni dohodek po samoupravnem sporazumu o delitvi OD.

Kandidati naj pisne vloge z dokazili o izobrazbi pošljejo na naslov: SOP Krško, TOZD IKON Kostanjevica na Krki, Krška c. 6, 68311 KOSTANJEVICA na Krki.

Razpis velja do zasedbe del in nalog.

Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh po prejemu vlog.

239/16–82

KRKA, tovarna zdravil
n. sol. o., NOVO MESTO

PONOVO
RAZPISUJE

vodilna dela in naloge delavca s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

V TOZD ZDRAVILIŠČA

DIREKTORJA POSLOVNE ENOTE ZDRAVILIŠČE ŠMARJEŠKE TOPLICE

Na razpisana dela se lahko prijavijo kandidati, ki izpolnjujejo naslednje pogoje:

– imajo višjo izobrazbo ekonomske ali pravne smeri,
– 5 let delovnih izkušenj na samostojnih delih in nalogah v gostinstvu ali turizmu ter
– ustrezne moralno-politične lastnosti.

Vse, ki so zainteresirani za sklenitev delovnega razmerja z našo delovno organizacijo in izpolnjujejo zahtevane pogoje, vabimo, da svoje ponudbe z opisom dosedanjih delovnih izkušenj pošljejo v kadrovske službe v Novem mestu, Cesta herojev 45, v 15 dneh po objavi razpisa.

238/16–82

novomontaža

gradbene instalacije n. sol. o.

Novomontaža Novo mesto, TOZD Strojne instalacije, Mala Cikava 25, komisija za delovna razmerja

objavlja dela oz. naloge:

1. vodje kleparskega oddelka in klimatizacijskih naprav.

Poleg splošnih mora kandidat izpolnjevati še naslednje pogoje:

– da je strojni tehnik,
– da ima najmanj 5 let delovnih izkušenj na podobnih delih.
– da ima organizacijske sposobnosti.

Prijave z dokazili sprejema splošna služba Novomontaže, Mala Cikava 25, in to 15 dni od dneva objave. Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Kandidati bodo o izidu izbire obveščeni v 30 dneh po preteku roka za prijavo.

„SOP“ KRŠKO, SPECIALIZIRANO
PODJETJE ZA INDUSTRIJSKO
OPREMO
DELAVSKI SVET TOZD
KLEPAR, KRŠKO, GASILSKA 3

razpisuje
javno prodajo avtomobilov:

WARTBURG karavan, letnik 1978, v voznom stanju, registriran do konca oktobra 1982. Izklicna cena 60.000,00 din

KOMBI, letnik 1979, v voznom stanju, registriran do junija 1982. Izklicna cena 60.000,00 din.

Licitacija bo v sredo, 28. 4. 1982, na parkirišču „SOP“ Krško, Gasilska 3, in sicer:

– za družbeni sektor ob 8. uri,
– za privatni sektor ob 9. uri.

Prometni davek ni zaračunan v ceni. Pravico do licitacije imajo vse pravne in fizične osebe, ki položijo 10 % varščine od začetne cene. Varščina se plača neposredno pred licitacijo.

231/16–82

UNIOR KOVAŠKA INDUSTRIJA ZREČE,
PONOVO objavlja prosta dela in naloge za
obrat Stari trg ob Kolpi:

1. ENEGA TEHNOLOGA – KONSTRUKTERJA

Zahteva se višja ali srednja strojna tehniška šola z vsaj 5-letnimi izkušnjami iz sorodnih delovnih nalog.

2. ENEGA KV ORODJARJA

Končana kovinarska šola z izkušnjami pri izdelavi orodij.

Za delovne naloge pod zap. št. 1 se delovno razmerje sklene takoj. Delavec bo moral nekaj mesecev (predvidoma do 1. 9. 1982) delati v Zrečah.

Za delovne naloge pod zap. št. 2 se bo delovno razmerje sklenilo predvidoma v oktobru 1982. Delavec bo moral 3 – 4 mesece delati v Zrečah.

Pisne vloge z dokazili o strokovni izobrazbi naj kandidati pošljejo na naslov: UNIOR – kovaška industrija Zreče, 63214 ZREČE, najkasneje v 15 dneh po objavi.

228/16–82

DO ELEKTRO LJUBLJANA
TOZD ELEKTRO NOVO MESTO
Ljubljanska 7
Komisija za delovna razmerja
TOZD ELEKTRO NOVO MESTO

objavlja prosta dela oziroma naloge

SKLADIŠČNIKA TOZD

za nedoločen čas

Pogoji:

– KV delavec elektro ali trgovske smeri
– 2 leti delovnih izkušenj

Kandidati naj pošljejo pismene ponudbe v 15 dneh po objavi oglasa. O izidu izbire bomo kandidate obvestili v 15 dneh po odločitvi komisije za delovna razmerja.

225/16–82

DELOVNA ORGANIZACIJA
TOVARNA OBUTVE NOVO MESTO
NOVO MESTO, n. sol. o.

razpisuje
prosta dela in naloge (reelekcija)

VODENJE FINANČNO – RAČUNOVODSKEGA SEKTORJA

Za opravljanje del in nalog mora kandidat poleg splošnih pogojev po zakonu izpolnjevati še posebne pogoje:

– da je po poklicu diplomirani ekonomist in da ima vsaj 2 leti delovnih izkušenj pri opravljanju vodilnih nalog in opravil, oziroma da je ekonomist s 4 leti delovnih izkušenj pri opravljanju vodilnih nalog in opravil
– da ima moralno-politične vrline in organizacijske sposobnosti za opravljanje teh del in nalog.

Dela in naloge razpisujemo za 4 leta.

Razpis velja 15 dni po objavi.

Kandidati naj pošljejo vloge z dokazili o izpolnjenih razpisnih pogojih na naslov DO Tovarna obutve Novo mesto, Bršljin 32, 68000 Novo mesto, z oznako „Za razpisno komisijo.“

O izidu razpisa bomo kandidate pismeno obvestili v 8 dneh po dokončni izbiri.

226/16–82

tms tehniški muzej slovenije ljubljana parmova 33 p. p. 80

Tehniški muzej Slovenije bo ob podpori nekaterih uglednih delovnih organizacij in ob sodelovanju članov Kluba ljubiteljev starih motornih vozil iz Ljublj. tudi letos priredil rally veteranov.

Po uspelem lanskoletnem rallyju bo „TMS rally Veteran 82“ organiziran v soboto, 29. maja. Start bo v Ljubljani, nato se bo rally nadaljeval skozi Vrhniko, Rakov Škocjan do Cerknškega jezera, kjer bo poletapa; za njim bo strožji tekmovalni del potekal skozi Logatec do Bistre pri Vrhniku, kjer bo na dvorišču Tehniškega muzeja Slovenije cilj s podelitvijo nagrad.

Zelimo že zdaj opozoriti na to privlačno turistično tekmovalno prireditev, predvsem pa spodbuditi lastnike starih motornih vozil, da se prijavijo k sodelovanju.

Prijave pošljite na naslov:

Tehniški muzej Slovenije
Parmova 33
61001 LJUBLJANA

Po informacije telefonirajte na št. (061) 317–588 ali 321–383.

O podrobnostih bomo javnost še obveščali.

224/16)82

PIONIR

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE „PIONIR“
NOVO MESTO
TOZD GRADBENA OPERATIVA METLIKA

Objavlja na podlagi sklepa Komisije za kadrovske socialne zadeve proste delovne naloge in opravila

VODJA GRADBENEGA SEKTORJA

Pogoji za sprejem:

– diplomirani gradbeni inženir in 5 let delovnih izkušenj s strokovnim izpitom ali
– gradbeni inženir in 7 let delovnih izkušenj s strokovnim

izpitom ali

– gradbeni tehnik in 8 let delovnih izkušenj s strokovnim izpitom

Delo združujemo za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 15 dneh po objavi na naslov: SGP „PIONIR“ – TOZD Gradbena operativa Metlika, 68330 Metlika, Cesta XV. brigade 2.

Kandidate bomo o izbiri obvestili v 15 dneh po sklepu Komisije za kadrovske-socialne zadeve.

229/16–82

ZAHVALA

V 58 letu nas je nenadoma zapustila
naša draga mama in stara mama

MARIJA
ČELIČ

iz Uršnih sel

Iskreno se zahvaljujemo sosedom, sorodnikom, znancem in prijateljem za izrečeno sožalje, darovano cvetje in vence ter vsem, ki ste pokojnico spremili na zadnji poti. Hvala vaščanom za nesebično pomoč, še posebna hvala tov. Šobarjevi, Žagarjevim in vsem ostalim. Pristrčna hvala DPB Novo mesto in Mercatorju iz Novega mesta za podarjene vence in župniku za opravljeni obred.

Žalujoci: Ivan, Mici, Jože, Anica in Tone z družinami

ZAHVALA

V 84. letu je prenehalo biti srce naše
drage žene, mame, stare mame,
sestre in tete

ALOJZIJE
AVSEC

z Rateza 23

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom in sosedom, posebno družinam Mikec, Pavlin in Turk za vso pomoč, zdravstvenemu domu Novo mesto, patronažni sestri, CP Novo mesto – TOZD Gradnje in vsem, ki ste pokojni darovali vence in cvetje, nam izrekli sožalje in pokojnico spremili na zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni duhovniku za lepo opravljeni obred in pevcem. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

Ob boleči igubi dragega moža

ALOJZA
ŠKEDLJA

iz Kota pri Semiču

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem, znancem in sindikatu Iskre Semič za darovano cvetje in vence ter izrečeno sožalje, sosedom pa za organizacijo pogreba. Posebna zahvala tov. Alojziji Štrukelj, tov. Mariji Plut, tov. Francu Jakšu in tov. Jožefi Krašna za nesebično pomoč, tov. Anici Krašna in tov. Martinu Golobiču za posvilitve besede ter župniku in kaplanu za opravljeni obred. Hvala vsem, ki ste pokojnega spremili na zadnji poti.

Žalujoci: žena Rozalija in ostalo sorodstvo

*Če bi solza bolečine
koga prebudila,
ne bi tebe, draga mama,
nikdar črna zemlja krila.*

ZAHVALA

Po dolgi in težki bolezni nas je v 77. letu za vedno zapustila naša draga žena, mama, stara mama, sestra, teta in botra

MARIJA ŠKOFLANC

iz Dol. Skopje 25

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in sodelavcem za podarjene vence in cvetje ter izrečeno sožalje in vsem, ki ste nam v teh težkih trenutkih kakorkoli pomagali in drago pokojnico v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni družinam Škoflanc in Škvorc za nesebično pomoč v teh težkih dneh, kolektivu Zdravstvenega doma Novo mesto in župniku za opravljeni obred. Hvala tudi osebju Doma upokojencev iz Brežic za strežbo in nego pokojnice.

Žalujoci: mož Anton, hčerka Ivanka in sin Drago z družinami, sestra Anica ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob smrti našega dragega moža, očeta, deda in pradedca

ANTONA JORDANA

iz Ostroga – Dol. Brezovica 1

se toplo zahvaljujemo za izraze sožalja in pomoč vsem sosedom, sovaščanom, prijateljem, sorodnikom in znancem. Iskrena hvala dr. Ivanu Baburiću, sindikatom in sodelavcem, Iskri Šentjernej, Tekstilu Tonosa Savlje, VVZ Novo mesto Šentjernej, Šentjernejskemu oktetu, gasilskemu društvu Ostrog in župniku za opravljeni obred. Vsem, ki so darovali cvetje in pokojnika spremili na njegovi zadnji poti, iskrena hvala!

Žalujoci: žena Marija, sinova Tone in Ivan, hčerke Marija, Tončka, Albina z družinami, brata Janez in France z družinami, vnuki in pravniki ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 79. letu nas je zapustila draga mama, babica in prababica

FRANČIŠKA RAKOŠE

s Sel pri Straži

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, podarjene vence in cvetje ter vsem, ki ste pokojnico spremili na njeni zadnji poti. Zahvaljujemo se kolektivu osnovne šole Bršljin, delavcem ŽTP – tozd za vleko vlakov in vozov Novo mesto, vaščanom in župniku za opravljeni obred.

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

V 88. letu nas je zapustil naš dober ata, stari ata in pradedek

ANTON SEVER

iz Zabukovja 7 pri Šentrupertu na Dolenjskem

Zahvaljujemo se dobrim sosedom za iskreno pomoč in darovano cvetje ter vence, župniku za opravljeni obred, govorniku tov. Kurentu za tople poslovilne besede, gasilskemu društvu, Društvu upokojencev in vsem, ki so ga spremili na zadnji poti.

Žalujoci: hčerki Pepca in Ani z možem, vnuki z družinami in pravniki

ZAHVALA

V 92. letu starosti nas je za vedno zapustil dober mož, oče, dedek in stric

JOŽE GAJŠEK

iz Dragatuša

Iskrena hvala vaščanom, ki ste nam pomagali v tem trenutku. Posebno zahvalo izrekamo Ani Flajnik, Kristini in Mariči Simoničevima ter Emi Držajevi. Hvala tudi pevskemu zboru iz Dragatuša, Evgenu Cestniku in tov. Janežičevi iz Slov. Bistrice za poslovilne besede, župniku za opravljeni obred in vsem, ki ste pokojnega spremili na zadnji poti.

Žalujoci: žena Frančiška, sinova Maks in Rado z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 78. letu nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, stari oče in brat

MARTIN VIDETIČ

iz Bereče vasi 33, Suhor

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam kakorkoli pomagali, izrekli sožalje, pokojnemu podarili vence in cvetje ter ga spremili na zadnjo pot. Iskrena hvala OOZS REK Titovo Velenje – TOZD Mehanizacija, osnovni šoli Črnomelj, IMV Novo mesto – obrat Suhor, Mercatorju – TOZD Metlika, DO Mercator „Rožnik“ Ljubljana, DPO Metlika, organizaciji Suhor, GD Suhor, Društvu upokojencev Metlika za podarjene vence in tovarišem Vinku Kepicu, Antonu Peniču in Antonu Kraševcu za poslovilne besede.

Žalujoci: žena Terezija, hčerka in sinovi z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 57. letu nas je nenadoma zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

ALBIN GOLOB

z Rateža 33, Brusnice

iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom in vaščanom, ki ste nam pomagali v najtežjih trenutkih, in vsem, ki ste z nami sočustvovali, pokojnemu darovali vence in cvetje ter ga v tako velikem številu spremili na zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo kolektivu Kremen, tov. Lenartu za poslovilne besede, pevcem za zapete žalostinke in župniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: žena Ivanka, sinova Rudi in Marjan z družinami in sin Roman ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega

JANKA CARA (BANKE)

iz Metlike

se iskreno zahvaljujemo sosedom, prijateljem in vsem, ki so pokojnega spremili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo dr. Mlačku, ki je pokojnemu lajšal bolečine v zadnjih trenutkih življenja. Hvala tudi godbi in duhovnikom za opravljeni obred. Še enkrat vsem iskrena hvala!

Žalujoci: žena Marija, otroci Danijel, Janko, Zlata, Marija in Danica z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 72. letu nas je zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

FRANC HUTAR

Kašča 7, Semič

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, za darovane vence in cvetje ter vsem, ki ste pokojnega v tako velikem številu spremili na zadnji poti. Hvala sosedom za nesebično pomoč. Prisrčna hvala delovnim kolektivom Iskra Semič, Chemo Ljubljana, Zvezi združenih borcev, tov. Marentiču za poslovilni govor, kirurškemu oddelku bolnice Novo mesto, duhovščini za opravljeni obred in cerkvenim pevcem.

Vsi njegovi

SKUPNI HIŠNI SVET
Zagrebska 11, 13 in 15
68000 NOVO MESTO
Kurjača za kurilno sezono
1982/83 v stolpičih na
Zagrebski cesti 11, 13 in
15 najamemo pod do-
govorjenimi pogoji. Pis-
mene prijave pošljite na
Hišni svet Zagrebska 11.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

V času od 9. do 16. aprila 1982 so v brežiški porodnišnici rodile: Ivanka Kežman iz Dobove – Igorja, Marija Stanjko iz Dobove – Klemenca, Zofija Povodnik z Metnega vrha – Alenko, Ljubica Vilič iz Brežic – Tomislava, Marija Hriberšek iz Rožnega – Alenko, Vesna Mikac iz Brežic – Marušo, Anka

Starjački iz Bestovja – Andrejo, Marica Horvat iz Grdanjcev – Igorja, Vesna Hrženjak iz Krškega – Dejana, Marjeta Humek iz Šentlenarta – Jasmino, Darinka Rešetar iz Zaprešiča – Željko, Vesna Horvat iz Bobovice – Vladko, Štefica Bašič iz Molvic – Nikola, Danica Telisman iz Farkaševca – Jeleno, Miroslava Sirovič iz Samobora – Mladena, Viktorija Najdanovič iz Krškega – Viktorja, Jožica Ilič iz Kopra – Ivanko, Miroslava Miklič iz Plesa – Jasmino. **ČESTITAMO!**

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 8. do 14. aprila so v novomeški porodnišnici rodile: Majda Miketič iz Črnomlja – Iztočka, Amalija Bele iz Gornjega Vrhpolja – Boštjana, Vida Sinkovec iz Dolenjega Vrhpolja – Tineta, Stanislava Ramovš iz Kamnja – Urško, Stefka Ojstršek iz Krškega – Borisa, Jožefa Dragan iz Knežje vasi –

Mojco, Dragica Činkole iz Dolenjega Krofovega – Mateja, Milena Malnar iz Brestanice – Miro, Marija Prosenik iz Paradiža – Marka, Marija Cesar iz Trebnjega – Janeza, Marija Brula iz Jelševnika – Tomaža, Marija Zalokar iz Rovišča – Marjetko, Zvonka Markovič iz Gornjih Jesenic – Saša, Nada Borkovič iz Orlake – Mirjano, Breda Leban z Roj – Žiga, Martina Orožen iz Brestanice – Jano, Milena Zeljkovič iz Črnomlja – Mladena, Majda Oven iz Velike Loke – Primoža, Marija Štubljar iz Metlike – Majo, Katica Klepac iz

Metlike – Nikola, Jožica Blatnik iz Visejca – Ido in Jano, Darinka Milošević iz Črnomlja – Nenada, Cvetka Pirc iz Dolenjega Vrhpolja – Katjo, Slavka Strmec iz Žužemberka – Matjaža, Silva Bukovec iz Uršnih sel – Matjaža, Jadranka Matkovič iz Dolenjskih Toplic – Živano, Ana Gačnik iz Črešnjic – Jureta, Branka Kužnik iz Prečne – Alenko, Antonija Vardijan iz Jankovičev – dečka, Mihaela Kocjan iz Dragatuša – deklitico in Bogomira Kuhelj iz Žužemberka – dečka. **Cestitamo!**

TEDENSKI KOLEDAR

Cetrtek, 22. aprila - Leonida
Petek, 23. aprila - Vojko
Sobota, 24. aprila - Jurij
Nedelja, 25. aprila - Marko
Ponedeljek, 26. aprila - Zdeslav
Torek, 27. aprila - Ustanovitev OF
Sreda, 28. aprila - Vito
Cetrtek, 29. aprila - Katarina

LUNINE MENE
23. aprila ob 21.29 - mlaj

KINIO

BRESTANICA: 24. in 27. 4. nemški barvni film Resnične zgodbe (III. del)
BREŽICE: 23. in 24. 4. italijanski barvni film Pazi, da ne bo gneče.
25. in 26. 4. nemški barvni film

maloglasni

SLUŽBO DOBI

ZAPOSILIMO dve dekleti za delo v gostinstvu. Hrana in stanovanje v hiši, ostalo po dogovoru. Telefon (068) 50-125.
ZIDARJA in DELAVCA takoj zaposlim. Telefon (068) 23-915.

Motorna vozila

126 P, letnik 1978, prodam. Kočjaz, Prečna 43, Novo mesto.
MOPED AOS in sadno škropilnico Bakar avtomat M 54 prodam. Bozovičar, Prečna 25 a, Novo mesto, tel. 24-228.
R4, letnik 1978, prodam. Alojz Pavlič, Vel. Bučna vas 39, Novo mesto.
ZASTAVO 750 SC, letnik 1979, prodam. Ponudbe na tel. 71-178 od 15. ure dalje.
R4, letnik 1977, prodam. Informacije na telefon (068) 22-653.
PO ZELO UGODNI CENI prodam Zastavo 750 I in motor MZ 250 lux, oba letnika 1977 in registrirana do februarja. Zajc, Velike Poljane 9, Škocjan.
NSU 1200, letnik 1971, prodam. Smrekar, Grad Struga, Otočec, Telefon 85-166.
26 P, letnik 1977, prodam. Informacije popoldne po telefonu 21-908.
FIAT 126 P, letnik 1980, karamboliran, prodam v celoti ali po delih. Motor 10.000 km. Slavko Pačič, Krška vas 109 pri Brežicah.
750, letnik 1976, prodam za 5 M. Ogled v soboto po 15. uri na Koštalovi 40, Novo mesto.
ZASTAVO 750, letnik 1973, registrirano do oktobra 1982, prodam. Cerovšek, Rakovnik 5, Novo mesto.
SKODO 110 R, letnik 1980, in R 12, letnik 1975, ugodno prodam. Telefon 72-843.
R 4, letnik 1977, prodam. Ogled pri Šinkovec, MDB 12, Leskovec, telefon 71-367.
ZASTAVO 101, letnik 1973, prodam. Tone Grubar, Mali Ban 6, Sentjernej.

Sečetljive zgodbe. 27. in 28. 4. francoski barvni film Nisem jaz, on je.
ČRNOMELJ: 23. 4. ameriški film Mož, žena in bankir. 24. in 25. 4. italijanski film Jaz in niški konj. 25. 4. ameriški film Tessa, čista žena. 26. in 27. 4. ameriški film Nedosegljivi most.
KOSTANJEVICA: 24. 4. ameriški film Fist. 25. 4. ameriški film Herbi potuje v Monte Carlo. 28. 4. ameriški film Nočne igre.
NOVO MESTO - KINO KRKA: Od 23. do 26. 4. ameriški barvni film Lov za izgubljenim zakladom. 27. in 28. 4. ameriški nemški barvni film Narednik Steiner.
KRŠKO: 24. in 25. 4. ameriški film Aerodrom Concorde. 28. 4. jugoslovanski film Rdeči konj. 29. 4. ameriški film Zvezda je rojena.
SEVNICA: 23. 4. ameriški film Pred napeto brzostrelko. 24. in 25. 4. italijanski film Prestreljeni dolar. 28. in 29. 4. italijanski film Plačani ljubimec.

Stepan, Valentičev 8, Novo mesto.
ZASTAVO 750 luxe prodam po ugodni ceni, letnik 1975. Anton Hočevar, Gor. Lakovnice 10, Novo mesto.
R 4, letnik 1974, obnovljen, prodam. Cena 37.500 din. Ogled v nedeljo. V Brezov log 53, Novo mesto.
R 12, registriran do oktobra, prodam. Gričar, K Roku 46, Novo mesto.
PRODAM Triumph in ŠKODO 1000 MB ali zamenjam za manjši avto. Ribič, Segova 107, Novo mesto.
SKODO 100 I, prodam. Martinčič, Dobrava 10, Škocjan.
ALFO SUD, letnik 1975/76, prodam. Jože Andolšek, Vel. Podlog 65, Leskovec pri Krškem.
MOTORJA Vespa in Lambretta prodam. Informacije na telefon (068) 21-830.
BMW 2002, letnik 1974, oranžne barve, prevoženih 110000, odlično ohranjen, prodam. Vrščaj, Črnomelj, tel. 51-73.

Kmetijski stroji

PRODAM 25 t. ekscentrično stikalnico. Ludvik Legan Dvor 68.
SNOPOVEZALKO ZA BCS (127 cm širina) prodam. Alojz Androjna, Gor. Radulja 16, Škocjan.
GRABLJE MARATON za BCS, malo rabljene, prodam. Niko Vrlinič, Bojanci 35, 68344 Vinica.
TRAKTOR Deutz (18 KS) s koso in hidravliko prodam. Matjašič, Arnovo selo, Artiče pri Brežicah.
TRAKTOR Tomo Vinkovčič 30, dobro ohranjen, prodam. Ivan Gregorič, Družinska vas 16, Smarješke Toplice.
GRABLJE za kosilnico BCS prodam. Jože Plantan, Rumanja vas 18, Straža.
OBRAČALNIK za kosilnico „Gorenje“ Rex Combi-Universal prodam. Naslov v upravi lista (1644/82).
TRAKTOR Deutz, star leto dni, prodam ali zamenjam za manjšega. Ogled od 15. ure dalje. Jože Rugelj, Dešeča vas 26, Žužemberk.
KROŽNO ŽAGO Osijek, enofazni tok, ugodno prodam. Gabrijel Povše, Šmihel 49, Novo mesto.

PRODAM

PRODAM harmoniko Prostor H, E, A, Intercontinental orgle (klavir), Crumar Multiman Melatron, Elka RM 110 (100 W), bas in ritem kitaro. Jože Maver, Dol. Nemska vas 54, 68210 Trebnje, telefon (068) 44-071.
SPALNICO, rabljeno, in psa čuvaja, starega leto dni, prodam. Šmihel 44, Novo mesto.
TV Iskra panorama prodam. Telefon 25-909.
PRODAM avtomatski stereo gramofon Toska 21, garancija do 23. februarja 1983. Srečo Kastelic, Mirna peč 8.
POROČNO OBLEKO (št. 38), kupljeno v butik, prodam. Naslov v upravi lista (1651/82).
ODDAM tri mesece stare psičke. Naslov v upravi lista (1652/82).
PRALNI STROJ Gorenje, rabljen, prodam. Taborski, Zagrebška 8, Novo mesto.
MANJŠI FILTER z vsemi pripomočki za steklenične vina ugodno prodam. Jože Štadler, Bistrica ob Sotli.
PRODAM ostreže (grušt) za vikend, snegolove in žensko kolo. Telefon 25-195.
KRAVO (po izbiri) prodam. Dol. Dobrava 13, Trebnje.
AVTORADIO (kasetofon Sharp) prodam. Ban, Gubčeva 33, Novo mesto.
PO UGODNI CENI prodam kombinirani štedilnik (štiri plin, dve elektriki) in hladilnik. Dragica Badovinac, Ilke Vaštetove 17, Novo mesto.
OTROŠKO ZIBELKO prodam. Petkovšek, Cesta herojev 68, Novo mesto.
HRASTOVE DESKE Prodam. Kehl, Karteljevo, Mirna peč.
PRIKOLICO ZA OSEBNI AVTO prodam ali zamenjam za prašiča. Trška gora 75 (nad gostilno Pugalj), Novo mesto.

PRODAM 750 m2 gipsastih plošč za oblaganje stropov in sten (namesto ometa). Boris Slapšak, Boštanj pri Sevnici, telefon 81-332.
PRODAM ITT stereo radio 7700 HI-FI COMPACT 2 x 50 W, primeren za zasebne gostinske lokale. Informacije popoldne od 16. do 19. ure. Segova 6/32, Novo mesto, telefon 24-854.
ZMAJA prodam. Telefon dopoldne (064) 60-397, popoldne pa (064) 61-477.
GLISER G 370 prodam za 40.000 din. Branko Sutar, Ljubljanska 21, Novo mesto.
PRODAM novo verigo (gosenice) za buldožer TG 90. Martin Penca, Dol. Mokro polje 13, Sentjernej. 1000 kg ječmenove slame prodam. Jože Zibert, Zagrebška 29, Novo mesto.

OVCE ugodno prodam. Novak, Soteska 14, Straža.
1000 kg semenskega krompirja (igor) in krmo za živino prodam. Janez Radej, 68283 Blanca 54.

KUPIM

STAREJŠO HIŠO v okolici Novega mesta (do 30 km) kupim. Sprejem delo na opremljeni kmetiji. Naslov v upravi lista (1646/82).
PISALNI STROJ „Portabel“ s kovčkom, v dobrem stanju, kupim. Ponudbo z opisom in ceno pošljite na naslov: Franc Urankar, Selce 6, 61223 Blagovica.
OMARO, rabljeno, kupim. Telefon 22-415.
TERMOAKUMULACIJSKO PEČ AEG (2 KW) kupim. Sporočite ceno in svoj naslov Evgeniji Bratkovič, Aškerčeva 6, 68270 Krško.

POSEST

VINOGRAD (7 arov), star šest let, v Vinjem vrhu prodam. Ivan Banič, Dobruška vas 26, Škocjan.
POSLOPJE v Črnopolju, primerno za skladišče, delavnico, garaže, oziroma preureditev v stanovanjsko hišo, ugodno prodam. Boris Planinc, Zadruga cesta, Črnomelj.
PARCELO za gradbenim dovoljenjem na sončni legi v Sentlovrenju pri Trebnjem prodam. Telefon (064) 61-179.
VINOGRAD (0,23 ha), star 6 let, na lepi sončni legi, možna strojna obdelava, oddam. Janez Vrhovšek, Šutna 30, Podbočje.
NIJIVO, primerno za vrt ali vinograd (16 a in 58 m2), prodam. Blažič, Smolenja vas 38, Novo mesto.

VINOGRAD (10 arov) z zidanico v drugi fazi gradnje v Vinjem vrhu (Jelševac) ugodno prodam. Tone Hočevar, Smaljša vas 11, Sentjernej.
ZDOMCI, posebno ugodna priložnost! Prodam vseljivo hišo z ohišnico, gospodarska poslopja, livade, njive, gozdove, v skupni površini približno 13 hektarjev, v vasi Prigorica pri Ribnici, Slovenija. Pojasnila dobite po telefonu (011) 472-302 (od 17. do 19. ure).

STANOVANJA

GARSONJERO ALI SOBO s posebnim vvhodom išče učitelj. Matjaž Varšek, Raka 38, telefon 75-526 (v soboto od 18. do 20. ure).
STANOVANJE v Novem mestu (za dve osebi), po možnosti garsonjero, iščem. Naslov v upravi lista (1645/82).
SOBO oddam samskemu dekletu. Hribar, Šmihel 43, Novo mesto.
TRISOBNO STANOVANJE na Šmihelski 6, Novo mesto, zamenjam za manjšo. Naslov v upravi lista (1648/82).
STANOVANJE, enosobno, 35 m2, s centralno kurjavo, balkonom in telefonom v Novem mestu prodam. Vseljivo junija 1982. Cena za 1 m2 je 3 M. Informacije na naslov, ki je v upravi lista (1654/82).
DVE OPREMLJENI SOBI s centralnim ogrevanjem, posebnim vvhodom in kopalnico ter straniščem oddam. Prednost imajo starejše ženske. Ponudbe na tel. 23-669.

OBVESTILA

Iz kooperacijske reje KZ LAŠKO prodajamo 17 tednov stare jardiče, pasme hisex. Prodajamo od 16. do 18. ure. IGNAC JERŠIN, Račje selo 2, Trebnje, tel. 44-389.

NA SERVISU LTH V ČRNOMLJU popravljamo vse vrste hladilnih aparatov za gostinstvo, industrijo in gospodinjstvo. Izvajamo tudi montažo hladilnih naprav drugih proizvajalcev z garancijo. Za LTH aparate opravljamo usluge tudi v garantnem roku. Območje servisiranja: Mozelj, Trebnje, Krško, Kostanjevica na Krki, Metlika, Ozalj. Za montažo hladilnih naprav tudi dlje.
NA ZALOGI imam kulir plošče (40 x 40 cm), več barv, okenske police (notranje in zunanje), robnike (debeline 5, 8 in 12 cm). Jože KIC, Skočjan 6. Delavnica je v Dobravi.

12-, 13-, 14-, 15- in 16-colske gumi vozove, nove, za konjsko, volovsko ali traktorsko vprego, prodam. Delamo tudi vse vrste traktorskih prikolic in osovine za traktorske prikolice. Dostava na dom po dogovoru. Priporočila se STANE BULC, Jurčkova pot 73, Ljubljana-Rakovnik.
VODOVODNO INŠTALACIJO napeljujem in popravljam. Material imam na zalogi. Možnost plačila z bančnim kreditom. DRAGO VIRČ, Tomšičeva 11, Trebnje, telefon 44-594.

RAZNO

SPREJMEMO starejšo žensko na dom za varstvo 6-mesečnega otroka. Hrana in stanovanje zagotovljena, ostalo po dogovoru. Naslov v upravi lista (1649/82).
FANTA ali ZAKONCA za manjšo posestvo v bližini avtoceste iščem. Naslov v upravi lista (1650/82).
NAŠLI smo gravirano zapetnico v trgovini Standard konfekcija na Glavnem trgu 29, Novo mesto.
ŽELIM spoznati dekle, lepe, visoke postave, brez obveznosti. Sem dobro situiran z domom, ne potrebujem nič. Lahko je tudi Romkinja. Franc Arnsšek, Sliv. Pohorje 14, 62311 Hoče pri Mariboru.

PREKLIC

STANE OGRINC, Gornja Težka voda 17, Stopiče, prepovedujem Alojzu ANDREJČICU iz Gor. Težke vode 3, pašo kokoši in povzročanje kakršnekoli škode na mojih parcelah. Če tega preklica ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.
JOŽI BARTOLJ, Gornja Težka voda 14, Stopiče, prepovedujem Alojzu ANDREJČICU iz Gor. Težke vode 3, pašo kokoši in hojo po moji parceli št. 1294. Če tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.
FRANČIŠKA MAJER iz Dol. Križa 7 pri Žužemberku prepovedujem

prodajo lesa in vseh ostalih premožnin in nepremičnin sinu Jožetu MAJERJU. Obenem obveščam vse, da sem še vedno lastnik posestva. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.
OLGA MIHELČIČ, Osojnik 35, Semič, opozarjam PEPO OGO-LIN iz Osojnika, da preklicuje žaljive besede, ki jih je izrekla o meni pri Kastelčevi hiši dne 16. 4. 1982. Če tega preklica ne bo upoštevala, jo bom sodno preganjal.

ČESTITKE

V torek bo praznovala 60. rojstni dan naša draga mama in skrbna žena FANIKA KREVELJ iz Regrče vasi pri Novem mestu. Ob jubileju ji želimo še veliko zdravja ter kar največ srečnih in veselih trenutkov, ki jih bo preživela med nami. Mož Fricko in hčere z družinami, vnučki pa se ji najljepše zahvaljujejo za skrb in trud, ki ga ima z njimi.

Naši dragi mami TEREZIJU BARIČ iz Mršče vasi pri Sentjerneju za 80-letnico želimo, da bi bila zdrava in zadovoljna še mnogo let med nami - otroci z družinami, vnuki, vnučkinje in pravnukinja Alia.
Dragi mami, stari mami in prababici ROZALJI STRAJNARJEVI iz Dol. Ponikev 7 pri Trebnjem ob njenem 80. rojstnem dnevu iskreno čestitajo in ji želijo še veliko zdravih in srečnih let v krogu svojih domačih sin Nace, hčerki Boža in Rezi z družinami, vnuk Ivan ter vnučkinje Dani in Ivanka z družinami, Mateja in Erika, pravnukinje Janja, Alenka in Mojca.

Dragi mami MARICI in očetu ALOJZU OKLEŠČEN iz Praproče vse lepo ob njuni 25-letnici skupnega življenja, mami pa še posebej za njen 46. rojstni dan, želi hčerka Slavka z družino.

PEPCI SAJTL iz Uršnih sel iskreno čestitajo za 60. rojstni dan sosedovi.
17. aprila sta stopila na skupno življenjsko pot LUDVIK SIMONČIČ in MAJDA SIMC. Ob tem dogodku jima želimo dosti skupne sreče in razumevanja njuni stariši in sestre Martina, Vera z Jožetom, Jožica in Štefka ter nečak Primož, ki stričku in teti pošilja koš poljubčkov. Čestitkam se pridružujejo tudi vsi sorodniki.

ZAHVALA

V 54. letu nas je za vedno zapustil naš dragi mož, očka in dedek

STANE GRABRIJAN

iz Novega mesta

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so darovali vence in cvetje, ga spremili na zadnji poti, nam izrekli sožalje in kakorkoli pomagali v težkih trenutkih. Iskrena hvala osebu zdravstvenega doma v Novem mestu, posebno dr. Vodniku, zdravstvenemu osebu pljučnega oddelka novomeške bolnišnice, organizaciji Avtopromet Gorjanci Straža, ZSAM Dolenjske regije, pevcem iz Šmihela, godbi, GD Rodine in proštu za opravljeni obred.

Žalujoci: žena Anica, hčerke Tatjana in Darja ter sin Bogdan z družino

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega in nepozabnega

LOVRENCA KOTARJA

s Trebajnskega vrha pri Čatežu

se zahvaljujemo vsem, ki so nam v najtežjih dneh pomagali, nam izrekli sožalje, pokojnemu darovali vence in cvetje ter ga v tako velikem številu spremili na zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni doktorju Pulaniču in sestri Dragici Urbančič iz Novega mesta, ZD Trebnje, posebno sestri Milki Leničevi, DO Labod iz Trebnjega in DO Trimo za podarjene vence ter gasilskemu društvu za spremstvo na zadnji poti. Hvala župniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njegovi

Ob boleči in prerani izgubi
našega dragega

AVGUSTA AVBARJA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, nas hrabрили in nam pomagali. Hvala osebjem Kliničnega centra Ljubljana in osebjem pljučnega oddelka novomeške bolnišnice, skupščini občine in družbenopolitičnim organizacijam Novega mesta, Dolenjskemu informativnemu in tiskarskemu centru, Dolenjskemu letalskemu centru, predstavnikom zletnega območja Bratstvo in enotnost, predstavnikom najvišjih republiških teles za izraženo sožalje. Hvala guverniku, prijateljem, znancem, sosedom, hvala za številne sožalne brzojavke in druge izraze sožalja.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta in starega očeta

ALOJZA KASTELCA

z Dol. Ponikev 29, Trebnje, roj. 1939,

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, pokojnemu darovali cvetje in vence ter ga spremili na njegovi mnogo prerani zadnji poti. Iskreno se zahvaljujemo zdravniku dr. Žgankovi, patronažni sestri Milki Leničevi, vsem sosedom in vaščanom. Posebno zahvalo smo dolžni prijateljem, sodelavcem, DO Trimo Trebnje, godbi in pevcem. TOZD TNN Iskra, duhovniku za opravljeni obred ter vsem, ki ste z nami sočustvovali. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: žena Ana, sinova Silvo in Lojze z družino, tašča Angela ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Po težki in neizprosni boleznici nas je mnogo prezgodaj v 33. letu zapustil naš dragi mož, oče, sin in brat

JANEZ DEBELJAK

iz Dolge vasi 52 pri Kočevju

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in njegovim iskrenim prijateljem, ki so ga obiskali v najtežjih trenutkih, ter vsem, ki ste z nami sočustvovali, nam izrekli sožalje ter nam kakorkoli pomagali, pokojnemu podarili vence in cvetje ter ga v velikem številu spremili na zadnji poti. Posebna hvala DS in DPO RS NZ SRS, oddelku za notranje zadeve SO Ribnica, PM Ribnica, PM Kočevje in miličnikom iz Jasnice za organiziranje in izvedbo pogreba. Hvala DO Trikon, TOZD Hrast Ribnica, guvernikoma Antonu Grmovšku in Dominiku Lavriču za poslovilne besede na domu, guvernikoma Jožetu Poštraku in Vinku Bezniku za besede ob odprtem grobu, pevskega zboru Lončar iz Dolenje vasi ter godbi iz Kočevja. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, tašče, babice in prababice

MARIJE KORDIČ

iz Bojancev

se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem, ki so nam v najtežjih trenutkih pomagali, izrekli sožalje, pokojni podarili vence in cvetje ter jo v tako velikem številu spremili na zadnji poti. Naša zahvala tudi kolektivu Belt, občinskemu odboru RDS Črnomelj ter godbi na pihala. Posebebnost zahvalo smo dolžni guverniku Simu Radojčiču.

Njeni: hčerka Ljuba, sinova Rade in Milan z družinami

ZAHVALA

Ob tragični izgubi

FILIPA ZUPANČIČA

iz Podlpe 24

našega dragega sina in brata se zahvaljujemo vsem, ki so nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, nas tolažili in nam kakorkoli pomagali. Posebna zahvala podjetju Lito-stroj za podarjene vence, poslovilne besede in spremstvo godbe na pihala, župniku za opravljeni obred. Prisrčna hvala darovalcem cvetja in vsem, ki so pokojnika spremili na zadnji poti.

Žalujoči: oče Milan, mama Ani, sestre Ani, Darja in Martina

Podlpa, 8. 4. 1982

ZAHVALA

V 76. letu nas je za vedno zapustila naša draga mama, stara mama, sestra in teta

MARIJA MIKLAVČIČ

Businec 7, Dol. Toplice

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom in prijateljem za darovane vence in izrečeno sožalje. Posebno zahvalo smo dolžni sosedom in vaščanom za nesebično pomoč v težkih trenutkih ter župniku za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: sinovi Ignac, Tone, Ivan, hčerke Pepca, Rezka, Marija in Fanika z družinami, brata Lojze in Matija, sestra Pepca in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, ata in starega ata

JANEZA ŠKETLJA

iz Razdrtega 7, Šentjernej

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, sosedom, ki ste pokojnega spremili na zadnji poti, mu darovali cvetje in vence ter nam izrekli sožalje. Posebna hvala Krki, Iskri Šentjernej, Emoni - Dolenjki, Ekonomski šoli in duhovniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: žena Milka, sin Darko, hčerke Milena, Marija in Ivica z družinami, Jožica ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame

ANTONIJE NEČIMER

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste pokojno spremili na zadnji poti, jo zasuli s cvetjem in nam izrekli sožalje. Posebno se zahvaljujemo dr. Slavku Sunčiču in med. sestri Ljudmili Kranje za izredno skrbno zdravljenje in pomoč na domu. Iskrena zahvala sosedom za vso pomoč v težkih urah in župniku za opravljeni obred. Še enkrat vsem, ki so sočustvovali z nami, iskrena hvala.

Vsi njeni

Raka, dne 24. marca 1982

Če bi solze naše te rešile, tebe, Renatka naša, ne bi hladna zemlja krila.

V SPOMIN

21. aprila je minilo leto dni praznične, žalosti in bolečine, odkar ni več med nami vsem priljubljene naše hčerke in sestrice

RENATE VIDMAR

iz Gor. Kronovega

Bila si nam ljubka sreča in upanje. Neizmerna žalost nas je zadela, ko smo te izgubili. Naše ljube Renatke ni več med nami, živi pa v naših srcih in jo bomo vedno ohranili. Vsem, ki obiskujete njen grob, ji ga krasite s cvetjem, katerega je imela rada, ji prizigate svečke v spomin, iskrena hvala.

Žalujoči: vsi njeni

RUDI KOČMAN

Nedavna jubileja, 65-letnica rojstva, Rudi Kočman iz Šalke vasi pri Kočevju ni preživel veselo: bil je v bolnišnici, kjer za jubileje ni ravno pravo mesto.

Poznamo ga kot prvoborca, človeka, ki je med prvimi poprijel za uporniško puško. Bil je vse, od borca in mitraljezca do političnega komisarja. Doživel in preživel je enega najhujših partizanskih porazov na Javorovici blizu rodnega Šentjerneja, kjer je od 31 borcev njegove čete ostalo živih le devet. Doživel je tudi eno največjih partizanskih zmag – bitko v Jelenovem žlebu.

„Zakaj da sem šel v partizane? V sebi sem čutil, da je treba izgnati okupatorja, ki tudi meni takoj v začetku ni prinesel ničesar dobrega. Ko v enem izmed prvih srečanj Italijanov nisem pozdravil, so me pri pričji kar na cesti pretepli. Rudi Pirkovič, ki je kasneje padel v partizanih, me je nekoč vprašal, kaj bodo naredili Nemci s Sovjetsko zvezo, ki so jo pravkar napadli. Odgovoril sem mu, da bodo zagotovo končali prav tako, kot je Napoleonova vojska. Potem so me bratje Pirkovič vključili v svoje delo. Zbirali smo material in orožje, in ko so nas v začetku leta 1942 Italijani skušali poloviti, nas je kar 32 hkrati odšlo v partizane. Šentjernej je bil v resnici partizanski kraj.“

Številne bitke so pustile sledove na Rudiju Kočmanu. Bil je večkrat ranjen in je zdaj 80-odstotni invalid. Spominja se požrtvovalnega dela kirurške ekipe 15. divizije, v kateri je bil komisar.

Med vojno so vsi pomagali zdravniški ekipi, kadar je bilo potrebno.

S toplimi občutki se spominja tudi povojne graditve, ko ljudje niso poznali ne osemurnega delavnika ne nedelje ne praznikov. Boli ga, da je danes manj požrtvovalnosti in toliko lagodnosti in da je ljudi treba stalno pozivati k disciplini in odgovornemu delu.

Med vojno je obiskoval različne politične tečaje, na katerih so govniki poudarjali, kako bomo živeli po vojni. „Izvedeli smo oboroženo vstajo, ne znamo pa revolucije izvesti dosledno v nas samih, ne znamo premagati človeških napak in slabosti. Teško mi je, ko slišim in berem, kaj se dogaja in kako nekateri blatijo socializem. Prehitro smo pozabili na hude čase,“ pravi Rudi Kočman, ki se spominja, tolikokrat so bili v stari Jugoslaviji doma brez kruha, čeprav je njegov oče pridno delal kot zidar, mati pa je bila šivilja. Rudi Kočman, ki je bil najstarejši sin, se je v Novem mestu izučil za soboslikarja, pleskarja in črko-slikarja in je to delo opravljal tudi po preselitvi v Kočevje od leta 1954 pa do invalidske upokojitve.

Zaradi bolezni jubilatni zdaj bolj malo dela v različnih organizacijah, v srcu pa je še enako zavzet za napredek družbe, v kateri živi, in za pravičnost. Za novo Jugoslavijo je padel tudi njegov brat Martin, očeta, Maistrovega borca, pa so mu belogardisti ubili v Šentjoštu.

Zrtev ne bi smelo biti zaman.

JOŽE PRIMC

Srečanje mladih gasilcev

Metlika, zibelka slovenskega gasilstva, gostila mlade gasilce – raziskovalce – 49 nalog v Belokranjskem muzeju

Metlika je bila pretekli petek in soboto gostiteljica osnovnošolcev in njihovih mentorjev iz vse Slovenije, ki so se zbrali na I. srečanju mladih gasilcev raziskovalcev. To so bili le predstavniki 49 osnovnih šol, ki so sodelovali v raziskovalni nalogi „Gasilstvo v domačem kraju“.

Mladinska revija Pionir že deset let razpisuje raziskovalne akcije. Da bi spodbudila pri pionirjih zanimanje za gasilstvo, s tem pa tudi za požarno varstvo, je v sodelovanju z Gasilsko zvezo Slovenije v okviru Jugoslovanskih pionirskih iger „Rastemo pod Titovo Zastavo 1980–1982“ razpisala tudi nalogo s tematiko.

V tej raziskovalni nalogi niso sodelovali le pionirji – gasilci, ampak

POZDRAV PIONIRJEM – Ob zaključku akcije je pionirjem gasilcem spregovoril o njeni humanosti Pionirjev urednik Igor Langyka.

tudi zgodovinski, foto, novinarski, likovni in drugi krožki, njihovi mentorji in gasilci. Okrog 800 mladih je zbralo bogato gradivo o delovanju gasilstva v domačem kraju, raziskali in odkrili so nekatere dragocene slike in gasilskih društvih in pri posameznikih ter jih tako ohranili propadanju in pozabi.

Pionir se ob pripravi raziskovalnih nalog povezuje s strokovnimi institucijami in uglednimi znanstveniki. Tokrat je povabil k sodelovanju zgodovinarja prof. Branka Božiča, predsednika Gasilske zveze Slovenije.

VSI BI RADI „ČRNO KOMEDIJO“

O gledališki skupini „Dušan Jereb“ iz Novega mesta smo upravičeno zapisali, da se jim je posrečila ena najboljših predstav v zadnjih letih, saj jih na gostovanju vabijo na vse konce Dolenjske. S „Črno komedijo“ Arnolda Shaffarja so že trikrat zaigrali pred polno dvorano v novomeškem domu kulture, v petek ob 11.15 bodo nastopili v Brežicah (za srednješolce), istega dne ob 19. uri pa v Sevnici (za izven).

PREDSTAVA ROCKA

Novi rock ansambel Dolenjske vabi vse ljubitelje Beatlesov in rocka na svojo predstavitev, ki bo v soboto, 24. aprila ob 20. uri v prostorih mladinskega kluba na Dvoru.

je, ki je ocenil naloge. Najboljše, ki so v celoti ali večinoma ustrezale razpisu, je poslalo 16 osnovnih šol.

Kot je na sprejemu v OŠ Metlika dejal njen ravnatelj Ivan Zele, naj bi to srečanje dalo spodbudo za nadaljnje delo in krepitev prijateljskih vezi.

M. KRUMPAČNIK

„DIREKTNI PRENOS“ V KRŠKEM

Jutri ob 19. uri vabi Društvo paraplegikov novomeške regije v Delavski dom Edvarda Kardelja v Krškem, kjer bo nastopil znani slovenski igralec Zlatko Šugman v satirični predstavi „Direktni prenos“. Društvo paraplegikov združuje invalide osebe, ki so zaradi bolezni in poškodbe trajno vezane na invalidski voziček. Prihodek od petkove prireditve je namenjen dejavnosti društva, za skrb socialno šibkih in pomoč najtežje telesno prizadetih članov. Vstopnice po enotni ceni 80 dinarjev bodo prodajali eno uro pred predstavo.

Čebelarska forma viva

Jože Grabrijan iz Livolda obudil staro izročilo in naredil dva panja v lesenih kipih – Tretji še letos

V vrtu ob hiši Jožeta Grabrijana v Livoldu je nastala nekakšna majhna forma viva. Gospodar je ob lepo rezljano vrtno hišico najprej postavil nekaj več kot meter visok lesen kip možakarja s klobukom, lani pa še dvometrskega junaka s pipo v ustih. Obe skulpturi pričata, da je v krvi Jožeta Grabrijana nekaj rezbarske krvi (njegov stari oče je rad rezbaril) in veliko čebelarske, saj sta oba lesena možakarja hkrati tudi čebelja panja.

„Občasno rad kaj vrcem v les,“ pravi Grabrijan. „V čebelarskem muzeju v Radovljici sem videl, da so naši predniki delali takšne kipepanje, pa sem še sam poskusil.“

Jože Grabrijan je navdušen čebelar. Ljubezen do čebelarjenja je v rodu. Čebelaril je že njegov oče, in ko je imel Jože 13 let, je dobil svoj prvi panj. Iz Adlešičev, kjer so živeli, se je preselil v Livold, z njim pa so seveda šle tudi čebele. Danes ima preko 70 panjev, ki jih na preurejenem kamionu prevažna na pašo po vsej Jugoslaviji. Domačini

ZIVAHNA STOLETNICA – dolgo življenje je v rodu

MOŽAKARJA – PANJA – Čebelar Jože Grabrijan med lesenima kipoma, ki sta domova čebeljima družinama. (Foto: MiM)

PLESNA REVIJA V NOVEM MESTU

V novomeški športni dvorani bo petek, 23. aprila, ob 20. uri zvečer velika plesna revija, na kateri bodo znani plesalci pokazali standardne, latinskoameriške in rock and roll ples. Na reviji bodo sodelovali Viktorija Tomšič in Fredi Novak, profesionalna prvaka Jugoslavije, Meta Zagorc in Niko Basarič, petkrat državna prvaka. Vstopnice so predprodaji v knjigarni Mladinski knjige v Novem mestu.

Moško kolo na dva konja

Tomaž Smolič iz Novega mesta izdelal kolo na električni pogon – Brez polnjenja trideset kilometrov daleč – Akumulator se med vožnjo prazni in polni

Tomaž Smolič, vodja delavnic Agroservisov v Zabji vasi, je zagotovo eden redkih, ki mu je uspelo izdelati prevozno sredstvo na električni pogon. Pravzaprav gre za čisto navadno moško kolo, ki ima na veznem drogu obešen akumulator, nad zadnjim kolesom pa elektromotor z verižnim prenosom. „Elektrokolo“ je zelo enostavno upravljati. Sedeš nanj, pritisneš na stikalo in že te potegne z mesta. Hitrost je precej odvisna od teže kolesarja in vzpetine, ki jo naprava premaguje. Naj zapišemo, da ima njegov konstruktor prek 100 kilogramov, pa mu vožnja od Zabje vasi proti Šentjerneju ni delala težav.

PREMAGA VSAK HRIB – Tomaževo „Elektrokolo“ zmaga re z lažjim kolesarjem tudi do 30 km/h na ravni cesti.

pedali. Zvečer pa na polnjenje akumulatorja.

V Tomaževi glavi nastaja že nov načrt „reševanja energetske krize“. Prirediti želi fička, ki bo imela kombiniran pogon. Po mestnih ulicah naj bi ga poganjala elektrika, na daljše vožnje pa manjši benzinski motor, ki bo istočasno polnil akumulatorje.

J. PAVLIN

„Elektrokolo“ je nastalo po Tomaževi zamisli in s pomočjo sodelavcev v delavnici Agroservisov, iz službenega kolesa. Od stare vespe NSU-PRIMA je vzel star starter in ga predelal tako, da je nastal glavništni motor moči dveh konjev. Ta ima to lastnost, da je lahko pogonski ali pa se spremeni v dinam in polni akumulator. Stikalo na krmilu vključimo le takrat, kadar rabimo pogon.

V doline, ko kolo samo teče, motor postane dinam in pošilja tok v akumulator. Prenos z motorja je preko navadne galove verige v razmerju 1:3. Kolo je zaradi akumulatorja salamsno težko. Če bi ob predolgem vozarjenju le izpraznil akumulator, je moč „elektrokolo“ poganjati tudi na običajen pogon s

V drugem stoletju življenja

Pri Frančiški Škoda iz Zdenke vasi, ki je marca dopolnila sto let

„Lepše je delati, kot sedeti,“ pravi Frančiška Škoda iz Zdenke vasi, ki je 14. marca letos dopolnila 100 let življenja. Lani je še kaj postarila na njivi, pripravila hrano za prašiče in podobno, letos pa bolj počiva. Na pogled je 100 letnika boljšega zdravja in tudi bolj živahna kot marsikateri 50-letnik. Ima dober spomin in zgovorno odgovarja na vprašanja ter obuja spomine.

Bolezni Frančiška Škoda skoraj ne pozna. Najhuje je bila bolna, ko jo je 1917 „obiskala“ španska gripa. Drugih bolezni ni poznala in pravi, da je delala, četudi je bila morda malo bolna. V bolnišnici je bila prvič pri 95 letih, in še to ne zaradi bolezni, ampak zato, ker je padla in si zlomila nogo v kolku. Po enem mesecu je že hodila.

Na vprašanje, zakaj razmeroma mladi ljudje zbolevali in umirajo ter kakšen je njen nasvet za zdravo in dolgo življenje, je odgovorila: „Eni so pač bolj trdni, drugi pa bolj slabi. Pri nekaterih je to že v rodu. Moj oče je doživel 94 let, približno toliko pa tudi brat in sestra.“

SPOSOJENO TRNJE

So delegati, ki na sejah vedno spijo. Take velja izbrati, saj je njihova vest očitno čista. (Iz POLITIKE EKSPRES)

Jedla je vedno le domačo hrano – žito, pivovarna, moka, zelja pa mleko, juho, mesa pa je bilo bolj malo. Za malico je bilo najpogosteje kuhano suho sadje in kruh, mošt in kruh ali pa samo voda in kruh. Na vprašanje, če je pila tudi vino in žganje, je odgovorila: „Teža pa sploh ni bilo. Pri nas ni grozdja. Vino so sicer res vozili skozi vas, a smo mi videli le sode...“

Rodila se je v 5 km oddaljeni vasi Hočevje. V Zdenko vas se je poročila leta 1906. Ta vas je štiri leta prej skoraj popolnoma pogorela, ostali sta le dve hiši. Kaj je povzročilo požar, se še danes ne ve.

Z možem sta vse življenje pridno delala. Imela sta z gozdom vred 24 ha zemlje. Redila sta 8 glav živine, 4 do 5 prašičev, da kokoši niti ne štejejo. Imela sta 8 otrok, zdaj so živi še štiri otroci in vsi štiri žive pri njej oziroma ona pri njih. Mož ji je umrl že leta 1950, ko je bil star 78 let.

V razgovor sta se včasih vključila hčerka Marija in sin Jože. Marija je povedala, da je zdaj za kmeta preveč živčno. Kmeta boli, če seka gozd, še bolj pa, če ga mora posekati po naročilu. „Grmade naj sekajo, grmade,“ so pritegnili mati.

Mater smo zaprosili, naj pove najbolj žalostno in najbolj veselo dogodivščino v življenju. Povedala

je, da je bilo najbolj žalostno, ko so umrli starši in ko sta bila sinova ubita. „Najlepše pa nam je bilo, ko smo želi pšenico. Veseli smo bili, ko smo jo poželi, dali na voz in smo vedeli, da je nam ne bo več toča potokla.“

JOŽE PRIMC

REPIČU SO ZAPEČATILI USTA

Prva je prurušila v pisarno tovariša Sekretarja tovarišica Kultrič. „Zadnji čas je, da stopi kdo temu gobezdaču na gobec,“ je usekala direktno. „Na vseh sestankih kritizira našo kulturno politiko, ki resni odraz želja delovnih ljudi, toda Repič je zadnji poklican, da sodi o tem!“ je postavila klicaj na konec stavka, in še preden se je ohladila kljuka, je pridrvel pred tovariša Sekretarja tovariš Mladič.

„Teža ne bom več prenašal. Vse, kar je prav, toda ne dovolim, da bo razpravljalo o mojem delu neki Repič, ki se spozna na mladinsko organi-

zacijo približno tako kot pes na boben.“

„Plače zdravnikov mi gredo zdaj na jetra. Pa njihov delovni čas. Pa malice. Temu Repiču bi treba odrezati jezik z navadnimi krojaškimi škarjami,“ je metala tovarišu Sekretarju predsednica sisa za zdravstveno varstvo krajanov takoj zatem.

„Osral nas je v Belem mestu, kamor je poslal pismo s seznamom vseh nepravilnosti, ki smo jih naredili zadnje leto. Če temu Repiču ne bo nihče zavezal gobca po uradni, bom to storil jaz po kmečki poti: usekal ga bom

preko gobezdala, da ga ne bo mogel več nikoli odpreti,“ je bil napadalen direktor malo-obrtiške zadruge.

„Je tale Repič Bog ali kaj? Njegovo otresanje z jezikom je preseglo vse meje. Pomisli: zadnjič je na seji vseh zborov skupščine kritiziral delo njenih strokovnih organov. Spušcal se je v takšne podrobnosti, da so bili naši strokovnjaki pred njegovimi argumenti rdeči kot paradajzi. Pa pravijo, da ima samo osemletko. Daleč smo prišli: zdaj nam že navadni delavci soljajo pamet! Temu je treba narediti konec. Repiču mora nekdo zamašiti usta, sicer bo nastala nepo-

pisna družbena škoda,“ je bil v skrbeh za družbo občinski tajnik tovariš Zapečnik.

Sodu je izbil dno tovariš Sezedelejevič, ki je poročal tovarišu Sekretarju o Repičevem govorjenju okrog nedavnih volitev.

„Repič govori, da so ostali isti tako stolčki, kot tudi ljudje. Delno mu dam prav, a naj se zaveda, da so bile volitve več kot demokratične,“ je bil jassen tovariš Sezedelejevič.

Ker je bil Repič član, je upošteval priporočilo tovariša Sekretarja, naj obvlada in obrza svoj jezik.

Po Repičevini so spet lahko čvekali in delali neumnosti brez strahu, da jim bo to kdo oponašal.

TONI GAŠPERIČ

DOM NA ŠTIRIH KOLESIH DOM NA ŠTIRIH KOLESIH

Tudi v najtemnejši noči ni vse črno. To velja tudi za novomeško IMV, ki se otepa z velikimi težavami. Besede se nanašajo na velik uspeh IMV ob nedavni predstavitvi dveh prototipov motorhomov ali po domače avtodomov. Ti dve vozili, kakršni v Evropi že dolgo poznajo, sta namreč na beograjskem salonu avtomobilov doživeli izredno ugoden sprejem. Žal je bila pot do hišic na kolesih v resnici zelo dolga; od prvih idejnih zamisli do uresničitve je preteklo celih deset let. Vzrokov za tako dolgo pot je več, vse od trme vodilnih ljudi do birokratizma.

Tako imajo največ zaslug, da sta se vozila adriatic avtodom 420 in 450, vendarle predstavili na beograjskem salonu, delavci iz razvojne dejavnosti prikolic (nekdanjega razvojnega inštituta) in prototipne delavnice. V sicer brezimni skupini ljudi, ki so projektirali in izdelali prototipa, je treba posebej omeniti glavnega projektanta dipl. strojnega inženirja Staneta Lukšiča in oblikovalca Georga Gedla. Prvi je že štirinajst let zaposlen pri projektiranju prikolic (sodeloval je že pri načrtovanju nove generacije

prikolic Adria in je bil tudi eden izmed najtesnejših sodelavcev inž. Martina Severja, nekdanjega vodje razvojnega inštituta). Lukšič je tudi sicer priznan strokovnjak, saj se je nedavno habilitiral na ljubljanski strojni fakulteti kot višji predavatelj strojnih elementov. Georg Gedl, katerega ime je znano tudi bralcem Avto magazina, kjer je stalni sodelavec, je do pred sedmimi leti, ko je prišel v IMV, delal na design biroju znane avtomobilske tovarne BMW.

Rekli smo, da je bila pot do prvih dveh prototipov dolga deset let. Vendar s te poti ni mogoče omeniti drugega kot več idejnih zamisli in nekaj zaradi trme vodilnih propadlih poslovnih dogovorov. Prav delo pri projektiranju obeh avtodomov se je namreč začelo šele lani proti koncu leta. To se še zdaj zdi neverjetno tudi velmožen iz Renaulta, ki je tudi poskušal v tej smeri, a je odnehal. Morda je šlo to na roke tudi Novomeščanom, ki so tako lažje prišli do Renaultovih dostavnikov master in trafic, ki bosta osnovni, na katerih bodo v IMV gradili avtodome. Za zdaj so uporabili le dve

različni dostavnega vozila master in nanju posadili adriatic avtodom 420 in 450. Še manj časa kot za projektiranje je bilo za izdelavo obeh prototipov. Delavci prototipne delavnice so ju izdelali v borih štirinajstih dneh. Seveda tega delovnega uspeha ne bi bilo brez velikoga delovnega poleta. Delavci se niso borili samo s tehničnimi in delovnimi problemi, ampak tudi proti birokratski malodušnosti in pristajanju na stanje, kakršno pač že je. Za enega izmed delavcev, ki hodi še v šolo, je Lukšič dejal, da je v delavnici tičal noč in dan. Skratka, delavci so pokazali ob tem veliko delavoljnost, kar kaže, da imamo v IMV še veliko človeške rezerve, ki pa jo je moč izkoristiti le, če so na voljo pravi programi. Veselja ob delovni zmagi, ki je bila tudi edino plačilo, jim niso skalila niti takega vprašanja: kje ste kupili licenco? Kje ste vozili prekopirali? in podobno?

Sicer pa pustimo ozadja in raje pogledimo, kaj so v IMV naredili. Avtodom je sodobno, udobno in lepo oblikovano vozilo, namenjeno turistom, ki ljubijo nomadski način letovanja. Seveda je potovanje v takem vozilu, kar se tiče udob-

nosti, vse prej kot nomadsko. V avtodomu je prostora za 5 do 6 ljudi, ki imajo v njem na voljo čisto vse, kar premore poprečno stanovanje. Poleg klubske garniture, ki se lahko spremeni v ležišča za najmanj štiri ljudi (dve ležišči za otroke sta nad vozniško kabino), je še sodobno opremljena kuhinja s plinskim štedilnikom, hladilnikom pa toaletni prostor s kemičnim straniščem in tušem.

Za novomeški avtodom, ki je namenjen predvsem petičnim kupcem na zahodu, je veliko zanimanje tudi pri nas, prvi so se javili že na beograjskem sejmu. Cena izdelka še ni znana, v tujini pa se giblje cena za taka vozila med 40 in 70 tisoč nemških mark.

Letos bodo v IMV izdelali 500 avtodomov, že naslednje leto pa bo prišlo s tekočih trakov okoli 2000 vozil. Seveda ne bodo ostali samo pri teh izvedbah. IMV se v tej proizvodnji odpirajo velike možnosti, ki pa jih bo treba s hitrejšim prilagajanjem trgu in z boljšo izrabo tehnoloških in človeških rezerv tudi izrabiti. Sedanji čas je za to več kot primeren.

vselej moderno

Najsi morda ponuja vsako leto posebne pečate modnim novostim, je osnovna klasična garderoba vselej aktualna. Plisirano krilo z istobarvno na stroj pleteno jopo je lep pomladanski komplet za žene vseh rojstnih letnic, da le imajo primerno postavbo. K takemu kompletu pa rutka, nakit, bluza, nogavice in čevlji dajejo ton trenutni modi.

cvetje na vozu

Odslužen voziček, ki se praši za marsikaterim hišnim vogalom, lahko obnovite in v njem uredite mali rastlinjak. Ne samo da je to malce drugačen, nevsakdanji način gojenja cvetlic, je tudi praktičen. Če pride mráz ali navaden val slabega vremena, lahko voziček zapeljemo pod streho, tudi v garažo, pa bo cvetje ušlo pozabi.

Kuha: Peter Bevč

obogatijo. Tokrat poglejte nekaj receptov za slane narastke, ki z juho in različnimi solatami predstavljajo bogato in dobro kosilo.

KROMPIRJEV NARASTEK Z MEŠOM

Potrebujemo: 1 kg krompirja, pol kg mletega mesa (govedine ali pol govedine, pol svinine, lahko pa je tudi puranje meso), 5 dkg šunke, mesnate slanine ali mehke salame, 2 čebuli, 2 veliki žlici olja, 1 lonček kisle smetane, malo juhe, poper, sol, po okusu majarona; maščoba za pečenje, 10 dkg ementalca ali podobnega sira, 1 do 2 jajci.

Cel krompir skuhamo, olupimo in zrežemo na rezine. Šunko, slanino ali salamo zrežemo na drobne kocke. Čebulo sesekljamo. Šunko, sesekljano čebulo in zmleto meso prepražimo na olju, a ne preveč, da ostane sočno. Po potrebi prilijemo pol lončka smetane. Primeren pekač namažemo z maščobo. Vložimo polovico krompirjevih rezin, potresemo s polovico naribanega sira in nanj naložimo mesni nadev. Pokrijemo z drugo polovico krompirja. Po vrhu potresemo ostanek sira. Ostanek smetane zmešamo z enim ali dvema jajcema. Solimo, popramo in zlijemo po narastku. Postavimo v hladno pečico, jo prižgemo in pečemo 45 minut. Ponudimo s solato.

NARASTEK IZ KISLEGA ZELJA

Potrebujemo: 10 dkg masla, pol kilograma kislega zelja, pol kilograma kuhanega krompirja, 20 dkg poljubne salame ali ostankov suhega kuhanega mesa, 1 dcl mleka, 4 jajca, sol, poper, muškati orešek, 8 dkg sira, 2 paradižnika, drobnjak.

Posodo za narastek dobro pomastimo. Na dno damo polovico zrahljanega zelja. Pokrijemo z rezinami kuhanega krompirja, ki ga razvrstimo tudi pokončno ob rob posode. Pol salame zrežemo na drobne kocke in jih potresemo po krompirju. Pokrijemo z ostankom zelja. V mleku razžvrkljamo jajca, solimo, popramo in odšavišamo z muškatnim oreškom ali lovrovim listom. Zlijemo po narastku. V pečici pečemo okrog 20 minut. Nato obložimo z rezinami sira, salame in paradižnika. Pečemo še 20 minut.

KROMPIRJEV NARASTEK S ČEBULO

Potrebujemo: 1 kg krompirja, 1 kg čebule, 125 g prekajene slanine, 30 g masla, sol, poper, 750 g mletega mesa, majaron, pol kg jabolka, malo sladkorja.

Krompir olupimo in narežemo na tanke rezine. Čebulo olupimo in narežemo na tanke kolobarje. Slanino drobno sesekljamo. V dveh velikih ponvah segrejemo maslo in prepražimo slanino. V eni ponvi nato prepečemo krompirjeve rezine, v drugi pa čebulne kolobarje. Solimo in popramo. Pražimo okrog 10 minut, nato odstavimo ponvi s štedilnika. V tretji ponvi prepražimo mleto meso, da porjavi, popramo in potresemo z majaronom. Jabolka olupimo, izrežemo paščiča in jih narežemo na debele kolobarje. V posodo za narastke naložimo polovico čebule, nato polovico krompirja, potresemo z majaronom, dodamo polovico jabolčnih rezin, potresemo s sladkorjem in majaronom. Vmesna plast naj bo sedaj meso. Na meso naložimo krompir, nato čebulo, vrhna plast pa so spet jabolka. Potresemo s sladkorjem in majaronom. Posodo pokrijemo in pečemo 35 do 40 minut pri 225 stopinjah.

SIROV NARASTEK Z MESNIM ZAJTRKOM

Potrebujemo: 1 kg kuhanega krompirja, 10 dkg masla, 30 dkg mesnega zajtrka iz pločevinke, 12 dkg sira, 4 paradižnike, sol, poper, 4 jajca, 6 žlic mleka, 1 žlica drobtin.

Krompir olupimo in zrežemo na rezine. Pomastimo posodo za narastek. Mesni zajtrk in sir zrežemo na kocke, paradižnike pa na četrtine. V posodo razvrstimo plast krompirja, malo mesa, sira in paradižnika (če ga ni, nič hudega). Vsako plast posebej solimo in popramo. Vrhna plast mora biti krompir. Jajca in mleko razžvrkljamo, solimo in popramo. Zlijemo po narastku, potresemo s drobtinami in obložimo s koščki masla ali masti. Pečemo približno 50 minut pri 180 stopinjah. Ponudimo kot samostojno jed s solato ali kislim zeljem, lahko pa tudi kot prilogo k mesnim jedem.

slani narastki

Narastki so dobre sestavljene jedi, ki jih pripravljamo v pečici. Za mnoge izmed njih koristno porabimo različne ostanke kuhanih živil (meso, narezek, zelenjavo, krompir, riž, testenine, star kruh itd.). Poznamo jih kot sladke in slane. Marsikateri sladki narastek odleže kot izdatna, nasitna in ne predraga sladica, kar sploh ni tako nepomembno. Slane pa ponudimo kot samostojne jedi, kot prilogo ali tudi kot toplo začetno jed. Vsi narastki so iz bolj ali manj rahlih zmesi, ki jih sestavljajo že prej kuhana, delno pa sveža živila. Značilna sestavina narastkov so jajca, zaradi katerih jed med peko močno naraste. Jajca, posebno če jih je več, jed tudi beljakovinsko

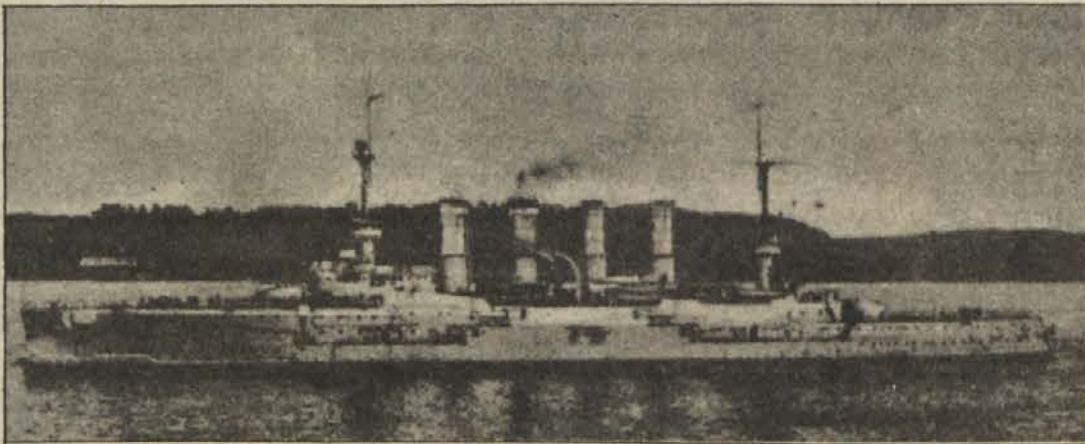
VOJAŠKI KOTIČEK

„PRIHRANITE CVETJE ZA MOJ GROB“

Pri Falklandskih otokih (Argentinci jim rečejo Islas Malvinas) so Britanci leta 1914 zadali odločujoč udarec nemškimi križarkam.

Do pomorske bitke, ki ji zgodovinarji pravijo bitka pri Falklandu, je prišlo takole:

Po nemški zmagi pri Coronelu, kjer so Nemci 1. novembra 1914 premagali britansko eskadro admirala Christopherja Gradocka, se je zdelo, da je nemški križarski eskadri admirala Maximiliana Speeja odprta pot v Južni Atlantik in ponudena priložnost, da ogrozi eno od žarišč svetovnega pomorskega prometa v zalivu La Plate. Realno gledano, pa Nemci niso mnogo dosegli. Promet vzdolž perujske in čilenske obale je bil zaustavljen samo začasno, v zalivu La Plata sploh ne, izguba dveh oklepni križark za britansko floto ni pomenila veliko, nemške ladje so porabile skoraj polovico streliva glavnega kalibra (210 mm). Strelivo so namreč lahko nabavili samo v domovini. Res pa je, da je bil s porazom v pomorski bitki občutno načet

britanski pomorski ponos. To je po drugi strani Otočane samo spodbudilo k odločitvi, da je treba samotno nemško eskadro za vsako ceno potopiti. Zavedajoč se tega, je admiral Spee na svečanosti v nemški koloniji v Valparaisu, potem ko so mu izročili šopek rož, ironično dejal, da bi bilo veliko bolje, če bi to cvetje prihranili za njegov grob.

Na ukaz admiralskega štaba je nemška eskadra, ki so jo sestavljali 2 oklepni križarki, 3 križarke in 3 transportne ladje za oskrbovanje s premogom, 5. novembra zapustila Valparais in zaplula na jug, v Atlantski ocean, odkodar naj bi se prebila v Nemčijo. Admiral Spee se je odločil, da bo na poti v domovino naredil nasprotniku kar največ škode. Prvi korak v tem smislu naj bi bil napad na britansko pomorsko bazo Port Stanley na Falklandskih otokih. Spee je v zalivu Mas Afueri, na otočju Juan Fernandez, pustil pomožno križarko „Prinz Eitel Friedrich“, ki je vzdrževala na videz intenziven ladijski promet, s čimer naj bi prikrili gibanje preostanka eskadre.

Britanska admiraliteta je prve vesti o porazu pri Coronelu sprejela 4. novembra iz nemških virov. Dva dni kasneje je britanska križarka „Glasgow“ poslala podrobno poročilo o boju. Admiraliteta je ocenila, da bi zmagovita nemška eskadra lahko ogrozila pomorski promet vzdolž vzhodne obale Južne Amerike, območje Panamskega prekopa, lahko pa bi preplula južni Atlantik in se vmešala v boje v nemški jugozahodni Afriki in Kamerunu. Admiraliteta je ukrepala. V tako imenovano Zahodno Indijo je poslala bojno križarko „Princess Royal“, k zahodnim obalam Afrike okrepi-

tev v križarkah, na najbolj ogroženo območje, na južni Atlantik, pa admirala Frederica Dovetona Sturdeea z bojnim križarkama „Invincible“ in „Inflexible“. Sturdee je med potjo pobral s seboj še nekaj ladij in 12. decembra na čelu eskadre dveh bojnih križark, treh oklepni križark, dveh križark in ene pomožne križarke priplul v Port Stanley na Falklandskih otokih. Tu je že bila bojna ladja „Canopus“, ki pa so jo zaradi zastarelosti vključili v obrambo baze. Britanski admiral je nameraval dopolniti zaloge goriva in 8. decembra popoldne odpluti proti čilenskimi vodam, kjer naj bi bila nemška eskadra.

Zjutraj ob 7.50, ko so britanske ladje še vkrcavale premog, so izvidniki v južni smeri opazili dve neznanladiji. To sta bili nemška oklepna križarka „Gneisenau“ in križarka „Nuernberg“, poslani v izvidovanje pred glavnino Speejeve eskadre. Nemško brodogojje je plulo razkropljeno in je zato zamudilo edinstveno priložnost, da bi napadlo britanske ladje v luki, oziroma med odhodom iz nje. Celó več, ko je „Canopus“ izstrelil dva plutona na čelne nemške ladje, so se te obrnile proti jugovzhodu in dale s tem Britancem čas in priložnost, da pridejo iz pasti. Ob 9.40 so Nemci zagledali značilne trinožne jambore britanskih bojnih križark, zadnje, kar so pričakovali na tem kraju. Spee je opustil zamisel o napadu na Port Stanley, obrnil se je proti vzhodu, iščoč rešitev v begu.

Ob desetih so Britanci zapustili luko in z vso paro zapluli za nasprotnikom, oddaljenim okoli 15 milj. Vse se je stekalo v britansko korist. Mirno morje, izredna vidljivost, več kot 8 ur dnevne svetlobe in porazna

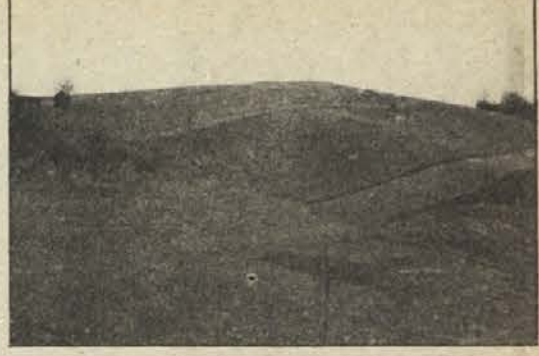
premoč v topništvu (teža bočnega plutona britanske bojne križarke je bila 2300 kg, nemške pa 880 kg). Anglež je postopoma dohiteval Nemce, ob 12.47 je na 14.500 metrih od nemške začetne križarke „Leipzig“ britanski admiral signaliziral napad na sovražnika. Ko je Spee videl, da se boju ne more izogniti, je ukazal križarkam „Dresden“, „Leipzig“ in „Nuernberg“, naj se ločijo in skušajo rešiti, sam pa se je z oklepnima križarkama „Scharnhorst“ in „Gneisenau“ obrnil k nasprotniku. Britanski admiral je tak manever predvidel in za nemški križarkami poslal oklepni križarki „Cornwall“ in „Kent“ ter križarko „Glasgow“, sam pa je z „Invincible“ in „Inflexible“, katerima se je med bitko pridružila oklepna križarka „Carnarvon“, sprejel boj s Speejem. V boju se je Spee trudil, da bi se približal nasprotniku na 11.000 metrov in tako uporabil svoje 150-milimetrske topove, medtem ko je seveda Sturdee zaradi prednosti v hitrosti in dometu lahko izbral oddaljenost. Najugodnejša je bila na 13.000 metrih do koder nemški 210-milimetrski topovi niso več segli. S sistematičnim ognjem so britanske bojne križarke ob 15.15 uničujoče zadele „Scharnhorst“, čez eno uro in 2 minuti je nemška oklepna križarka potonila z vso posadko in admiralom Speejem. Šopek iz Valparaisa morebiti še ni ovenel... „Gneisenau“ je sama nadaljevala brezupen boj. Britanske ladje so manevrirale kot na vaji in postopoma zmanjševale strelni razdaljo na 3000 metrov. Ob 18. uri se je nemška ladja potopila, potem ko je prejela kar 50 zadetkov iz topov kalibra 305 mm. Od 850 članov posadke se jih je rešilo 200.

V tem času sta dve britanski oklepni križarki in ena križarka zasledovali 3 nemške križarke, ki so plule na jug, k Ognjeni zemlji. „Glasgow“ in „Cornwall“ sta dohiteli „Leipzig“, ki je zaostala, in jo po štiriurnem obstreljevanju poslali na dno. Rešilo se je samo 7 oficirjev in 11 mornarjev. Oklepna križarka „Kent“ je zasledovala križarko „Nuernberg“ in ob 17.09 nanjo odprla plutonski ogenj. Ob 18.35 je hudo poškodovana nemška ladja obstala in nehala odgovarjati na ogenj. Čez uro se je prevrnila in potopila. Preživel je 7 članov posadke. Proti Ognjeni zemlji je uspelo uiti samo „Dresdenu“, najhitrejši nemški križarki. Od tam se je ladja napotila k otočju Juan Fernandez, kjer pa sta jo marca naslednje leto v zalivu Cumberland našla in poškodovala „Kent“ in „Glasgow“. Ladjo je nato potopila lastna posadka.

Med bojem oklepnikov sta britanska križarka „Bristol“ in pomožna križarka „Macedonia“ odkrili tudi nemške oskrbovalne ladje. „Baden“ in „Santa Isabel“ sta šli takoj na dno, hitrejši „Seydlitz“ pa je ušel.

V pomorski bitki pri Falklandskih otokih so Britanci ob izgubi vsega 6 mož posadke in neznatnih poškodbah na ladjah potopili Nemcem 2 oklepni križarki, 2 križarki in 2 oskrbovalni ladji. Morje je bilo grob 2200 nemških oficirjev in mornarjev. Z mago pri Falklandih se je britansko javno mnenje znebiti mučne sence poraza pri Coronelu, nemškemu križarskem brodogojju pa je bil zadan odločilen udarec.

M. B.

POKOPALIŠČE NAJSTAREJŠIH „NOVOMEŠČANOV“

Najnovejša arheološka odkritje v Novem mestu je ponovno potrdilo sloves tega izjemno bogatega najdišča arheoloških ostalin. Od 15. marca pa do prvih dni aprila letošnjega leta je bilo na Mestnih njivah (Klemenčičeva

njiva) v Novem mestu opravljeno obsežno zaščitno arheološko izkopavanje prazgodovinskih grobov, ki je dalo nepričakovano bogate najdbe in izsledke.

Ze dolgo časa je znano, da je na vrhu Mestnih njiv, kjer stoji Klemenčičeva domačija in se raztezajo njihove njive, veliko prazgodovinsko grobišče z žarnimi grobovi iz najstarejše železne dobe. Prva raziskovanja na tem območju so bila že leta 1959 in 1960, pri čemer je bilo odkritih nad 50 grobov z velikimi žarami. Pri oranju v pozni jeseni lanskega leta pa je plug zadel in razkril številne nove grobove, ki so se v svežih brazdah pokazali kot temne lise in številne črepinje razlomljenih lončenih posod so kazale mesta posameznih grobov. S hitrim posegom usposobljenih in dobro izvežbanih sodelavcev nam je uspelo po spomladanski odjugi v zelo kratkem času odkriti in izkopati 114 grobov! Izkopavanje je pokazalo, da imamo opravka z zelo obsežnim grobiščem, ki krije v sebi še več sto grobov, ki so zakopani

na temenu in na pobočjih Mestnih njiv. Po številu grobov sodi to prazgodovinsko pokopališče med največja tovrstna v Sloveniji.

Običajni grob predstavlja zelo velika lončena žara — celo do 60 cm visoke in enako široke — v katero so nasuli ežgane kosti in pepel pokojnika skupaj z žganino, priložili včasih še skledo s hrano in bolj poredko tudi bronasto okrasje, nato žaro do vrha zasuli z zemljo in jo zakopali v pripravljeno jamo. Od bronastih in okrasnih predmetov smo našli igle in zaponke za spenjanje obleke, lepo oblikovan nož in več kot en meter dolgo ogrlico iz temno modrih steklenih jagod z rumenimi očesci. To je redka in dragocena najdba iz tega časa. Odkrili smo tudi precej grobov brez žare, v tem primeru so sežgane kosti in pepel ter žganino položili kar na dno grobne jame. Žal pa so skoraj vse žare bile z oranjem bolj ali manj poškodovane in odrezane, tako da so se nam ohranili povečini le njihovi spodnji deli.

Grobovi z Mestnih njiv so iz najstarejše železne dobe, okvirno iz 8. stoletja pred našim štetjem, ko so se pri nas trajno naselile prve generacije prazgodovinskih Ilirov. Svoja prebivališča pa so si ti ljudje zgradili za utrjenimi nasipi gradišča na Marofu. Da je ta raziskovalna arheološka akcija, ki je imela izrazito zaščitni in reševalni značaj tako hitro in dobro uspela, se moramo zahvaliti ekipi študentov arheologije z ljubljanske univerze ter kolegijski pomoči arheologov D. Breščaka iz Novega mesta, J. Puša iz Ljubljane in M. Guština iz Brežic. Raziskovanje sta financirali občinska raziskovalna skupnost in kulturna skupnost Novo mesto. Vse najdbe z izkopavanja hrani Dolenjski muzej, ki namerava v prihodnjih letih načrtno raziskati sedaj še načeto grobišče na Mestnih njivah. Prve izsledke letošnjih raziskav bomo prikazali že letos jeseni na posebni razstavi v Dolenjskem muzeju.

TONE KNEZ

Tudi šport naše samoupravne socialistične družbe ni neobčutljiv za slabosti, kot so denarno nagrajevanje športnih dosežkov in uporabljanje nedovoljenih in nevarnih postopkov ter sredstev telesnega stimuliranja. Pri denarnem nagrajevanju „amaterjev“ smo zabredli že globoko, slabo razvita jugoslovanska in še slabše razvita slovenska športna medicina pa zaenkrat še skrbita za relativno čistost naših športnikov, kar zadeva nedovoljena poživila. Rečemo lahko le relativno čistost, saj je znano, da so naši metalki krogle pred OI v Moskvi jemali prepovedana sredstva, ki povečujejo telesno maso in absolutno mišično moč.

Športna medicina razvitih, predvsem pa vzhodnih socialističnih držav ubira dvojne poti. Prava športna medicina si prizadeva, da bi bil vrhunski trening, kljub temu da ima opraviti z mejnimi, skoraj ne-človeškimi obremenitvami, human prispevek k oblikovanju celotne človekove osebnosti. Ona druga pa je podrejena predvsem državnim prestižnim ciljem in je zato tudi uradno priznana le v zaprtem krogu strokovnjakov; ta se ukvarja z načeli in sredstvi, s katerimi je mogoče iz športnikov za vsako ceno iztisniti rekordne dosežke.

V tem zapisu si bomo ogledali nekaj nevarnih in prepovedanih poti k izjemnim dosežkom, ki prispevajo glavni delež k razčlovečenju vrhunškega športa.

ERGOGENI PRIPOMOČKI

Izraz ergogeni pripomočki je milejši opis kakršnegakoli postopka ali sredstva, ki izboljšuje človekove delovne učinke. Skovani je iz grškega ERGON—delati in GENNAN—proizvajati. Gre torej za povečano zmoglost za delo, za večje „proizvajanje dela“. Športniki razen z vedbo, ki je edini dopustni način, že dlje časa skušajo izboljševati svoje dosežke tudi na razne načine, ki so sprti z načeli zdravega razuma in športnimi pravili, ter navadno v nasprotju z zakoni in zdravniškimi nasveti.

Moderne tehnike odkrivanja teh sredstev in postopkov so zmanjšale zlorabo stimulativnih sredstev. Pri belgijskih kolesarjih se je npr. odstotek pozitivnih vzorcev urina od leta 1965 do 1975 znižal od 26 % na 3,5 %. Na kratko bomo opisali nekatere postopke, ki niso le močno razvpiti, ampak jih športniki tudi v resnici vse pogosteje uporabljajo.

KRVNI DOPING

Zamisel krvnega dopinga je enostavna. Kolesarju, tekaču na dolge proge, smučarskemu tekaču ali plavalcu, skratka tistim, ki potrebujejo kar se da razvito aerobno moč, ali preprosteje povedano, osnovno vzdržljivost, vzamejo 250-500 ml krvi in jo shranijo za približno mesec dni. V tem času se z naravnimi procesi v telesu obnovita količina krvi in skupni hemoglobin. Shranjeni vzorec nato športniku spet vbrizgajo v žilo. Teoretično bi se moral vzdržljivostni dosežek izboljšati ali zaradi večje količine hemoglobina (ker vbrizgajo eritrocite) ali zaradi povečanega volumna krvi in skupnega hemoglobina. Seveda po drugi strani povečano število rdečih krvnih telesc zmanjšuje maksimalno srčno delo, kar vpliva na viskoznost krvi (gostejša kri je za srce dodatna obremenitev), kakršenkoli prirastek v krvnem volumnu pa hitro popravijo mehanizmi, ki uravnavajo ravnovesje tekočin v telesu.

Nekaj raziskav je ugotovilo, da so se dosežki po reinfuziji krvi izboljšali, druge pa nosi zabeležile nobenih pozitivnih učinkov na športni dosežek. Objavljeni poskusi so vprašaljšvi, zaradi ne najboljših tehnik shranjevanja krvi, intuizije relativno majhnih količin krvi in pomanjkanja ustreznih postopkov kontrole.

Tekmovalne pridobitve krvnega dopinga bo nedvomno treba še dokazati, povedati pa moramo, da prinaša ta postopek s sabo neizogibno tveganje v obliki infekcij, do katerih lahko pride pri zbiranju, shranjevanju in reinfuziji krvi. Edina metoda kontrole je ocenjevanje presnove rdečih krvnih telesc. V ponovno vbrizganih celicah je presnova precej šibkejša od normalne.

ANABOLIČNI STEROIDI

Anabolični steroidi so predvsem moški spolni hormoni, ki povzročajo rast mišične mase. Eden od

NEVARNE POTI VRHUNSKEGA ŠPORTA

namenov jemanja steroidov je domnevno poudarjanje vloge telesnega testosterona (testosteron je moški spolni hormon) pri sintezi mišičnega tkiva. Androgeni (moški spolni hormoni) povečujejo tudi apetit, izboljšujejo splošno počutje in tekmovalnost. Zato nekateri športniki jemljejo velike količine sintetičnih steroidov, da bi

pridobili večjo moč, vzdržljivost ali mišično maso. Anabolična vloga moških spolnih hormonov še zdaleč ni povsem razjasnjena. Primarni dražljaj za sintezo beljakovin v telesu je verjetno razvijanje napetosti v aktivnih mišičnih vlaknih. Bistveni zahtevi sta še ustreznost količina prvostne beljakovinske hrane in primeren vadbeni

režim. Tudi če je vsem tem potrebam zadoščeno, še vedno ni dokazano, da normalna količina moškega spolnega hormona testosterona ne zadostuje za hipertrofijo mišic, se pravi za povečanje mišične telesne mase.

Ker nivoji moških spolnih hormonov vzvratno kontrolirajo produkcijo hipofiznega gonadotropina (gonadotropin je snov, ki na spolne žleze deluje kot stimulan), je malo verjetno, da bi lahko dosegli dolgotrajno zvišanje ravnih moških spolnih hormonov v krvi, razen seveda z velikimi količinami sintetičnih hormonov. Te pa zatirajo funkcijo mod in nevarno zastrupljajo jetra, pri mladih športnikih pa povzročijo, da se prezgodaj zaustavi rast kostnih okrajkov. Eksperimentalno dojanje moških spolnih hormonov je le redkokdaj imelo za posledico večjo rast mišic, kot so jo ugotovili pri kontrolni skupini ljudi, ki androgenov niso jemali. Občasno se je sicer pokazal prirastek v telesni masi v primerjavi s kontrolnimi osebkii, toda še nikoli niso jasno dokazali, da je dodatna telesna masa dejansko mišično tkivo, in ne le prirastek na račun večjega zadrževanja tekočin v telesu.

Doping v obliki jemanja anaboličnih steroidov preprečujemo s stalnim merjenjem telesne teže in z nenapovedanim ugotavljanjem sintetičnih moških spolnih hormonov v urinu športnikov. Če te spojine športnikov pomagajo, bodo učinki verjetno trajali dlje. Zato morajo jemati vzorce urina nekaj mesecev pred pomembnimi tekmovanji, in ne šele na prizorišču tekme. Na žalost pa jemanje samega testosterona ni moč dokazati. Testosteron je potencialno karcinogena spojina in pri ženskah povzroča pojavljanje moškosti.

ZIVČNI DOPING

Nekatere raziskave so ugotovile, da športniki skušajo spremeniti prirojene značilnosti svojih mišičnih vlaken tako, da uporabljajo izbrane vzorce živčne stimulacije. Za zdaj ni dokazov, da taka manipulacija na mišice vpliva tako kot dobro načrtovan trening. Medtem ko obstaja možnost, da se določen tip mišičnih vlaken s tako imenovano selektivno stimulacijo spremeni v drugega, pa se glavna tipa (počasna in hitra mišična vlakna) lahko spreminjata drug v drugega le z drastičnim posegom, s transplantacijo živcev.

Dokončna omejitev energetske produkcije je pogosto posledica centralno posredovanega zaviranja mišičnega krčenja, zato je možno dosežek zboljšati z vplivanjem na vzburjenost, reakcijsko pripravljenost oz. zavestnost. Športniki poskušajo z različnimi tehnikami hipoze in z joga. Ni pa nobenega dokaza, da je pri tem sprostitve zavor večja kot običajno, ko tekmovalci nastopajo pred veliko množico gledalcev.

VDIHAVANJE ČISTEGA KISIKA

Obstaja sicer neznatna možnost, da z vdihovanjem čistega kisika pred tekmo povečamo telesne zaloge kisika, vendar se vsak dodaten kisik v pljučih izloči v nekaj dihih, ko športnik zadihava zrak normalnega okolja. Zaloge kisika pa se v krvi in tkivih zadržujejo še 1-2 minuti. V tem časovnem intervalu lahko dodatna kisikova rezerva (približno 140 ml) izboljša kratkotrajne dosežke.

Vdihavanje čistega kisika očitno le zato neznatno vpliva na okrevanje po naporni aktivnosti. Za to so možne naslednje razlage: (1) povečan pritisk kisika v arterijah zmanjšuje pretok krvi v mišicah; (2) dejavnik, ki vpliva na okrevanje po izčrpujočem delu, je razpršitev mlečne kisline iz mišic v krvni obtok; (3) vdihavanje čistega kisika le rahlo vpliva na količino kisika v arterialni krvi in (4) po prenehanju naporu boljše periferno sprejemanje kisika iz okolja popravi nekoliko manjši pritisk kisika v arterialni krvi človeka, ki vdihava zrak.

Posebej pa je treba premisliti škodo, ki jo povzročajo v športu (seveda ne v vrhunskem, ampak predvsem v rekreativnem) tri najbolj razširjena poživila oz. mamila — alkohol, nikotin in kofein. Ta pa zadevajo tako veliko populacijo, da zaslužijo samostojno obravnavo.

JANEZ PENCA

PO POKLICU KMETICA

petnajst let. Ko pa so bili pri hiši trije moji otroci, oče in mati pa vsak dan starejša in dela vedno več, nisem zmogla več službo in kmetijo hkrati. Pa sem se odločila za poklic kmetice! Tako smo leta 1979 s pomočjo novomeške zadruga in njenih posojil zgradili hlev in nabavili mehanizacijo. Prej sem se ukvarjala največ z rejo piščancev za maloprodajo, zdaj pa imamo pri hiši 49 plemenskih svinj in merjascu, pa 10 do 15 pitancev za prodajo in 5800 piščancev. Poleg tega imamo v posebnem hlevu še 6 krav, telico in konja.

Vse to mi je pravila v svoji pisarnici. V hlevskem posloppju, kamor moraš vstopiti v beli halji, je čisto kot v kakšni lekarni. V posebnem oddelku je majhna sobica, v njej omara za pisarije pa kavč in miza z dvema foteljema. Tu kooperantka Milena opravlja vso potrebno pisarijo in sprejema uradne in neuradne obiske, ki jih ni malo.

— Dela je verjetno čez mero za kooperantko, ki ima še družino in obveznosti do otrok. Kako to zmorete?

— Delamo pravzaprav vsi, predvsem pa medve z mamo. Mož je v Novolesu v Straži in lahko pomaga le po delu, oče pa je prileten in bolehen. Pomagamo vsak po svojih močeh, ampak brez mame, ter pomoči bratov in sestri, ki so v bližini, ne bi šlo.

— Se vam poklic kmetice finančno bolj izplača kot delo v tovarni?

— „Brez dvoma, le da je napor večji. Za zdaj še ni pravega finančnega učinka, ker smo šele na začetku proizvodnje, ampak trdno računam na dober poslovni rezultat. Največja težava je v dragih gnojilih in krmilih. Precej časa mi vzame preračunavanje, koliko vse to stane, kako bomo krmili in podobno. Od zadruga dobim dobavnico, z njo v trgovini nakupim potrebna krmila, ob oddaji pujskov pa naredimo obračun. So pa tudi drugi stroški veliki, na primer: za elektriko, ki mora pri piščancih goreti dan in noč, plačam okrog 50.000 din pa za vodo najmanj 20.000 dinarjev.“

Drašlerjeva Milena pa kuje še nove načrte. Z zadrugo je v dogovoru za gradnjo še enega hleva, v katerem bi pogodbeno pitala pujske. „Oni bi radi čimprej začeli s

tem, imam pa doma težave, ker bi moral ob tako povečani proizvodnji še mož pustiti službo in mi pomagati. Tega se brani, ker je kot zaljubljen v Novoles. Sicer pa sem se že odločila: če ne bo hotel, bom pa sama!“

Neverjetno odločna mlada ženska, ki ji je že doslej uspelo uresničiti, kar si je zamislila, bo najbrž izpeljala še ta načrt. In poleg tega gradijo novo hišo! Lani so poslopje spravili pod streho, letos bodo nadaljevali, seveda kolikor bo cvenka.

Vsega sodobnega kmetovanja se je lotila pravzaprav brez tovrstne izobrazbe: „Praksa me je naučila,“ pravi Milena. Sicer pa se, izobražuje na seminarjih in predavanjih, ki jih organizira zadruga. Prav te dni je bila tri cele dneve na seminarju za pridelovanje hrane. Redno jo obiskuje poleg živinozdravnika pospeševalca iz tozda, medtem ko „glavnih novomeških pospeševalcev, kot jih imenuje, ni dostikrat naokrog. Morda na tri mesece.“

V prijetnem klepetu ob kavici se nama je pridružila tudi Milenina mama, 68-letna Marija. Ona je pravzaprav steber kmetije. Prijazna žena, kateri je bilo v življenju vse prej kot z rožicami poslano, je prav tako rada srebalala turško. „Na tole dobroto sem se zadnja leta tako navadila, da si domišljam, da me ravno kava drži pokonci. Kar jezi me, ker jo pijemo, a je tako draga, ampak mi daje moč,“ je rekla. Od 12 rojenih otrok je 10 živih. In preden jih je ob tolikem delu spravila na noge pa h kruhu, so zgodbe, vredne posebnega opisa.

Današnja Levstikova domačija stoji na istem mestu, kot je bila prejšnja, last staršev pisatelja Frana Levstika. Tedanja je bila lesena, s slamo krita in na cesto ni imela nobenega okna. Kot pravi ustno izročilo še živčih pisateljevih sorodnikov v Podgori, Fran Levstik tega kraja ni maral. Za svoj dom je štel Spod. Retlje pri Velikih Laščah in še potem, ko so se starši preselili v Podgoro, je med počitnicami raje bival v Retjah. DO nedavnega so imeli pri hiši še Levstikovo fotografijo, vendar so jo ob 150-letnici pisateljevega rojstva oddali. Nekaj trme, vztrajnosti in korajža pa se je v rodu očitno ohranilo do današnjih dni.

RIA BAČER

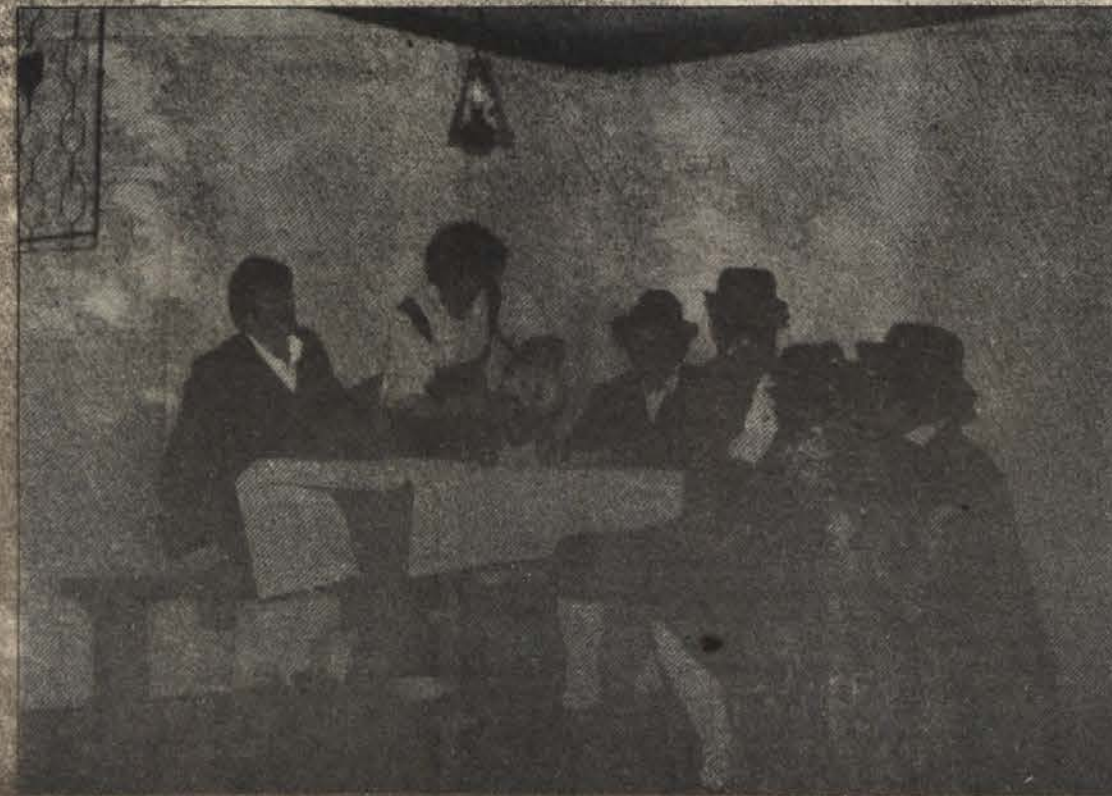
Manjši zaselek Podgore, ki leži med Prečno in Stražo, skriva v hiši številka 6 zgodovinsko in sodobno zanimivost. Na domačiji, ki je bila last staršev številka 6 zgodovinsko in sodobno zanimivost. Nadomačiji, ki je bila last staršev katere gospodar je Jože Levstik, pisatelj pranečak, je po zaslugi njegove najmlajše hčerke Milene postala ena najbolj naprednih kmečkih domačij v novomeški občini.

Za pravo gospodarico posestva z 12 hektari zemlje (ki pa je uradno še očetova last) štejejo 31-letno Mileno Drašler. Drobna in urna ženska, najmlajša med 12 otroki Levstikovega roda je celih 13 let delala v Novolesu, po službi pa kmetovala.

„Kmetovanje mi je v krvi, in čeprav sem rada hodila v službo, sem popoldne, predvsem z materino pomočjo, obdelovala posestvo. Z zadrugo sodelujem že nad

EDEN DRUGEMU OGENJ

tažko tako dolgo vzdržali v repripreranih prostorih razpadajoče šole. Oder je bil tako majhen, da je komaj zahteval to ime. Deške na tleh so ob vsakem koraku škripale in motile vaje in predstave. Potem so s pomočjo krajevne skupnosti postavili nov oder v drugi učilnici in to jim je vilo novo voljo do dela.

Sronjeni so vsako najmanjšo priložnost izkoristili tudi za izobraževanje, brez katerega ne bi tako hitro napredovali. Igralci so obiskovali malo gledališko šolo, kostumograte, scenske delavce in druga nepogrešljiva sodelavca za tehnično brzhobnost odrskih uprizoritev pa so prav tako pošiljali na strokovno izpopolnjevanje, kadarkoli se jim je ponudila priložnost zarij.

Znanje so zajemali z veliko žlico, saj so se zavedali, da se brez njega ne morejo lotiti zahtevnejših del. Pri izbora so dajali prednost komedijam tudi zaradi občinstva, ki si je želelo kaj vselega. Na sporedu so se vrstila dela: Komedijska komedija, Vdova Róčljinka, Zenin iz Amerike, Sunčljiva oseba, Bog je omri zarpan, Veriga, Talmun in kamen, Trpca de Uralca, Državni lopov in Boga v parku. S temi uprizoritvami so gostovali po vsej Sloveniji. Tudi k zamejskim Slovencem na Tržaškem so se odpotili. Doživeli so mnoge prisrčen sprejem, zato si bodo vsi volje se kdaj odzvali njihovega vabila.

Tiščelnica dela so to sezono pričeli z uprizoritvijo 10. letnega Zupanova Mleka. Režiser Martin Kariž je povsod da so se znova odločili z dvema različjema. Spodajnja sta jn svrtovske besede „Eden drugemu ogenj“ in izkoristiti so se, da so jih uravnali v svetovno znane. Kariž je pomislil na jni, da so najbrž skupno izkaz pevskih sposobnosti, da so razdelili in vsak od njihovo zupanova Mleka. Drugi delo pa je bil Levstikovo dela pa je bil ena od pomembnejših priložnosti, ki jim jo je omogočil Antonij Trnava. Ljubitelji gledališča so seveda z veseljem sprejeli in podprli to delo. Vse to je bilo vendarle le začetek, saj je bilo treba še mnogo dela, da bi se lahko uprizoritve izvedle v vseh krajih, kjer so Slovenci. To je bilo vendarle le začetek, saj je bilo treba še mnogo dela, da bi se lahko uprizoritve izvedle v vseh krajih, kjer so Slovenci.

„Eden drugemu ogenj“ je bilo pri tem v veliko oporo, saj bi sicer

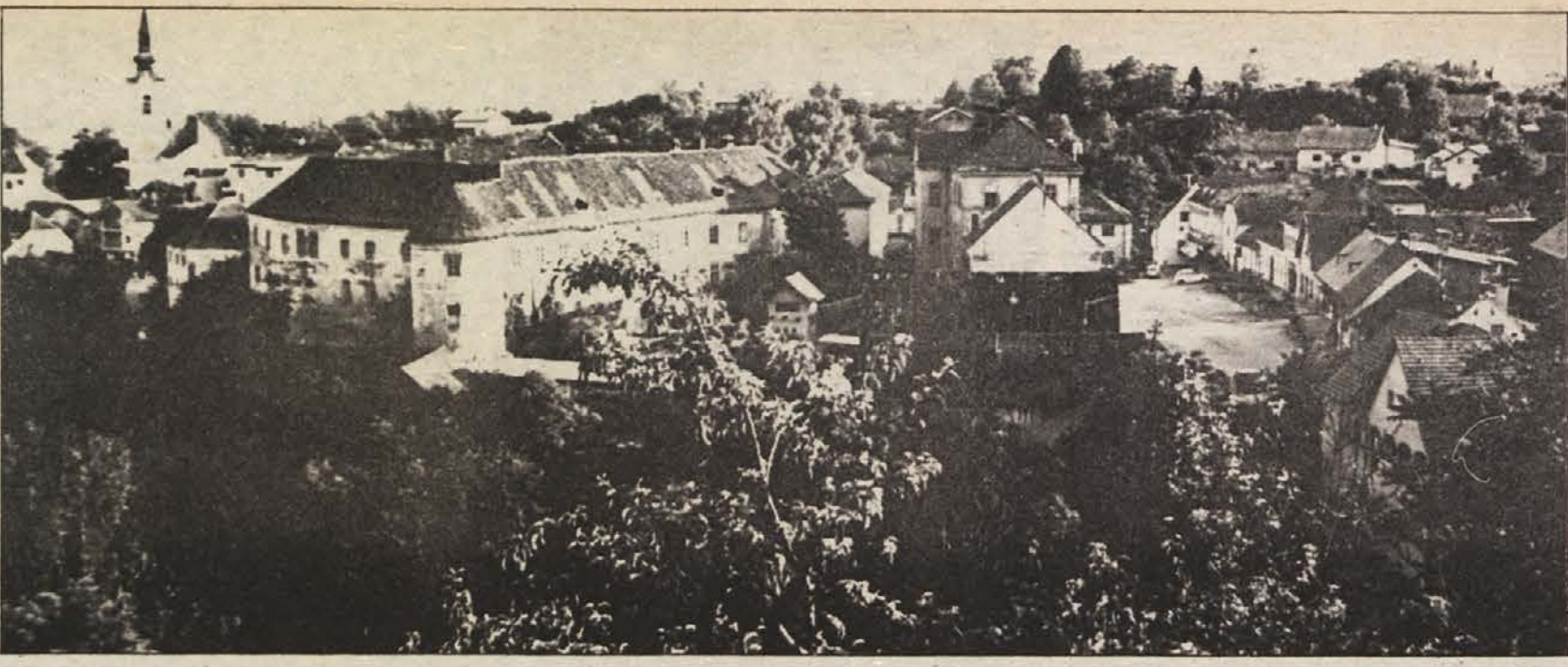
S tem delom je Amaterski oder Karel Dastovnik Kariž iz Sromelj začel uspešno ljubiteljsko pot, na kateri si je v desetih letih obstoja pridobil občinstvo povsod, kjer je nastopal. To čez noč rojeno igralsko društvo je držala pokonci velika mladostna zanesenost, ki je privedla po novih in novih uprizoritvah. Domače občinstvo pa je bilo pri tem v veliko oporo, saj bi sicer

Nekateri negujejo se ne ustajajo, celo žurjavo si sami pripravijo, da pozorni preveč ne zmrzujejo na vseh. Dve pa nimajo pred nosom, ampak morajo pomisliti goro nad Slovenci. Nekaj jih plačajo, nekaj jih dobijo zastoj. Les, ki jim ga večkrat z razumevanjem odstopi breziško Gozdno gospodarstvo, pripravijo kar na pamet, da imajo manjše stroške. Tako dobesedno eden drugemu ogenj dajejo, zato si prav gotovo zaslužijo izdatnejšo družbeno pomoč. Z izgradnjo kulturnih domov so jih prehiteli mnogi kraji, žal pa marsikje ni amaterske zavzetosti, ni ognja za poživitev kulturnega življenja.

JOŽICA TEPPEY

METLIŠKO ZDRAVSTVO MED NOB

Zdravstvena služba je bila v Metliki organizirana že pred vojno. Leta 1937 je bil ustanovljen zdravstveni dom, ki je imel rentgen in protituberkulozni dispanzer. V kletnih prostorih je bilo tudi javno kopališče z eno banjo in sedmimi prhami. Kot je povedala M. Omerzel, takratna medicinska sestra, se je hodilo v to kopališče kopat kar veliko Metličanov, in sicer ob sobotah popoldne. Med tednom pa so se kopali šolski otroci.

Ko so Italijani leta 1941, zasedli mesto so pričeli to kopališče uporabljati italijanski vojaki, zato so bili Metličani zanj prikrajšani.

Zdravstvena služba je bila za čas okupacije še kar dobro organizirana. Obvezni so bili razni zdravniški pregledi (zlasti pljuč) in cepiljenja šoloobveznih otrok. Mesto je imelo tudi veterinarja, ki je zdravil živino v mestu in okoliških vaseh. V zdravstveni dom so hodili socialno šibkejši meščani, ki so imeli ubožno spričevalo in zato brezplačno zdravljenje, ter socialni zavarovanci, to je zaposleni. K dvema zdravnikoma, ki sta imela zasebno prakso, pa so hodili bogatejši meščani.

V splošnem Metličani tudi med okupacijo niso nikoli kaj prida hodili k zdravniku, saj so bili mnenja, da zdravnik ni potreben za vsako malenkost. Obiskovali so ga le v nujnih primerih, na primer pri visoki telesni temperaturi, pljučnih boleznih, hudem revmatizmu, če so se močneje ranili. Sicer so se zdravili sami s kupljenimi zdravili in zelišči. Pri akutnih primerih je zdravnik pošiljal paciente v novomeško bolnišnico. Med otroki so bili takrat razširjeni zlasti oslovski kašelj, davica in škrlatina.

Za čas italijanske okupacije v mestu niso zdravili partizanov, kajti bilo bi prenevarno. Pač pa je zdravstveno osebje pomagalo partizanskim ranjencem in njihovim bolničarjem z raznim sanitetnim materialom, tako s povoji, zdravili in medicinskimi instrumenti.

Po odhodu Italijanov je bila zdravstvena služba v Metliki in Beli krajini pri tleh. Zdravila in instrumente so, kolikor jih je še ostalo, rezervirali za potrebe partizanske vojske. Novih pošiljk zdravil ni bilo tako da zdravstveno osebje ni moglo nuditi pomoči obolelim.

Pomagali so bolj z nasveti, ljudje pa so se zdravili z domačimi zdravili.

V tem času je bilo tudi malo zdravstvenega osebja. Tako je bil na primer dr. Stanko Černič v septembru 1943 imenovan za okrožnega zdravnika kar v treh rajonih, in sicer v suhorskem, metliškem in vzhodno-metliškem, se pravi, da mu je bila naložena skrb za zdravstvo skoraj v celotni severovzhodni Beli krajini.*

Kljub temu je zdravstvenemu aktivu uspelo, da je v septembru 1943 organiziral pregled otrok in bolnikov. Popravili so tudi kotel za razkuževanje oblek. Hoteli so odpreti še javno kopališče, kar pa jim zaradi okvare v domači elektrarni ni uspelo.*

Na srečo se v tem času kljub slabim higienskimi razmeram, pomanjkanju zdravil in zdravstvenega osebja niso pojavile obsežnejše epidemije. Če pa so se že, kot na primer januarja 1944, ko sta se po mestu pričeli širiti otroški boleznii škrlatina in davica, se je takoj pokazala pomanjkljivost in nemoč zdravstvene službe. Zato je ta čas mestni odbor OF Metlika ukrepal kar sam. Da bi preprečil nadaljnje širjenje bolezni, je staršem otrok, ki so se družili z obolelimi otroki, poslal obvestilo, da morajo otroke deset dni pridržati doma.*

Šele po večkratnih intervencijah je mesto dobilo zdravnika dr. Borisa Malneriča, ki je ordiniral v mestu od februarja 1944, in sicer vsak ponedeljek. V nujnih primerih je bolnike obiskoval tudi na domu.* Vendar lahko iz ustnih virov ugotovimo, da je zdravnik prihajal v Metliko kaj redko in je bilo zato zdravstveno preventivno delo še naprej v rokah pomožnega zdravstvenega osebja. V aprilu 1944 se je iz italijanske internacije vrnil dr. Jože Degleria, ki je takoj pričel opravljati zdravstveno službo.*

Ob vseh teh prizadevanjih civilne oblasti, da bi prebivalcem mesta priskrbelo redno zdravniško pomoč, je skoraj nerazumljivo ukrepanje mestnega odbora OF zoper metliško učiteljico Josipino Omahen, ki se je, kakor navaja dokument, „bavila z nedovoljeno in po obstoječih predpisih kaznivo prakso izdiranja zob, ker ni imela topogledne dejanske in izkazane usposobljenosti.“ Mestni odbor ji je zato izrekel najstrožji opomin, zapolnil pa je predmete kaznivega dejanja, to je klešče.*

Tako so Metličani od Marca 1944 naprej ostali brez prepotrebne „zobozdravnice“ in so si pač morali pomagati, kot so vedeli in znali.

Zanimivo je, da se kljub težkemu vojnemu času v mestu ne pojavlja zeliščar ali zeliščarica, ki bi se ukvarjala z zdravilnimi rastlinami. Znano pa je, da so zdravilnost posameznih rastlin ljudje, zlasti ženske, dobro poznali in jih ob boleznih tudi uporabljali.

V začetku vojne je Metlika imela električno in vodovodno omrežje, ki je vse do kapitulacije Italije normalno delovalo. Res je, da so bile žarnice, še bolj pa pipe nameščene le v hišah bogatejših meščanov, medtem ko so si morali revnejši pri razsvetljavi in preskrbi z vodo pomagati sami. V mestu je bilo kar 96 gospodinjstev brez elektrike. Razsvetljava je bila problem, ki so ga reševali na različne načine: s trskami, črepcem, svečami in petrolejem. Razsvetljava s petrolejem je bila draga. Razen tega se ga je dobilo na gospodinjstvo le pol litra na mesec.* Na nekaterih krajih v mestu pa so vendar bile postavljene javne vodovodne pipe (12 javnih pip), ki so jih uporabljali tisti, ki niso imeli vodovoda. Tudi javna razsvetljava je bila slaba, pomanjkljiva je bila tudi cestna kanalizacija.

V Metliki takrat tudi še ni bilo stranišč na vodno izplakovanje. Vsaka hiša je imela greznico in gnojišče, kamor so metali odpadke, ki so jih pozimi z gnojem vred vozili na njive in vrtove.

Ko govorimo o higieni v mestu, moramo omeniti še nekaj o snagi na mestnih ulicah, ki so bile vse makedamske. Glavno cesto, ki v dolžini dveh kilometrov vodi skozi mesto, je čistil en sam cestar. Za snago na drugih cestah in trgih v mestu pa so v glavnem skrbeli meščani sami. Samo nekatere ulice v središču mesta so imele slabo zaprto kanalizacijo, sicer pa so bili na vsaki strani ceste le jarki za odvajanje vode. Posebno jeseni in spomladi so se ulice spreminile v blatne kolovoze in je bila hoja po njih zares neprijetna.

Sicer pa so zlasti ob živinskih sejnih, ki so pod italijansko okupacijo še nekaj časa trajali, postajale ulice pravo smetišče. Posebno pred gostinami in na trgih, kjer so barantali za živino, se je nabralo živinskih odpadkov. Državni cestar je te odpadke zgrabil na kupe in gnoj

razprodajal vrčičkarjem. Vsega dela pa le ni zmozel sam. Na občino so tu in tam prihajale pritožbe, da je mesto še zmeraj preveč umazano. Zato je občina opozorila lastnike gostiln, ki imajo hleve, oziroma kjer imajo konje, da mora biti čisto pred hišo in tudi na dvorišču. Naročili so občinskim policajem, naj lastnike hiš opozorijo na to dolžnost.*

Sicer pa so nekateri meščani, ki so stanovali ob glavni cesti, tudi sami pometali pred hišami, saj so si tako priskrbeli gnoj za vrtove. V poletnih mesecih so cesto polivali, da so se vsaj malo znebili prahu. Nekateri meščani so namreč imeli pred svojimi hišami klopi, na katerih so v popoldanskem in večernem času posedali. V vojnem času mesto še ni imelo organiziranega odvoza smeti in odpadkov.

Higienske razmere so se po kapitulaciji Italije še poslabšale. Hrvatje so v elektrarni v Ozlju odklopili električni tok, zato je v Metliki prenehal delati vodovod. Trgovine so bile zaprte, mila in pralnih sredstev pa ni bilo. Metličani so začeli rabiti za kuho, pitje, umivanje in pranje vodo iz potoka Obrha in iz vodnjakov. Tudi perilo so ženske prale v Obrhu, manjše pa doma, če so si v škafe nastregle deževnice. Ker ni bilo mila, so pričele po starem načinu spet prati z lugom.

Lug so gospodinjje pripravile tako, da so bukov pepel polile s kropom in pustile, da se je pepel usedel na dno. Ko se je čez noč lug izčistil, so ga dale v večjo posodo na štedilnik. V posodo so naložile perilo in pustile vreti približno dvajset minut. Ko se je perilo ohladilo, so ga vzele iz luga in perilo oprale v čisti vodi. Če je partizanska oblast priskrbelo lužni kamen, so ženske z njim same kuhale milo, in sicer iz svinjskih parkljev, kožic, loja ali kake druge maščobe.

Naj na koncu pripomimo, da so med italijansko okupacijo nekatere ženske prale perilo za italijanske oficirje in si tako prislužile nekaj denarja. Na veliko pa so skoraj po vseh metliških hišah žene in dekleta prale za partizanske borce, ki so občasno prihajali v Metliko.

ANDREJ DULAR

OPOMBA: *Arhiv NOB v Belokranjskem muzeju v Metliki

O LJUDSKI FRONTI V NOVEM MESTU

(SPOMINSKI ZAPIS)

Čeprav sem bil zadolžen — in to v slovenskem merilu — predvsem z organiziranjem Ljudske fronte, sem se ponekod udeleževal tudi sestankov, ki so bili bolj partijski kot ljudskofrontovski.

Iz konspirativnih razlogov bi se moral takšnim sestankom izogniti. Na srečo ni bil povzročen v zvezi z menoj noben vdor v partijsko organizacijo in mi tako oblastniki niso mogli dokazati, da delam organizirano za KPS.

Dokler je bil komite novomeškega partijskega okrožja v Dolenjskih Toplicah, sem bil z njim tesno povezan, pozneje pa manj. Pa tudi ta zveza ni bila nikoli odkrita.

Od začetka izhajanja Ljudske pravice sem imel stike z Rudijem Zupancem, Maksom Hoenigmanom in drugimi topliškiimi komunisti. V ta čas sodijo tudi moje zveze s Francetom Hočevarjem, o katerih nisem pisal še nikjer, čeprav niso bile nikoli docela pretrgane. Prek Franceta Hočevarja sem v Ljubljani dobil zveze tudi z Vinkom Kristanom, ko je postal član glavnega odbora Zveze kmečkih fantov in deklet, lahko pa mi je to zvezo posredoval tudi moj brat Vladimir, ki je bil tajnik te organizacije precej časa pred Francetom Hočevarjem, član odbora pa je ostal vse do razpusta Zveze.

Ko so Hočevarja začeli v Zvezi sumiti, da je komunist, mu je uspelo prepričati predsednika Ivana Kronovška in druge, da se je začel za agrarna vprašanja zanimati predvsem po zaslugi svojega očeta, ki je bil pristaša jamostojne kmetске stranke pod vodstvom Ivana Puclja. Kot sin tako orientiranega očeta se je po nalogu partije članil v akademsko agrarno društvo Njiva in postal njen predsednik v Zvezi KFID. Sicer pa se je v Zvezi legaliziral kot pripadnik marksističnega svetovnega nazora.

Na srečo so mu člani odbora Zveze verjeli in mu zaupali tudi takrat, ko je res delal povsem po partijskih navodilih, vendar nikoli slepo. Ko naj bi na letni skupščini predlagal, da Zveza izključi iz svojih vrst Ivana Kronovška, tega ni hotel izvršiti, ker je sodil, da je tak vrstni popolnoma nerealen in politično zgrešen. S takim predlogom bi se Hočevar tako kompromitiral, da bi sebi in drugim komunistom v Zvezi in društvi onemogočil vsako nadaljnje delovanje. To pa bi bilo v veliko škodo partiji in ljudski fronti, v kateri so nagnjeno sodelovali tudi člani društev kmečkih fantov in deklet tako v Beli krajini, kot v novomeški okolici, pa tudi drugod po Sloveniji.

Prav dejstvo, da se ni krenilo po poti „udarov“ v vrhu, ampak po poti konstruktivnega delovanja, javnega iznašanja in zagovarjanja predlogov in stališč v vsej organizaciji, je omogočalo stalno večanje vpliva partije na to organizacijo in delovanje vedno večjega števila komunistov v njej, ki so se vse bolj rekrutirali iz vrst članstva društev kmetških fantov in deklet po vsej Sloveniji in tudi v novomeški okolici, npr.: tajnik društva na Muhaberu Jože Petrič je postal 1940. leta član KP, enako predsednik društva v Gotni vasi Stanko Kobler, medtem ko so imeli odločilen vpliv na društvo v Mirni peči Katja Rupena in drugi člani SKOJ in partije.

LEVA USMERITEV

V Novem mestu ni bilo mnogo delavcev, kar pa jih je bilo, so bili precej levo usmerjeni. To se je pokazalo zlasti 1933, ko se je v Novem mestu ustanovilo delavsko kulturno društvo „Svoboda“. Poleg nekaterih naprednih študentov so v društvo stopili predvsem delavci v presenetljivo velikem številu. Do prepovedi društva je članstvo bilo izredno aktivno. Predavanja, diskusijske večere in občasne sestanke so obiskovali predvsem delavci. Tudi Hočevar je bil ves čas aktiven v društvu, v letu 1934 pa je postal tudi član odbora. Društvo je bilo ustanovljeno na pobudo okrožnega komiteja KPJ in je bilo popolnoma v rokah komunistov, ki so v društvu opravljali vodilne funkcije predsednika, podpredsednika ali tajnika in vodili društveno aktivnost.

Pred letom 1933 je tudi v Novem mestu potekalo politično življenje v ustaljenih okvirih kot v drugih manjših mestih Slovenije: ob prevladujočem vplivu klerikalizma na podeželju in rastočem vplivu liberalcev med meščani in srednjimi sloji sploh. Bilo pa je vedno več mladih ljudi, ki so bili nezadovoljni z razmerami, predvsem s socialnimi, in so jih pritegovala socialistične ideje. Tako so na novomeški gimnaziji delovali marksistični krožki (v letih 1939 — 1941 je bil zelo uspešen predvsem krožek, ki ga je vodil Bojan Kraigher). Napredna srednješolska mladina v „Prosveti“ pa se je orientirala vse bolj levo. Tudi France Hočevar se je prišteval k njenemu levemu krilu, opravljal je v „Prosveti“ razne odborniške funkcije, imel je predavanja itd. Dokler levo usmerjeni dijaki niso bili dovolj močni, da bi obvladali organizacijo, so kandidirali za predsednika organizacije kako nevtrarno osebnost ali levega simpatizerja, ki ni bil kompromitiran.

MLADINSKO ŽARIŠČE

Drugo tako žarišče, okoli katerega se je zbirala napredna mladina, je bila sokolska knjižnica. Za sokolsko knjižnico je formalno v tistem času odgovarjal sodni uradnik Novljan, ki pa je prepuštil dejansko poslovanje knjižnice študentom in dijakom. V letih, ko je bil Hočevar v višjih razredih gimnazije, je vodil knjižnico študent prava Tone Bele, ki je bil takrat član partije in pozneje sekretar okrožnega komiteja KPJ. On je Hočevarja pritegnil že kot šestošolca v ožji krog mladine, ki je

prebirala marksistično literaturo in napredna književna dela. Potem so se zbirali in o prebrani literaturi razpravljali. V tistih letih so Hočevar in drugi prebrali veliko marksistične literature in se dokončno opredelili za marksistični svetovni nazor. Razpečevali so letake in pridobivali dijake za branje naprednih knjig.

Kako je nastajala Slovenska ljudska fronta z dogovarjanjem v vrhovih, je pojasnilo že več zgodovinarjev, vprašanjū, kako je nastala odspodaj, pa so se raje izognili.

Povsod v Sloveniji, posebej pa v Novem mestu, je bilo za organizacije Slovenske ljudske fronte značilno to, da so nastajale odspodaj, zato tudi niso imele koalicijskega značaja, kar je bilo značilno za ljudske fronte v zahodnih deželah, predvsem v Franciji in Španiji. Če so se vodstva razšla, so v zahodnih deželah razpadle tudi ljudskofrontne organizacije v bazi, če so sploh obstajale — po pravilu jih ni bilo. Pri nas pa na primer odpoved sodelovanja socialistov v vrhu ni prizadela, vsaj ne hujše, fronte osnove v bazi. Kriza je bila le trenutna. Socialnodemokratsko delavstvo je svojemu vodstvu celo zamerilo, ko je odpovedalo sodelovanje s Slovenskim kmečko-delavskim gibanjem pri volitvah 11. decembra 1938, predsednik Slovenske kmečke stranke, kot se je imenovala Mačkova skupina v letu 1939 v Sloveniji, Franc Špehar, pa je celo s privolitvijo njenih pristašev podpisal proglas „Kaj hočemo“ Zveze delovnega ljudstva Slovenije. Pa ne samo to; ko mu je dr. Maček očital, da je naseljed komunistom, so ga krajevni poverjeniki pooblastili, da kmečko stranko vključi v Zvezo delovnega ljudstva Slovenije in se odpove dr. Mačku.

Posebno odločna je bila napredna kmečka mladina, ki se je zbirala v društvih kmečkih fantov in deklet, ki se je najprej otrešala pučevstva, pozneje pa mačkovstva.

Prav v zvezi s prakso ljudske fronte je tem društvom partija posvečala veliko pozornost. Kot sem že omenil, je začel delovati v ljudskofrontovskem smislu v teh organizacijah poleg inž. Janeza Marentiča tudi France Hočevar. V letih 1935 — 1937 je Hočevar opravljal v Zvezi funkcijo glavnega tajnika, pozneje pa je bil član zveznega odbora vse do leta 1941. Tudi na Dolenjskem se je udeleževal aktivnosti teh društev, ki so se vedno bolj levo orientirale. Ko se je Hočevar julija 1941 vrnil v Novo mesto, je nadaljeval delo za OF na podlagi bogatih predvojnih izkušenj. Pri omasovljanju OF se je v veliki meri oprl na društva kmečkih fantov in deklet, ki so jih vodili napredni kmečki mladinci, med njimi nekateri člani partije. Člani teh društev so bili od vsega začetka aktivnosti OF in so se tako rekoč vsi udeležili narodnoosvobodilnega boja, v precejšnji meri velja to tudi za člane kluba dolenjskih visokošolcev, kjer je opravljal Hočevar funkcijo tajnika ali blagajnika, da ne govorimo o članih Njive, ki jih je Hočevar predstavljal v Zvezi KFID in ki jih je veliko padlo med NOB.

Po vsem opisanem je bilo pričakovati, da bo tudi Novo mesto s svojim obširnimi zalednjem imelo pomembno vlogo v narodnoosvobodilnem boju in v povojni socialistični izgradnji.

IVAN KREFT

obzorja

iz izložbe

prebrali smo

ta dolgčas, ta žalost

Že med branjem sem se spraševal, ali se splašča prebiti do konca 636 strani obsegajoče knjige, pa sem vztrajal in izgubil veliko večernih ur samo zato, da si ne bi očitil, češ da sem bil le na pol priča negospodarnemu in še manj kulturnemu dejanju založbe Obzorja. Stvar je na moč preprosta: v zdajšnjih časih, ko papirja menda ni ravno v obilju (iz tega razloga se zmeraj čakamo na drugo polovico lanske pošiljke zbirke Nobelovci), pomeni tiskanje „Ljubezni na otoku“, romana ameriškega pisatelja Calderje Willingham (prevod je oskrbel Frančišek Mlakar) pravcato gospodarsko

potrato, če kajpak upoštevamo dejstvo, da gre za leposlovno knjigo, ki nima nikakršne umetniške vrednosti.

Ob taki knjigi se človek dalje vpraša še, kje so meje resničnih zagat slovenskega založništva in do kdaj bo še možno izdajanje povsem brezveznih knjig, ki bi brez škode za slovensko prevodno literaturo lahko za vedno ostale v izvorniku.

Tehle nekaj gorkih na račun založbe je bilo potrebnih, saj nima smisla vso krivdo zvrčati

le na praznost Willinghamovega romana, ki je: fabulativno izjemno naiven; motivno (s posebnim ozirom na nekakšno spačeno psihoanalitično razlaganje in odpravljane spolne zavrtosti) nasilen, saj povezuje veliko nezdružljivih zamisli o tegobah sodobnega človeka; po oblikovni plati pa gre za roman, ki lahko služi za zgled, kako je v literaturi mogoče brez pravega smotra in učinka besede, stavke, opise, cela poglavja nategovati na veliko kopito in tako sestaviti knjigo, ki, kot sem že omenil, bralca kmalu privede do spraševanja o potrebnosti podobnih del.

Naj za nameček razčlenim še, o čem je beseda? Če se založbi ni zdelo škoda papirja, se ga zdi meni, saj ni vredno govoriti o nekem postavnem televizijcu, ki ima za sabo zavozhen zakon in si srčne bolečine lajša tako, da na samotnem otoku zapeljuje in zapelje najprej krepostno misijonarjevo ženo, nato pa še lezbično pisateljico, s katero se (da bi bila splošna preproščina romana še očitnejša) znajde pred poroko.

Odkod založbi pogum za tolikšno podcenjevanje slovenskega bralstva, kajti Willinghamovo knjigo priporočila kot delo za veselo branje, ob katerem se bodo ljudje razvedrili, zabavali in malce odvrnili od vsakdanjih skrbi in tegob! Naj mi Lermontov oprost, toda ob „Ljubezni na otoku“ je mogoče zapisati njegov stih: „Ta dolgčas, ta žalost!“, „Dolgčas“ se nanaša na roman, „žalost“ pa na roman in odločitev založbe, da izda tako nepotrebno knjigo.

D. RUSTJA

lucy crown

Kakor si z izdajo Willinghamovega romana založba Obzorja zasluži žolčen očitek, tako ji gre po drugi strani priznanje, ker je po slabem poldrugem desetletju ponatisnila „Lucy Crown“, enega od ključnih romanov iz obsežnega sklopa pripovednih del ameriškega književnika Irwina Shawa, na Slovenskem znanega predvsem po vojnem romanu „Mladi levi“.

Za razliko od večine svojih stvaritev, v katerih obdeluje raznovrstna protislovja sodobne ameriške družbe, se je Shaw v pričujočem romanu (poslovenil ga je Rado Bordon, ki je prispeval tudi krajši zapis o pisateljevem življenju in delu) posvetil v glavnem zaupnemu okolju ameriške družine.

V ospredju je naslovna junakinja, nezadovoljena čutna ženska, razočarana, od moža vzdrževana žena, ki si za pot iz duševne razrvanosti izbere nezvestobo. Tako se skuša izvleči iz gmotno prezasičenega in duhovno pustega okolja. S svojim početjem pa ne ozdravi niti sebe, še manj pa ji uspe spreobrniti moža, brezdušnega podjetnika; njun zakon je „kar

naprej odprta“ rana, največji davek zaradi te nezaceljene rane pa plača sin; kolikor bolj odraščá, tolikanj večja sta sovraštvo in cinizem do matere, družine ... Šele kot zrel človek doume zavozhenost skupnega življenja svojih staršev in po pomiritvi z materjo se mu razodene, kako naj živi, da ne bo tudi sam tvorec še enega takega družinskega pekla.

D. R.

korejske pravljice

„Nekoč je živel zelo slaven lovec. Bil je tako spreten strelec, da je lahko ustrelil ptico v

Pri Slovenski matici so nedolgo tega izdali zanimivo knjigo spominov „Knjiga moje mladosti“. Napisal jo je Karel Clarici (1861 – 1945), potomec slovensko-hrvaške družine, ki je svoja mlada leta preživel v slovenskih krajih, kasnejša leta pa na Dunaju, kjer je tudi umrl. Njegov nečak Marjan Mušič je v zapuščini našel nemško pisane spomine. Pretil jih je v slovenščino in takšni so zdaj dostopni v knjižni obliki.

Knjiga je razdeljena na spomine, na obsežne opombe s slikovnim gradivom in na spremno študijo „Novo mesto v obdobju med leti 1850 in 1900“, ki jo je napisal nekdanji ravnatelj Dolenjskega muzeja prof. Janko Jarc. Študija je pomembno dopolnilo Claricijevemu pisanju, saj razgrinja širšo podobo dogajanj v Novem mestu v drugi polovici 19. stoletja, torej v obdobju, ko je v naših krajih bival in se šolal Clarici.

Same spomine lahko razdelimo na tri sklope. V prvem pisec opisuje svoje zaodnie otroštvo na gradu Hasbergu pri Planini na Notranjskem, kjer je bil njegov oče Jurij ravnatelj posestev kneza W. Windischgratza do 1866. leta, ko se je družina preselila na Dolenjsko. Osrednji sklop, ki je tudi najbolj obsežen, zajema spomine na življenje v gradu Brajtenav v Zalogu pri Novem mestu in na leta šolanja v Ljubljani (eno leto) ter na novomeški gimnaziji, kjer je Clarici leta 1879 maturiral. Tretji sklop obsega spomine na očetovo in materino smrt ter na Buzet, rojstni kraj njegovega očeta.

V „Knjigi moje mladosti“ je Karel Clarici ujel kočljivo ravnovesje med dokumentarnostjo in literarnostjo besedila, ki se v memoarski literaturi kaj rado poruši. Claricijevo pisanje nikakor ni suhoparno, čeprav naniza obilo podatkov, imen, očrta veliko značajev prijateljev, znancev, sorodnikov, družinskih prijateljev, sošolcev in profesorjev. Berljiv ostaja tudi v opisih arhitekture, pri zapisovanju naravoslovne tematike ipd. V opisih pokrajin in nekaterih dogodkov ter življenjskih izku-

letu, ne da bi pomeril.“ ... „In potem je vsa družina srečno živela v dvoru kraljevega ministra v prestolnici.“

Najbrž ni treba posebej poudarjati, da se tako lahko začne in konča edinole pravljica, pa naj si jo je človek izmislil na slovenskih, severnoameriških ali korejskih tleh. In tako se začne in konča pravljica o lovcu na velikega tigra iz pogorja Kungang, po tej zgodbi pa nosi naslov prvi slovenski izbor korejskih ljudskih pripovedi; te je za knjigo v zbirki Zlata ptica pri Mladinski knjigi po japonski predlogi poslovenil Andrej Bekeš (ilustracije je prispevala Irena Majcen).

Četudi so korejske pravljice na prvi pogled močno podobne ljudski tvornosti iz drugih koncev sveta, po drugi strani kažejo

tipično podobo življenja in mišljenja, kakor se je obračalo na polotoku med Kitajsko in čezmorsko Japonsko, ki sta skozi stoletja izmenoma podjarmljali

šenj pa Claricijevo pero postane lirično in literarno nenavadnjeno.

Karel Clarici ni znamenita osebnost niti ni živel izjemnega življenja, zato je mogoče postaviti vprašanje: čemu tiskana knjiga njegovih spominov? Odgovor daje knjiga sama.

Karel Clarici KNJIGA MOJE MLADOSTI

Dejal bi celo, da ga prav položaj neizjemnega človeka rešuje pred najhujšo pastjo, v katero se pisci spominov tako radi zapletejo – pred govorjenjem in pisanjem zgolj o samem sebi. Ne, Clarici najde več besed za vse drugo, sam ostaja nekako v senci drugih ljudi in dogodkov. Tako knjiga odkrije govori o tem, kar nas pravzaprav najbolj zanima, govori o tistem, po čemer smislu in teži se bomo vedno spraševali – o življenju.

M. MARKELJ

in izkoriščali pokončen korejski živelj. Ta si je že v plemenskih časih pripovedoval zgodbe o živalih, kasneje so se porajale pripovedi o nastanku in koncu sveta, o duhovih, prikaznih in drugih nadnaravnih pojavih, o junakih in junaških dejanjih, še novejšega izvora pa so humoristične in šaljive pripovedke.

V približno takem zaporedju so za pričujočo knjigo izbrane najznačilnejše korejske pravljice, prevajalec pa je kratek zapis o tem, na Slovenskem doslej nepoznanem ljudskem blagu končal z besedami: „Kljub trdim preizkušnjam, ki jih je Koreji naložila zgodovina, vejevo iz njenih ljudskih pripovedk blagost, hudomušnost in življenjska sila. In tako je kljub vsemu ostalo tudi korejsko ljudstvo.“

D. R.

več kot samo plesanje!

Tudi v Novem mestu, kjer je amaterska kultura že dolgo bolj izjema kot pravilo, deluje skupina, ki je z zavzetostjo in načrtnimi vajami začetno iskro zanetila v kres, ki svetlo, čeprav samotno, blesti na novomeškem kulturnem odru že pet let. Morda si je prav zato nadela ime Kres, še bolj pa verjetno zato, ker je to ime povezano s starimi

slovenskimi tradicijami in ljudskimi običaji, ki segajo daleč nazaj v našo pogansko preteklost.

„Za delo v kulturno-umetniškem društvu „Kres“ je potrebno še nekaj več kot želja po plesanju starih ljudskih plesov,“ pravi Zofija Redek, predsednica izvršnega odbora društva. Res je, da je folklorna dejavnost

osnovno gonilo, vendar pa je že prizadevanje za folklorno dejavnost prisililo člane, da so se pričeli zanimati še za druge, ki so s folkloro tesno povezani. Problem so že narodne noše. Vseh na trgu ni dobiti, tiste pa, ki so, so zelo drage. S folkloro je povezana glasba, s staro narodno glasbo pa tudi glasbila. Z vsemi temi stvarmi so se morali spoprijeti člani društva v sodelovanju z Branko Moškon, ki je že vsa leta strokovni vodja skupine.

Pričeli se je skupina predstavila novomeški javnosti na proslavi 8. marca leta 1976. Takrat je imela na programu le belokranjske plesne nastopila pa je v izposojenih nošah. Od takrat so se nastopi kar vrstili: lani jih je bilo osemindeset. Nastopajo na raznih prireditvah in festivalih, večkrat pa tudi v delovnih organizacijah. Tako dobijo nekaj denarja, saj jim tisto, kar dobijo od ZKO, nikakor ne zadošča.

Hkrati s številom nastopov se je širil repertoar. Od belokranjskih plesov, za katere so si medtem sami izdelali noše, so prešli na prekmurske, dolenske, posavinske plesne in partizanska kola. Pri narodnih plesih pa je že tako, da so za publiko pravo doživetje šele takrat, ko so plesalci oblečeni v primerno narodno nošo in jih spremlja prava narodna glasba. Že sam ples zahteva veliko vaje. Vadijo dvakrat na teden v domu JLA, vsa dodatna dela in študij pa vzame nekaterim še več časa.

Zanimiv je primer dolenske narodne noše. Nikjer je ni moč dobiti, saj se do današnjih dni ni ohranila, niti na fotografiji ne. Še najbolj verodostojne so upodobitve na freskah v cerkvi na Veseli gori. S fresk do prave

narodne noše pa je dolga pot, na kateri je sodelovalo več strokovnjakov in še več pridnih rok, ki so z ljubeznijo in občutkom oblikovali odela naših prednikov. Sedaj se skupina Kres lahko pohvali, da edina v Sloveniji nastopa v dolenskih narodnih nošah, na novo obelodanjenih in do potankosti podobnih nekdanjim originalom. Celu pri barvnih odtentkih so bili tako dosledni, da so dali domače platno barvat strokovnjakom v laboratorij srednje tekstilne šole v Kranju.

Zanimanje za plesno ljudsko tradicijo in za nošo pa je pri članih skupine Kres spodbudilo nadaljnja raziskovanja. Vse bolj so želeli spoznati običaje ob različnih kmečkih opravilih, da bi jih vnesli v svoj spored in jih tako približali današnjemu človeku. Tudi na Dolenjskem je kmečki človek po svoje praznovale pomembnejše dogodke v kmečkem koledarskem letu. Ob mlačvi, metvi prosa, ličkanju koruze in kolinah so bili v navadi posebni obredi, pesmi, reki, še zlasti pa na ohceti. Vse to zbirajo in pripravljajo za poživitev svojega programa.

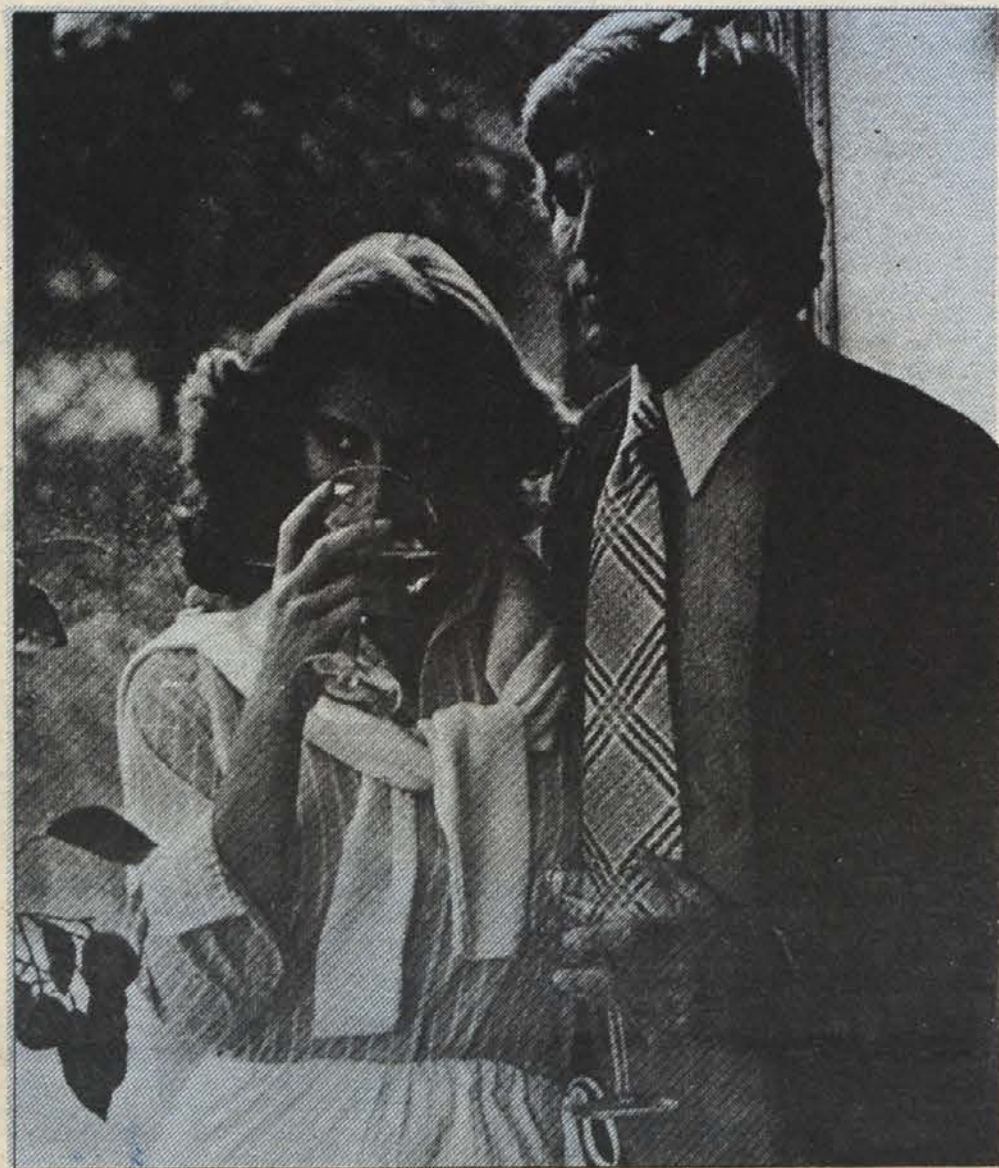
V društvu imajo posebno tamburaško skupino, ki nastopa s samostojnimi glasbenimi vložki, medtem ko plesalci menjajo noše za kulisami. Tudi glasbe-

niki nočejo ostati le pri običajnih glasbilih, ampak brskajo po dolenski narodni zakladnici, ki je tudi na tem področju premogla marsikaj, od glavnih, raznih piščali in bobnov pa do posebnega gudala, ki so ga tudi že rekonstruirali.

Delo v taki skupini zahteva veliko veselja, volje, discipline. Vsak par zase mora biti dobro uvežban, pa tudi cela skupina mora biti harmonično ubrana. To prinese samo stalna vaja. Ker je zavzetost velika, s tem niti ni problemov, en harmonikar se redno vozi na vaje celo iz Cerkelj, več skrbi pa jim dela prepočasen priliv novih članov, ki bi bili dovolj izurjeni, da bi na koncertnem odru za nekaj časa zamenjali svoje tovariše. Še najmanj je fantov, čeprav se je zanimanje za folkloro občutno popravilo. Tudi v drugi skupini, ki se sedaj pridno uvaja v veččlane, ki so jih pred njimi nastudirali starejši člani, z njimi niso imeli največ sreče: premalo jih je. Več si obetajo od letošnjega jesenskega priliva. Pa še eno novost so si omislili za letošnjo jesen: osnovali bodo predšolsko folklorno skupino in tako vzgajali lasten podmladek, da bi zagotovili nadaljevanje svojega dela in da bi mladim približali del naše kulturne dediščine.

TONE JAKŠE

zgodba je kaplja resnice
v morju domišljije

ZALJUBLJENI TONKO

Nadučitelj Tonko je bil človek širokega srca. Pravzaprav je bil ta del njegovega telesa še najbolj podoben nahrbtniku, v katerem so se prerivala najrazličnejša čustva in čustvovanja, predvsem ljubezenska. Tonko je ljubil ta svet, še posebej žensko polovico. Takšnim ljudem pravimo, da so zaljubljeni. Tonko je to lastnost gojil čez vse meje, zaljubljen je bil ob vsaki vsaki uri in noči, pozimi prav tako vroče kot maja.

Pravzaprav se zdi, da Tonku pri ljubezenskih zadevah nikoli ni bilo ne vem koliko do zadnjega dejanja, bolj je užival v obkoljevanju divjačine, če temu lahko tako rečemo.

Zaljubljal se je načrtovano, kot kakšen računalnik. Navadni ljudje na primer rečemo: ostalo od babičinega pripovedovanja; ženska je namreč trdila, da k zdravniku in sploh v večje podvige ne smeš z umazanimi nohti in spodnjicami. No, do gat je bilo še daleč.

Prav posebne nege je bila ob zaljubljenih dnevih deležna Tonkova pričeska. Nekje je slišal, da je visoko čelo znak razuma in preudarnosti. Z visokim čelom naš nadučitelj ni imel ravno sreče, lasje so mu rasli skoraj do obrvi. Temu se ni nihče čudil.

Nadaljnji potek dogodkov je bil odvisen od tega, če je bil Tonko srečno ali nesrečno zaljubljen. V srečnih primerih, ki pa so bili sila redki, se je vedel kot paša v tisočglavnem haremu. Na sestanke je zamujal po celo uro, takoj je zasegel vse zaročenkinne premičnine, češ vse je skupna last, jaz pa tako ali tako nimam nič.

Nesrečno zaljubljeni Tonko pa je bil zares tragičen osebek. Nesojene zaročenke je obsipaval z rožami, med katerimi so najlepše dišale tiste s pokopališča; ob mraku si ga zaznal pod oknom kot trubadurja s kitaro, zaslovel je kot najbolj prijazen pozdravljaec bodočih tašč (rekli so celo pozdrav a la Tonko), postal je podporni član društva rejcev malih živali, naučil se je jesti z vilicami,

nožem in kitajskimi paličicami, zobe si je umival trikrat na dan, vendar je bilo največkrat vse zaman.

Tonku je bilo kar prav, da se ljubezenske stvari niso razvijale po njegovih zamislih. Je vsaj lahko v moški družbi grmel, kako današnjim ženskam ni več do cvetja in nežnega podokenskega pobrenkavanja, da imajo žensčine od malih živali najraje mehko ustrojena tjučenja, in podobne resnice, ki pa so še kar znane, tudi če niso zaljubljen.

Vse je že kazalo, da bo nadučitelj Tonko ostal zakrknjen samec z občasnimi stalnimi prijateljicami. Nekega dne, ki ni posebno obetala, če sodimo po dveh prispelih računih in pretepu pri sosedih, pa se je Tonko kljub zlovesčim znamenjem odločil, da bo spet malo zaljubljen.

Ker je padal dež, se je zaljubil kar v bližnjem bifeju, kamor so se med odmori na kavo zatekale učiteljice iz bližnje šole. Tonka so poznale, saj je bil že najmanj po dvakrat zaljubljen v vsako od njih. Tega nesrečnega dne pa je bila z njimi novinka. In ta nova pridobitev dolenjskega šolstva je začela ob kavi pripovedovati, kako v tej provinci ni nobenih spodobnih moških, rože da pozna prebivalstvo samo za pogrebe, damam se nihče ne odkriva, slišala pa je celo, da ženskam v boljših moških družbah pravijo kar paramecij.

Tonko ni mogel verjeti svojim ušesom. Pozanimal se je, kje to čudovito žensko bitje stanuje in če je to na zemlji. Tja je še isti dan navlekel za pol travnika poljskega cvetja. Zvečer se je z mandolino postavil pod napušč. Ko je brenknil enkrat ali dvakrat, nanj ni pljusnila vsebina nočne posode, samo okno se je odprlo in prijazen glas je trubadurju vel, naj pride gor na kavo.

Ta se je iz večerne prelevila tudi v jutranjo, ko Tonko ni bil več samo zaljubljen, ampak tudi zaročen. Taščo je spoznal že naslednji dan; pogledala ga je gor in dol in rekla, naj se čuva, ker njena hči ni kdorkoli.

Tonko se je čuval, kolikor je mogel, vendar so ga kljub temu prignali do matičarja. Od tistega časa se nadučitelju Tonku še ni zgodilo, da bi ob katerikoli uri začel razmišljati, ali naj bo ta dan zaljubljen ali ne.

MARJAN BAUER

DAJTE, ZAPOJTE, TETA!

Kaj je tisto, ki daje človeškemu življenju pravo vsebino in vrednost? Je morda to njegova dolgotrajna uživanja vseh dobrot, ki jih nudi ta svet, je to delo in ustvarjanje? Kakšna so tista merila, ki človeškemu življenju določajo, kdaj je bilo uspešno in kdaj je šlo mimo brez kakršnekoli koristi za ta svet? In kdo je poklican, da o tem sodi? Taka in podobna vprašanja so si dostikrat zastavljali učeni možje, ko so razmišljali o najdragocenejšem zakladu vsakega bitja — biti, živeti.

Pravi zato je pretresljivo, ko ti človek, oziraje se nazaj na svojo življenjsko pot, reče: „Bilo je hudo, da huje ne bi moglo biti!“ Tako pravi mati Marija Mokronovič, in življenje, na katerega se lahko ozira, sega še v konec prejšnjega stoletja, kajti že lani decembra je dopolnila dvaindevetdeset let.

Sedaj živi Marija s hčerko in zetom v Birčni vasi in lahko bi v miru uživala starost, ko ji revmatizem ne bi zvil noge, da se komaj premika. Sicer pa je čila in s svojim zdravim humorjem in veselo pesmijo razveseli marsikaterega obiskovalca. Takrat pa, ko so ji noge še dobro služile, ni imela časa za razmišljanje. Od osmega leta starosti, ko je šla prvič služiti, se je njena življenjska pot pričel s prvim svitom in končal, ko je živina legla k počitku, sita in opravljena.

Od doma v Hrušici so jo poslali služiti najprej na Orehek, kjer je opravljala vsa mogoča kmečka dela. Sedem let je služila tam, potem še dve leti na Velikem Slatniku in nazadnje kar enajst let v mlinu na Potovem vrhu. Tu sta se spoznala s kasnejšim možem: Obljubil ji je lažje življenje, bližje mesta in železnice, pa jo je pregovoril in sta se vzela. Novi dom ni bil bogat. Nekaj zaplat zemlje, krava in bolehen mož. Zasluzka ni bilo nobenega, zemlja pa tudi ni dala preveč. Dela pa je bilo povsod dosti, in ker je Marija vedela, kako je treba vihteti srp in motiko, so jo kmetje radi sprejemali v dmino. „Ni ga vinograda v Ljubenskem hribu, da bi ga jaz ne prekopal! Pa še danes bi šla, z rokami bi kočala, ko bi le mogla hoditi kot nekdanj!“ pravi in kaže suhe, a še vedno močne roke. Življenje ji je pomenilo delo in sedaj, že blizu triindevetdesetih, se le težko sprijazni z mirovanjem.

Med kopanjem vinogradov, žetvijo pšenice, rezanjem trt in drugimi kmečkimi opravili si je kdaj pa kdaj že zgodaj zjutraj, še preden so se prebudili otroci, oprtala na ramo vrečo žita in se spustila v Šmihel ali skozi gozd na Volavče v mlin. Ko je prišla domov, je pripravila otrokom tople žgance in bil je pravi praznik.

Rodila je šest otrok. Dva sta umrla še majhna, štiri in bolnega moža pa je preživljala vse do

petintridesetega leta, ko ji je umrl tudi mož. Tistega leta se spominja s posebnimi občutki, saj je pomenilo začetek še hujše kalvarije. Ko ji je umiral mož, se je v bolnišnici tudi sama borila za življenje: imela je hudo pljučnico. Ko je po nekaj tednih prišla domov, moža ni bilo več, čakali pa so jo štirje mladoletni otroci (najmlajši hčerki je bilo komaj pet let) in upniki, ki so se pomujali, da so iz hleva potegnili še edino kravo. Pozabiti je morala nase in na bolezen, prijeti za motiko in se vreči v boj za obstanek. Vsak kos kruha, vsak prevoz je morala odslužiti v potu svojega obraza. Malo lažje je bilo, ko so otroci toliko odrasli, da so doma tudi sami kaj postorili.

Že so se zorili boljši časi, pa je zagrmelo in vojna vihra ni prizadela niti malemu zaselku nad Birčno vasjo — Ušivec mu pravijo — kjer je Marija živela s svojo družino. Pokalo je po bližnjih hostah, zagoreli so domovi in nekega jesenskega dne 1943 sta se poslovila tudi sinova. Ivanu je bilo takrat enaindvajset let, Antonu sedemnajst. Odšla sta z levstikovci, da bi pregnala sovraga, in od tedaj ni dobila Mokronovičeva mati od njiju nobenega glasu več. Tone je padel menda nekje pod Krimom, so ji povedali, Ivana pa so Nemci ujeli in ga poslali v Dachau, od koder se ni več vrnil. „Ko bi vsaj vedela, kje sta pokopana! Lažje bi bilo,“ vzdihne starka.

Pri Mokronovičevih ni bilo časa za dolgo žalovanje. Najhujše je bilo mimo, ko se je motika enakomerno pogrezala v hrib in je steklenica zaokrožila med žejnimi kopači. „Zapojte, teta!“ so jo prosili, ona pa je zapela naprej z močnim glasom in drugi so ji sledili. Njena pesem in vris sta dolga leta odmevala med dolenjskimi griči, razveseljevala ljudi in lajšala delo. V vsaki družbi je bila dobrodošla, polna dovtipov in pesmi. Kdo bi lahko slutil, da je ta njena pesem le maska, ki je svetu zakrivala globoko trpljenje in žalost, Mokronovičevi materi pa pomagala živeti. In kaj je naše življenje, če ne to, kar smo v življenju drugih. Zato ji pravimo: „Zapojte, teta!“

TONE JAKŠE

